

Täysistunto

Maanantai 14.12.2015 klo 12.01—0.39

Täysistunto alkoi klo 12.01. Täysistunto päättyi klo 00.39.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (12.01—15.00 ja 19.59—22.01), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.00—17.28 ja 22.01—23.53) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (17.28—19.59 ja 23.53—0.39).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioesityksen (HE 30/2015 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 30/2015 vp

Hallituksen esitys HE 118/2015 vp

Talousarvioaloite TAA 1-362/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp.

Valtion vuoden 2016 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 11.12.2015 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle tämän päivän istuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun. Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia.

Aloitetaan yleiskeskustelu, edustaja Kalli.

Keskustelu

12.02 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Käsittelyn pohjana on eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hyväksymä mietintö. Tämän talousarvion loppusumma on noin 54,4 miljardia euroa, mikä on noin 0,5 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2015 varsinainen talousarvio. Tähän käsittelyn pohjana olevaan mietintöön sisältyy viisi vastalauseetta.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Suuremmat lisäykset eli yli 9 miljoonan euron määrärahalisäykset osoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan, jossa näitä lisäresursseja kohdennetaan muun muassa veteraanikuntoutukseen, terveydenhuollon yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä päihdeäitien kuntoutukseen. Lisäksi rahoitusta kohdennetaan valtakunnalliseen toimintaan, joka kohdistuu erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien ja päihde- ja mielenterveysongelmaisten, matalan kynnyksen ja suoran avun kohteisiin. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahoja lisätään runsaalla 9 miljoonalla eurolla, jotka osoitetaan muun muassa perusopetuksen laadun parantamiseen, koulu-laisten kerhotoimintaan sekä työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Lisärahoitusta kohdennetaan myös viennin edistämiseen, ruuhkautuneiden tuomioistuinten, poliisin, ulosoton toimintaan sekä keskeneräisten siirtoviemäreiden loppuunsaattamiseen. Valiokunta osoitti myös 6 miljoonan euron rahoituksen Kimolan kanavan kunnostamiseen, min-
kä kautta avautuu vesitieyhteys Kymenlaaksosta Päijänteelle. Tämän hankkeen arvioidaan lisäävän alueen matkailua ja muuta elinkeinotoimintaa ja olevan tämän alueen merkittävin matkailuinvestointi vuosikymmeniin.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että Suomen talous on poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Julkinen talous on ollut koko kulu-
van vuosikymmenen alijäämäinen, ja sen arvioidaan pysyvän alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, joskin mittavat sopeutustoimet, joita tämäkin talousarvio sisältää, pienentävät alijäämää. Suomen huonon taloustilanteen taustalla on useita syitä, jotka liittyvät muun muassa vientituotteiden heikkoon kysyntään ja huonoon kilpailukykyyn, teollisuuden rakennemuutokseen sekä Venäjän-
kaupan voimakkaaseen vähenemiseen.

Ensi vuoden talousarvion alijäämä katetaan ottamalla lisää velkaa, ja vuoden 2016 lopussa valtionvelan arvioidaankin olevan jo 106 miljardin euron luokkaa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävä-
n kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoitus. Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen on tarkoitus taittaa vaalikauden loppuun mennessä, ja näin lisävelkaa ei oteta enää vuoden 2021 jälkeen. Valiokunta pitää perusteltuna, että talouden sopeuttamistoimien täytäntöönpano aloitetaan siis välittömästi, sillä näköpiirissä ei ole merkittävää talouden kasvua ja lisäksi Suomen huoltosuhde heikkenee poikkeuksellisen voimakkaasti väestön ikääntymisen johdosta.

Tämän ohjelman ja talousarvion mukaisesti sopeutustoimien suurimmat säästöt kohdistuvat muun muassa opetukseen — mukaan lukien varhaiskasvatus, perus- ja toisen asteen ja korkeakouluopetus — ja myös elinkeinoelämän tukiin, indeksikorotuksiin ja kehitysyhteistyöhön. Kun lisäksi otetaan huomioon jo viime vaalikaudella tehdyt säästöpäätökset, on määrärahojen väheneminen monin paikoin luonnollisesti tuntuvaa ja säästöt näkyvät niin virastojen ja eri tahojen toiminnassa kuin myös yksittäisten kansalaisten elämässä.

Valiokunta pitää kuitenkin leikkauksia perusteltuina julkisen talouden tasapainottamiseksi mutta toteaa, että leikkaukset saattavat heikentää talouden kasvua lyhyellä aikavälillä. Valiokunnan mielestä on tärkeää seurata säästöpäätösten ja maksujen korotusten kumulatiivisia vaikutuksia, sillä niiden yhteisvaikutukset saattavat olla huomattavan suuret monille kotitalouksille. Tuloksellisuuden ja oikeudenmukaisuuden takaamiseksi onkin tärkeää, että hallitus seuraa päätösten vaikutuksia ja on tarvittaessa valmis arvioimaan säästö-
päätöksiä ja määrärahakohdennuksia uudelleen.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Arvoisa puhemies! Valiokunta esittää huolensa myös siitä, että koulutukseen ja tutkimukseen tehty mittavat leikkaukset vaikuttavat pitkällä aikavälillä osaamisen tasoon. Siksi valiokunta painottaa, että Suomen hyvinvointi ja menestys perustuvat korkeaan sivistykseen, ammattitaitoon ja koulutukseen, jonka pohjaa ei saa murentaa talouden tiukkoina-aikoina. Säästöpäätösten toimeenpanon on siksi oltava huolellista ja asiantuntevuuteen nojaavaa.

Valiokunta korostaa myös erityisesti kotimaisten investointien edistämistä, kannustusloukkujen purkamista ja työnteon ja työllistämisen kannattavuuden lisäämistä. Näiden niukkenevien määrärahojen kohdentamisessa onkin otettava ennen muuta huomioon tukien ja toimien vaikuttavuus.

Valiokunta painottaa, että säästöpäätösten lisäksi on toteutettava sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka tuovat pysyviä kustannussäästöjä. Valiokunta pitää merkittävänä, että työeläkejärjestelmää koskeva uudistus on hyväksytty, millä edistetään työurien pidentymistä ja parannetaan työeläkejärjestelmän taloudellista kestävyyttä. On myös merkittävää, että sote- ja itsehallintouudistuksen keskeisistä linjauksista on sovittu ja että niiden valmistelua jatketaan sovittujen aikataulujen mukaisesti.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että hallitusohjelmassa kaavaillut kuntataloutta vahvistavat toimet täsmentyvät ja että kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään. Julkisen talouden suunnitelmassa kuntasektorille on asetettu rahoitusasemaa koskeva tavoite sekä menorajoite seuraavalle neljälle vuodelle. On myös tärkeää, että kunnat toteuttavat rakenteellisia uudistuksia itse ja parantavat tuottavuuttaan sekä panostavat erityisesti elinkeinotoimintaan ja kaikenlaisen elinvoimaisuuden parantamiseen.

Arvoisa puhemies! Talouden sopeuttamisen ja rakenteellisten uudistusten lisäksi hallitus pyrkii parantamaan Suomen kilpailukykyä. Valiokunta korostaa niiden toimien tärkeyttä, joilla parannetaan yritysten menestymistä kansainvälisessä kilpailussa, sillä heikko vientimenestys on heikon talouskehityksen keskeinen taustatekijä. Meidän onkin luotava edellytyksiä, joilla Suomi saadaan uudelleen kasvun uralle.

Arvoisa puhemies! Mietinnön lopussa on valtiovarainvaliokunnan talousarviota koskeva esitys, joka lähtee siitä, että tätä talousarviota sovelletaan jo 1.1.2016 alkaen.

Arvoisa puhemies! Haluan myös tässä yhteydessä kiittää kaikkia valiokunnan jäseniä ja varajäseniä siitä työstä, mitä he ovat olleet tekemässä, jotta aikataulussa on pysytty ja tämän käsittelyn pohjana oleva esitys on saatu valmiiksi. Siitä teitä kaikkia kiitän ja toivon, että talousarvio tämän viikon aikana tulee hyväksyttyä. — Kiitos.

12.12 Antti Rantakangas kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Pankki iski viime viikolla pöytään kovat madonluvut: Me olemme vaikeassa noidankehässä. Ensi vuoden talouskasvuksi ennakoidaan vain 0,5:tä prosenttia, meidän kustannuskilpailukykyämme on heikentynyt kilpailijamaihin verrattuna, ja me olemme Euroopan nopeiten työttömyyttä kasvattava maa — pian on 500 000 ihmistä ilman työpaikkaa. Meidän velkamme paisuu, ensi vuonna joudutaan ottamaan yli 5 miljardia euroa velkaa. Nyt joutuu-kin kysymään, onko kaikilla näitten ongelmien vakavuus täysin tiedossa. Meillä ei ole varaa jatkaa neljä vuotta vallinnutta ajelehtimispolitiikkaa, josta puuttui lujia päätöksiä talouden tervehdyttämiseksi. Tämän takia hallituksen linjakokonaisuus, joka koostuu menoso-
peutuksesta, kustannuskilpailukyvyn parantamisesta ja erilaisista kärkihankkeista ja rakenneuudistuksista, on hyvä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Menosopeutus tietää sitä, että joudumme tekemään kipeitäkin päätöksiä, ja olen huomannut, että vihervasemmisto shoppailee budjetin yksityiskohdilla. Niillä voi kerätä piskeitä ja hetkellistä kannatusta, mutta isänmaan asioita ei näin voida hoitaa.

Kustannuskilpailukyvyn osalta on todettava, että olemme menettäneet paljon teollisia työpaikkoja. Tämä kertoo siitä, että kyse ei ole vain suhdanneongelmasta, niin kuin vasemmiston puolelta on annettu ymmärtää. Tämän takia on perusteltua, että hallitus on valmistelemassa omia toimenpiteitä, joilla kustannuskilpailukykyä parannetaan, mikäli Suomeen ei synny yhteiskuntasopimusta. Tässä mielessä olisi toivonut SDP:n johdolta vieläkin aktiivisempaa otetta tämän sopimuksen synnyttämiseksi, ja eihän se vieläkään ole täysin myöhässä. (Antti Lindtman: Tarjottu on!)

Arvoisa puhemies! Kolmantena kokonaisuutena on kärkihankkeet ja rakenneuudistukset. On merkille pantavaa ja myönteistä se, että tämä hallitus panostaa perusliikenneverkon kuntoon paljon aikaisempaa enemmän. Seuraavan kolmen vuoden aikana käytetään noin miljardi euroa perusväylänpidon parantamiseen, teitten, siltojen, rautateitten parantamiseen. Tämä on monessa mielessä jopa historiallinen päätös, se hyödyttää koko Suomea.

Hallintouudistuksista pitää mainita historiallinen uudistus, maakuntaitsehallinto, jonka osana on sosiaali- ja terveysuudistus, jossa tavoitellaan puolestaan kasvavan tarpeen ja niukkenevien resurssien osalta järjestelmää, terveyspalveluitten uudistamista, jotta kyettäisiin aikaansaamaan hyvät palvelut kaikille suomalaisille nykyistä tehokkaammin. Tämä on siis historiallinen uudistus ja tärkeä uudistus tässä kokonaispaketissa. (Jukka Gustafsson: Aika näyttää!)

Lisäksi hallitus panostaa miljardi euroa muihin kärkihankkeisiin. Niillä on tarkoitus uudistaa yhteiskuntaa, luoda edellytyksiä yritystoiminnan kasvulle ja kilpailukyvyyn vahvistamiselle. Biotalous on nostettu tässä kokonaisuudessa isoimmaksi tekijäksi. Se voi tuoda työtä koko Suomeen, se voi parantaa maakuntien elinvoimaa ja tuoda myöskin paljon uusia vientituloja Suomelle. Uusiutuvat luonnonvarat ovat tässä keskeisin tekijä.

Toinen kärkihanke, työllisyys ja yrittäjyys, tähtää siihen, että me pystymme saamaan aikaan järjestelmän, jossa työn vastaanottaminen ja työn tekeminen ovat aina kannattavimpia vaihtoehtoja. Yrittäjyyden osalta tarvitaan lisää paikallista sopimista, tarvitaan yritysten kasvun edellytysten rahoittamista ja byrokratian vähentämistä.

Osaaminen ja koulutus -kokonaisuudessa on tärkeää uudistaa koulutussektoria niin, että nuoret tulisivat nopeammin työelämään ja lähtisivät sitten rakentamaan sitä kautta elämää.

Digitalisaation osalta voi sanoa niin, että se on valtavan suuri mahdollisuus. Se ulottuu kaikille elämäntiloille, ja voin taata sen, että myöskin maakuntien Suomessa palveluita on saatavissa entistä lähempänä.

Byrokratian ja normienpurun osalta voi todeta, että meillä on rakennettu tätä hyvinvointiyhteiskuntaa lainsäädännön ja erilaisten normien kautta, mutta nyt on aika katsoa, että siellä varmasti löytyy paljon erilaisia lainsäädäntöhankkeita, joita voidaan keventää ja kansalaisten ja yritysten ja maatilojen elämää helpottaa. Sen pitää olla tavoitteena, ja se on tavoitteena.

Arvoisa puhemies! Tulevana vuonna suurituloisten verotus kiristyy, pieni- ja keskituloisten puolestaan kevenee. Takuueläke nousee. Yle-veron uudelleentarkastelu vapauttaa 300 000 pienituloisinta veron ulkopuolelle. Lapsiperheiden kotipalveluun ja lastensuojeluun annetaan lisää rahaa ja voimavaroja, ja omaishoitoa aletaan vihdoin laittamaan kuntoon. Nämä ovat tärkeitä arvovalintoja, hallituksen sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Puhemies! Tämä vuosi on eletty pääosin sosialidemokraattisen valtiovarainministerin laatiman budjetin kautta. Pääministeri Sipilän hallituksen aikaansaannokset ja tulokset alkavat näkymään ensi vuonna ja siitä eteenpäin. Tämä on syytä muistuttaa, kun aina ongelmaa isketään nykyiselle hallitukselle, että miksette ole muutamassa kuukaudessa asioita hoitaneet.

Puhemies! Hallituksen toimilla laitetaan isänmaata kuntoon, eli nämä kolme kokonaisuutta — menojen sopeuttaminen, kustannuskilpailukykyyn parantaminen ja kärkihankkeet — muodostavat erottamattoman kokonaisuuden, jota on vietävä kaikilta osin määrätietoisesti eteenpäin. Siitä ei voi napsia yksittäisiä osia pois, vaan Suomen kuntoonlaittaminen edellyttää tämän kokonaisuuden hallintaa. Meillä on asiat vielä Suomen itsensä hallinnassa, mutta jos me emme toteuta näitä välttämättömiä päätöksiä, meidän luottamuksemme kärsii kansainvälisten luottoluokittajien silmissä ja se merkitsee sitä, että me joudumme samalle tielle kuin eräät muut maat Euroopassa ovat olleet. Ei anneta sen tapahtua. Tässä toivoisin, että myöskin oppositio esittäisi omia vaihtoehtojaan, sen kritiikin ohessa, mikä tietysti kuuluu parlamentarismiin — se on opposition oikeus, mutta toivoisin sellaisia esityksiä, joilla on kantavuutta ja jotka vievät tämän isänmaan kehitystä eteenpäin.

Keskustan eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa pääministeri Sipilän hallitukselle ja ensi vuoden talousarviolle ja valtiovarainvaliokunnassa syntyneille hyvälle täydennysesityksille.

12.19 Ville Vähämäki ps (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ensin yleisesti tämän hetken taloustilanteesta ja viimeaikaisista talousennusteista, sitten mietinnöstä ja lopuksi joitain pohdintoja.

Suomen talous on syväässä. Viimeaikaiset tullitilastot ovat masentavaa luettavaa. Vienti tipahti alkuvuodesta 7 pinnaa, tuonti 4, ja kauppatase kääntyi lokakuussa alijäämäiseksi. Uimme syvällä, ja talouden suunta on pikemminkin alaspäin. Suomen vienti ja viennin kehitys näyttävät ennustettua heikommilta. Budjetin liitteessä nimeltä Taloudellinen katsaus, sivulla 16, on joukko keskeisiä ennustelukuja. Näihin lukuihin pohjautuu ennuste kansantaloutemme kasvulle, ja tämä ennuste puolestaan vaikuttaa tähän muuhun budjettiin, ennen kaikkea tulopuoleen. Monet keskeiset ennusteluvut ovat huonontuneet puolesta vuodessa huomattavasti: bkt:n kasvuennuste on tippunut 1,3:sta 0,7:ään, viennin kasvuennuste laskenut 3:sta 2,1:een, investointien kasvuennuste puolestaan 5,4:stä 3,3:een. Näistä ensimmäinen ennuste on tästä budjetin taloudellisesta katsauksesta, jälkimmäinen on puolestaan Suomen Pankin ennuste 10.12.

Näin ollen voikin kysyä, ovatko katovuodet tulossa, koska Suomen talouden kasvun on tulevana vuosina ennustettu olevan EU-maiden heikoimmassa joukossa. Tuottavuuden kasvu jää hyvin heikoksi, mikä vaikuttaa puolestaan siihen, että kilpailukyky ei kohene. Ilman kilpailukykyä talouden kehitys on heikkoa. Julkisen talouden tasapainoa ei puolestaan saavuteta ilman kilpailukykyä ja työllisyyttä. Julkisen talouden velkaantumistahtimme on huolestuttava. Velkaantumista ei taiteta ilman viennin kasvua. Vientiä ei saada ilman kilpailukykyä. Kilpailukykyä puolestaan ei saada ilman palkkasopua, ja palkkasopua uskoakseni ei saada puoleen vuoteen. Puolesta vuodessa Suomi uppoaa yhä syvemmälle suohon.

Mutta itse mietintöön. Hallitusohjelman sopeutustoimet vaikuttavat laaja-alaisesti usealle hallinnonalalle. Mietinnössä todetaan, että leikkaukset ja säästötoimet eivät saa heikentää liiaksi talouden kasvua ja taloudellista toimeliaisuutta, vaan niiden pitää osal-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

taan tukea kasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä ja lisätä luottamusta talouden toipumiseen. Näin ollen leikkaukset on tehty niistä kohteista, jotka vaikuttavat kansantalouden kasvuun vähiten heikentävästi (Jukka Gustafsson: Ai koulutuskin on tätä?): kehitysyhteistyö miinus 200 miljoonaa, opetus 150 miljoonaa, elinkeinoelämän tuet 80 miljoonaa ja indeksileikkaukset 70 miljoonaa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että säästöpäätösten kumulatiiviset vaikutukset saattavat olla huomattavat etenkin heikommassa asemassa oleville kotitalouksille. Jotta taattaisiin oikeudenmukaisuus, hallituksella täytyy olla valmius pohtia säästöpäätöksiä uudelleen, jos ne ovat jollekin kansanosalle kohtuuttomat. Hallitus onkin käyttänyt tätä valmiutta kiitettävästi syksyn aikana hyväkseen. (Silvia Modigin välihuuto)

Valiokunta painottaa mietinnössään sitä seikkaa, että Suomen hyvinvointi ja menestys ovat pitkälti kansakunnan sivistyksen, ammattitaidon ja koulutuksen ansiota. Opetuspuolen säästötoimien on siis oltava huolellisia ja asiantuntemukseen nojaavia. (Touko Aalto: Miten se meni niinku omasta mielestä?)

Kasvun saamiseksi ja ylläpitämiseksi on valiokunnan mielestä edistettävä kotimaisia investointeja, poistettava kannustinloukkuja ja lisättävä työnteon kannustavuutta sekä työllistämisen kannattavuutta. Luonnollisesti nostamme esiin myös sen, että pysyviä kustannussäästöjä saadaksemme on sote- ja itsehallintouudistus saatava valmiiksi. Kuntatalouden osalta valiokunta toteaa, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita on vähennettävä ja hallitusohjelmassa kaavaillut kuntataloutta vahvistavat toimet täytyy täsmentää.

Puhemies! Hiukan valiokunnan tekemistä muutoksista: Valiokunta kohdensi mietinnön tekemisen yhteydessä noin 40 miljoonaa yhteensä kymmeneen pääluokkaan. Kohdennuksissa otettiin huomioon valiokuntien budjettilausunnot sekä jaostoissa syksyn kuulemisten aikana esille tulleet kipupisteet. Lisäykset voidaan jakaa muutamaan pääteemaan, joista Elinvoimainen Suomi -teeman alla on muun muassa viennin edistämistä, matkailun edistämistä, elinkeinopoliittisia hankkeita, kansainvälistymistukea, kylätoiminnan tukemista ja vesihuoltoa. Tulevaisuuden Suomi -teeman alla on työpajatoimintaan, kansalaistoimintaan ja opetuksen laadun kehittämiseen kohdennuksia. Oikeudenmukaisuutta lisätäksemme teemme matalan kynnyksen toimintamalleihin pienituloisten suomalaisten tukemiseksi huomattavan panostuksen. Valiokunta tekee lisäyksiä myös maahanmuuton tiedotustoimintaan, tuomioistuimille, ulosottoon ja paikallispoliisitoimintaan vastaanottokeskuksissa. Maksamme myös kunniavelkaa tekemällä lausumaehdotuksen sotainvalidien haitta-asteen alentamisesta.

Työllisyyskehityksestä lyhyesti: Heikko talouskasvu lisää työttömyyttä, ja etenkin pitkäaikaistyöttömyys on huolestuttavasti kasvanut. Ensi vuonna työttömyyden ennustetaan kasvavan 25 000 hengellä yhteensä 370 000 henkeen, minkä lisäksi täytyy laskea myös piilotyöttömät. Teemme kaikkemme, jotta tämä heikko työllisyyskehitys saataisiin käännettyä.

Sitten lopuksi joitakin pohdintoja: Viennin, talouden ja investointien elpyminen on viivästynyt jo seitsemän vuotta. Meillä on siis takana seitsemän laihaa vuotta, mutta kuten tuossa puheen alussa totesin, talouden yllä on edelleen synkkiä pilviä. Entä jos takanamme onkin seitsemän lihavaa vuotta ja ne laihat vuodet ovat vasta tulossa? Taloutemme ongelma on se, että mikään ei tahdo joustaa. Valuutta ei joustaa, emme voi devalvoida. Työelämämme ei joustaa, emme saa lisää kilpailukykyä. Jostain täytyisi saada joustava tekijä. Olen pohtinut sitä, (Eva Biaudetin välihuuto) voitaisiinko työn sivukuluista ja alvista tehdä jonkinlainen kiikku, jolla voitaisiin taloutta ohjata. Näin huonoina aikoina tehtäisiin siis fis-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kaalinen devalvaatio ja nostettaisiin alvia. Hyvinä aikoina alvia taas puolestaan laskettaisiin ja sivukuluja kasvatettaisiin. Olen toki miettinyt asiaa vain hyvin alustavalla tasolla, tämä on hyvin alustavaa pohdintaa.

Aivan lopuksi: kyllä me tämän vielä käännämme, mutta helppoa se ei tule olemaan.

12.26 Pauli Kiuru kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä budjetilla tehdään pieni mutta välttämätön osa siitä suuresta urakasta, joka tällä hallituksella ja eduskunnalla on Suomen talouden suunnan kääntämisessä. Niukkuuden jakaminen ei ole miellyttävää, mutta se on tämän hetken todellisuus. Taloustilanne on vaikea, verrataanpa sitä omaan taloushistoriaamme tai tilanteeseen esimerkiksi muualla Euroopassa. Talouskasvua ei ole ollut vuosiin, työllisyys on heikentynyt, investoinnit laahaavat. (Kari Uotila: Osinkoja jaetaan!) Tärkeät vientimarkkinatkin ovat vaikeuksissa, eikä vetoapua sieltäkään ole näköpiirissä. Kustannuskilpailukykyä on 2000-luvun aikana menetetty. Julkinen talous velkaantuu myös ensi vuonna ja vielä muutaman vuoden siitä eteenpäin heikentäen Suomen valmiutta reagoida mahdolliseen uuteen kansainväliseen talouskriisiin. Kesällä eskaloitunut turvapaikanhakijatilanne on aiheuttamassa suuria lisäkustannuksia.

Tässä tilanteessa siis olemme, kun käsittelemme ensi vuoden budjettia. Kaikista vaikeuksista huolimatta on todettava, että lopputuloksessa on onnistuttu kohtuullisen hyvin käytettävissä olevilla resursseilla. Vaikka budjetissa on leikkauksia, valiokunnan mietinnössä kuten myös monissa asiantuntijoiden ja tutkimuslaitosten kommentoissa korostetaan, miten tärkeää on viedä rakenneuudistuksia eteenpäin. Muuten leikkausten kierteestä ei päästä irti.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että hallituksen talouspolitiikan linja sisältää oikeat keinot Suomen taloutta kurjistavien ongelmien ratkaisemiseksi. Suomen Pankin viime viikolla julkistamat arviot vahvistavat käsitystämme: tie on vaikea, mutta suunta on oikea. Hallituksen linjan keskeisiä piirteitä ovat työlinja verotuksessa, paikallinen sopiminen ja kilpailukyky vahvistavat toimet sekä normien purkaminen yhdistettynä julkista taloutta tasapainottavaan finanssipolitiikkaan — ilman kasvua tukahduttavia veronkorotuksia. Säästöjen kohteina nyt oleviin koulutukseen ja tutkimukseen sekä tuotekehitykseen voidaan panostaa lisää, kun talouteen saadaan uudistusten myötä liikkumavaraa. Työlinjaa ilmentävät esimerkiksi 450 miljoonan laajennus työtulovähennykseen sekä liikenneväylien korjausvelan paikkaamiseen suunnattu lisärahoitus, ensi vuonna 100 miljoonaa. (Eero Heinäluoman välihuuto) Lisätään työn kannustimia, pidetään pyörät pyörimässä. Viime viikkoina oppositiosta on kuultu väitteitä, ettei hallitus panostaisi työllisyyteen. Pelkästään edellä mainittujen yksityiskohtien valossa voi sanoa, että syytös on perätön.

Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä budjettiin tehtiin joukko harkittuja täydennyksiä, jotka saatiin kokonaisuuteen mukaan hallituspuolueiden hyvällä yhteistyöllä — kiitos siitä. 4 miljoonan lisäys sotaveteraanien kuntoutukseen on kaikkien puolueiden yhteisesti hyväksymä arvostuksen osoitus tämän maan pelastaneelle sukupolvelle. Sisävesistöjen ja Itämeren tilaa kohennetaan osoittamalla keskeneräisten siirtoviemäreiden loppuunsaattamiseen yli 3 miljoonaa euroa. Koulujen kerhotoimintaan, perusopetuksen laatuun ja nuorten työpajatoimintaan eduskunta lisää yhteensä 8 miljoonaa. Pieniä mutta tarpeellisia korjauksia kaikki.

Syksyn mittaan on kuultu kritiikkiä Finnfundia kohtaan. Finnfund on Suomen kehityspolitiikan tärkein väline kehitysmaiden yksityisen sektorin tukemiseen: työpaikkojen luomiseen kehitysmaissa ja esimerkiksi energia-alan infrastruktuurin rakentamiseen. Koska

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Finnfund toimii itsekannattavasti ja pääoma kasvaa, ei siihen sijoitettu veronmaksajien raha katoa minnekään. On parempi antaa siis onki kuin kala.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä puolustaa tätä budjettiesitystä tietoisena siitä, että se on tehty raskaiden reunaehtojen vallitessa. Suomen nykyisiä tai varsinkin tulevia julkisia menoja ei yksinkertaisesti ole mahdollista rahoittaa nykyisellä talouden tuotantokyvyllä eikä nykyisillä rakenteilla. Siksi kaikki nämä toimet tarvitaan, ei siksi, että joiltakin ryhmiltä haluttaisiin ottaa etuja pois, vaan siksi, että meillä olisi hyvinvointiyhteiskunta myös tulevaisuudessa.

12.32 Pia Viitanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Professori, kirjailija Merete Mazzarella aloittaa kirjansa Ainoat todelliset asiat seuraavalla ajatuksella: "Työ ja rakkaus ovat ainoat todelliset asiat elämässä, eikä ole hyvä, jos toinen niistä puuttuu".

Puhemies! Työhön ja työllisyyteen julkinen valta voi vaikuttaa. Yksi asia tästä budjetista puuttuu ja sen mukana kaikki. Se yksi on toimet työllisyyden hyväksi tässä ja nyt. Jos rakentaa savipellolle ilman kunnon perustuksia, ei vinksallaan olevaa rakennusta voi pitää yllätyksenä.

Eduskunta on syksyn aikana kuunnellut satoja asiantuntijoita budjetista. Koskaan en ole kuullut näin paljon kriittisiä kommentteja budjettiesityksen virallisten tavoitteiden ja todellisuuden välisestä ristiriidasta. Nyt joutuu vakavasti kysymään, onko Suomi oikealla tiellä vai viekö hallituksen markkinausko Suomea kohti suurempia tuloeroja ja yhteiskunnallisia levottomuuksia. Työllisyysmäärärahoja leikataan rajusti. Koulutus, kansakuntamme lippulaiva, on Suomen historian suurimpien leikkausten kohteena. Kasvua ja työpaikkoja tukevat toimet loistavat poissaolollaan.

Hallitus puhuu pelastavansa Suomen tilapäisillä kärkihankkeilla, mutta hallituksen todellinen kärkihanke on täysin kyseenalainen pakkolaki-paketti, joka kurittaa tavallista palkansaajaa. Tuon paketin lahjakääre on maireja, mutta sisältö pahasti pilaantunut. Palkansaajan halpuuttaminen, tämä hallituksen väen vängällä ajama palkka-ale, vie pohjan majameikäläisen arjelta ja samalla suomalaiselta osaamiselta ja yhteistyöltä, todellisilta vahvuksiltamme.

Puhemies! Perusporvarihallituksen puolueet — keskusta, kokoomus, perussuomalaiset — ovat koko syksyn puhuneet kuin samasta saarnastuolista velkaantumisen vaaroista. Edellinen hallitus kyllä hidasti vuotuisen velkaantumisen määrää 8 miljardista 5:een. Nyt tikapuita lähdetään kapuamaan taas väärään suuntaan. Hallituksen budjetti ottaa enemmän velkaa kuin edeltäjänsä. Kuulitte aivan oikein: ei se siis ota vähemmän velkaa kuin tänä vuonna, vaan enemmän velkaa kuin tänä vuonna.

Tämä budjetti on, puhemies, petettyjen toiveiden ja unohdettujen vaalilupausten budjetti. Keskusta petti lupauksensa kasvurahastosta, yhteistyöstä ja palkansaajan tasapuolisesta kohtelusta. Kokoomus unohti eläkeläisväestön ja "Koulutuksesta ei leikata" -lupauksensa. Perussuomalaiset tekevät jopa Guinnessin Ennätysten kirjan tasoisen suorituksen pettämällä likipitäen kaikki vaaleja edeltäneet puheensa. (Hälinää) Yhteisesti kaikki hallituspuolueet pettivät lupauksensa työllisyyteen satsaamisesta. Kun tähän ei satsata, on Suomi heiveröisellä ja väärällä tiellä. Tämän tien päässä ovat lisäleikkaukset. Tästä hän ministeri Stubb valtiovarainvaliokunnassa jo varoitteli viime viikolla. Epäonnistuminen työllisyyspolitiikassa ja alijäämätavoitteen karkaaminen tarkoittaa uusia leikkauksia hyvinvointimeinon — ehkä jo ensi kevään kehysriihessä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Puhemies! Poliitikassa, kuten elämässäkin, on aina vaihtoehtoja. Jotta kansalaiset voisivat valita, olemme tehneet oman vaihtoehtoisen esityksen tälle kovalle oikeistolaiselle budjettilinjalle. Sosialidemokraattien Suomessa yhteiskunta kantaa oman vastuunsa työllisyydestä. Siksi tuemme nuoria, pitkäaikaistyöttömiä ja yrittäjyyttä. Vaihtoehdossamme suurimmat satsaukset tehdään työllisyyteen ja kasvuun. Ottaisimme käyttöön niin sanotun Rinteen työllistämismallin, tekisimme täsmätoimia viennin tukemiseksi ja yrittäjyyttä edistäisimme muun muassa ottamalla käyttöön ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen kohdistuvan verovähennyksen. Homekoulujen korjaaminen, tärkeät tie- ja infrahankkeet pitää laittaa liikkeelle. Tämä voidaan tehdä laittamalla taseet töihin. Kertaluonteisia hankkeita voidaan käynnistää kertaluonteisilla tuloilla.

Osaamiseen satsaisimme. Peruisimme Suomen tulevaisuudelle tuhoisat koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvat leikkaukset. Haluamme antaa arvon sivistykselle, tieteelle ja niiden tekijöille. Me annamme arvon korkeasti koulutetuille dosenteille. Olemme valmiit toimimaan tässä ja nyt. Siksi esitämme työeläkemaksujen väliaikaista alentamista ja Emupuskureiden käyttöönottoa. Tämä alentaisi työnantajan työvoimakustannuksia (Maria Tolppanen: Ja pienentäisi eläkkeitä!) sekä vahvistaisi kilpailukykyä. Tämä vahvistaisi myös palkansaajan ostovoimaa — ajankohtana, jolloin työllisyytemme on ratkaisevassa määrin riippuvainen kotimarkkinoista. Ja ennen kuin salin oikea laita tässä markkinausko-vaisten seurakunnassa perussuomalaisilla täydennettynä ehtii tämänkin ajatuksen tuomita, niin minä kerron teille, että Elinkeinoelämän tutkimuslaitos antoi tälle ajatukselle tukea, samalla kun hekin esittivät kritiikkinsä hallituksen pakkolakipaketin toimivuudesta niin työllisyyden kuin toimivan talouspolitiikan kannalta. (Oikealta: Kamalaa mollaamista opposition sisältä!) Tähän saakka tätä tutkimuslaitosta ei ole voinut liiasta punaväristä syyttää, (Matti Vanhanen: Te nostaisitte arvonlisäveroa!) mutta ehkä hekin kuuluvat näihin kaiken maailman dosentteihin, joiden neuvoista hallituksen mielestä ei kannata välittää.

Puhemies! Työllisyyttä tukee myös oikeudenmukainen verotus. SDP:n vaihtoehdossa veroja kerätään maksukyvyyn mukaan, ei sen mukaan, kuinka hyvin veroja osaa vältellä. Käymme harmaan talouden kimppuun ja haluamme, että myös finanssisektori osallistuu yhteiskunnan toimintojen kustantamiseen. Olemme valmiita tinkimään autoveron alenuksesta, sen sijaan verolinjamme antaa tavalliselle palkansaajaperheelle 150—300 euroa enemmän käteen ensi vuonna. Ja nyt tulee yksi tärkeä linjaus lisää — kuunnelkaa tarkkaan, ministeri Stubb ja kokoomus: Me haluamme, että vuosikymmenet suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa rakentanut eläkeläisväestö saa samat veronkevennykset kuin palkansaajatkin. Verolinjauksemme tuo keskivertoeläkkeensaajille noin 250 euroa enemmän käteen. Ennen vaaleja te, ministeri Stubb, sanoitte, että eläkeläisten ja työssä olevien yhtenäinen verokohtelu on teille perusfilosofiaa. Ministeri Stubb, jos tämä on teille kunniasia, pyytäkää ryhmältänne erivapautta äänestää SDP:n eläkeläisiä koskevan lausuman puolesta. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Sleepy Sleepers kysyy hittikappaleessaan, onko järkeä vai ei. Vastaus on: hallituksen työllisyys- ja talouslinjassa ei ole järkeä, siksi se täytyy muuttaa. Se tulee muuttaa sosialidemokraattien rakentavalla ohjelmalla: satsaamalla työllisyyteen, osallisuuteen, oikeudenmukaisiin valintoihin ja yhteistyöhön. (Puhemies koputtaa) Se rakentaa sillan yli synkän virran, se tuo Suomen työlinsjalle. (Sampo Terho: Kovin oli ohkaista tuo realismi! — Jukka Gustafsson: Paljon konkreettisia esityksiä, harvinaisen paljon!)

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

12.40 **Ozan Yanar vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme syksyn mittaan käsitelleet monet ja monet kerrat hallituksen talouslinjaa. Kaikille on selvää, mikä linjan hallitus on budjetissaan valinnut. Jos hallituksen budjetilla olisi logo, se logo olisi sakset. Jos se logo olisi liikkuvaa kuvaa, logo tekisi leikkausliikettä.

Hallitus uskoo Suomen nousevan leikkauksilla. Budjetissa leikataan lapsilta. Budjetissa leikataan nuorilta. Budjetissa leikataan koulutuksesta, tieteestä, luonnonsuojelusta ja maailman köyhimmiltä. Talkoisiin osallistuvat siis suurelta osin heikoimmassa asemassa olevat ihmiset sekä Suomessa että muualla maailmassa. (Ben Zyskowiezin välihuuto) Ja mikä pahinta, tämä budjetti näyttää siltä, että Suomen hallitus ei usko tämän maan tulevaisuuteen. Tämän budjetin myötä tavallisen ihmisen epävarmuus kasvaa, ja budjetin viesti suomalaisille on valitettavasti hyvin, hyvin synkkä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus markkinoi budjettiaan vastuullisena vaihtoehtona, vaikka valmistelusta jää kuva vain vatuloinnista ja hutiloinnista. Jos hallitus olisi tehnyt taloustieteen läksynsä, se tietäisi, että suuret leikkaukset näin synkässä taloustilanteessa vievät kansalaisilta ostovoiman ja vähentävät yritysten tuloja, joilla ne voisivat työllistää ihmisiä. Tämä taas tarkoittaa heikompa talouskasvua ja vähemmän verotuloja. Jopa valtiovarainministeri Stubb on itse monia kertoja myöntänyt tässä salissa, että suuret leikkaukset heikentävät talouskasvua. Ja jopa valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Timo Kalli puhui avauspuheenvuorossaan puoli tuntia sitten tästä samaisesta huolesta. (Sari Sarkomaa: Kukaan ei ole sitä kieltänyt!)

Toisin kuin hallituksen budjetissa, vihreiden vaihtoehdossa annetaan Suomen taloudelle, yrityksille ja kansalaisille tilaa hengittää. Maltillisemmalla sopeutustahdilla varmistetaan, että sekä ihmiset että yritykset pärjäävät. Lisäksi myös me vihreät tähtääme julkisen talouden tervehdyttämiseen ja kestävyysvajeen umpeenkuromiseen. Tavoitteeseen pääsemme maltillisessa kahdessa vaalikaudessa. Lisäksi vihreät pyrkivät työllisyysasteen kunnianhimoiseen nostamiseen, sillä työllisyyskehitys on tärkeimpiä asioita talouden kuntoon saamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Taloustiede puhuu nykyään yhä enemmän myös siitä, että tuloerot ja varallisuuserot ovat talouskasvun este. Koska me vihreät arvostamme tietoon perustuvaa päätöksentekoa, vaihtoehtobudjettimme pienentäisi rikkaiden ja köyhien välistä kuilua selvästi. Vihreiden inhimillisessä vaihtoehdossa maltilliset sopeuttamistoimet eivät kohdistu yhteiskunnan pienituloisiin, sillä tämän maan talous ei nouse kurjistamalla lapsiperheitä, opiskelijoita, eläkeläisiä ja työttömiä. (Ben Zyskowiec: Miksi kurjistitte viime kaudella?) Kun ihmiset sysätään yhä syvenevään köyhyyteen, tukiverkot heikkenevät, ja tällaisen politiikan seurauksista maksetaan pahimmassa tapauksessa vielä pitkään.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen tulevaisuuden avaimet löytyvät osaamisesta. Näitä todellisen kasvun eväitä hallitus tuhoaa nyt hyvin lyhytnäköisellä politiikallaan. Kyse ei siis ole vain rakenteiden muuttamisesta, kuten hallitus yrittää esittää, vaan sivistyksen alaspäin. Yliopistoilla käydään ennennäkemättömiä yt-neuvotteluja, ja yliopistojen huippu-tutkijoiden aivovuoto ulkomaille on alkanut. Asiantuntijat, melkein kaikki tahot vasemmalta oikealle ja jopa hallituspuolueiden omat kansanedustajat ovat ilmaisseet huolensa koulutusleikkauksista. Viisas hallitus olisi laittanut Suomen tulevaisuuden ylpeytensä edelle ja perunut nämä järjettömät toimet. Sen sijaan pääministeri, valtiovarainministeri ja opetusministeri ovat väheksyneet tieteentekijöitä kommenteillaan koko syksyn. Onko se siis uskottavaa kasvupolitiikkaa, että hallitus romuttaa tulevaisuuden talouskasvua? Onko

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

se aidosti uskottavaa osaamispolitiikkaa, että hallitus leikkaa suuresti varhaiskasvatuksesta innovaatioihin?

Vihreiden oma budjetti on realistinen. Me näytämme, mistä rahat leikkausten korvaamiseen tulevat. Koulutusleikkausten sijaan haluamme vähentää ympäristölle haitallisia tukia, sillä nämä tuet kannustavat ihmisiä ja yrityksiä saastuttamaan enemmän ja nakertavat veropohjaa. (Antti Kaikkonen: Miten niin?)

Arvoisa rouva puhemies! Meillä päättäjillä on suuri vastuu. Me voimme varmistaa, että hoitajalla hiekkalaatikon reunalla on aikaa tarkistaa, että kaikki on kunnossa ja että lapsi kehittyy niin kuin lapsen kuuluu. Me voimme varmistaa, että tutkijoiden päässä itävistä ideoista syntyy huomisen menestystarinoita. Me voimme varmistaa, että Suomi tekee osuutensa luonnon ja maailman tulevaisuuden eteen. Ja me voimme varmistaa, että Suomi kantaa kortensa kekoon maailman köyhimpien auttamisessa.

Vihreiden mielestä valtion pitää olla lapsen, nuoren, opiskelijan ja pienituloisen vanhemman ja eläkeläisen puolella. (Matti Vanhanen: Ja professorien!) Vauras ja hyvä tulevaisuus tulee vain, jos sillä on tekijät ja tekijöillä osaaminen. Hallituksen linja on ikävä kyllä toinen, ja jää mysteeriksi, kuka hallituksen mielestä tulevaisuuden oikein rakentaa.

Meidän päättäjien pitää tehdä hyvää talouspolitiikkaa, että Suomi saataisiin nousuun. (Matti Vanhanen: Kaikille jotakin!) Suomi on yhä vakaa ja vauras yhteiskunta, jolla on kaikki eväät menestyä jälleen. Me vihreät tarjoamme vaihtoehdon hallituksen huonosti harkitulle ja kärsimystä lisäävälle politiikalle. — Kiitos. (Ben Zyskowiec: Hyvä vasemmistopopulistinen puhe — katotaan, paneeko Andersson paremmaksi!)

12.47 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on toistuvasti painottanut, kuinka työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden vähentäminen on ainoa keino tasapainottaa julkista taloutta ja vähentää velkaantumista. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Erityisesti edustaja Rantakankaalle ja keskustan eduskuntaryhmälle tiedoksi, että olemme myös toistuvasti painottaneet, että Suomen taloudellisten ongelmien taustalla on sekä tuotantorakenteeseen liittyviä että suhdannepoliittisia syitä. (Ari Jalonen: Lisää velkaa!)

Hallituksen tekemät menoleikkaukset tulevat heikentämään talouskasvua ja ovat haitallisia työllisyydelle. Tämän on myöntänyt myös valtiovarainministeri Alexander Stubb. Hallitus perustelee työllisyydelle haitallista leikkauspolitiikkaansa sillä, että työllisyyden parantaminen hoidetaan työmarkkinoiden rakenteellisilla uudistuksilla. Kyse on pakkolaki-paketista, jonka avulla hallituksella on aikomus parantaa maan kilpailukykyä.

Pakkolaki-paketin lausuntokierroksella kävi ilmi, että hallituksen arviot paketin työllisyysvaikutuksista ovat selvästi ylioptimistisia ja ylimitoitettuja. Yksikään lausunnonantaja ei ole suoraan tukenut hallituksen arviota yli 30 000 uudesta työpaikasta. Aalto-yliopiston taloustieteen laitos, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos sekä Valtion taloudellinen tutkimuskeskus ovat kaikki kyseenalaistaneet hallituksen arviot tämän lakipaketin työllisyysvaikutuksista. (Toimi Kankaanniemi: Entäs Suomen Pankki?) Talouspoliittisen arviointineuvoston puheenjohtaja Roope Uusitalo on sanonut, että vähän pessimistisemmillä oletuksilla päästäisiin helposti myös nollavaikutukseen tai jopa negatiivisiin lukuihin. (Eero Heinäluoma: Siinä on haarukka!)

Vaikka hallitus ei pidä suhdannetilannetta Suomen talouden keskeisenä ongelmana, se kyllä tekee suhdannepolitiikkaa kärjistämällä suhdannevaihteluja. Menoleikkaukset ja ko-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

timaista kysyntää supistavat pakkolait tulevat syventämään taantumaa ja kasvattamaan työttömyyttä entuudestaan.

Arvoisa puhemies! Esityksestä vuoden 2016 talousarvioksi käy ilmi hallituksen kaksi keskeisintä talouspoliittista arvovalintaa: suuret menoleikkaukset ja näiden säästöjen epäoikeudenmukainen kohdentuminen. Säästötalkoissa ovat mukana vain pienituloiset suomalaiset ja palkansaajat, suurituloiset saavat sen sijaan rauhassa viettää osinkojuhliaan.

Erityisen huolestuttavaa on, ettei osata selvittää leikkauspolitiikan kokonaisvaikutuksia eri väestöryhmiin. Onko syy se, että hallitus ei halua näitä tietoja julkisuuteen? Lapsilisien indeksisidonnaisuuden poisto, aamu- ja iltapäiväkerhojen maksujen korotukset, päivähoidon rajoittaminen ja palkkojen leikkaukset käsitellään kaikki erillisinä yksittäisinä lakiesityksinä eikä oteta selvää, miten kaikki nämä päätökset yhteensä vaikuttavat lapsiköyhyys- ja perheiden eriarvoisuuteen. Vasemmistoliiton mielestä Suomessa on pikaisesti kehitettävä menetelmiä poliittisten päätösten kokonaisvaikutusten arviointiin. Poliittikan pitää perustua tietoon, ei mututuntumaan eikä virheellisiin prosenttilukuihin. (Ari Jalonon: Vaihtoehtokin olisi hyvä esittää!)

Erityisen ongelmallisia ovat ensi vuoden koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen kohdistuvat leikkaukset. Paras lääke Suomen elinkeinorakenteen murrokseen on panostaminen osaamiseen, uuteen tietoon ja palveluiden ja tuotteiden kehittämiseen. Meidän tulisi tehdä pitkäjänteinen koulutuspoliittinen strategia yhteistyössä koulutuskentän kanssa, turvata perustutkimukselle ja korkeakouluille riittävä rahoitus sekä antaa korkeakouluille työrauha keskittyä tutkimukseen ja opetukseen. Varhaiskasvatus ja koulutus eivät ole menoerä, vaan yksi parhaimpia tasa-arvoa ja talouskasvua tukevia investointeja, minkä yhteiskunta voi tehdä.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna hallitus leikkaa Suomen kehitysyhteistyötä merkittävästi. Ulkoasiainvaliokunta on lausunnossaan ottanut kantaa erityisesti kansalaisjärjestöihin kohdistuvien leikkausten kohtuullistamisen puolesta. Hallituksen tapa säästää näin paljon ja näin nopeasti tarkoittaa, että hankkeita joudutaan lopettamaan kesken. Se ei ole hyvää säästöpolitiikkaa, eikä se varsinkaan ole mitään rakenteellista uudistamista. Aikana, jolloin maailman konfliktit ja globaalit erot elintasossa ovat turvapaikanhakijoiden myötä konkretisoituneet Suomessakin, luulisi olevan selvää, kuinka tärkeää on edistää rauhaa, vakautta ja köyhyyden vähentämistä myös oman maan rajojen ulkopuolella. (Ari Jalonon: Lisää lainaa! — Paavo Arhinmäki: Sitähän se hallitus ottaa!)

Lopuksi, arvoisa puhemies: Hallituksen ohjelma ei ole uskottava työllisyyden parantamiseksi. Sen sijaan työttömyyden jatkuva kasvu on hallituksen tekemän politiikan seurauksena yhä todennäköisempää. Leikkausten sijaan vasemmistoliitto esittää kasvua ja työllisyyttä vahvistavia toimia sekä valtion menojen kohdentamista työllisyyden ja kysynnän parantamiseen. Vasemmistoliitto ehdottaa yleisen arvonlisäveron määräaikaista alen- tamista 2 prosenttiyksiköllä työllisyyden parantamiseksi. (Eero Heinäluoma: Radikaali ehdotus!)

Haluamme edistää uusien työpaikkojen syntyä myös asunto- ja energiapolitiikan avulla. Työllisyyttä voidaan edistää kotimaisella ja kestävästi tuotetulla bio- ja aurinkoenergialla, tuulivoimalla ja maalämmöllä. Pariisissa viikonloppuna solmittu ilmastopuolitus on maailman johtajilta tärkeä kannanotto, joka osoittaa, että ilmastonmuutokseen suhtaudutaan asian vaatimalla vakavuudella. Nyt täällä on ryhdyttävä toimiin kunnianhimoisten päästö- vähennysten aikaansaamiseksi.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Vasemmistoliiton näkemys on, että hallitus ei talousarvioehdotuksellaan eikä muilla esittämillään toimenpiteillä ole saamassa aikaan Suomen talous- ja työllisyystilanteessa käännettä parempaan. Leikkauspolitiikallaan hallitus heikentää ostovoimaa, kotimaista kulutuskysyntää ja talouskasvua ja näin vain pahentaa työttömyystilannetta ja yhteiskunnan eriarvoisuutta. (Eero Heinäluoma: Näin saattaa käydä!)

12.54 **Stefan Wallin r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! "Det är ingenting fel på förändring, bara den går i rätt riktning." Så sade en gång en av vår tids största ledare, Winston Churchill. Det är lätt att hålla med honom. Regeringen ska också ha ett stort tack för att den vill åstadkomma förändring. Den förändringen behövs för att vi också om tio eller trettio år ska ha råd att upprätthålla vårt välfärdssamhälle. Men riktningen är inte den rätta om förändringen samtidigt skadar vårt internationella anseende eller om grunden för ett av våra internationella trumfkort, det vill säga utbildningen, krackelerar.

Det är utmärkt att krafttag tas för att balansera statsekonomi eller för att reformera arbetsmarknaden eller social- och hälsovården. Men även om diagnosen är den rätta, håller vi inte med om alla operationer eller medicinerings. Det finns nämligen alltid alternativ i politiken. Och de alternativen syns allra tydligast i ekonomiska prioriteringar. Vi vill se prioriteringar som stöder framtiden, det vill säga våra barn och unga, som är socialt rättvisa, som bygger på jämställdhet, som stöder företagsamhet och sysselsättning och som andas ett globalt ansvar. På de här punkterna har regeringen tyvärr inte lyckats till alla delar.

Arvoisa puhemies! "Koulutus on kansakunnan halvin puolustus." Näin totesi aikanaan filosofi ja valtiomies Edmund Burke. Juuri varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta ja tutkimuksesta on hallitus päättänyt leikata satoja miljoonia euroja — siis miljoonia, jotka muuten olisivat menneet sukupolvelle, jonka pitäisi löytää ne uusimmat ilmastoälykkäät energiaratkaisut, seuraava nokia tai seuraava supercell ja joka pitää huolen siitä, että Suomi pärjää globaalissa kilpailussa. Meidän on näet kilpailtava nimenomaan osaamisella ja sivistyksellä. Meillä ei tule koskaan olemaan niitä halvimpia tuotantokustannuksia, raaka-aineita, palkkoja tai kuljetuskustannuksia. Sen sijaan korkealuokkainen opetus, taaperosta tohtoriksi, on valttimme. Tämän vuoksi on lyhytnäköistä leikata subjektiivista päivähoido-oikeutta, peruskoulusta, yliopistoista, tutkimusrahoista, nuorisotakuusta tai Tekesin rahoituksesta. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän prioriteetit olisivat olleet toisenlaiset. Me olisimme priorisoineet tulevaisuutta sivistyksen ja innovaatioiden kautta.

Arvoisa puhemies! "Vapaus pelosta", niin voitaisiin tiivistää ihmisoikeuksien koko filosofia. Näin totesi puolestaan YK:n valovoimainen ruotsalainen pääsihteeri Dag Hammarskjöld. Myös puoli vuosisataa myöhemmin nämä hänen sanansa ovat edelleen yhtä tärkeitä. Hammarskjöld oli pääsihteerinä kahdeksan melko rauhattoman vuoden aikana. Ne olivat vuosia, jolloin Eurooppaa ja koko maailmaa jälleenrakennettiin sodan kauhujen jälkeen. Näinä vuosina ei kuitenkaan koskaan nähty yhtä suuria pakolaisvirtoja kuin mitä meillä tänä päivänä on.

Suomi on aina pitänyt huolta kansainvälisestä maineestaan ja ollut halukas kantamaan globaalia vastuuta. Näin meidän tulee toimia edelleen. Tosiasia on kuitenkin edelleen se, että Suomi on yksi maailman rikkaimmista maista, siitäkin huolimatta, että oman taloutemme moottori nyt yskii. Näyttää siis todella pahalta, kun leikkaamme tukeamme Unicefille kolmella neljäsosalla ja eräiden muiden YK-järjestöjen valtiontukea vieläkin enemmän. Emme voi myöskään vetää mattoa meidän omien kehitysyhteistyöjärjestöjemme jalkojen

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

alta. Arvoisa pääministeri, on täysin nurinkurista vähentää kehitysapua kolmanneksella, kun hallitus samalla väittää haluavansa auttaa ihmisiä paikan päällä heidän kotimaissaan. Tämä yhtälö ei kerta kaikkiaan toimi. On myös kestäväntönnä pienentää pakolaiskiintiötä neljänneksellä viimevuotiseen verrattuna. Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa panostaa 250 miljoonaa euroa lisää kehitysapuun ja korottaa pakolaiskiintiötä 750:stä 2 500:aan.

Ärade talman! "Det är en stor fördel att tidigt begå de misstag man kan lära sig någonting av." Det här är ännu ett citat av nämnde Churchill. Jag är glad att regeringen också har vågat ändrat sig. Pensionärernas bostadsbidrag är ett utmärkt exempel på ett återtaget beslut som gick i rätt riktning. Det var ett klokt och socialt rättvist beslut.

Jag vill också passa på att tacka riksdagens finansutskott för att det ger tilläggsresurser till några av de ändamål som svenska riksdagsgruppen prioriterade högt i sin skuggbudget. Finlands yrkesfiskares förbund, reduceringsfiske, stöd för exportfrämjande till små och medelstora företag och stöd till Viexpo är några exempel. Däremot är vi mycket oroade för att regeringen skär ned resurserna till Svenska Finlands folkting för nästa år.

Arvoisa puhemies! "Tämä ehdotus ei ole ensimmäinen askel. Se on askel." Näin sanoi Olof Palme, jota muuten lainaan kyllä melko harvoin. Tässä olen hänen kanssaan samaa mieltä. (Eero Heinäluoma: Lisää tätä linjaa!) Verotuksen saralla ruotsalainen eduskuntaryhmä on aiemmin esitellyt omia askelmerkkejään, vaihtoehtoa, joka on veropoliittisesti ja budjet-tiin nähden neutraali suhteessa hallituksen vaihtoehtoon mutta jossa sen sijaan panostetaan työn verotuksen keventämiseen ja kotitalousvähennyksen korottamiseen — kaikki tämä, jotta työhön ja yrittäjyyteen voitaisiin kannustaa enemmän. Haluamme myös uudistuksia työmarkkinoille. Mielestämme ansiosidonnaista päivärahaa pitäisi uudistaa siten, että sen maksimiaikaa lyhennetään mutta maksettavaa summaa sen sijaan korotetaan. Uskomme yksityisen työvälistyksen olevan erinomainen julkisen työvälistyksen täydentäjä, jotta pystyisimme työllistämään lisää ihmisiä. Samalla uskomme paikallisen sopimisen lisäämiseen sekä minijob- ja oppisopimusmalleihin, joiden avulla nuoret voivat hankkia tärkeää työkokemusta.

Hyvä hallitus, olette kyllä oikealla tiellä. Haluatte myös kovin keinoin tasapainottaa taloutta. Sitä mekin haluamme. Mutta toivomme, että kuuntelette myös meidän esittämiämme vaihtoehtoja ja uudistuksia, koska ne saattavat hyvinkin olla parempia Suomelle, pidemmän päälle.

13.01 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsee vahva yhteinen näkemys siitä, että maamme taloudellinen tilanne on erittäin vakava. Yhteisestä näkemyksestä huolimatta meillä on erilaisia näkemyksiä siitä, miten tilanne korjataan. Vasemmalla olevat puolueet puhuvat velkaelvytyksestä, hallituspuolueet taas puhuvat hyvinvointiyhteiskuntaa heikentävistä säästöistä ja kilpailukyvyn parantamisesta. Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä asettuu keskelle. Pidämme tärkeänä, etteivät säästöpäätökset ole sosiaalisesti epäoikeudenmukaisia. Samalla haluamme parantaa Suomen kilpailukykyä ja luoda yrittäjyydelle parempia edellytyksiä. (Eero Heinäluoma: Hyvä linja!)

Värderade fru talman! Samhällsfördraget, som skulle vara ett av de viktigaste verktygen för att lyfta Finland, har ännu inte gått framåt. Nästa års budget kommer på kort sikt att

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

innebära flera besvärliga balanseringsåtgärder. Samtidigt behövs lösningar som stöder Finlands konkurrenskraft på längre sikt. Den negativa utvecklingen är oroväckande. Men stora utmaningar kan inte lösas genom att anklaga varandra utan genom att ödmjukt försöka hitta lösningar på problemen och en väg framåt.

Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että pitkäaikainen heikko talouskasvu on lisännyt työttömyyttä. Työttömiä on tämän vuoden lopulla jo 355 000 henkeä. Työttömyys vähentää verotuloja ja lisää julkisia menoja. Työttömyys on myös inhimillinen tragedia, joka koskettaa työttömäksi joutuneen lisäksi koko hänen lähipiiriään. Nyt tarvitsemme toimia, joilla vauhditetaan talouskasvua ja mahdollistetaan uusien työpaikkojen synty.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa vastuullisuutta kaikilta osapuolilta, jotta saamme synnytettyä todellisen ja kestävä yhteiskuntasopimuksen. (Eero Heinäluoma: Myös hallitukselta!) Hallituksen, työmarkkinajärjestöjen ja myös oppositiopuolueiden pitää pyrkiä löytämään yhteinen ratkaisu, jolla taataan pitkäaikainen työrauha ja vakaus. Suomi lakkoilee, verottaa ja sääntelee itsensä velkasuohon. Meillä ei ole nyt varaa lakkoiluun ja riitelystä. Työmarkkinakiistoilla ei ole yhtään voittajaa, vaan kaikki osapuolet ovat häviäjiä. Eniten siitä kärsivät työttömät ja muut heikossa asemassa olevat suomalaiset.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on syksyn aikana esittänyt useita toimia, joiden avulla kannustetaan yrittäjyyteen: Olemme esittäneet starttirahojen lisäystä. Olemme esittäneet 100 viimeisen ansiosidonnaisen päivärahapäivän muuttamista niin, että työtön voisi halutessaan hyödyntää niitä yritystoiminnan perustamiseen tai palkkatukeen. Lisäksi olemme tuoneet esille henkilöyrittäjille kohdistetun 5 prosentin yrittäjävähennyksen käyttöönottoa. Kaikki nämä toimet lisäisivät kannustimia ryhtyä yrittäjäksi tai palkata uutta työvoimaa.

Arvoisa puhemies! Budjettivastalauseessa nostamme esiin hallituksen esityksen epäkohtia ja puutteita. Vastalauseessa, vaihtoehtobudjetissa ja ryhmän aloitteissa korostuu sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Muutokset koskevat sellaisia hallituksen säästöesityksiä, jotka lisäävät pidemmällä aikavälillä yhteiskunnan kustannuksia ja sosiaalista eriarvoisuutta. Samalla on huomioitava, että talouskasvua tarvitaan hyvinvointipalveluiden turvaamiseen. Kasvua ei kuitenkaan luoda tyhjästä. Yhteiskunnan ja myös meidän poliitikkojen tehtävänä on luoda yrittäjyydelle ja taloudelliselle toimeliaisuudelle kannustava ilmapiiri ja talouskasvun mahdollistava toimintaympäristö.

Olemme tyytyväisiä siihen, että hallitus on monessa kohtaa tullut kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetin linjalle. Eläkeläisten asumistuen lakkauttamisen peruminen, harmaan talouden torjuntaan osoitetut lisäykset sekä lääkekorvausten leikkauksen osittainen peruminen olivat hyviä päätöksiä. Kaikkia kristillisdemokraattien ehdotuksia ei ollut vielä huomioitu, mutta tämän viikon aikana on vielä mahdollisuus muuttaa kantaa ja äänestää meidän tekemien hyvien ja perusteltujen ehdotusten puolesta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvioon noin 40 miljoonaa euroa. Summa ei ole suuri, mutta valiokunta osasi kohdentaa nämä vähäiset lisämäärärahat pääosin hyvin. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä piti erittäin hyvänä päätöksiä lisätä määrärahoja perusopetukseen, laadun parantamiseen ja kerhotoiminnan avustuksiin. Samoin 4 miljoonan euron lisäys nuorten työopajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön on ryhmämme näkökulmasta tervetullut ja linjassa oman vaihtoehtobudjettimme kanssa. Pi-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

dämme hyvinä myös valiokunnan lisäämiä määrärahoja tuomioistuinten ruuhkien helpottamiseen, poliisin toimintamenoihin, pk-yritysten kansainvälistymiseen, päihdeäitien palveluiden turvaamiseen ja veteraanien kuntouttamiseen. Kristillisdemokraatit pitävät ilahduttavana myös valiokunnan päätöstä huomioida kristilliset koulut lisävustusten muodossa.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Suomi nousee vain työnteolla ja yrittäjyydellä. (Eero Heinäluoma: Oikein!) Vain sitä kautta saamme aikaan talouskasvua ja varoja hyvinvointiyhteiskunnan pyörittämiseen ja sen vahvistamiseen. (Eero Heinäluoma: Juuri näin!) Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä haluaa olla rakentavalla tavalla mukana rakentamassa kestävä julkista taloutta ja sosiaalisesti oikeudenmukaista yhteiskuntaa, jossa ketään ei jätetä heitteille ja jossa kannustetaan ihmisiä työnteokoon ja yrittäjyyteen. Nyt tarvitsemme kansallisen yhtenäisyyden henkeä, vastuullisuutta ja yhteisen hyvän etsimistä. (Eero Heinäluoma: Hieno puhe!)

Puhemies Maria Lohela: Sitten valtiovarainministeri Stubb, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

13.09 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluaisin kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja sen jaostoja esitetystä mietinnöstä, joka sisältää yhteensä 305 sivua, joista 86 sivua on varsinaista lausuntoa ja loppu vastalauseita.

Haluaisin käydä läpi omassa vastauspuheenvuorossani kolme kokonaisuutta hallituksen linjasta:

Ensimmäinen on se yleislinja, josta me lähdemme, ja se oikeastaan perustuu kolmeen pilariin, joista ensimmäinen on maltillinen sopeutus, (Eduskunnasta: Oho!) toinen on rakenneuudistukset ja kolmas on kärkihankkeet. Kaiken tavoitteena tietysti on työllisyystilanteen parantaminen ja kasvun avittaminen. Monessa puheenvuorossa viitattiin siihen, että meidän kiristävä finanssipolitiikka lyhyellä tähtäimellä tulee vähentämään kasvua. Tämä pitää paikkansa, mutta haluaisin korostaa sitä, että on kyse lyhyestä tähtäimestä, ei pitkästä tähtäimestä.

Me olemme pohtineet paljon myös sitä, onko tämä rakenneongelma vai suhdanneongelma, ja päätyneet tietysti siihen, että se on päällisin puolin rakenteellinen ongelma mutta suhdannekaan ei ole hyvä. Me lähdemme myös hallituksessa siitä, että nousukäännö on tehtävä. Sen takia me panostamme työhön ja talouteen, ja meidän talouden myönteinen kehä pohjautuu siis kuuteen kokonaisuuteen, jotka tässäkin salissa on useaan otteeseen nostettu esille: kilpailukykyyn, joka johtaa vientiin; vientiin, joka johtaa kasvuun; kasvuun, joka johtaa työpaikkoihin; työpaikkoihin, jotka johtavat verotuloihin; ja verotuloihin, jotka pelastavat hyvinvointivaltion ja hyvinvointiyhteiskunnan.

Toinen huomio liittyy meidän veropolitiikkaamme. Tässä haluaisin korostaa, että nämä ovat sellaisia asioita, jotka aika harvoin nousevat esille tässä salissa tai yleisessä keskustelussa, ja meidän lähtökohtammehan on se, että me madallamme työn verottamista. Me lähdemme siitä, että kaikki palvelut rahoitetaan työllä. Minun mielestäni, kun sosialidemokraattisella puolueella oli alkusitaatti Mazzarellaan liittyen työstä ja rakkaudesta, ehkä enemmänkin "rakkaudesta työhön" olisi tulokulma, jota me lähtisimme hakemaan. Ja me lähdemme todellakin siitä, että ilman työtä meillä ei ole päiväkoteja, terveyskeskuksia, vanhainkoteja, peruskouluja tai tulonsiirtoja, ja sen takia me panostamme tässäkin hallituksessa mahdollisimman vahvasti sekä työn tekemiseen että työn teettämiseen. Työn puolella on esimerkiksi 450 miljoonan työtulovähennys, joka vähentää toivon mukaan kannus-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

tinloukkuja ja lisää ostovoimaa, ja on esimerkiksi ansiotasoindeksin tarkistus työn verotuksen kaikilla tasoilla, jolloin ansiotaso nousee ja työn verotus ei kiristy, 170 miljoonaa. Eli yhteensä noin 600 miljoonaa kevennetään työn verotusta.

Yksi kokonaisuus, joka jäi ehkä vähän vähemmälle huomiolle tuossa äskeisessä keskustelussa, on maahanmuutto, ja minun mielestäni se täytyy reilusti nostaa esille, että se on sekä meidän budjetissamme ensi vuodelle että tulevaisuudessa iso tekijä, jonka vaikutuksia me emme ihan vielä tässä vaiheessa täysin tunne. Tänä vuonnahan meille tulee yli 30 000 turvapaikanhakijaa, ja ensi vuodelle summa ollaan laskettu noin 15 000 turvapaikanhakijan varaan. Tätä tullaan tarkistamaan myös budjeteissa 2017—2020.

Eli kun puhumme budjetista, joka on karkeasti noin neljännes meidän bruttokansantuotestamme, ne toimenpiteet, jotka tällä hetkellä tehdään, pyritään tekemään ajassa. Ne eivät tule kääntämään tämän maan taloutta missään muodossa, joskin osittain, mutta ne ovat hyvä lähtökohta sille kokonaisuudelle, että ensin teemme maltillisen sopeutuksen, sen jälkeen rakenneuudistukset ja sitten panostamme talouskasvuun.

Viimeinen huomio: minun mielestäni oli hienoa nähdä puheenvuoroissa paljon sitaatteja. Itse löysin sieltä Edmund Burken, Hammarskjöldin, Churchillin, Uusitalon, Mazzarellan ja Palmen. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 5 minuuttia.

13.14 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme nyt hyväksymässä budjettia erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Elämme yhtä Suomen taloushistorian surkeimmista ajoista. Tosiasiat pitäisi viimeinkin tunnistaa. Tämä hallitus lähtee siitä, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2021. Silloin on siis tarkoitus päättää 13 vuotta kestänyt yhtäjaksoinen velaksi elämisen aika. Seuraavan 6 vuoden aikana siis pysäytämme lisävelan syntymisen.

13 vuotta ei liene liian nopea sopeutumisvauhti. Pikemminkin se kertoo ikävää kieltä maamme sopeutumiskyvystä talouden muutoksiin. Monet kriisimaat ovat jo toimensa tehneet. Näissä maissa talous kasvaa ja työttömyys pienenee. Suomen pitäisi päästä tähän samaan kasvusarjaan. Nämä asiat ovat onneksi vielä meidän suomalaisten omissa käsissä. Suomen julkisen talouden uudistumiskyky on ollut luvattoman heikkoa. Työmarkkinamme ovat jäykät ja kyvyttömät sopeutumaan olosuhteisiin, missä kilpailukyky on menetetty. Näistä syistä investoinnit ovat suuntautuneet jo vuosikausia Suomen rajojen ulkopuolelle.

Taloutta voidaan tasapainottaa lyhyellä tähtäimellä velan ottamisen lisäksi ainakin neljällä pääkeinolla: säästöillä, uudistuksilla ja talouskasvua sekä työllisyyttä edistävillä toiminnoilla. Hallitus joutuu tekemään yhtä aikaa näitä kaikkia kolmea. Se neljäs keino eli verojen korottaminen on tietysti hallituksen ja eduskunnan keinovalikoimassa, mutta veroasteen nostaminen kuitenkin söisi edelleen kilpailukykyämme ja siirtäisi talouden käännettä eteenpäin. Sen takia tämä keino on pudotettu työkalupakistamme.

Arvoisa puhemies! Perustuslaki velvoittaa, että julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Jokaisella on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Tästä on hallituksen ratkaisussa ja budjettiesityksessä kysymys. Hallituksen on ensisijaisesti kannettava vastuu perustuslain velvoitteista.

Säästöistä olemme keskustelleet paljon. Myös julkisessa keskustelussa ne on käyty melko yksityiskohtaisesti läpi. Vallalla on valitettavasti ei-linja: mistään ei saa tinkiä. (Edus-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kunnasta: Kilometrikorvauksista!) Toivon, että keskustelu kääntyy hiljalleen siihen, että myös ehdotetaan, mitä pitäisi tehdä.

Uudistuksista ensimmäinen eli eläkeuudistus on jo täällä eduskunnassa hyväksytty. (Antti Rinne: Edellinen hallitus!) Vuosikautia vatuloitu sote-uudistus etenee nyt viimeinkin vauhdilla. (Eero Heinäluoma: Näkisi vain!) Kuntien tehtävien tarkastelu etenee myös, mutta se on tunnetun tuskaista. Kilpailukykyeron kurominen umpeen keskeisiin kilpailijamaihin nähdessä kolmen pääkeinon valikoimalla on tärkeää työttömyyden katkaisemiseksi. Tarvitsemme kustannuskilpailukykyhyppyä, palkkamalttia ja tuottavuuden parantamista, kaikkea tätä samanaikaisesti. (Pia Viitasen välihuuto)

Valitettavasti juuri nyt näyttää siltä, että sopimussyhteiskuntamme ei pysty sopimaan. Toivon todella, että työmarkkinajärjestöt löytävät ennen hallituksen esityksen jättämistä sovun kilpailukyypaketista. Tämä on näytön paikka työmarkkinajärjestelmällemme.

Muualla Euroopassa eletään jo kasvun aikakautta. Osa varoittelee jo suhdannehuipun tavoittamisesta. Jos valtiontalouden sopeuttamista ei aloiteta välittömästi, tulevaisuudessa on suuria uhkia. Emme saa päästää syntymään tilannetta, jossa kohtaamme uuden kansainvälisen taantuman tällä kilpailukyvyllä ja tällä valtiontalouden alijäämällä. Jos näin tekisimme, mahdollisuudet loiventaa seuraavaa taloudellista laskukautta olisivat olemattomat.

Arvoisa puhemies! En voisi koskaan antaa itselleni anteeksi, jos jättäisimme nyt tekemättä ja pudottaisimme kintaat. Moni asia voidaan tehdä ja tehdään jatkossa pienemmällä rahalla kuin aiemmin. Sopeutuminen vaatii luovuutta, uudistumisen halua ja tinkimätöntä työtä yhteisten tavoitteiden eteen. (Jari Myllykosken välihuuto) Hallituksella ei ole mitään muuta agenda tai tarkoitusperää kuin saada työttömät töihin ja maa nousun tielle.

Puhemies Maria Lohela: Sitten aloitetaan debatti. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan.

13.19 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari havaintoa SDP:n tekemisistä ja tavoitteista:

Te lähditte eduskuntavaaleihin tavoitteella, että on 3 miljardin sopeutus, josta 2 miljardia voidaan tehdä menoja leikkaamalla. Siinä oli mukana sitten tämä koulutussäästö 270 miljoonaa euroa — missähän ne mahtavat nyt sitten olla?

Sitten tämä vaihtoehtobudjetti. Te suorittaisitte tämmöisen "sammon ryöstön", kun te ottaisitte Sitralta 300 miljoonaa euroa pois. Sehän tarkoittaisi sitä, että tutkimukselta, uuden rakentamiselta, tuotekehitykseltä, kaikelta siltä, mitä Sitra tekee hyvää työtä, vedettäisiin matto alta. Tämähän se on sitä tulevaisuuspolitiikkaa?

Ehkä vihreille ja vasemmistoliitolle sanon, että te olette nyt tällaisen velkapuolueen roolin ottaneet ja samalla tavalla te käytte matkakorvausten ja kilometrikorvausten kimppuun eli tavallisten palkansaajien, jotka tarvitsevat autoa. Siellä ovat teidän säästökohteenne. Ajatelkaa, mitä se merkitsee esimerkiksi Pohjois-Suomessa, jossa on pitkät etäisyydet.

13.20 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tämä hallitus ei jätä tekemättä, tämä hallitus ei tiputa kintaita.

Mutta nyt olen hyvin hämmentynyt, olen hyvin hämmentynyt, kun kuuntelin tuota SDP:n puhetta. Siis todellakin, olitteko te ennen vaaleja valmiit hyväksymään nämä leikkaukset, kun nyt tässä puheessa kuitenkin kielsitte, että ette näitä hyväksy? Siis nyt haluai-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sin tietää, olitteko te ennen vaaleja hyväksymässä nämä tehdyt leikkaukset kokonaisuudessaan vai kuinka se nyt oikein oli.

Sitten tämä SDP:n ansiotulovähennysmalli: Kyllä minä pikkasen ihmettelen näitä ideologisia valintoja, mitä siellä on. Kahdelle aikuiselle, joilla on kaksi lasta, jotka ansaitsevat, niin kuin toimihenkilöt ansaitsevat, 3 500 kuussa, te olisitte antamassa noin kolmekymppiä, hiukan vajaa, kuussa käteen mutta niille, jotka ansaitsevat 2 tonnia tai vähemmän kuussa, vain kympin. Kuinka se näinpäin on, kuinka nämä 2 tonnia ansaitsevat saavat vain kympin?

13.21 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harmaa talous on tullut täällä useammissa puheenvuoroissa esiin, ja hallitus on päättänyt jatkaa harmaan talouden torjunnan erillisrahoitusta myös ensi vuonna. Erillisrahoitus on 6,4 miljoonaa euroa, ja tällä lisäpanostuksella saadaan noin 80—100 rikostutkijaa lisää — meillä työskentelee noin 540 tutkijaa — ja hyvä niin.

Nyt kysyn SDP:ltä, kun minulle jäi hieman epäselväksi: kun esitätte 20:tä miljoonaa euroa lisää, mistä sillä rahalla saatavat 300 tutkijaa, ammattitaitoista tutkijaa, mahdollisesti löytyvät työmarkkinoilta?

Ja toinen kysymys tästä tuotosta, kun sanoitte, että 20 miljoonalla saa 200 miljoonaa: Jaostossa kuulumme, että yhden tutkijan kulut ovat 65 000 euroa ja tuotot valtiolle 95 000. Jos meillä olisi ne 300 tutkijaa, jos jostain ne löytyisivät, niin tuotot valtiolle olisivat sitä kautta 9 miljoonaa euroa. Rajahyöty ei ole sama koko aika.

13.22 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaihtoehtobudjettimme on pullollaan työllisyyttä edistäviä toimia, mutta se ongelma on nyt se, että hallituksen linjassa näitä työllisyystoimia ei ole. Työllisyystoimet puuttuvat, sen mukana kaikki. Hallitus uskoo joihinkin pakkolakeihin, joilla sitten pakastetaan koko kilpailukyky, ei hyvä niin.

Ministeri Stubb, te puhuitte ostovoimasta, ja se liittyy olennaisella tavalla myös työllisyyteen. Minä puhuisin tässä yhteydessä myös eläkkeensaajien ostovoimasta. Olette sanonut, että on väärin, että eläkkeensaajat eivät saisi samoja veronkevennyksiä, ennen vaaleja, mutta nyt vaalien jälkeen, kun budjettivalta on teillä, te olette esittämässä epäreilua verokohtelua palkansaajien ja eläkkeensaajien välillä. On hyvin tärkeää, että tämä kohtelu on tasavertaista, ja minä nyt kysyn: eikö tässä nyt voisi edes niin käydä, että kokoomuksen eduskuntaryhmä olisi jollakin tavalla hellämielinen ja antaisi ainakin ministeri Stubbille vapaat kädet sitten (Puhemies koputtaa) tässä äänestyksessä eläkkeensaajien verokohtelun osalta?

13.24 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri sanoi äskeisessä puheessaan, että emme jätä tekemättä, mutta nyt kannattaisi varmaan muistaa sellainen asia, että me kritisoimme teitä juuri niistä päätöksistä, huonoista päätöksistä, joita te teette, eli ei päätöksiä voi tehdä vain tekemisen ilosta. Tällöinen alku tähän puheeseen.

On myös todella ihmeellistä, että kumpikaan ministeri ei puhunut koulutusleikkauksista, joista oli paljon keskustelua äsken. Kysyisin: Missä ovat ne sivistysporvarit kokoomuksen puolelta, jotka puolustaisivat koulutusta ja tiedettä? Ja missä ovat keskustalaiset ja pe-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ruusuomalaiset, jotka uskovat ihmisten nousumahdollisuuksiin? Tällaisia kysymyksiä esittäisin.

Hallitus leikkaa liikaa, ei ota ostovoimaa huomioon. Hallitus leikkaa pientuloisilta, ja jos ihmiset putoavat kärryiltä, niin silloin maksamme pitkällä aikavälillä enemmän. Hallitus leikkaa koulutuksesta eli tulevaisuudesta (Puhemies koputtaa) ja niin edelleen. — Kii-tos.

13.25 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Stubb toisti taas, että leikkaukset tosiaan ovat haitallisia työllisyydelle lyhyellä aikavälillä mutta että asia hoidetaan sitten pitkän aikavälin rakenteellisilla uudistuksilla. Olisin kuitenkin halunnut kuulla valtiovarainministerin ja myös pääministerin kommentointia siihen kritiikkiin, mitä nyt on esitetty nimenomaan tätä teidän pitkän aikavälin rakenteellista pakettia eli tätä pakkolakikokonaisuutta kohtaan, siitä, että työllisyysvaikutukset ovat epä-varmoja tai saattavat jopa olla negatiivisia.

Tässä on myöskin monissa hallituspuolueen puheenvuoroissa painotettu palkkasovun ja työmarkkinoiden vakauden tärkeyttä. Tämä on toinen keskeinen asia pakkolaki-paketissa, mitä asiantuntijat ovat kritisoineet. Eli kun nyt viedään läpi tällainen sopimisvapautta rajoittava ja palkkoja leikkaava paketti palkansaajajärjestöjen vastustuksesta huolimatta, niin se saattaa lisätä epävakautta työmarkkinoilla ja johtaa aika kovaan palkankorotustarpeeseen myöhemmin. Eikö olisi parempi vetää tämä esitys (Puhemies koputtaa) takaisin ja osoittaa, että hallitus tosiaankin on valmis edistämään työmarkkinoiden vakautta? (Zyskowicz: Se on osoitettu monin tavoin jo monta kertaa!)

13.26 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri mainitsi ensimmäisenä pilarina äsken maltillisen sopeutuksen, ja onhan aivan selvää, että vastuullisen talouspolitiikan keinovalikoimaan kuuluvat näinä vaikeina aikoina väkisininkin nämä leikkaukset. Sille ei nyt vain voi mitään. Kysymys on kuitenkin siitä, miten leikataan. Ja hallitus leikkaa erittäin paljon koulutuksesta, tästä maamme henkisen kasvun keskiöstä. (Ben Zyskowicz: Kuten edellinenkin!) Yliopistopiireissä käydään nyt yt-neuvotte-luja. Helsingin yliopiston puolella puhutaan 1 200 henkilötyövuoden vähentämistarpeesta ja Åbo Akademissakin yli 150:stä. Miten, hallitus, arvioitte, että nämä leikkaukset vaikuttavat yliopistosektoriin, innovatiivisuuteen, tutkimukseen ja siihen kasvuun, jota hallitus muuten havittelee? Kom ihåg att ett amputerat finger återvänder aldrig till handen.

13.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on vai-keassa tilassa, ja siksi kristillisdemokraatit ovat osaltaan pyrkineet harjoittamaan rakenta-vaa ja vastuullista oppositiopolitiikkaa. Ryhmäpuheessamme nostimme esille jopa enem-män positiivisia asioita kuin negatiivisia hallituksen budjettiesityksestä. (Välihuuto) Siksi hämmästyin ja petyin — jos saisin puhua rauhassa — kun keskustan Rantakangas omassa puheenvuorossaan lyttäsi edellisen hallituksen aikaansaannoksia. Kaudella 2007—2011 valtionvelka kasvoi melkein 27 miljardia, viime kaudella valtionvelka kasvoi 20 miljardia — sekin oli liikaa. Unohtuiko tämä edustaja Rantakankaan analyysistä? Jos katsoo peruu-tuspeiliin, olisi syytä katsoa vähän pitempään. Ehkä se oma kuva tulee näkyviin sieltä.

13.28 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu pal-jon työstä, työllisyydestä ja investoinneista. Haluaisin muistuttaa, että monissa suomalai-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sisä yrityksissä, jotka toimivat Suomessa, on joko ulkolainen hallituksen jäsen tai useampia tai ulkolainen toimitusjohtaja. Heille merkitsee ennustettavuus: heidän pitää tietää, miten meillä työmarkkinat, miten meillä verotus, miten meillä julkinen velka kehittyy. Meidän pitäisi pystyä täällä luomaan sen kaltaisia edellytyksiä, että tänne investoitaisiin, jota kautta syntyisi tätä uutta työtä ja työllisyyttä. Toivoisinkin, että tässä keskustelussa enemmän puhuttaisiin siitä, miksi meille ei ole syntynyt investointeja, miksi ei ole parempaa työllisyyttä, ja sen tähden yrittäisimme ponnistella, että olisi enemmän ennustettavuutta, niin että tänne jatkossa tulisi investointeja ja parempaa työllisyyttä.

13.29 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä säilyy tässäkin vaikeassa tilanteessa joka tapauksessa ilmainen peruskoulu, neuvolatoiminta ja ilmaiset yliopisto-opinnot. Jokainen lapsi tulee myöskin olemaan oikeutettu päivähoittoon.

Mutta meillä on asioita, joissa meillä menee rahaa vaikka kuinka paljon. Me esimerkiksi maksamme kaikille maahanmuuttajille tällä hetkellä täydelliset terveyspalvelut, kun he tulevat maahan. Lisäksi poliisi kertoi juuri viime viikolla, että yhden maahanmuuttajan turvapaikkahakemuksessa kestää neljä tuntia. Eli kun on 32 000 hakijaa, niin ihan Ojalan lasakuopin mukaan siihen menee 16 000 päivää poliisilta, kun on ne käsitelty, koska yhdessä päivässä yksi poliisi pystyy käsittelemään ainoastaan kaksi hakemusta.

Jos me haluamme käyttää tähän rahaa, jollemme me uskalla sanoa sitä, että jostakin pitää leikata, niin sitten me panemme rahat sinne. Sitten me panemme miljardeja, ja me lainaamme. Sitten me kaivamme omaa taskuamme ja voimme huonommin. Nyt on valittava.

13.30 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työmarkkinoiden vakaus ei voi olla se ensisijainen kriteeri tai ensisijainen tavoite silloin, kun meillä on rakenteellinen työttömyys tätä tasoa ja päinvastoin ikävä kyllä nousussa. (Eduskunnasta: Siltä näyttää!) Suomen työllisyysaste on 7 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin Ruotsissa. Meillä ei käytännössä olisi kestävyysvajetta, jos työllisyysaste olisi niillä nurkilla kuin muissa Pohjoismaissa. Elikkä silloin hallituksen on pakko tehdä jotain.

Ja toisin kuin vasemmistosta kuulee — sellainen väärinkäsitys on pakko kääntää — kilpailukykylakipaketti ei pienennä sopimusvapautta siinä mielessä kuin perustuslaki sitä edellyttää, vaan se kasvattaa sitä. (Eduskunnasta: Lisää sitä!) Se kasvattaa sopimusvapautta työpaikoilla, ja se mahdollistaa sen, että voidaan tarjota työehtoja myös aavistuksen nykyisten alle, jotta me saisimme ihmisiä töihin. Se on meidän suurin haasteemme.

13.31 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näyttää siltä, että vaikka täällä peräänkuulutettiin rakentavaa keskustelua, ideoita siitä, miten saadaan Suomi nousuun, niin siitä huolimatta täällä on hallituspuolueilla jäänyt levy päälle ja yritetään tahallisesti ymmärtää väärin.

Ensinnäkin harmaan talouden torjuntaohjelma perustuu meillä 20 kohdan ohjelmaan, tiekarttaan, jonka edustaja Ihalainen on laatinut.

Edustaja Rantakangas, ei kyse ole mistään sammon ryöstöstä, vaan kyse on siitä, että laitetaan tase töihin, (Eero Heinäluoma: Hyvä idea!) niin kuin pääministeri Sipilä totesi ollessaan pääministeri ja niin kuin hän totesi ollessaan oppositiojohtaja. Miksei tämä ajatus nyt kelpaa? (Eduskunnasta: Aivan eri asia!)

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikan suuri ongelma on se, että te hirttäydytte tähän teidän pakkolaki politiikkaanne ja sitä odotellessa työttömyys pahenee — ei yhtään toimen-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

pidettä tänä vuonna, ei yhtään toimenpidettä ensi vuonna. Ja ennustan, että tämän tien päässä ovat lisäleikkaukset. Vaikka valtiovarainministeri Stubb julisti, että nyt on hallituksen tilannekuva tunnissa selvä, viime hallitusneuvotteluissa, (Puhemies koputtaa) niin epäilen, että tämän tien päässä ovat lisäleikkaukset. Onko valtiovarainministeri... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

13.32 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä on kaksi erilaista näkökulmaa siihen, miten julkista taloutta pitäisi tervehdyttää.

Vihreiden vaihtoehdossa mennään se edellä, että tehdään rakenteellisia uudistuksia elinkeinoelämään, panostetaan energiaremonttiin, uusiutuvan energian käyttöönottoon. Nyt ilmastopöytäkirjan myötä hallituksen pitäisi vauhdittaa tätä yhä enemmän. Panostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen, sosiaaliturvan uudistamiseen ja työelämän uudistamiseen niin, että nostetaan ihmisiä työelämään, tehdään sellaisia asioita, joilla jatkossa me pärjäämme yhä paremmin, ja luodaan ihmisille toivoa. Ja sitten tehdään vähän maltillisemmin sopeutuksia, jotka eivät saa vaarantaa tätä tulevaisuudenkuvaa, toivoa suomalaisilla ihmisillä siitä, että asiat voivat olla huomenna paremmin.

Mutta hallitus menee nyt hyvin lyhytnäköisesti se budjettikirja edellä ja katsoo ensi vuoden lukuja jopa vähän erikoisella tavalla niin, että leikkaa sieltä, mistä on helpoin ottaa mutta mikä maksaa kaikkein eniten tulevaisuudelle, eli lapsilta, koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, Tekesiltä, tutkimuksesta. Te leikkaatte ensi vuoden budjetissa 88 miljoonaa euroa näistä asioista. Voisitteko kerrankin kunnolla vastata siihen, että kun te leikkaatte näin paljon koulutuksesta ja sitten (Puhemies koputtaa) pakkolait vaarantavat myös ilmapiiriä, niin näettekö itse, että te syötte näitä tulevaisuuden eväitä.

13.34 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kalli piti erittäin kriittisen ja rehellisen puheenvuoron erityisesti koulutusleikkausten osalta, ja jos ajattelee perussuomalaisten ryhmäpuhuja Vähämäkeä, niin hän esitti vielä kriittisemmän arvion. Sen sijaan edustaja Rantakangas keskustan ryhmäpuheenvuorossa yritti pitää hehkutusta hallituksen politiikasta, mutta ehkä huomaamattaan oli kaikkein kriittisin: nimittäin hän totesi, että Suomessa työttömyyttä kasvatetaan nopeammin kuin missään muussa EU-maassa, ja tämä on se meidän taloutemme suurin ongelma. (Välihuutoja)

Nyt kysymys onkin siitä, mitä hallitus tekee tällä budjetilla työllisyydelle. (Eero Heinäluoma: Ei mitään!) Se itse asiassa pahentaa työttömyyttä. Ja nyt kun on saatu ja julkistettu nämä lausunnot näistä pakkolaeista, jotka ovat hallituksen kärkihanke työllisyyden parantamiseksi, niin lausunnoissa kaiken maailman professorit — toivottavasti näin ei hallitus aio tehdä — toteavat, että nämä jopa heikentävät työllisyyttä. Eikö nyt kannattaisi vetää pakkolait pikaisesti pois, (Puhemies koputtaa) saada rauha työmarkkinoille?

13.35 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Perussuomalaiset nostivat ryhmäpuheessaan oivallisesti esille tämän hallituksen politiikan seuraukset. Hallituskauden alussa positiiviseksi kääntynyt vaihtotase, kauppataase, on tämän näköalattoman politiikan seurauksena kääntynyt nyt taas negatiiviseksi. (Eduskunnasta: Sehän kävi nopeasti!) — Joo, viidessä kuukaudessa. — Se ei yllätä, joskin se on kovin valitettavaa, koska me olemme vientivetoinen talous. Markkinat reagoivat, niin kuin ne tekevät. Jos on epävarmuutta, näköalattomuutta, poukkoilua, soutamista, huopaamista — ja sitä totisesti

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

on ollut yllin kyllin — niin ei silloin ole luottamustakaan, ja luottamuksen puutteesta tässä on kysymys, koska yritys, joka ei luota tulevaisuuteen, ei panosta tuotantoon, ei vientiin. Me tarvitsemme harkintaa, vaikutusten arviointeja ja johdonmukaisuutta.

Sitten pääministeri nosti puheessaan esille sitä, että vaihtoehtoja ei ole esitetty. No, onhan niitä esitetty. RKP:n vaihtoehtobudjetissa, jonka loppusumma vastaa hallituksen budjettia, on nostamatta veroastetta kuitenkin säilytetty koulutus, investoinnit, investoinnit globaalivastuuseen ja kotouttamiseen esimerkiksi.

13.36 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perheissä kasvaa tämän yhteiskunnan tulevaisuus. Nämä säästötoimenpiteet, mitä hallitus on tehnyt lapsiperheisiin ja kaikkein heikompiosaisiin kohdistuen, ovat hyvin kalliita pikavippejä tulevaisuudelta. Lapsi- ja perhevaikutusten arviointi on ollut puutteellista hyvin monissa lakiesityksissä, joita olemme täällä muun muassa viime viikolla käsitelleet. Samoin myöskin nämä koulutusleikkaukset syövät tulevaisuuden sukupolvelta. Olisinkin kysynyt arvoisalta pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä: onko mahdollista, että kärkihankkeitten kautta pystyttäisiin panostamaan lapsiin ja nuoriin vielä enemmän kuin tällä hetkellä? (Eduskunnasta: Leikkasiko edellinen hallitus muuten lapsilisiä?)

13.37 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tämä nyt kauhean hyvältä näytä. Työttömyys on nousussa, puoli miljoonaa ihmistä työttömänä. Hallitus pääministerin suulla sanoo, että te ette heitä hanskoja pois. Mutta kyllä siellä työttömien puolella alkaa tulla jo semmoinen tunne, että hanskat lähtevät kädestä, kun ei ole mitään toimia, ei tänä vuonna eikä ensi vuonna, joilla työllisyyttä hoidettaisiin, päinvastoin työllisyysmäärärahoja te leikkaatte. (Välihuuto oikealta) — Teidän kärkihankkeenne on tämä pakkolakipaketti. Se on huono, heikentää palkansaajan asemaa, mutta sekään ei auta edes teidän mallinne mukaan, koska se on tulossa voimaan 2017, sikäli kuin se täällä hyväksytään, enkä usko, että sitä tullaan täällä hyväksymään. — Eikö olisi aika tunnustaa, että tällä kuristuslinjalla Suomi ei nouse, ja ottaa kasvuun niitä lääkkeitä, joita pääministeri itse oli tarjoamassa viime vaalikaudella?

13.38 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä perusstrategia tässä puolessa vuodessa ei ole niinkään muuttunut. Meidän pitää yhtä aikaa, rinnakkain, kyetä parantamaan kustannuskilpailukykyä, huolehtimaan valtiontalouden sopeuttamisesta ja tehdä niitä uudistuksia, joilla — muun muassa kärkihankkeilla — aika suoraankin työllistetään. Eduskunnan tehtävä tällä viikolla on huolehtia siitä, että tämä mittaluokaltaan noin 900 miljoonan euron säästöpaketti myös realisoituu tässä budjetissa, että ne päätökset tehdään. Kun täällä aika moni oppositiossa sanoo, että hallitus leikkaa liikaa, niin minä vähän pahoin pelkään, että teillä ensi vuonna sanat loppuvat kesken, koska ensi vuonnakin joudutaan leikkaamaan. Ei tämä sopeutus vielä tällä tule valmiiksi. Tällä on, aivan niin kuin kaikki tunnustavat sen, lyhyellä tähtäimellä, silloin kun julkista taloutta leikataan, kulutuskysyntää hidastava vaikutus, mutta pitkällä tähtäimellä se palauttaa ja lisää luottamusta Suomen selviämiseen, ja tämä luottamuspula on se, mikä on suuri este investointien käynnistämiseksi (Puhemies koputtaa) Suomessa, ja meidän pitää huolehtia omalta osaltamme, että tälle luottamukselle... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

13.39 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on luottamuksesta, ja ajattelin, kun tämä porvarihallitus aloitti, että yritykset varmaan lähtevät investoimaan ja työllistämään ja nyt päästään kasvuun. Mitä on tapahtunut? Puoli vuotta, ja mennään ihan toiseen suuntaan, niin kuin täällä on todettu. (Matti Vanhanen: Ja te rohkeasti kannatatte!) Mutta missä on se luottamus tähän hallitukseen? Kyllä yritysten sillä toiveella, että nyt tehdään niitä päätöksiä, luulisi investoivan lisää. Mutta nyt kysymys on enemmän nopeista päätöksistä, joita tarvitaan. Tarvitaan työllistäviä päätöksiä, julkisia investointeja, työllistämisseteliä, joilla saadaan nopeasti kasvua. Siitä tulee myöskin luottamusta lisää, jolloinka saadaan myöskin niitä lisäinvestointeja.

13.40 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt todella tarvitaan sitä kokonaispakettia, joka hallitusohjelmaan sisältyy, eli näitä sopeutumistointimia, jotka nyt ovat tässä meillä käsittelyssä. Ne ovat välttämättömiä, niille ei ole vaihtoehtoa. Tarvitaan myös työelämän uudistus ja siinä pitkä, maltillinen työehtosopimuskierrös. Näillä saadaan aikaan niin nopeasti kuin mahdollista käännettä tässä talouden katastrofaalisessa suunnassa, joka edelliseltä hallitukselta meille jäi. Tämän lisäksi tarvitaan näitä isoja rakenneuudistuksia, jotka viime kaudella jäivät kaikki toteuttamatta. Sosialidemokraatit vastustivat jopa eläkeuudistusta, vasta tänä syksynä eduskunta sen hyväksyi. Edelleen tarvitaan sotea, tarvitaan kuntien tehtävien uudistamisia ja niin edelleen. Ja kaiken lisäksi erinomaista on, että hallituksella on nämä kärkihankkeet, joilla voidaan tähdätä panoksia niille aloille, joissa on Suomen tulevaisuus.

13.41 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Freud totesi aikoinaan, että ihminen on terve, jos hän kykenee rakastamaan ja tekemään töitä. Mutta vaikka kuinka rakastaisimme työtä, olemme kaikki jossakin kohtaa elämässämme siinä tilanteessa, että tarvitsemme elääksemme muiden apua. Näin on esimerkiksi lasten, sairaiden ja eläkeläisten laita. Arvoisa valtiovarainministeri, arvoisa pääministeri, hallitus tunnusti tämän, kun se perui osan eläkkeensaajiin kohdistamistaan kohtuuttomista leikkauksista. Edelleen kuitenkin esimerkiksi lapsiin ja paljon sairastaviin ihmisiin kohdistuvat leikkaukset ovat järkyttäviä. Pääministeri Sipilä totesi viime keväänä, että hallitus tekee ensin päätökset ja vasta sitten arvioi päätöstensä vaikutuksia. Näin on totisesti näköjään tehty. Järkyttäviä leikkauspäätöksiä on saatu nähdä, mutta koska te arvioitte politiikkatoimienne vaikutukset tavallisten lapsiperheiden asemaan ja pienituloisten ihmisten elämään? Koska te kuuntelette asiantuntijoita? (Puhemies koputtaa) Koska te kohtaatte tekemienne ylimitoitettujen koulutusleikkausten vaikutukset Suomen... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

13.42 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme talous on ollut jo kahdeksan vuotta lähes pysähdyksissään ja taantumassa. Euroopan talous näyttää samaan aikaan jo pieniä elpymisen merkkejä ja on pääsemässä kasvu-uralle. Me olemme jäämässä tästä. Itse asiassa Suomen kasvuennusteita ainoina on jouduttu heikentämään. Kysyisin valtiovarainministeri Stubbilta: minkälaisia skenaarioita siinä on edessä, jos muun Euroopan talous nyt löytää tuon kasvu-uran ja me jäämme siitä?

Kyllä, arvoisa puhemies, tilanne meillä on niin vakava, että myös nämä kipeät päätökset pitää nyt vastuunkantajapuolueiden viedä loppuun ja uskaltaa viedä myös niitä kipeitä asioita eteenpäin. Haluan antaa tässä kyllä kiitosta pääministeri Sipilälle ja valtiovarainmi-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

nisteri Stubbille siitä, että myös näitä vaikeita asioita, jotka on nyt pakko tehdä, on määrätietoisesti viety eteenpäin.

13.43 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakankaan puheessa oli eräs hämmästyttävä väite. Syytitte demareita, oppositiota, että me shoppailemme pienissä asioissa. Miten tämä on mahdollista? Jos nyt jätetään tämä pääkärki — nämä teot, mitkä puuttuvat työllisyyden hoidosta — niin meidän pääkritiikkimme on kohdentunut todella näihin koulutus- ja tutkimusleikkauksiin, jotka ovat suuruusluokaltaan hämmäntäneet kaikkia asiantuntijoita. Tämä ei ole mitään shoppailua. Kiinnitimme jopa väläkysymyksen kautta huomiota eläkepolitiikkaan. Asumistukeen jäi iso lovi. Haluamme eläkeläisille myöskin saman verotustason kuin on palkansaajilla. Ja kolmas iso asia, mikä ei ole shoppailua, on tämä pakkolaki paketti, joka voi viedä Suomen todella — en nyt käytä sanaa "kaaos" — isoihin ongelmiin, ja sen takia (Puhemies: Aika!) on kohtuutonta syyttää mistään shoppailusta.

13.44 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP oli valmis vaaliohjelmassaan hyväksymään 3 miljardin sopeutustoimet, jotka sisälsivät 270 miljoonaa koulutukseen tehtäviä leikkauksia. Nyt te tartutte yksityiskohtiin ja te ette haluaakaan ymmärtää tätä isoa kokonaisuutta. Ja Sitran osalta tässä on se ero, että te ottaisitte Sitran pääomasta 300 miljoonaa valtion budjetin yleiskatteeksi, kun hallitus haluaa panostaa kärkihankkeisiin muuttamalla omaisuuseriä taseen sisällä.

Vihreille sanon, että te ette leikkaa lapsilta mutta te jätätte velat lapsille ja lastenlapsille.

Ja edustaja Arhinmäki, otin esimerkin Suomen Pankin ennusteesta sen takia, että myös vasemmistoliitto alkaisi uskoa Suomen Pankin ennustetta, jonka mukaan me olemme niin vaikeassa tilanteessa, etteivät se jatkuva velkaantumiskierre ja siihen yllyttäminen ole ratkaisu vaan uudistukset, rakenteelliset uudistukset, ja sitten nämä kilpailukykyä parantavat toimenpiteet. Tämä on se kokonaispaketti, jota hallitus noudattaa, ja joudutaan tekemään ikäviäkin säästöpäätöksiä, niin kuin täällä on kerrottu.

13.45 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä toivon, että jossain vaiheessa — nyt on jo joulukuu ja vaihtoehtobudjetti pöydällä — myös keskustapuolue ja arvoisat hallituksen edustajat tutustuisivat näihin meidän vaihtoehtobudjetteihimme. (Välihuutoja oikealta) Me olemme työn linjalla, meillä on lukuisia avauksia. Viime viikolla muun muassa ministeri Lindström lupasi ottaa kopin tästä Rinteen työllistämismallista. (Ben Zyskowiec: Sehän on Sipilän vanha ehdotus!) Nämä ovat isoja linjoja. Me vaadimme oikeudenmukaisuutta eläkkeensaajille, me vaadimme työtä tässä ja nyt. Ja me pidämme erittäin huonona sitä hallituksen toimetttömyyttä, että kuvitellaan, että työpaikkoja syntyy palkansaajien palkkoja leikkaamalla, pakkolaeilla vuonna 2017, ja ensi vuonna ollaan tumput suorana, ei tehdä mitään, mikä pakastaa Suomen kilpailukyvyn. Tämä on todella vaarallista politiikkaa.

Mutta toivon, edustaja Rantakangas ja te muut, että voisitte esimerkiksi siinä nyt tulla vastaan, että peruuttaisitte huonoja päätöksiänne: Peruuttakaa muun muassa eläkkeensaajien epäoikeudenmukainen verokohtelu, tulkaa sillä oikealle linjalle. Peruuttakaa kohtuuttomat koulutusleikkaukset. (Puhemies koputtaa) Se olisi hyvää politiikkaa.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

13.47 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreästä oppositiosta käsin tahdon myös kiittää hallitusta rakennepoliittisista uudistuksista. Niitä, totta tosiaan, tarvitaan. Vihreiden suurin huoli on siinä, miten päästään sinne rakenneuudistusten jälkeiseen aikaan, jos kasvu ja vauhti loppuvat kesken, kasvuhanat menevät kiinni.

Ja kyllä minä hieman ihmettelen sitä, että hallituspuolueiden osalta jatkuvasti huudetaan opposition suuntaan, että te lisäätte velkaa. Jos tässä eduskunnassa on kolme velkapuoluetta, niin ne ovat velkapuolue kokoomus, velkapuolue keskusta, velkapuolue perussuomalaiset. (Välihuutoja) Te lisäätte velkaa jo tällä hetkellä, tämän vuoden budjettiin verrattuna, 0,5 miljardia euroa. Te laitate kasvuhanat kiinni kansalaisten ostovoimasta leikkaamalla, yritysten tuloksesta leikkaamalla ja estätte tulevaisuuden kasvupotentiaalin koulutusleikkauksilla. Te lisäätte alijäämää, te lisäätte velkaantumisasetta ja te jätätte valtaavan velkataakan tuleville sukupolville. (Välihuutoja)

13.48 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vanhanen totesi, että ensi vuonna leikataan vielä enemmän, ja tällä politiikalla kyllä valitettavasti näin on. Nimittäin ainoa tapa, jolla me saamme talouden kääntymään, millä me pystymme huolehtimaan hyvinvointivalttiosta, on se, että me pystymme luomaan työpaikkoja.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantakangas, te olette kyllä nyt heikoilla jäillä. Te yritätte kritisoida kaikkea, mikä liikkuu, mutta te ette puutu siihen, mikä on tämän meidän taloustilanteemme suurin ongelma: se on meidän jatkuvasti kasvava työttömyys. Ensi vuoden alkupuolella ennustetaan olevan eniten työttömiä 2000-luvulla. Ja tähän hallituksen ainoa resepti tuntuu olevan pakkolait, joista muun muassa professorit Korkman, Pohjola, Paanetoja, Heimonen lausunnoissaan toteavat, että nämä pakkolait, kun ostovoimaa leikataan, pikemminkin saattavat jopa heikentää työllisyyttä kuin parantaa. Kukaan ei usko tähän teidän 38 000 uuteen työpaikkaan.

13.49 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina välillä julkisuudessa käydään keskustelua siitä, mikä on kansalaisten kriisitietoisuus talouden tilasta, ja tuntuu, että se keskustelu pitäisi levittää myös tänne, koska julkisen talouden velka on tällä hetkellä siinä pisteessä, että ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin tehdä nämä talouden sopeuttamistoimet, joita hallitus on esittänyt ja jotka tullaan tekemään. Sen lisäksi tarvitaan kasvua, joka tulee kärkihankkeitten kautta, plus rakenteellisia muutoksia. Hallitus tekee täsmälleen niitä toimia, jotka se ilmoitti hallitusohjelmassa tulevan. Ja siihen nähden me tarvitsemme erityisesti toimia, joilla kilpailukykyä pystytään nostamaan. Me olemme esimerkiksi naapurimaata Ruotsia perässä huimasti: Ruotsilla kai oli vienti ja investoinnit lähes 6 prosenttia viime neljänneksellä, kun meillä ne olivat miinus 3 prosenttia. Eli panostukset kasvuun ja sitä kautta työpaikkojen luomiseen ovat ihan selkeä päämäärä tällä hallituksen ohjelmalla (Puhemies koputtaa) ja tällä budjetilla. (Jukka Gustafsson: Ruotsin demarit näyttää mallia!)

13.50 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on kääntynyt työllisyyteen, ja mikäpä siinä, se on erittäin tärkeä kysymys. Vaikuttaa siltä, että meillä on kyllä yhteisymmärrys tässä salissa siitä, että työllisyys on kaiken hyvinvoinnin pohja, mutta meillä on hieman erilaisia painotuksia siitä, mikä tie korkeaan työllisyyteen johtaa ja millainen työllisyys on toivottavaa. Hallitus nimenomaan toivoo, että Suomen täytyy saa-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

da sellaisia työpaikkoja, jotka auttavat kasvattamaan Suomen taloutta ja purkamaan meidän budjettivajettamme. Siis emme halua sellaisia työpaikkoja, jotka kasvattavat velkaa ja taas vaikeuttavat talouskasvua. Haluamme terveitä työpaikkoja, jotka ovat elinvoimaisen talouden osa, ja sillä lailla kilpailukyky on tämä ehdoton edellytys, jolla niitä saadaan. Eli edelleen: Me haluamme työpaikkoja, jotka tuottavat jotain sellaista, mistä ihmiset ovat valmiita maksamaan. Me emme halua työpaikkoja, jotka ovat sellaisia, joita sosialistit ovat valmiita tukemaan.

13.51 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee sitkeästi työtä Suomen pelastamiseksi. Kaikkein tärkeintä on se, että Suomeen syntyy uusia yrityksiä ja uusia työpaikkoja. On rehellistä myöntää, että ilman talouden sopeuttamistoimia emme voi rakasta isänmaata pelastaa. Täällä edustaja Viitanen totesi, että kyseessä on petettyjen vaalilupausten budjetti. (Pia Viitanen: Kyllä!) Taisitte tarkoittaa sillä SDP:n vaihtoehtobudjettia. Keväällä puheenjohtaja Rinne lupasi sopeuttamistoimia 3 miljardin edestä. Sanoitte, että ne ripeästi on tuotava, 2 miljardia leikkauksia ja miljardi veronkorotuksia, mutta näitä ei näy teidän vaihtoehtobudjetissanne. (Ben Zyskowitz: Missä ne ovat?) Missä ne ovat? Toivon nyt, että edustaja Viitanen luettelee teidän leikkauslistanne. Vähän vilauttelette paperia, mutta ette uskalla sanoa ääneen. Kertokaa nyt, missä ovat ne 2 miljardin leikkaukset. Vai Jaakonsaariko tänne pitää kutsua listoja tekemään, kun ei teiltä irtoa?

13.52 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tilanne on sellainen, että panostukset työllisyyteen ja kasvuun puuttuvat tästä hallituksen budjettiesityksestä kokonaisuudessaan. Minä olen erittäin huolissani siitä, että edustaja Vanhanen totesi tuossa omassa puheenvuorossaan, että lisää leikkauksia on tulossa ensi vuonna. Minä haluaisin kysyä sitä hallitukselta, että mitä jos — niin kuin näyttää tällä hetkellä — teidän pakkolakinne eivät tule menemään millään tavalla läpi täällä eduskunnassa: mitkä ovat hallituksen vaihtoehdot sen jälkeen? Nämä lausunnot liittyen tähän pakkolakikokonaisuuteen ovat järkyttävää luettavaa negatiivisten arvioitten näkökulmasta, jotka hallituksen esityksiin liittyvät. Siis kysyn teiltä: mitä aiotte tehdä sen jälkeen, kun pakkolait kaatuvat? Teillä ei ole minkään näköistä suunnitelmaa tulevaisuuteen.

13.53 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä Rantakangas ja monet muut kiinnittivät huomiota näihin vaihtoehtoihin budjetteihin. SDP on tunnetusti vastuullinen puolue. Sen, mitä me sanomme vaalien alla, me kykenemme sanomaan myös vaalien jälkeen, ja tämän ei ihan yleistä tässä salissa ole. (Timo Heinonen: Missäs ne 100 000 työpaikkaa?) 3 miljardin sopeutustavoitteet oli meillä vaaliohjelmassa: 2 säästöillä, 1 verotuksen oikeudenmukaisella tarkistamisella. Jos luette vaihtoehtobudjetin sisällön, siellä löytyy jo toimenpiteitä, joilla niitä säästöjä tehdään — kannattaa lukea. Se, mikä tässä on suuri ero: viime hallituskaudella — täällä on aika paljon moitittu — tehtiin vaikeita sopeutuspäätöksiä ja säästöjä, mutta ne tehtiin oikeudenmukaisesti. Verotusta rakennettiin niin, että se kavensi tuloeroja. Perusturvaa nostettiin ja työttömien toimeentuloturvaa ei leikattu. (Välihuutoja) Sopeutustoimia pystytään tekemään myös oikeudenmukaisesti, ja se on se meidän linjamme.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

13.54 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on turha kuvitella, että tämä meidän julkinen talous tasapainottuisi, ellei säästetä. Hallitusohjelmassa on varattu säästöjä myös ensi vuodelle. Sen tähden, kun on niitä syytöksiä, että liian paljon säästetään, etsikää uusia sanoja ensi vuodelle, koska tämä valitettavasti jatkuu. Tämä kilpailukykylakipaketin saama vastaanotto ei ole yllätys asiantuntijoiden osalta. Minä luulen, että me kaikki täällä olemme sitä mieltä, että mieluummin sopimisen kautta, että työmarkkinajärjestöt tekisivät oman työnsä, parantaisivat kustannuskilpailukykyä niillä keinoilla, jotka heillä on. Ne ovat paljon laajempia kuin mitä meillä parlamentaarisella tiellä on mahdollista tehdä. Mutta takataskussa pitää olla myös tämä lainsäädännöllinen tie, koska tekemättä ei voi jättää.

13.55 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työmarkkinoilla pätee se, että siellä pyritään sopimaan osapuolten välillä. Nyt on käynyt sillä tavalla, että hallitus on tehnyt itsestään osallisen tähän työmarkkinatilanteeseen ja myrkyttänyt työmarkkinailmapiiriä tavalla, joka on ennenkuulumatonta suomalaisessa yhteiskunnassa. Meillä on yleensä aina totuttu siihen, että hallitus on se varaventiili, jonka kautta kyetään purkamaan paineita, jos tilanne menee vaikeaksi työmarkkinoilla. Kysynkin nyt, olisiko hallituksella halua rauhoittaa työmarkkinatilanne ja hakea sitä pitkäaikaista, vakaata sopimusta sillä tavalla, että näiden pakkolakien valmistelu keskeytetään ja annetaan työmarkkinoille rauha viedä asioita eteenpäin. Sillä te pääsette tästä tilanteesta eroon, pääsette myrkyttämästä työmarkkinailmapiiriä ja sitä kautta pääsette varmaankin ratkaisuun.

13.56 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu nyt työllisyydestä ja työllistämisestä paljon, ja kyllä se tilanne on sellainen, että hallitus sinänsä ei palkkaa yhtään työntekijää vaan luo edellytykset työllistämiseksi, ja siinä hallitus nimenomaan toimii. (Ville Niinistö: Hallitus irtisanoo!)

Ja vasemmistoliitolle voisi sanoa sen, että julkinen velka ylittää 68 prosenttia suhteutettuna bruttokansantuotteeseen 2017 ja velka on kaksinkertaistunut vuodesta 2008. Lisävelanotto ei ole kestävä ratkaisu.

Vihreitten politiikalla ajetaan teollisuus Suomesta, pois maasta, ja saman tien työpaikat, se on kylläkin näin.

Ja sitten mitä tulee tähän kilpailukykyyn edistämislakipakettiin, se on välttämätön tällä hetkellä, koska me tarvitsemme joka tapauksessa kilpailukykyyn edistämistä. Jos se ei synny vapaaehtoisesti, sitten hallituksen täytyy toimia, se vain on näin. Ja jos katsoo tätä aikaa taaksepäin 6—7 vuotta, niin (Puhemies koputtaa) kun ei ole (Puhemies: Aika!) tehty mitään, niin tämä tulee olemaan...

13.57 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ymmärrettävää, että meillä on taloudesta hieman erilainen kuva. Esimerkiksi edustaja Paatero täällä nosti esille, että nyt tarvitaan julkisia investointeja, ja minulla on kyllä erilainen kuva: ne ovat tälläkin hetkellä lähes 9 miljardia Suomessa, ja se ei ole ongelma, ne ovat automaattisesti kunnossa.

Toinen ongelma on se, että meillä on noin 20 prosentin vaje yksityisissä investoinneissa ja ne ovat neljä kertaa suurempia kuin julkiset investoinnit. Ne ovat minun käsitykseni mukaan 35 miljardia.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Meillä on kaksi ongelmaa näitten lisäksi, että meillä on liian vähän investointeja: On se, että Ruotsissa töissä käy kolme neljästä, meillä käy töissä kaksi kolmesta. Työttömyyden kustannukset ovat 5 miljardia, ja siitä aiheutuu monia muita seurauskustannuksia.

Eli hallitus on aivan oikeilla linjoilla. Se on esittänyt omat toimenpiteensä ja antanut hyvän tarjouksen sopimalla viedä eteenpäin työelämän pakettia.

13.58 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vierailin eilen Forssassa työttömien ja vähävaraisten jouluruokailussa. Tämä tilaisuus järjestettiin 13. kertaa, ja järjestäjät kiinnittivät erityisesti huomiota siihen, että tällä kertaa, tämän vuoden 2015 joulun alla, jouluruokailuun osallistui paljon lapsiperheitä. Se oli hyvin silmiinpistävää.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt paljon esityksiä, jotka entisestään heikentävät ostovoimaa, heikentävät erityisesti lapsiperheiden asemaa. (Ben Zyskowitz: Eiväthän ne ole vielä voimassa! — Välihuutoja oikealta) Yhä useammat taloudet joutuvat viimeisjaisimman tuen, toimeentulotuen, varaan näiden tehtävien päätösten jälkeen. Arvoisa pääministeri Sipilä, te toistatte usein täällä salissa, että leikkauksia ei voi jättää tekemättä, mutta ovatko nämä leikkaukset todella niiden arvojen mukaisia, mitä keskusta ajoi eduskunta-vaalien alla?

13.59 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siteeraan tässä puheenvuorossa erästä pienyrittäjää, joka on kirjoittanut hyvän blogitekstin, ja se on viesti meille kaikille: "Ennen sotia Viron elintaso oli korkeampi kuin Suomen. Nyt Viro ponnistelee takaisin menetettyyn hyvinvointiinsa sillä ainoalla mahdollisella tavalla, yrittäjyydellä. Se on tapa, jolla Suomikin ennen sotia ja sotien jälkeen nousi, mitään muuta tietä kun ei ole, koska meillä ei ole öljyä, mitä pumpata systeemin rahoittamiseksi. Samaan aikaan kun Suomen poliitikot..." — huom., ei hallitus erikseen, vaan tämä on viesti sekä hallitukselle että oppositio puolueille — "...kun Suomen poliitikot ja ay-liike tekevät kaikkensa karkottaakseen yrittäjät, niin Viro luo yrittäjyydelle optimaalisen olosuhteen. Ei ole vaikea arvata, miten tässä lopulta käy: Suomen valtion velkataakka kasvaa ennätysvauhtia, kun samaan aikaan Viro on pysynyt, talouskriiseistä huolimatta, lähes velattomana." Meidän tehtävämme on vastata tähän.

14.00 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella on kaksi vaihtoehtoa: asiat hoidetaan tai ne jätetään hoitamatta. Silloin kun asioita lähdetään hoitamaan, meidän pitää katsoa koko talouden ongelmat, ja on paitsi valtiontalouden ongelmia myöskin monia, monia rakenneongelmia. Minä olen tutustunut SDP:n vaihtoehtobudjettiin. Se on tehty gallupeja varten. (Eero Heinäluoma: Oho!) Siinä ei ole nähty näitä rakenteellisia uudistuksia ja näitä säästötarpeita oikein.

Mutta, arvoisa puhemies, se, mitä minä eniten suren, on vihreä puolue. Nyt kun me ajatelimme viiden vuoden päähän, niin silloin jo lapsilla on, kun suuret ikäluokat ovat jääneet eläkkeelle, kasvava eläkevelka, kasvava valtionvelka, kasvava ympäristövelka. Edustaja Haavisto, minä vetoan teihin, laittakaa järjen hiventä teidän puolueeseen näissä talousasioissa. (Ben Zyskowitz: Te olette siellä kuitenkin ainoa järkimies!)

14.01 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan monet ovat tässä tuoneet esille, että Suomeen tarvitaan investointeja, tarvitaan luottamusta, tarvitaan

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

vakautta, ja kansalaiset tarvitsevat uskoa siihen, että heidänkin asiansa voivat olla huomenna paremmin ja että heidän asemansa turvataan. — Ja nyt pääministeri kävelee ulos.

Arvoisa puhemies! Olennaista on tunnistaa se, että hallitus on tekemässä itse asioita, joilla se luo epävarmuutta työmarkkinoille, vaarantaa työmarkkinoiden rauhaa ja leikkaa koulutuksesta leikkaamalla meidän tulevaisuudestamme. Ettekö te itse tunnista sitä, että koska nämä pakkolait ovat asiantuntijoiden mielestä tehottomia työpaikkojen luomiseen, tehottomia kilpailukyvyyn parantamiseen, ne lisäävät työttömyyttä, heikentävät kotimaista kysyntää ja sitä, että palvelualoilla voi tulla lisää työttömyyttä, koska suomalaiset eivät voi enää kuluttaa yhtä lailla, ja ihmisten perustoimeentulo vaarantuu ja työmotivaatio julkisissa ammateissa lastenhoitajilla ja sairaanhoitajilla heikkenee? Nyt pitäisi tunnistaa tämä jännite, koska jotta me saamme vakautta tähän maahan, pitää pystyä sopimaan, pitää olla hyvää johtajuutta, pitää tehdä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, että ihmiset pääsevät helpommin työelämään, eivät vaikeammin.

14.02 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus leikkaa lapsilisistä, hallitus leikkaa perusopetuksesta, lukioilta, ammatillisesta koulutuksesta, oppisopimuskoulutuksesta, yliopistoilta, Aalto-yliopistolta, Suomen Akatemialta, kehitysyhteistyöstä, sairaiden korvauksista, eläkeläisten eläkkeistä, kehitysyhteistyöstä, kuntien valtionosuuksista, jolloin palvelut huononevat. Ai mikä hallitus? No edellinen hallitus, se, missä puheenjohtaja Niinistö oli ministerinä. Edustaja Yanar, te olette niin uusi kansanedustaja, että te voitte täällä ihmetellä kaikkia näitä leikkauksia. Teidän ei tarvitse tietää mitään siitä, että se hallitus, missä te olitte meidän kanssamme ja demareitten kanssa, teki kaikki nämä koulutusleikkaukset, kehitysyhteistyöleikkaukset. (Ozan Yanar: Onko teillä hyvät perusteet?) — No se, että viime kaudella leikattiin, ei tietystikään ole peruste sille, että leikataan nytkin, mutta se, että vihreät ovat hypänneet tuonne äärivasemmalle, kilpailevat Anderssonin ja Arhinmäen kanssa siitä, kumpi on vasemmistopopulistisempi puolue, on kyllä läpinäkyvää. Ettekö te voisi mitään siitä vastuusta, jota viime kaudella osoittitte, osoittaa myös tällä kaudella? (Välihuutoja)

14.03 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri aikaisemmin, kyselytunnilla, lupasi, että tätä pakkolakiäpakettia valmistellaan siten, että otetaan huomioon asiantuntijalausunnat. Nyt jos katsotaan nimenomaan näitä erilaisten talousasiantuntijoiden lausuntoja, niin esimerkiksi Aalto-yliopisto toteaa, että tähän liittyy isoja periaatteellisia ongelmia ja että itse asiassa tämä ratkaisu syventää taantumaa alkuvaiheessa. Samalla tavalla esimerkiksi VATTin asiantuntijalausunnossa todetaan, että ongelmallinen tämä on sen vuoksi, että kun ensin tehdään pakkolakeja, niin odotetaan tai oletetaan, että työllisyysvaikutus syntyy siitä, että sen jälkeen palkkakehityksessä — työehtosopimusneuvotteluissa ja palkkaneuvotteluissa — ei tapahdu mitään, mikä lisäisi kustannuksia. Mutta näinhän ei ole, koska tämä kohdistuu epäoikeudenmukaisesti eri toimialoihin. Sen sijaan nämä talousasiantuntijat ovat esittäneet hyvin monenlaisia ratkaisuvaihtoehtoja, ja sen takia kysyisin uudelleenkin: eikö nyt olisi aiheutta harkita sitä, että käytettäisiin Emu-puskureita? Silloin voitaisiin saada vientipuolelle (Puhemies: Aika!) tueksi isot työnantajakustannusalenemat ja samaan aikaan myös pitää huolta työntekijöiden ostovoimasta.

14.05 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työpaikkojen pelastamispaketista on siteerattu monia henkilöitä. Siteeraan seuraavaksi erästä aivan

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

arvostettua henkilöä, hän on Suomen Pankin pääjohtaja Liikanen. Hän toteaa: "Suomessa tarvitaan ratkaisuja, joiden avulla kustannuskilpailukyky paranee merkittävästi. Niin voidaan vahvistaa luottamusta ja kohentaa talouden kasvunäkymiä viennin ja investoinnin vahvistuessa." Ja näin juuri on tapahtumassa. Esimerkiksi omassa maakunnassani aiotaan investoida entistä enemmän. Oletteko oppositiossa sitä meiltä, että Saksa on tehnyt väärin parantaessaan kustannuskilpailukykyä? Sinne virtaa nyt investointeja, ja siellä työllisyys kohenee. Oletteko sitä mieltä, että esimerkiksi kotimaakunnassani entinen Metso, nykyinen Valmet, on tehnyt väärin, kun on parantanut kustannuskilpailukykyään ja voittaa nykyään tarjouksia ja sinne palkataan jopa lisää työntekijöitä? Minusta on tärkeää, että keskusta ja koko hallitus tekee sen, mihin muut eivät pysty (Puhemies: Aika!) — jos esimerkiksi työmarkkinat eivät siihen pysty.

14.06 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Jatketaan rakentavalla linjalla. SDP:n vaihtoehtobudjetissahan on rakenteellisia uudistuksia. Kuten todettu, yrittäjäyys on tärkeää. Tarjoamme 140 miljoonan euron yrittäjäpakettia, muun muassa yksinyrittäjälle vähennysoikeuden, kun hän palkkaa toisen työntekijän, ja rakenneuudistuksia työllistämiseen, koska työllistäminen vaatii toimia tässä ja nyt. Pitkäaikaistyöttömiä on tällä hetkellä jo 115 000, koko Kuopion kaupungin verran, ja määrä vain lisääntyy. Nykyhallitus on tosiaan heittänyt kintaat maahan, ja tämän takia julkiset menot jatkossa lisääntyvät, kuten edustaja Vanhanen jo lupasi. Te puhutte kilpailukykyloikasta, te puhutte tuottavuusloikasta, ties mistä loikasta. Ainoa varma loikka, jonka te saatte aikaan, on työttömyysloikka. SDP:n ehdottama vaihtoehto tuo 35 000 työpaikkaa tässä ja nyt, ja SDP:n työtulovähennys keventää tavallisen ihmisen verotusta enemmän kuin hallitus, pientuloisten ja ennen kaikkea keskituloisten verotusta. Meidän mallistamme hyötyy 97,5 prosenttia työntekijöistä, (Puhemies koputtaa) hallitus sen sijaan (Puhemies: Aika!) suosii hyvätuloisia. Miksi?

14.07 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä ollaan nyt ison kysymyksen edessä. Meidän täytyy pystyä muuttamaan tämän kansakunnan henkistä asenneilmastoa. Me kyllä pystymme kääntämään tämän vaikean taloustilanteen voitoksi. Se ei ole helppoa, mutta me pystymme siihen. Työttömiin täytyy valaa toivoa ja sitä uskoa, ei epätoivoa. Säästöt täytyy tehdä oikeudenmukaisesti sekä kestävästi. Me emme kaipaa tänne epätoivon lähettiläitä, joskin tosiasiat täytyy tunnustaa.

14.08 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu todellakin, että iso kuva on edelleen hukassa ja tämä taloustilanteemme haasteellisuus ei edelleenkään ole auennut suurelle osalle oppositiota vaan ollaan edelleen valmiita lisäämään lastemme velkataakkaa.

Edustaja Yanarille toteaisin, että kun rohkeus välttämättömiin toimenpiteisiin ei riitä, niin teidän logoksenne sopisi hyvin tällainen hyvin raskasta velkareppua kantava lapsi. Kyllä teidän pitää kantaa vastuuta tulevaisuudestamme.

Ja SDP:ltä kysyisin edelleen, kuten täällä on jo useaan kertaa kysytty: missä ovat nämä Rinteen lupaamat 2 miljardin euron säästöesitykset, joita maaliskuussa kovasti piditte esillä?

14.08 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa äsken edustaja Zyskowiec lataili huonoja perusteluja sille, miksi hallitus tekee niitä huonoja pää-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

töksiä, joita se koko ajan tekee. Tuolla tavallako hallitus vatuloi ja hutiloi päätöstensä kansa? Kannattaisi tehdä hyviä päätöksiä. Pääministeri äsken sanoi, että me emme jätä tekemättä, mutta me kritisoidimme teitä juuri niistä huonoista päätöksistä, jotka eivät tule todellakaan parantamaan Suomen taloudellista tilannetta.

En ole vielä kukaan saanut ministereiltä vastausta koulutusleikkauksiin liittyen. Puhutte siitä, että Suomessa on paljon rakenteellisia ongelmia, mikä toki pitää paikkansa, mutta millä tavalla sitten koulutusleikkaukset vaikuttavat Suomen pitkäaikaiseen talouskasvuun?

14.09 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehdosta, kun sitä oikein tarkkaan osaa lukea ja ymmärtää lukea, löytyy noin 500 miljoonaa euroa semmoisia menoleikkauksia, jotka myöskin hallitus on esittänyt. Me olemme hyväksymässä ne. (Välihuuto) — Ne löytyvät sieltä meidän budjetistamme. (Ben Zyskowitz: Puolitoista miljardia puuttuu!)

Sitten minä haluaisin todeta sen, että meillä on olemassa tieto siitä, mitkä puolueet ovat vuosina 1987—2015 ottaneet velkaa Suomessa eniten. Tässä on kuva siitä, ja täällä on kokoomus yllättäen ykkösenä: 99 miljardia euroa näitten vuosien aikana. (Välihuutoja) Sitten täällä on sen jälkeen RKP, sitten löytyy keskusta, löytyy kristillisdemokraatit ja vihreät. SDP on toiseksi pienin velkaantujapuolue näissä, (Välihuutoja) vasemmistoliitto löytyy viimeisenä. Miten te selitätte tämän kehityksen, arvoisat hallituspuolueiden edustajat? (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

14.11 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Saksa oli suunnitelleen samanlaisessa tilanteessa kuin Suomi nyt noin 15—16 vuotta sitten, ja siellä sikäläinen liittokansleri teki ratkaisun, jolla työmarkkinoita muutettiin olennaisesti. (Timo Harakka: Mikä puolue?) — Sosialidemokraatit. — Sopisi täälläkin ottaa opiksi. Sen jälkeen Saksa on päässyt kasvu-uralle. Suomessa Nokia hämäsi koko yhteiskunnan valtaapitävät, niin työntekijät kuin työnantajat, että meillä olisi siihen elintasoon pysyvä oikeutus. Kun Nokia menetti markkinaosuutensa, Suomen talous rojautti. Me olemme olleet tässä ongelmassa nyt noin kahdeksan vuotta emmekä näytä kovin helposti pääsevän ulos, ellemmme onnistu sopeuttamaan meidän kustannuksiamme ja tuottavuuttamme sille tasolle, että meidän tuotteemme kävisivät kansainvälisillä markkinoilla paremmin kaupaksi kuin nyt. Toivoisin yhteiskuntasopimusta tai muuta ratkaisua, jotta tästä tilanteesta päästäisiin ulos.

14.12 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt jos koskaan olisi yhteisen ponnistelun aika talouskasvun aikaansaamiseksi. Luulen, että meillä on kohtuullisen yhtenäinen kuva taloudellisesta tilanteesta. Me käymme täällä lamppujen alla melkoista debattia, väittelyä, summista, jotka ovat marginaalinen osa budjetin loppusummas-
ta, (Kari Uotila: Alvin alennuksella talous käyntiin!) ja kuitenkin meidän pitäisi pystyä yhdessä viemään asiaa eteenpäin.

Minä kuuntelin hyvin tarkkaan SDP:n puheenvuoron. Jäin vähän hämmentyneeksi, hyvinkin. Te puhutte nyt, että te olette löytäneet kesän ja syksyn aikana aivan loistavat vaihtoehdot, joilla tämän maan talous nostetaan pystyyn. Te olette neljä vuotta tehneet omia vaihtoehtobudjettejanne. Teillä on ollut valtiovarainministerin salkku ja keskeinen rooli talouspolitiikassa, ja perintö on karmaiseva. Minä en halua moittia sitä enkä erikseen jäädä haukkumaan, vaan meidän pitää katsoa eteenpäin, mutta on aivan kohtuutonta sanoa, että tämä hallitus on nyt jotenkin munannut. Me elämme tänä päivänä ministeri Rinteen val-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

misteleman budjetin aikaa. (Puhemies koputtaa) Ei tämä hallitus ole vielä (Puhemies: Aika!) kerennyt leikata.

14.13 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme varmaan tätä historiankirjoitusta saa ihan täysin yhtäläiseksi, niin että siihen varmaan jää eroja. Mutta on kyllä hyvä ottaa todesta kuitenkin nämä tosiasiat, jotka edustaja Rinne tässä edellä sanoi, että kun tästä velkaantumisesta puhutaan ja siitä ollaan huolissaan, niin jostain kumman syystä ne, jotka siitä eniten täällä puhuvat, ovat olleet eniten vastuussa sen velan synnyttämisestä. (Ben Zyskowicz: Sehän korreloi täysin sen mukaan, mitkä puolueet ovat olleet hallituksessa!) Siis vuoden 87 jälkeen kokoomus on vastuussa 99 miljardin euron velanotosta, (Välihuutoja — Kari Uotila: Velkapuolue kokoomus!) ja keskustakin pääsee lähes 60 miljardiin. (Eduskunnasta: Mihin perussuomalaiset pääsee?) Eihän tämä asioita vie eteenpäin, ja me voimme tutkia näitä vaikka yhdessä salin ulkopuolella, mutta totean kuitenkin, että SDP on jättänyt vakavasti otettavia ehdotuksia, (Hälinää — Puhemies koputtaa) myös edustaja Viitasen puheenvuorossa. (Pia Viitanen: Kyllä, monia!) — Useita. — TEL-maksun alennus vaikuttaisi välittömästi kilpailukykyyn ja ostovoimaan, tämän lisäksi Rinteen malli työllistämiseen ja yrittäjän tuki ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Sanokaa näistä jotakin, arvoisat porvarit.

14.14 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Rinteen ja Heinäluoman puheenvuoron jälkeen voisi käyttää vanhaa sanontaa: vale, emävale, tilasto. Kyllä sinänsä hausalla tavalla kuvaatte näitä lukuja, mutta eikö siinä ole pikkuisen merkitystä myöskin niillä vuosilla, mitä hallituksessa on oltu? (Välihuutoja)

Mutta palaan tähän yhteiskuntasopimuskysymykseen. Pääministeri on ollut erityisen pitkämielinen kesästä asti. Hän on yrittänyt kaikin käytettävissä olevin keinoin saada työmarkkinajärjestöt yhteiseen pöytään (Paavo Arhinmäki: EK:n ehdoilla!) ja sopimaan yhteisistä tavoitteista monta, monta kertaa uskomattoman pitkämielisellä tavalla. Jos, SDP:n johto ja edustaja Heinäluoma, te olisitte halunneet ajatella isänmaan etua, te olisitte sanelleet AKT:n puheenjohtajalle, että höpö höpö, nyt mennään neuvottelupöytään ja sovitaan asiat, parempi ratkaisu kuin nyt teidän täällä moittimanne niin sanotut pakkolait. Mutta teillä on puuttunut oppositioaseman takia halu rakentaa suomalaista yhteiskuntaa yhdessä. Tämä on kylmä tosiasia, joka on pakko sanoa.

14.15 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä työmarkkinatilannekin sitten puhutaan halki. Tosiasiahan on se, että neuvottelut eivät ole edenneet sen jälkeen, kun hallitus ilmoitti, että miinus 5 prosenttia on ainut luku, mikä hallitukselle käy, ja otti tämän työnantaja-asennon itselleen. Millä toimitusjohtaja Häkämies, entinen kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, ja hänen työmarkkinajohtajansa Ilkka Oksala, entinen kokoomuksen eduskuntaryhmän pääsihteeri, voisivat mennä sinne hallitukseensa, EK:n hallitukseen, tarjoamaan vähempää, kun Sipilä on tarjonnut miinus 5? (Hannakaisa Heikkinen: Kuunnelkaa Palolaa!) Jos hallitus ottaa kannan ja menee työnantajapuolen asemaan, niin neuvottelut ovat aika vaikeat. Sama se olisi toisinpäin: jos te olisitte hyväksyneet palkansaajan kannat, niin sitten olisi vaikeaa heidän tehdä yhtään huonompaa kuin mitä Sipilä on luvannut. Te hoidatte tätä huonosti. Jos te vedätte pakkolait pois, uskon, että tulee parempi ilmapiiri ja tämä teidän toivomanne ratkaisu — on meidän kaikkien toive, että tulee sopu — voisi toteutua.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

14.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä puhe siitä, että hallitus näissä neuvotteluissa asettui työnantajan puolelle, on ihan huuhaata. Kysehän olisi siitä, että tämä maa tarvitsee sen elinkeinoelämän kilpailukyyn kohentamista. Ja silloin kun tätä tavoitellaan, hallituksen luonnollisesti on pyrittävä sellaisiin ratkaisuihin, jotka kohentavat meidän kustannuskilpailukykyämme, mikä kohentaa sitä, että suomalainen työ menisi kaupaksi maailmalla ja sitä kautta saisimme tilauksia ja sitä kautta saisimme työtä. Kyse ei ole mistään työnantajien asialle asettumisesta vaan Suomen asialla olemisesta.

Mutta kun sanotte, edustaja Rinne, esimerkiksi, että nyt on esteitä neuvotteluille, mikään ei tänäkään päivänä estä näiden neuvotteluiden jatkumista. Itse haluan uskoa, että ne jatkuvat ja että tulos saavutetaan, koska se on win-win-win: siitä hyötyvät palkansaajat, työnantajat ja koko yhteiskunta. Näin ollen hallitus ei halua tänne näitä niin sanottuja pakolakeja, vaan hallitus haluaa, että syntyisi työmarkkinaratkaisu.

14.17 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vähämäki totesi kyllä aivan oleellisen asian tuossa ryhmäpuheessaan pohtiessaan, että taloudestamme todellakin puuttuu joustoja: valuutta ei joustu, työmarkkinat eivät joustu. Ja kun täällä on hehkutettu tuota Ruotsin talouskasvua, niin mikäpä sitä on hehkutettaessa, kun kerran on niin, että siellä on joustava valuutta ja joustavammat työmarkkinat.

Kun täällä on sitten nyt ihmetelty valtion mahdollista puuttumista työmarkkinaneuvotteluihin, työnantajan rooliin, niin kyllä kai tämä mahdollinen rooli on ollut tiedossa Emujäsenyyden alkuajoista asti, kun itsenäisestä valuuttakurssipolitiikasta on luovuttu. Kyllä minäkin toivon ihan vakavasti ja haluan uskoa yhteiskuntasopimuksen syntymiseen ja asioista sopimiseen, mutta jostakin vain on löydyttävä niitä talouden joustoja.

14.18 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen valttikortti on osaaminen, se on varmasti kaikilla tiedossa, tämän yhteiskunnan suuri kruununjalokivi. Ministeri puheenvuorossaan korosti, että joudumme panostamaan talouteen ja työhön. Näihin ei voi panostaa panostamatta meidän osaamiseemme. Nyt on kuitenkin päätetty miljardien säästöistä koulutukseen, on tulossa ennätysmäärä irtisanomisia yliopistoihin, ja kaiken lisäksi nämä leikkaukset vielä painottuvat erittäin etupainotteisesti. Se on hyvin surullista katsottavaa ja nähtävää, eivätkä näistä mihinkään oikeasti vaikuttaneet näiden tuhansien ja satojen asiantuntijoiden lausunnot eivätkä ennen kaikkea heidän pyyntönsä siitä, että nyt on aika pysähtyä ja miettiä vielä.

Suomen tila tarvitsee työtä. Meidän pitää tehdä asioita, mutta Suomen tila tarvitsee tällä hetkellä viisautta eikä valitettavasti tätä lyhytnäköisyyttä, mitä näemme parhaillaan.

14.19 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Rinne ja Heinäluoma tässä esittivät tällaista suhteellisen epätieteellistä (Eero Heinäluoma: Miten niin?) velkakakkaraa, ikään kuin velanotto olisi kysymys valinnasta, mitä hallitus tekee, ja ikään kuin nämä nähdyt vuodet olisivat täysin riippumattomia suhdanteista. (Eero Heinäluoma: Oho!) SDP:n kävi säkä, kun ei ollut hallituksessa vuonna 91 tai 2009, kun talous tippui ja romahti. Vastuun kantaminen on hyvinkin raskasta, varsinkin vaikeina aikoina. Olisiko SDP pärjännyt ilman velanottoa laman aikana vuonna 91, 92 tai 93 tai talouslaman aikana 2009—2010?

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

14.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En minä nyt hirveästi syyllistä velanotosta RKP:tä, koska RKP:hän tunnetusti on aina hallituksessa, niin että sillä ei pysty selittämään kovin paljon asioita. Tämä nykytilanne on varmaan poikkeus eikä jatku kovin pitkään.

Mutta kokoomuksen ja keskustan osalta on pakko puhua tästä, kun te olette koko syksyn puhuneet tästä hirveästä velkaongelmasta. Kun sitten katsotaan, ketkä sitä velkaa Suomelle ovat ottaneet, niin mikäs siellä luuraa tilastojen ykkösenä? Se on meidän kokoomus, 99 miljardia. Se on huikea summa. En puhuisi tästä, jos te olisitte nyt esittämässä semmoista budjettia, joka ensi vuonna ottaisi vähemmän velkaa kuin tänä vuonna, mutta ei. Te puhutte velan vaarasta ja otatte ensi vuonna enemmän velkaa kuin tänä vuonna, (Eduskunnasta: Puoli miljardia!) ja se on huono juttu. Te joudutte tähän kierteseen, koska te ette satsaa työllisyyteen vaan te leikkaatte työllisyysmäärärahoja ettekä tee mitään todellisia toimia, jotka auttaisivat tänä tai ensi vuonna. (Touko Aalto: Negatiivinen kierre!) Te olette leikkauskierteessä, ja pahaa pelkään, että Stubb tuo tänne ensi helmikuussa uudet säästöpäätökset.

14.21 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi näistä kokoomuksen entisistä valtiovarainministereistä taitaa olla myös työväen presidenttimme tällä hetkellä. (Paavo Arhinmäki: Miten tuo liittyy mihinkään? — Ben Zyskiewicz: Kuka väittää, että se liittyy?)

Mutta oikeastaan kysymykseni on tästä, että meillä on ollut ongelmia siinä, että verotus on ollut aika kovaa suhteessa tähän tilanteeseen. Meillä tälläkin hetkellä, kun puhutaan siitä, että tämä ei ole oikeudenmukaista, on solidaarisuusvero, eläkeläisten raippaero, solidaarisuusveron laajentamisen jatkaminen, pääomatuloverotuksen kiristys, pääomatuloverotuksen muuttaminen progressiiviseksi, pääomaveron progression laajentaminen, osinkoverotuksen kiristäminen ja niin edelleen ja niin edelleen. Minun huoleni on siinä, rupeavatko nämä olemaan jo talouskasvua heikentäviä elementtejä. Tätä haluaisin kysyä niin pääministeriltä kuin valtiovarainministeriltäkin.

14.22 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän pitää tunnistaa se, että Suomessa tarvitaan uudistuksia, niitä tarvitaan sosiaaliturvaan, että työn tekeminen kannattaisi. Meillä on pätkätyöläisiä, freelancereita, pienyrittäjiä, itsensätyöllistäjiä, jotka usein putoavat nykyään väliin. Näissä pienissä yrityksissä on isot työllistämisen mahdollisuudet ja kasvun mahdollisuudet. Meidän pitää panostaa palvelualoihin, energiaremonttiin, uuteen teknologiaan, digitalisaatioon. Me tiedämme myös, että työelämän pelisääntöjä pitää uudistaa, ja tähän pitää saada työmarkkinajärjestöt mukaan. (Hannakaisa Heikkinen: Kaikki nämä on hallitusohjelmassa!)

Mutta minun kysymykseni hallitukselle on se, onko se hyvää johtamista, saadaanko sille ihmisiltä luottamusta, saadaanko sillä Suomea uudistettua niin, että me saamme valoa tunnelin päähän ja saamme Suomea ylöspäin, että tulee pakkolakeja, joista asiantuntijat ovat eri mieltä, että niistä on hyötyä, mutta me tiedämme, että niistä on paljon haittoja. Pakkolait osaltaan ovat viemässä luottamusta työmarkkinoilta sopia paikallisesti. Itse näen niin, että paikallisen sopimisen edistäminen voisi tuoda joustoja niin työntekijälle kuin työnantajallekin, kunhan siinä huomioidaan työntekijän asema, mutta pakkolait vaarantavat luottamusta tällaiseen haluun. Nyt tarvitaan hyvää johtajuutta, (Puhemies: Aika!) jotta uudistukset toteutuvat.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

14.23 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan aluksi muistutan vielä siitä, että jos otetaan huomioon julkisen talouden finanssivarallisuus eliikä eläkerahastot, niin IMF:n tilastojen mukaan vain kuusi öljyrahastoissa kylpevää valtiota on vähemmän velkaantunut nettovelka-asteeltaan kuin Suomi syksyn 2014 (Juha Sipilä: Lisää vaan!) tilastojen mukaan. Velkaantumismuutos on kova, ja velkaantumista pitää pystyä taistamaan, mutta kysymys on siitä, millä toimenpiteillä ja millä aikataululla. Ja kun kolmen ässän hallitus perustettiin ja siellä avokonttorissa he löivät kiinni nämä prosentit, niin siinä tuli kyllä tällaista niin kuin virhettä: ei tunnettu työmarkkinoiden logiikkaa, ei mietitty laajaa yhteistyömahdollisuutta, vaan annettiin tämä kuuluisa sisilialainen tarjous 5 prosentista. Olen erittäin huolissani, että ollaan vaarantamassa se työmarkkinoiden yksi vakaustekijä, mikä Suomessa on aina ollut, työmarkkinoiden hyvä toimivuus ja yhteisymmärrys. Ja toinen on tämä osaamisesta, tutkimuksesta, koulutuksesta leikkaaminen. Kannustan kyllä hallitusta pyrkimään isänmaan pelastamiseen, mutta teillä on pahat valuviat tässä muutamassa hankkeessa. (Puhemies koputtaa) Toinen koskee työmarkkinoita ja (Puhemies: Aika!) toinen koskee osaamisesta leikkaamista.

14.25 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty tiukkaa keskustelua velkaantumisesta. Tuossa SDP:n edustajat esittivät oman velkakellonsa — mitä se tarkoittaneekin — niin kuin tuossa on. Sillä logiikalla jos ajatellaan, niin ilmeisesti perussuomalaiset olisivat Suomen pätevin valtionhoitajapuolue (Välihuutoja — Eduskunnasta: Ainoa!) — ja ainoa. Voisin sanoakin, että edustaja Vähämäki on ottanut täällä hyvin asioita esille ja niitä voitaisiin tulevaisuudessa harkita, jos tämä logiikka pätee. Tarvitaan kuitenkin luottamusta. Sitä on perätty täällä niin työmarkkinajärjestöiltä kuin hallitukselta.

Ja näitä lukuja kun täällä aina kysytään, niin täytyy tunnustaa, että pitää seurata lukuja, tehdä niistä oikeat ratkaisut, ja hallitus on minun mielestäni ainakin tehnyt hyvät ratkaisut, kun se panostaa perusliikenneväyliin ja biotalouteen. Nämä ovat molemmat merkittävät panostuksia, millä parannetaan suomalaista työllisyyttä ja sitä kautta valtiontaloutta.

14.26 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on useissa puheenvuoroissa paljastunut tämän politiikan nykytila. On pakko todeta, että en ihmettele, ettei kansa luota tämän salin päätäntäkykyyn. Täällä katsellaan ja kaivetaan syyllisiä eikä katsota eteenpäin. Tuntematonta lainatakseni: Emmä syyllistä kaipaakaan vaan Lahtista ja konekivääriä. Nyt tarttee tehrä töitä eikä etsiä sitä syyllistä. Olen ymmärtänyt muun muassa niin, että salin vasemmassa laidassa olisi hyviä suhteita sopijajärjestöihin, ja nyt pitäisi ruveta yhdessä töihin eikä etsiä sitä syyllistä. Suomen talous on saatava kuntoon, ja yhteiskuntasopimuksen aikaansaaminen on yksi askel siihen. Kukaan ei kaipaakaan näitä pakkolakeja.

14.27 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on noussut lasten näkökulma esille, sen nosti muun muassa edustaja Rantakangas. Näin se vain on, että tämän päivän velka lankeaa lastemme maksettavaksi. (Välihuutoja) Kokoomushan omassa eduskuntaryhmän puheessaan nosti esille sen, että koulutukseen ja tutkimukseen tulee satsata heti, kun taloudellista liikkumavaraa tulee. Juuri näin, se on juuri sitä työtä, jota pitää tehdä, jotta meidän lapsillamme on tulevaisuudessa työpaikkoja.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Selvää on, että on erinomainen asia, että hallitus on tehnyt etupainotteisesti säästöpäätökset. Olemme nimittäin eläneet vuosikausia löyhässä hirressä, eräänlaisessa tekohengitystaloudessa. (Eero Heinäluoma: Kukas siellä on ollut?) — Tekin, SDP, ja vihreät ovat olleet yhtä osasyyllisiä tältä osin. — Tässä kohdin voi kysyä, minkä takia SDP:llä ei löydy näitä 2+1-sopeutustoimenpiteitä vaihtoehtobudjetissaan. Meillä ei nimittäin ole aikaa odottaa. Päätökset on tehtävä nyt heti, jotta päästään (Puhemies koputtaa) tulevaisuuden kasvua rakentamaan.

14.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja, eikö ole olennaista, mitä siellä viivan alla on? Ja SDP:n vaihtoehtobudjetti ottaisi yli 300 miljoonaa vähemmän velkaa kuin tämä hallitus ottaa. Tämä hallitus on ottamassa enemmän velkaa kuin tänä vuonna. Tämä hallitus on lisäämässä velanottoa hurskaista puheista huolimatta, ja tietenkään tässä nyt ei sitä ehkä pidä niin hirveästi ihmetellä, kun katsomme tätä velkatilastoa, mikä kuitenkin on fakta, velkakello siellä — edustaja Heinäluoma näyttää. Kyllä kokoomus on kunnostautunut vähän liiankin paljon tässä velkaannuttamisen edistämisessä. Meillä on vastuullisempi vaihtoehto: ottaisimme vähemmän velkaa.

Mutta, puhemies, kun täällä oli myös veroista puhe, niin siinäkin olennaista on se, mitä jää viivan alle. SDP:n vaihtoehdon vaikutus veroasteeseen on 0,0. Me verottaissimme enemmän alimitoitettua finanssisektoria, mutta vähemmän pieni- ja keskituloista palkansaajaa, vähemmän pieni- ja keskituloista eläkkeensaajaa. (Anne Kalmari: Väärin!) Voisiko kokoomus arvoisasti nyt vastata: ettekö te näe epäkohtana, että nyt esimerkiksi eläkkeensaajan verotus suhteessa palkansaajaan, (Puhemies: Aika!) ostovoima suhteessa palkansaajaan, heikkenee?

14.29 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos ehkä SDP:n varjobudjetissa lukuna on pienempi lisävelan otto, niin sitä lukua huomattavasti isompi luku on kyllä se määrä niitä teidän veronkorotuksia ja menojen supistuksia, jotka ovat täyttäneet, niin kuin täällä on monta viikkoa käyty läpi.

Mutta sitten tässä on esitetty monta kertaa täältä väite, miksi emme lähde siihen fiskaaliseen devalvaatioon, jota myöskin ekonomistit lausunnoissaan ovat esittäneet. Ettekö huomaa, että itse asiassa yli kolmannes tästä hallituksen selviytymispaketista on nimenomaan työnantajamaksujen alentamista? Se rahoitetaan hallituksen paketissa sillä tavalla, että julkisen sektorin työvoimakustannusten paineita kevennetään tekemällä hieman enemmän töitä. Olisitteko oikeasti mieluummin rahoittamassa sitä työnantajamaksujen välttämätöntä alentamista, josta olemme ilmeisesti yhtä mieltä, sillä, että nostaisimme arvonlisäveroa, kuten nämä ekonomistit pääasiassa ovat fiskaalisen devalvaation nimissä esittäneet? Minun mielestäni tässä tilanteessa on ehdottomasti vastuullisempaa yrittää samalla tehdä se fiskaalinen devalvaatio työnantajamaksujen puolella ja rahoittaa sitä sitten sillä, että kevennetään muutenkin mahdotonta julkisen sektorin työvoimakustannusten taakkaa.

14.30 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä asia tuli esiin. Nimittäin tästä hallituksen pakkolakipaketista esimerkiksi valtion taloudellinen tutkimuslaitos on kertonut, että tämä rakennelma, jonka olette tehneet, tarkoittaisi yli 15 000 työpaikan vähentämistä täältä julkiselta sektorilta, ja sitä edes hallituksen omat muistiot eivät suosittele tässä tilanteessa. (Eero Heinäluoma: Höttöä!) Eli tämä teidän pak-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kolakipakettinne on rakennettu täysin hötölle. (Ari Jalonen: Toimikaa niin, että yhteiskuntasopimus syntyy!)

Mutta, arvoisa puhemies, se on nyt käynyt selväksi, että tämän maan johtavat velkapuolueet ovat järjestyksessä kokoomus ja keskusta. Esimerkiksi tämän Lauslahden puheenpuheen jälkeen olisin voinut ajatella, että hallituksen esitys vähentäisi velkaantumista ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna, mutta näin ei käy, te otatte lisää velkaa.

Me olemme tarjonneet rakentavia vaihtoehtoja, jotka helpottaisivat yritysten työllistämistä heti ensi vuonna. Yritysten kustannukset alas heti ensi vuonna — kelpaako se hallitukselle, kysyn. Enemmän käteen palkasta ja eläkkeistä heti ensi vuonna (Eero Heinäluoma: Myös eläkkeistä!) — kelpaako se kokoomukselle? (Puhemies: Aika!)

Vielä, arvoisa puhemies, kun täällä on 20 sekuntia aikaa, [Puhuja katsoi puheaikakelloa.] kysyn kokoomukselta: Te annoitte keskeisen vaalilupauksen juuri ennen vaaleja. Juuri ennen vaaleja te sanoitte, että teidän perusfilosofianne on se, että eläkkeitä ei voida verottaa kovempaa kuin työtä. Edustaja Heinonen jopa totesi, että tämä on eläkeläisten syrjintää, jos heitä verotetaan enemmän. Aiotteko te muuttaa tämän linjauksen? Kahden viikon päästä eläkkeensaajia verotetaan kovemmin.

14.32 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Ehkä kannattaisi miettiä sitäkin, miksi se velka on otettu ja mihin se on käytetty. Mutta enemmän minuakin kuitenkin mietittyvät nämä viime päivien ja viime viikkojen taloussuhdanteet. Öljyn hinta on pohjimmillaan, raaka-aineet ovat alhaisina, rahan hinta — kaikkien näiden hinnat jatkossa tulevat nousemaan. Kysymys on siitä, kykenemmekö tekemään pitkäaikaisvaikutteisia rakenteellisia uudistuksia vai otammeko lisää velkaa. Tämä on se vaihtoehto. Tämän asian kanssa tässä tullaan painimaan, ja silloin ne, joille merkitsee investointien vastakohdana ennustettavuus, miettivät, ottaako tuo valtio lisää velkaa vai kykeneekö se tekemään rakenteellisia uudistuksia. Sen tähden kannatan tätä linjaa: tehdään rakenteellisia uudistuksia, luodaan mahdollisuuksia investoida Suomeen, pitää parempaa työllisyyttä yllä, ja sillä tavalla saadaan aikaan talouskasvu.

14.33 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erityisesti edustaja Rantakangas on kunnostautunut täällä moittimaan edellisiä hallituksia ja erityisesti edellistä hallitusta siitä, että on seisokeltu tumput suorana. En minäkään tässä oodia edelliselle hallitukselle kaikista tekemisistä toki lähde tekemään, mutta kun tämä hallitus on laittanut kärkitavoitteekseen biotalouden, niin mitä tämä hallitus samaan aikaan tekee? Juuri siltä sektorilta, tutkimuksesta ja kehityksestä, ollaan leikkaamassa järjettömästi, kun Luken voimavaroihin ollaan keskitetty. Eli mitä tämä hallitus oikein ajattelee omien kärkihankkeittensa edistämistä, kun ei teillä ole yhtään konkreettista esitystä tässä kohtaa, mitä te tekisitte? Edellisen hallituksen toimesta Turun telakalla tehdään tällä hetkellä laivoja, tulevaisuus näyttää hyvälle. Valtion aktiivisella toiminnalla ollaan näin pystytty tekemään. (Oikealta: Kiitos Jan Vapaavuoren!)

14.34 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä on viitattu eri Euroopan maihin, Saksaan ja Ruotsiin, niin tietenkin olisi ollut mukavaa, että Suomikin olisi saanut vastaavanlaisen perinnön kuin mikä siellä on, kun talouskasvu on ollut korkea. Että sikäli kyllä olisi toivonut, että demaritkin olisivat onnistuneet edellisessä hallituksessa, (Välihuutoja) ei ehkä olisi jäänyt tänne niin paljoa sitten nyt tehtävää. Onhan

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

se aika erikoista, että edellisessä hallituksessa kyllä leikattiin koulutuksestakin, Pohjois- ja Itä-Suomesta oikein kolme kertaa enemmän kuin muusta maasta. Oliko se tasa-arvoista? No, ei ollut. Leikattiin kuntien valtionosuuksista. Laitoitte paineen kuntatalouteen: 60 prosenttia julkisen talouden tasapainottamisesta tuli kunnille. Oliko se reilua? Ei ollut. Mutta aina täytyykin mennä eteenpäin, ja varmasti tekin vastuullisena puolueena sen ymmärrätte.

Haluaisin kuitenkin kysyä, jos ministerit vielä sattuisivat saapumaan paikalle, (Eero Heinäluoma: Ei ole pelkoa!) kuinka on aiottu käyttää tätä Euroopan unionin investointi- ja kasvurahastoa ESIRiä ja sieltä saatavia investointipanostuksia Suomeen.

14.35 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina täällä salissa syytellään milloin mistäkin, edellistäkin hallitusta, ja nyt täytyy sitten tältä hallitukselta kysyä, vaikka edustaja Kulmunilta, kun äsken näihin viittasit: kuinkas monta näistä epäreiluista päätöksistä, mitä viime kaudella sitten tehtiin, te perutte? (Eero Heinäluoma: Nolla! — Eduskunnasta: Ei yhtään!) — Ei yhtään. — Yhtään päätöstä ei peruta, kaikessa mitä te teette, te teette lisää. (Välihuutoja)

Täällä on moneen otteeseen nostettu esille, että tässä nyt ei hirveästi kannata syyllisiä alkaa etsimään. Se on ihan totta, mutta on nyt aika vastuutonta, että hallitus syyttää oppositiota, että täällä muka vain velkaannuttaisiin, kun meidän vaihtoehdossamme, SDP:n vaihtoehdossa, otetaan 300 miljoonaa vähemmän velkaa, ja vielä siihen nähden, että kun täällä syytetään, että tänä vuonna eletään nyt Rinteen budjetilla, niin kyllä siinäkin budjetissa otettiin vähemmän velkaa kuin mitä hallitus ottaa nyt ensi vuodeksi. Että ei nyt kyllä velkaantumisen lisääntymisestä kannata oppositiota syyttää, vaan siinä voi hallitus katsoa ihan omaan peiliin.

14.36 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Heinäluoma ja Räsänen tässä ovat ottaneet valtion velkaantumisen esille. Vuonna 2011 silloinen hallitus otti keskeiseksi tavoitteekseen velkaantumisen lopettamisen — lopettamisen. Ja miten kävi? Urpilaisen ja Rinteen valtiovarainministerikaudella velkaannuttiin 79 miljardista 95:een, niin että siinä sitä sosialidemokraattista perintöä, mitä tulee valtion velkaantumiseen.

Edustaja Rinne, joka täältä on jo lähtenyt, taas omalta osaltaan otti esille nämä hänen kutsumansa pakkolait. Ymmärtääkseni moni niistä, jotka puhuvat pakkolaeista, kannattaa pakkoruotsia. Eikö tällä samalla logiikalla — kun nämä tekevät sen, mikä pitää, jos ne voimaan tulevat — kyse ole hyötylaeista? Saadaan kustannuskilpailukyky kuntoon. Kyse on hyötylaeista. Tämä teidän pitäisi ottaa teidän logiikallanne myös ymmärrykseen.

Niin kuin edustaja Zyskiewicz aivan oikein sanoi, edellinen hallitus nosti yleistä arvonlisäveroa, ruuan arvonlisäveroa, lääkkeiden sekä lehtien arvonlisäveroa, ja vielä energiave-roakin korotettiin. (Laura Huhtasaari: Just joo!) Nyt täällä ääni väristen puhutaan, mutta mitä tehtiin viime kaudella? Muistelkaa.

14.37 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äsken kuulimme, että nykyinen hallitus olisi leikkaamassa lisää edellisen hallituksen päälle. Tämä ei alkuunkaan pidä paikkaansa. Esimerkiksi kuntapalvelujen osalta nykyinen hallitus ei leikkaa valtionosuuksia. Edellinen hallitus leikkasi noin 6 miljardia, ja se laittoi nimenomaan heikompiosaiset ihmiset vastuuseen ja kuntapäätäjät tekemään nämä hallituksen toimen-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

piteet. Nykyinen hallitus kantaa itse vastuuta ja kertoo avoimesti, mistä ollaan leikkaamassa ja mitä tehdään. (Eero Heinäluoma: Vaalien jälkeen avoimesti!)

14.38 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pekonen tuossa jo aikaisemmin kysyi erittäin tärkeän kysymyksen ministeriltä näin joulun alla. Meillä on täällä Suomessa tälläkin hetkellä 100 000 lasta, jotka elävät köyhyydessä. Miten ministeriö ja ministerit ovat näitä lapsivaikutusarviointeja tehneet, kun hallitus esittää lapsilisien jäädytystä, leikkausta, varhaiskasvatukseen leikkausta, koulutuksiin leikkausta mutta samaan aikaan on asiakasmaksujen korotuksia, on ilta- ja aamupäivätoiminnan korotukset, lääkeomavastuiden korotukset tulossa ja nyt vielä palkka-aleakin ajetaan todella voimakkaasti ja vahvasti ja karenssia sairauspäiviin ja ansiosidonnaisen vähennyksiä? Miten nämä vaikuttavat, nämä kaikki yhdessä, lapsiin, tulevaisuuteemme? Täällä on oltu huolissaan siitä, jääkö meidän lapsillemme kannettavaksi minkälainen velkataakka — mutta minkälainen taakka jää niille lapsille kannettavaksi, jotka eriarvoistuvat vanhempiensa (Puhemies koputtaa) sosiaalisen taustan vuoksi?

14.39 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen äsken vaati, että miksi ette peru niitä huonoja päätöksiä, mitä viime kaudella on tehty. Senkö takia te niitä huonoja päätöksiä teette, että ne sitten seuraava eduskunta peruisi? (Paavo Arhinmäki: Ei vaan vielä päälle!) Ei kuulosta järkevältä. Kilpailukyky on jo vuosia sitten menetetty, ja sitä on paikattu velkarahalla. Ja SDP vei Suomelta sen lamalääkkeen, oman rahan.

Yhteiskuntasopimuksen tarkoitus on parantaa työllisyyttä, mutta tällä hetkellä teolliset työpaikat valuvat pois Suomesta kaiken aikaa. Mutta jos me neuvottelemme asioista ja on tarkoitus saada aikaiseksi yhteiskuntasopimus, se tarkoittaa muutosta johonkin suuntaan — ei niin, että kaikki pysyy ennallaan. Oppositio vastustaa kaikkea. SDP ei saanut aikaan lupaamiansa työpaikkoja, eikä taivas aukeaisi nytkään. Viime kaudella teillä oli aikaa tehdä näyttöjä. Näyttöjä ei tullut. Nytkin te olette kiinnostuneita vain murusista, (Puhemies koputtaa) ette kokolihasta. (Simon Elo: 16 miljardia lisää velkaa tuli!)

14.40 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ehkä pöytäkirjoihin hyvä korjata muutama asia.

Ensinnäkin sillä 12 vuoden yhtämittaisella jaksolla, kun SDP oli hallituksessa, syntyi yli 300 000 uutta työpaikkaa.

Tästä velkaantumisesta, edustaja Elo: Kun viime hallituskaudella me aloitimme, niin kyllä, Suomi velkaantui yli 8 miljardia vuodessa, ja sen me saimme lähes puolitettua. Mutta nyt kun perussuomalaiset tulivat hallitukseen, jälleen velkaantumisen taso kääntyy nousuun ensi vuonna. Tämä on fakta. Mielipiteet voivat olla omia, mutta tämä on fakta. (Eero Heinäluoma: Tekee kipeää!)

Ja vielä tästä arvonlisäverosta: Ei täällä kukaan muu ole sitä arvonlisäveroa tänään esittänyt, vain perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa sitä pohdiskeltiin. Se on fakta.

Arvoisa puhemies! Hallitushan on ottanut keinokseen tämän pakkopolitiikan. Timo Soini sanoi ennen vaaleja, että työmies on palkkansa ansainnut ja että jos perussuomalaisia äänestät, niin sitä saat mitä tilaat, ja nyt tuli uusi termi: kun sairaanhoitajalta viedään kuukauden palkka, niin Timo Soini tai Simon Elo menee (Puhemies koputtaa) ja sanoo, että tämä on hyötylaki. Hyötylaki!

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

14.41 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition kritiikkiä täytyy nyt vähän vetää yhteen. Yhdistävä piirre on lähinnä se, että se on loogisesti hyvin omalaatuista. Jos aloitetaan siitä, että nyt ruvetaan laskemaan, mikä puolue on ollut hallituksessa silloin kun on velkaannuttu — jätetään huomioimatta suhdanteet, jätetään huomioimatta, kuinka monta vuotta on oltu hallituksessa, jätetään huomioimatta, kuinka paljon on saatu kertaluontoisia tuloja jostain — ja sitten kehuskellaan tällä, niin kieltämättä perussuomalaisille tämä vertailu on aika märittelevä, mutta niin populistisesti en ole, että ottaisin tästä mitalin rintaani, että me emme ole koskaan vielä ottaneet velkaa. Täällä syytetään hallitusta tämän joulun soppajonoista, vaikka edelleen meillä on viime kauden budjetti, ja muutenkin jatkuvasti tuntuu unohtuvan, että mennään vielä nykytilanteessa edellisten hallitusten päätöksillä. Samoin täällä syytetään tietenkin hallituksia, että leikkaukset ovat täysin väärin, mutta sitten samaan aikaan syytetään täysin päinvastaisesta, eli velkaannutaankin liikaa. Velkaantuminen on liiallista, ja leikkaukset ovat liiallista — kaikki on väärin. Tässä ei ole paitsi sisältöä myöskään logiikkaa, joten tässä ei teille viivan alle lopulta (Puhemies koputtaa) jää mitään muuta kuin mielikuvitusta.

14.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua kun on seurannut ja opposition ja varsinkin demarien puheenvuoroja, niin täytyy ihmetellä. Lueskelin tässä yhtenä iltana Suomen Pankin pääjohtajan Erkki Liikasen antamia totuuksia siitä, miten Suomen taloutta tulisi kehittää, ja hän asetti ykköstilalle kustannuskilpailukyvyyn palauttamisen, kakkosena olivat rakenteelliset uudistukset ja kolmantena julkisen velkaantumisen pysäyttäminen. Mutta kun kuuntelee teidän mielipiteitänne ja kun tämä teidän — allekirjoittaneen suuresti ihailema ja korkeasti arvostama — talousmies on pelkistänyt asiat aivan oikein, mielestäni tämä tällainen kilpajuoksu siitä, kuka on suurempi syyllinen tai syytön, on naurettavaa. Aivan kuten pääministeri ja myös valtiovarainministeri omissa puheenvuoroissaan ovat sanoneet, elämme Suomen talouden vaikeinta, vaikeinta aikaa tällä hetkellä, ja nyt me kiistelemme täällä olemattomuuksista. Meidän pitää panna tämä maa kuntoon, ja nämä Liikasen teesit, kolme kappaletta, olkoot hyviä saattinkivä sille tielle, millä pääministeri Sipilän hallitus tätä budjettia tekee. Meidän on saatava tämä maa käyntiin. Me emme pysty enää julkisia menoja kasvattamaan. Ainoa keino on (Puhemies koputtaa) saada vienti vetämään. Katsokaa vientilukuja ja työttömyystilastoja, (Puhemies: Aika!) siellä on totuus.

Puhemies Maria Lohela: Täällä listassa ovat vielä edustajat Kärnä, Andersson, Kiuru, Kankaanniemi, Aalto, ja sitten sen jälkeen valtiovarainministeri Stubb.

14.44 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käytetty nyt hallituksen budjetista sellaista retoriikkaa, että sitä voitaisiin kuvata esimerkiksi saksilla. On tietysti selvää, että hallitus on nyt pakotettu tekemään kipeitä menoleikkauksia, se on pakotettu sopeuttamaan, mutta keskustelussa on myös hyvä muistaa se, että saksat voittavat paperin. Ja nyt, arvoisa oppositio, nämä teidän vaihtoehtobudjetinne ovat kyllä hyvin pitkälti sellaista paperia, joka joutaakin silputtavaksi. Te olette kyselleet täällä niiden asiantuntijoiden perään, ja hämmästelen, onko oppositiosta kukaan luenut IMF:n maaraporttia, joka tukee täysin tämän hallituksen linjaa. Suosittelen tutustumaan siihen.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ja myös se tästä retoriikasta, että niistä pakkolaeista haluaisin kysyä: Millaisia muita lakeja tämä eduskunta säätää kuin pakkolakeja? Voisiko joku selventää tämän minulle, koska olen ymmärtänyt, että lainsäädännön määritelmä on se, että se on jollain tasolla velvoittavaa?

14.45 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus harjoitti kiristävää finanssipolitiikkaa ja otti velkaa. Tämä hallitus harjoittaa kiristävää finanssipolitiikkaa ja ottaa velkaa. Mutta mikä on se viimeisin hallitus Suomessa, joka on velkaelvyttänyt? (Ben Zyskowicz: Vanhasen ykkönen!) Vanhasen kakkoshallitus finanssikriisin yhteydessä, juurikin näin.

Tämä velkakeskustelu on tässä mielessä täysin järjetöntä. Tärkeintä olisi nyt keskustella nimenomaan työllisyydestä, joka kuitenkin on se keino, millä me saatamme valtiontalouden kuntoon. Hallitus on nyt myöntänyt opposition olevan oikeassa, mitä tulee lyhyen aikavälin vaikutuksiin — leikkaukset pahentavat työttömyyttä — joten minun nähdäkseni opposition tehtävä nyt on arvioida, onko hallituksella sitten uskottavaa pitkän aikavälin ohjelmaa työllisyyden parantamiseksi. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Ei ole!) Tämä pakolakipaketin lausuntokierros nyt osoittaa, että sellaista hallituksella ei ole. Teillä ei ole työllisyysohjelmaa lyhyellä aikavälillä, eikä teillä ole työllisyysohjelmaa pitkällä aikavälillä.

14.46 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huolemmme valtion velkaantumisen yhteinen, ja on tietysti totta, että sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa summa on 300 miljoonaa euroa pienempi, se on hyvä. Sen sijaan pikkasen kaipaamme tietoa, miten se rahoitusveron tuotto, 230 miljoonaa euroa, on laskettu. (Eero Heinäluoma: Ruotsin mallin mukaan!) — Hieman vasemmasta hihasta vedetty Ruotsin mallin mukaan. — Sitten toinen on tämä Sitran ryöstö, 350 miljoonaa euroa.

Mutta mennään yhteisiin ja positiivisiin asioihin. Ministeri Stubb on ainoa kestävyysurheilua harrastava ministeri, joka jaksaa täällä olla — kiitos siitä. Mielelläni kuulin ministerin näkemyksen siitä, miten Tiilikaisen johtaman neuvotteluryhmän tulokset Suomen osalta johtavat positiivisiin vaikutuksiin. Ainakin uutisissa sanottiin, että tuhansia, jopa kymmeniätuhansia, työpaikkoja saattaa olla näistä ilmastoneuvottelun tuloksista tulossa. Miten hyödynnämme tämän mahdollisuuden parhaalla mahdollisella tavalla, joka tyydyttää meitä kaikkia?

14.47 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen tätä puolueitten syylistämistä. Onko tosiaan niin, että kun valtiolla on 100 miljardia velkaa tällä hetkellä, niin 99 miljardia on kokoomuksen ottamaa? No, ehkä ei — joku on maksanut aina sitä välillä poisikin. Mutta ei sillä päästä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Täällä on syytetty, että kilpailukykypaketti olisi EK:n laatima. Kyllä se on hallituksen laatima. Ja meidän tiedämme — vai oletteko te, sosialidemokraatit, eri mieltä siitä? — että yritykset luovat työpaikat, jos niillä on kilpailukykyä. Nyt yrityksillä ei ole kilpailukykyä, ja siksi yritysten kilpailukykyyn parantamiseksi ja palauttamiseksi tarvitaan kilpailukykypaketti. Hyvin yksinkertaista. Sillä ei siis ole mitään tekemistä EK:n kanssa, vaan se on tehty siksi, että yritysten kilpailukyky palautuu.

Arvoisa puhemies! Vielä totean, että sosialidemokraateilla (Puhemies koputtaa) on reaalimenot ja virtuaalitulot vaihtoehtobudjetissaan.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

14.48 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harmi, että edustaja Zyskowicz juuri poistui salista, kun olin puuttumassa tähän hänen puheenvuoroonsa vihreiden esityksestä. (Eduskunnasta: Sieltä se tulee! — Naurua) Tuntuu, että kokoomuksen edustajilla on käytössään erittäin vahvat miinuslasit: nähdään vain ja ainoastaan miinusmerkkejä, nähdään vain ja ainoastaan säästöjä, ja unohtuu se, että kun puhutaan budjetista, niin puhutaan menoista sekä tuloista. Esimerkiksi vihreillä on 311 miljoonaa euroa lisää tuloja ja budjetin kokonaisvaikutus talouskasvuun on plus 0,4 prosenttia vähemmän haitallinen kuin hallituksen linja. Tämä on se keskeinen juttu, mikä pitäisi pystyä muistamaan, ei vain niitä säästöjä, koska jos puhutaan vain ja ainoastaan säästöistä, puhutaan vain jatkuvista leikkauksista, kakkua viipaloidaan, niin kuinka paljon lopulta jää kaskusta jäljelle enää jaettavaksi? Tämä on se iso juttu. Sen takia pitää puhua myös kakun kasvattamisesta, ja tästä vihreät puhuvat.

Se, mistä itse kannan kaikkein eniten suurta huolta tässä vaiheessa, on investoinnit. Täällä aivan oikein kokoomuksessakin puhuttiin, että investointilama on suuri Suomessa. Miten niitä investointeja saadaan, jos esimerkiksi tämä pakkolaki (Puhemies: Aika!) menee läpi? (Eero Heinäluoma: Kysymys tuli niin oikeaan paikkaan, että sitä ei voi unohtaa!) Se on...

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustaja Lindtman ja sitten ministeri Stubb.

14.49 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että tarvitsemme kilpailukyvyyn parantamista. Ja jos nyt katsoo niitä esityksiä, joita täältä oppositiosta tai vaikkapa työmarkkinajärjestöiltä on tullut, niin jopa Raimo Sailas, pitkän linjan virkamies, totesi, että jos tähän hallitus ei tartu, niin sitten tässä ei liene kyse siitä, että yritetään saada sopimus, vaan ihan jostain muusta, kun hän kommentoi SAK:n esitystä. Siihen hallitus ei tarttunut, vaan sen sijaan te lähditte viemään näitä pakkolakiesityksiänne eteenpäin.

Mutta, arvoisa puhemies, SDP on esittänyt yritysten kustannuksia ensi vuonna alas. Olemme esittäneet, että ensi vuonna palkasta jäisi ihmisille enemmän käteen. Ja ennen kaikkea olemme esittäneet, että eläkkeistä pitää jäädä ensi vuonna enemmän käteen. Juuri vaalien alla, ministeri Stubb, te annoitte maamme eläkkeensaajaväestölle lupauksen, että heidän verotustaan suhteessa palkansaajiin ei kiristetä. Teidän puoluetoverinne edustaja Heinonen jopa piti syrjintänä sitä, jos eläkkeensaajien verotusta kiristetään. (Puhemies koputtaa) Mitä te vastaatte maamme eläkkeensaajaväestölle?

Puhemies Maria Lohela: Sitten valtiovarainministeri Stubb, 3 minuuttia.

14.50 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä näin ensikantaan totean, että en oikein uskalla antaa nyt sitten lukua tai prosenttilukua siitä, mikä puolue on eniten Suomea velkaannuttanut. Tähän asiantuntemukseni ei riitä. Teillä on siis tarkka tieto siitä, miten tämä on mennyt. (Eero Heinäluoma: Se on täällä!) — Hyvä näin. — Kolme kokonaista huomiota:

Haluan aloittaa oikeastaan siteeraamalla tätä erinomaista mietintöä, jossa ensimmäinen virke kuuluu: "Suomen talous on poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa." Ja jatkuu: "Julkinen talous on ollut koko kuluva vuosikymmenen alijäämäinen, ja sen arvioidaan pysyvän alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, joskin mittavat sopeutustoimet pie-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

nentävät alijäämää. Myös bruttokansantuote on supistunut jo usean vuoden ajan." Sen jälkeen jatketaan, että "Suomen huonon taloustilanteen taustalla on useita syitä".

En halua lähteä tästä salista ketään syyllistämään, koska sellaista yksittäistä syyllistä ei varmaankaan siihen löydy. Tässä mietinnössä mainitaan muun muassa vientituotteiden heikko kysyntä, huono kilpailukyky, teollisuuden rakennemuutokset sekä Venäjän-kauppa. Seurauksena tästä tietysti on lisääntyvä työttömyys. Kun katsotaan asiantuntijalausuntoja, niin tässä mietinnössähän todetaan, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa hallituksen finanssipoliittisia linjauksia on pidetty lähtökohtaisesti oikeansuuntaisina mutta toisaalta säästö- ja leikkauspäätösten on arvioitu heikentävän talouden kasvun mahdollisuuksia ja vahvistavan negatiivista kierrettä.

Nyt on ollut paljon keskustelua siitä, mitkä sitten hallituksen toimenpiteet ovat. Tässähän meillä oli tänään tarkoitus oikeastaan keskittyä budjettiin vuodelle 2016, mutta keskustelua on käyty vähän laajemmin talouspolitiikasta näin yleisesti. Meillä on todellakin kahdeksan tointa, joita pyrimme tässä hallituksessa viemään eteenpäin: Ensimmäinen on julkisen talouden suunnitelma vuoteen 2019 mennessä, jossa siis se sopeutuksen määrä on 4 miljardia euroa. Toinen on budjetti 2016, josta pikkasen ollaan myös tänään keskusteltu. Kolmas on kilpailukyypaketti, pidän tätä enemmän kilpailukyypakettina. Siinä olemme todenneet, että työmarkkinajärjestöille on edelleen ovi auki. Neljäs on maltillinen palkkaratkaisu. Emme missään nimessä tyrmää minkäänäköistä maltillista palkkaratkaisua, joka työmarkkinajärjestöiltä tulee, linkattiin se sitten vientiteollisuuteen tai ei. Viidenneksi on paikallinen sopiminen, kuudenneksi sote-ratkaisu, seitsemänneksi normien purku ja kahdeksanneksi digitalisaatio.

Totean viimeisenä huomiona, että se, mikä minua huolestuttaa valtiovarainministerinä Suomessa tällä hetkellä kaikista eniten, on se muutosvastarinta, jonka edessä me olemme. On erittäin vaikeata tehdä minkäänäköistä muutosta, olipa se sitten poliittinen muutos tai lainsäädäntöuudistus, olipa se sitten työmarkkinauudistus. Meillä on erittäin jäykkä asenne yhteiskunnan uudistamiseen tänä päivänä. Ehkä se heijastuu myös tässä keskustelussa, joka tänään täällä on ollut, siis sekä hyvässä että pahassa.

Minä uskon vahvasti siihen, että meillä on edessä pitkä prosessi. Verrokkimaat, kuten Iranti, Espanja, Portugali, ovat sen jo tehneet 1990-luvun alussa. Me avauduimme, me kansainvälistyimme, me uudistuimme ja me liityimme Euroopan unioniin. Ne lääkkeet eivät tänä päivänä toimi, vaan nyt meidän kaikkien on tehtävä se uudistuminen yhdessä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten lähdetään käymään läpi vähän puhujalistaa.

14.54 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Olemme syvällä lamassa, syvemällä kuin tiedämme. Rahaa ei ole, työt karkaavat, pörssiyritykset eivät kannata vastuutaan, työttömyys nousee, ja pakolaiskriisin hoitaminen vaatii miljardeja. Hallitus on puun ja kuoren välissä. Toisaalta pakolaiskriisi halutaan hoitaa humanisti, niin humanisti, että jopa terroristit saavat jäädä Suomeen, koska heitä todennäköisesti odottaisi kuolemantuomio omassa maassaan. Samat ihmiset, jotka hyväksyvät tämän, sulkevat silmänsä maahanpyrkijöiden ja maahan jo tulleiden turvapaikanhakijoiden ja turvapaikan saaneiden tekemiltä raiskauksilta ja rikollisuuden kasvulta. Me hoidamme asiamme, teemme kaikille turvapaikanhakijoille täydelliset terveystarkastukset, käsittelemme heidän turvapaikkahakemuksiaan perusteellisesti, niin perusteellisesti, että yksi hakemus vie neljä tuntia eli yksi poliisi käsittelee kaksi hakemusta per päivä. 30 000 hakemuksen käsittely vie siis 15 000

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

päivää. Samaan aikaan kun olemme valmiita antamaan kriisin hoitoon miljardeja, meidän pitäisi pystyä pitämään yllä kaikki samat asiat kuin mitä meillä on ollut. Valitettavasti se ei onnistu. Meidän voimassa oleva lainsäädäntömme juurikin pakolaisia kohtaan on pakottavaa, joten meidän on tehtävä se, mitä tehdään nyt.

Mutta, arvoisa puhemies, pitäisikö tehdä jotakin? Olisiko esimerkiksi muutettava joltain osin kaikkein pyhintä, eli olisiko meidän muutettava osaltaan meidän perustuslakiamme? Alun perin perustuslaki on tehty kansalaisten turvaksi; nyt se on niin tiukka, että se syrjäyttää kantasuomalaiset ja kantasuomalaisten edut. Ikäväähän tämä on todeta, mutta jonkun tämänkin on uskallettava sanoa (Hälinää — Puhemies koputtaa) ääneen.

Lisäksi, samalla kun aikaisemmin säädetty turvapaikanhakijoita koskeva lainsäädäntö pakottaa hallituksen ottamaan velkaa kriisin hoitamiseksi, on hallituksen pystyttävä säilyttämään Suomi sivistysvaltiona ja turvattava tarpeelliset hyvinvointivaltion perusteet. Meillä säilyvät tässäkin tilanteessa ilmainen peruskoulu, neuvolatoiminta ja ilmaiset yliopistop opinnot, vain muutaman mainitakseni. Jokainen lapsi on myös oikeutettu päivähoittoon, sosiaaliturvamme on maailman parhaita.

Meillä on myös varaa edelleen maksaa kaikille, niin kansanedustajien kuin ministereidenkin lapsille, lapsilisät. Tämä sali ei ollut valmis muuttamaan viime kaudella esimerkiksi lapsilisä tarveharkintaisiksi, vaikka yksi kauden pääministereistä totesi, että ei heidän perheessään lapsilisä tarvittaisi. Sali ei myöskään halunnut muuttaa sitä tosiasiaa, että Suomi maksaa liki 500 miljoonaa lapsilisä ja kotihoidon tukia sellaisille ihmisille, jotka eivät ole Suomen kansalaisia eivätkä ole koskaan edes Suomessa käyneet. Tämä on sitä yhdenvertaisuutta, mitä edellinen hallitus halusi, ja tämä on sitä EU-politiikkaa, jota täällä ei ole uskallettu koskaan kritisoida. Eikö olisi jo aika?

Suurin ongelma meillä kaikessa tapauksessa on rahapula. Isot pörssiyhtiöt, kuten Wärtsilä, eivät kannu vastuutaan. Yhtiöllähän menee hyvin, tilauskirja on kunnossa, mutta töitä ei teetetä Suomessa. Wärtsilä liputtaa työt ulkomaille halvemmän työvoiman maihin, ja Wärtsilä jakoi juuri joulun alla Vaasassa toistasataa irtisanomislappua. Se ei lämmitä kenenkään sydäntä — varsinkaan joulun alla, jos ei koskaan muulloinkaan.

Nyt tarvitaan yhteishenkeä. Nyt on etsittävä ne 360 000 piilotyöpaikkaa, jotka maassa Sitran mukaan ovat. Äärimmäisen tärkeää on, että näissä työpaikoissa maksetaan sellaista palkkaa, jolla elää. Yksinkertaisimmin se tapahtuu noudattamalla palkkapolitiikassa työehtosopimuksia. Silti on hyvä katsoa, mitä paikallisella sopimuksella voidaan saada aikaan, esimerkiksi työaikapankki voi hyvinkin auttaa yli syvimmän laman ilman irtisanomisia.

Arvoisa puhemies! Tänään olemme kuulleet kriittisiä puheenvuoroja, ja niin pitääkin olla. Kuitenkin olisi hyvä tunnustaa se, että tämä hallitus ei ole ajanut maata tähän jamaan. Sen on tehnyt vuoden 2007 talouskupla, kvartaalitalous ja keinojen puute puuttua näihin asioihin. Nyt maksamme velkaa, mikä syntyi silloin, kun uskottiin, että pörssi antaa oikeaa kestäväää rahaa — ei antanut. Kvartaalit eivät koskaan luo pitkäaikaista taloutta ja kaikkien hyvinvointia. Ne kunnioittavat vain mammonaa, eivät ihmistä.

14.59 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 talousarvio on tämän hallituskauden ensimmäinen ja oletettavasti kaikkein vaikein. Useimmat keskeiset talouden tunnusluvut ovat heikot, ja näkymät ovat edelleen epävarmat. Työttömyysaste on vuoden aikana noussut, erityisesti pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys ovat kasvaneet nopeasti. Väestön ikääntyminen heikentää talouden kasvun edellytyksiä ja kasvattaa julkisia menoja. Jul-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kisen talouden velka tulee ylittämään vuoden aikana 60 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Julkinen talous on edelleen alijäämäinen, ja näköpiirissä ei ole merkittävää talouden kasvua.

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteet julkisen talouden tasapainottamiseksi, ja hallitus on sitoutunut kuromaan umpeen 10 miljardin euron kestävyysvajeen. Hallitus on sitoutunut myös siihen, että vuodesta 2021 lähtien ei enää eletä velaksi. Ne ovat kunnianhimoisia tavoitteita mutta täysin perusteltuja ja mahdollisia. Hallitus on sitoutunut myös julkisen talouden sopeutustoimenpiteisiin, jotka on pääsääntöisesti sisällytetty nyt käsillä olevaan vuoden 2016 talousarvioesitykseen. Kuitenkin tulemme näkemään säästöjä vielä seuraavinkin vuosina.

Budjetin yhteydessä keskustelu on keskittynyt säästöihin, ymmärrettävästi. On kuitenkin painotettava sitä, että ei hallitus emmekä me hallituspuolueiden jäsenet kuvittele leikkausten olevan avain onneen. Ne ovat välttämättömiä julkisen talouden tasapainon sekä velkaantumiskehityksen hidastamiseksi ja lopulta pysäyttämiseksi.

Nousuun tähtäävät toimet ovat kuitenkin rakenteellisia uudistuksia. Sote-uudistuksella haetaan niin pysyviä säästöjä kuin palveluiden parempaa saatavuutta. Eläkeuudistus vastaa osaltaan kestävyysvajeeseen.

Hyvä puhemies! Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet on luotu 50 vuotta sitten, ja sen päälle on rakennettu koko ajan lisää. Nyt kun sitä maailmaa, jolle tämä perusta luotiin, ei ole enää olemassa, on meidän tehtävämme ja meidän tärkein työmmme luoda uudet perustukset, sellaiset, jotka soveltuvat tähän aikaan ja joiden rakentamiseen emme enää lainarahaa tarvitsisi. Tärkein askel perustuksien rakentamisessa on työmarkkinoiden uudistaminen. Työ ja korkea työllisyys on kaiken perusta. Nykyisellä työllisyysasteella emme pysty rahoittamaan menojamme. Rakenteellisen työttömyyden vähentämiseksi ja kilpailukyvyyn ja luottamuksen palauttamiseksi kilpailukyypaketti on merkittävä askel, mutta työpaikkojen syntymisessä vielä tärkeämpää on paikallisen sopimisen edistäminen. Suomen yksi merkittävimmistä kilpailuhaitoista on tällä hetkellä jäykät työmarkkinat. Oikein toteutettuna paikallisella sopimisella voidaan vastata tähän haasteeseen. Lisäksi me tarvitsemme laajaa pohdintaa työn kannustamista ja sosiaali- ja työttömyysturvaan kattavaa kokonaisuudistusta. Kyse on pitkän aikavälin tavoitteista, eikä tuloksia kannata odotella viiden kuukauden jälkeen, etenkin kun uudistuksia ei vielä ole pantu toimeen. Mitään ylimääräisiä rahoja ei siis ole jaettavana, mutta valtiovarainvaliokunnan esittämät lisäykset ovat oikeasuuntaisia.

Perusopetuksen laadun turvaaminen sekä kerhotoimintaan panostaminen ovat tärkeitä juuri nyt, kun peruskoulu läpikäy suurta muutosta. Kerhotoiminta tarjoaa koululaisille mielekästä tekemistä, kun vanhemmat ovat vielä töissä. Kerhoharrastaminen vähentää harrastamisen kustannuksia ja tukee lapsiperheiden arkea.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkitystä ei voi liialti korostaa, etenkin nyt, kun työttömyysaste on korkea. On hyvin tärkeää varmistaa, etteivät nuoret tipahda yhteiskunnan ulkopuolelle. Toivoisin menolisäyksen painottuvan erityisesti etsivään nuorisotyöhön, missä osaavat ruohonjuuritason toimijat tekevät merkittävää työtä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Arvoisa puhemies! Vietimme juuri Suomen itsenäisyyspäivää. Suomi on nykypäivänä paljon muuta kuin tuolloin 98 vuotta sitten, kun maamme itsenäistyi. Suomi on edelleen yksi maailman rikkaimmista maista: bruttokansantuote on lähes 50 000 euroa henkeä kohden. Meillä on luonnonvaroja ja maailman puhtain luonto. Meillä on lähes ilmainen tervey-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

denhuolto, meillä on kaikille ilmainen koulutus, maailman parhaimmat neuvolat, erittäin pieni lapsikuolleisuus ja korkea eliniän ennuste. Se, että olemme nyt joutuneet rakenteellisen ongelman eteen ja samalla olemme laskusuhdanteessa, antaa vain lisää perspektiiviä siihen, miten hyvin asiat meillä oikeastaan ovat. Suomen hyvinvointi rakennettiin työllä, ja tähän meidän tulisi jälleen päästä lainarahalla elämisen sijaan.

15.05 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on pitkin syksyn aikaa keskusteltu paljon näistä koulutusleikkauksista, ja jos joku puolue esittää sitä, että koulutusleikkaukset pitää ensi vuoden osalta perua, niin on vähintäänkin vastuullista esittää siten vaihtoehtoisesti, mistä nuo rahat sinne otetaan. Tästä on saatu syksyn mittaan toinen keskustelu aikaan, ja olkoon tämä puheenvuoroni joululahja edustajakollega Ben Zyskoviczille. Kerron tässä lyhyesti, mistä nämä säästöt saadaan aikaiseksi.

Ensi vuoden osalta siis korvaisimme nuo koulutusleikkaukset uudistamalla kilometrikorvausjärjestelmän niin, että jatkossa se kulukorvaus kattaa vain työajasta koituvat kulut ja säästöt kohdistuvat tuon kulukorvauksen päälle tulevaan ansiottomaan verotuloon. Tässä on plus 140 miljoonaa euroa. Lisäksi tekisimme maltillisen vähennyksen työmatkakuluvähennykseen. Tästä saadaan plus 58 miljoonaa euroa. Esitämme siis kilometrikorvauksen tasoa muutettavaksi nykyisestä 44 sentistä 35 senttiin 10 000 kilometriin saakka ja 25 senttiin sen ylittäviltä kilometreiltä.

Ja nyt siihen varsinaiseen pihviin, jota edustaja Zyskowicz on monta kertaa kysynyt niin, että selittää, vääntää rautalangasta, mistä tämä 140 miljoonaa euroa syntyy. No, se säästö syntyy näistä — näitä on kolme pointtia, kiinnittää huomiota:

Ensimmäinen pointti: Julkinen työnantaja säästää työntekijöille maksettavasta kilometrikorvausten määrästä. Yksi pointti.

Kohta kaksi: Yksityinen työnantaja säästää työntekijöille maksettavasta km-korvausten määrästä, jolloin sen tulos paranee ja se voi maksaa enemmän veroja.

Kohta kolme: Jos yksityinen työnantaja maksaa enemmän kilometrikorvauksia työntekijälle, työntekijä maksaa osan noista kilometrikorvauksista takaisin ansiotuloveron kautta. Ja jos yksityinen työnantaja tekee tappiota ja verotulot eivät lisäänty, tätä tappiota ei pidä kattaa ainakaan vihreiden mielestä kansalaisten veropussista kilometrikorvausten kautta. Tätäkö kokoomus tahtoo: tappiollisia yrityksiä tuetaan veronmaksajien pussista kilometrikorvausten kautta?

Jos sitä työajoa on todella paljon, työnantajan on syytä korvata auto työntekijän käyttöön eikä operoida näiden kilometrikorvausten kautta. Ja jos kilometrikorvausjärjestelmää käytetään todellisten kulujen kattamisen jälkeen verottomien lisäeurojen hankintaan, kyseessä on yksi verovälttelyn muoto. Kilometrikorvauksen uudistukseen tehdyt säästöt eivät perustu vihreiden omiin laskelmiin vaan eduskunnan tietopalveluiden laskelmiin.

Mitä tulee näihin laskelmiin, niin toimitan tämän myös edustaja Zyskoviczille [Puhuja näytti kuvaa kädessään.], kuvan Espoon Tapiolasta 10.3.2015, missä edustaja Zyskowicz on kokouksen ympäristö-, energia- ja ilmastopolitiikasta vastaavan Kai Mykkäsen kanssa yhteisessä tilaisuudessa. Tosiaan Kai Mykkänen muun muassa esittää omassa sini-vihreässä vaihtoehtobudjetissaan ja leikkauslistassaan seuraavaa: "Kilometrikorvausten ylikompensoivan osan poistaminen, 170 miljoonaa. Työmatkakuluvähennyksestä kolmannes pois, 210 miljoonaa euroa." Edustaja Zyskowicz, vihreät esittävät 140:tä miljoonaa euroa säästöä ja työmatkakuluvähennyksestä 58:aa miljoonaa euroa. Jos, Ben Zyskowicz, olit paikalla Espoon Tapiolassa, kuten kuvastakin nähdään, kun Mykkänen esitteli pakettinsa,

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

niin kysyn, Zyskowicz, seuraavaa: miten silloin tuo esitys ei ollut vielä valehtelua tai humpuukia, toisin kuin nyt, kun vihreät esittävät samaa paitsi maltillisemmassa muodossa ja eduskunnan tietopalveluiden laskelmien kautta? Koska joulunaika on välittämisen ja ystävyyden aikaa, toimitan myös tämän puheeni ja kuvat ja edustaja Mykkäsen laskelmat edustaja Zyskowiczille. Hyvää joulunaikaa!

15.09 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Aaltoa ystävällisestä joulutoivotuksesta. (Naurua) Mutta tein tämän kysymykseni siitä, miten näistä kilsakorvauksista säästämällä saadaan se 140 miljoonaa euroa. Tein sen jo alkusyksystä, jotta edustaja Aallolla ja hänen ryhmätovereillaan olisi ollut aikaa esittää minulle se laskelma.

Herra puhemies! Pakko on äsken kuulemani jälkeenkin todeta, että en ole tällaista laskelmaa nähnyt enkä saanut. Ymmärrän kyllä, mistä ne säästökomponentit tulisivat, kuten edustaja Aalto puheenvuorossaan kertoi, mutta en ole nähnyt sitä laskelmaa, miten päättäisiin 140 miljoonaan euroon vuositasolla. Minäkin olen sitä mieltä, että kilometrikorvauksissa on ylikompensaatiota, ja olen valmis niitä leikkaamaan, ja uskon, että nykyinenkin hallitus tulee tähän asiaan vielä palaamaan. Mutta sitä laskelmaa en ole nähnyt enkä nytkään kuullut, miten siitä saadaan 140 miljoonaa euroa vuodessa.

15.11 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Aallolle, että pääsin osaksi tätä joululahjaa. Yksi joululahja on siis hankittu.

Omalta osaltani totean, että tässä varjobudjetissani, minkä edustaja Aalto tuntee, teen aika merkittävän painopisteen siirron kulutuksen verotukseen tulojen ja työn verotuksesta. Se sisältää muun muassa 2 miljardin kevennyksen ansiotuloverotukseen ja lukuisia muita toimenpiteitä, ja osana tällaista isoa pakettia, todellakin, kyllä silloin kilometrikorvauksista ylikompensoiavaa osaa olisin valmis keventämään, mutta en halua, että sitä irrotetaan osasta kokonaisuutta. Tietenkin jos 2 miljardia kevennettäisiin ansiotuloveroja, niin silloin niiden henkilöiden osalta, jotka tällä hetkellä kilometrikorvausta nauttivat, se kokonaisvaikutus olisi aivan erilainen: ei tulisi kohtuuttomia kertapudotuksia, niin kuin tällä Aallon mallilla, vihreiden mallilla, tulisi.

Mitä tulee tähän 170 miljoonaan, en halua tähän yksityiskiistaan mennä syvemmälle, mutta minulle se tuli valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön ympäristölle haitallisten tukien arviointiprojektista vuodelta 2013. Sen perusteita voi sitten kysyä asianomaisilta tahoilta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Aalto voi ihan rauhassa istua hetkeksi, koska hän saa puheenvuoron sitten, kun hänen puheenvuoroansa kommentoivat ovat sen kommentointinsa tehneet. Sen jälkeen edustaja Aalto saa viimeisenä kommenttipuheenvuoron. Tämä on normaali meno.

15.12 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kilometrikorvaus on asia, mikä keskusteluttaa, ja minäkään en lähde kiistämään näitä lukuja, mitä edustaja Aalto tässä esitti. Miksei se voisi olla sitten 30 senttiä kilometri, jos se niin hyvin tuottaa? Lähtökohtaisesti kilometrikorvauksia kuitenkin maksetaan silloin, kun työntekijä joutuu käyttämään omaa autoaan, ja se 43 senttiä on arvioitu jossain. Minulla on sellainen käsitys, että siitä rahasta kaikki menee kulutukseen. Jossain vaiheessa ostetaan

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

auto ja jossain vaiheessa polttoainetta ja jossain vaiheessa jotain muuta. Kun täällä edustaja Aalto sanoi, että se on palkanlisä tai kompensaatio, voi se olla sitäkin, mutta se raha kulkee suomalaisessa yhteiskunnassa. Minusta se on ihan perusteltua, että tämä on tällaista käytännöllistä rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Aalto.

15.13 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia myös menettelytapaan tulleesta ohjeistuksesta, pidän tämän myös mielessä.

Kuten edustaja Mykkänen toi esiin, tämä 170 miljoonaa euroa oli myös vihreillä pohjana tässä, kun lähdimme arvioimaan näitä mahdollisia korvaavia, yksi yhteen -vaihtoehtoja koulutusleikkauksille, joista itse edustaja Zyskowicz sanoi aikaisemmin, että jos tämmöisiä tulee, hallitus ottaa ne käyttöön, vähintäänkin harkittavaksi. Nyt ne ovat tulleet, (Ben Zyskowicz: Ei ole tullut!) mutta ainoa vastaus, mitä on tähän mennessä saatu, kun näistä on puhuttu, on, että ne ovat valehtelua, ne ovat humpuukia. Ihmettelen sitä, että kun edustaja Mykkänen esittää niitä, ne ovat järkevää politiikkaa, mutta kun vihreät esittävät niitä, se on valehtelua ja humpuukia. Tämä on se retorinen pulma, mikä tässä on. Ja tosiaan, ehkä voimme vielä tutustua edustaja Zyskowiczin kanssa siihen eduskunnan tietopalvelun laskelmaan, voin senkin vielä erikseen toimittaa, koska tietopalvelu on se, joka näitä laskelmia on myös tehnyt.

Kysymys vielä edustaja Mykkäselä: meilläkin on kysymys osasta pakettia, yhdestä toimenpiteestä, ei kokonaisuudesta, ja sen takia kiitän myös erittäin vihreästä ajattelusta (Puhemies koputtaa) noin muutenkin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt varsinainen puheenvuoro, edustaja Lohi.

15.14 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tähän alkuun pari kommenttia tähän kilometrikorvausdebattiin, joka täällä käytiin äsken.

Ensinnäkin täytyy todeta, että jos puhutaan ylikompensaatiosta, niin kyllä siihenkin liittyy sellaisia arvolatauksia. Täytyy sanoa, että ne, jotka ajavat paljon työkseen — siis korostan: ne, jotka ajavat työkseen paljon — kyllä tarvitsevat myös kohtuullisen kulkuvälineen, niin että se on turvallinen ja sillä on hyvä ajaa. Sitten jos niitä kilometrikorvauksia tulee siis paljon eli työnantaja maksaa työajoista paljon, jokaisella työnantajalla on kyllä kyky arvioida ja myös kyky tehdä ratkaisuja siitä, tarjoaako työntekijälle vaihtoehtoisen ratkaisun, vaikkapa vuokra-auton, tai sitten niin, että ostetaan yritykseen auto, jolla sitten ajetaan. Kyllä tässä jokainen työnantajakin käy tällaista rationaalista punnintaa, mikä on tarkoituksenmukaista. Minusta kokonaisuutena kuitenkin tällä kilometrikorvauksella ei Suomen talouden ongelmia ratkaista, tehtiin niin tai näin. (Välihuutoja vihreiden ryhmästä)

Arvoisa puhemies! Täällä on käyty myös kovaa debattia siitä, kenen aikana on eniten velkaannuttu, enemmän tai vähemmän. Maamme taloushistoriaan mahtuu kyllä monenlaisia vaihteita, ja tuota velkaantumista pitää aina punnita myös sitä vasten, mikä on Suomen bruttokansantuote. Menneitä ei voi muuttaa, ja siksi nyt mieluummin pitäisi keskittyä tulevaisuuteen kuin harrastaa niin sanottuja arkeologisia kaivauksia. Kun katsoo tulevaisuu-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

teen, niin hyvä lähtökohta on tosiasioiden tunnustaminen. On pakko tunnustaa, että Suomi velkaantuu kyllä nyt huolestuttavaa vauhtia. Vienti ei vedä entiseen malliin, ja kun nämä säästötoimenpiteet eivät ole kenellekään mukavia ja miellyttäviä, joudumme itse kukin katsomaan aika ajoin peiliin ja kysymään, ovatko nämä välttämättömiä.

Minusta tästä asiasta viime viikolla edustaja Ala-Nissilä käytti erinomaisen ja havainnollisen puheenvuoron, kun hän kertoi, että Suomeen vuosittain syntyy noin 60 000 lasta. Ikäluokan koko on noin 60 000. Kun me tätä suhteutamme meidän velkaamme, mitä me otamme velkaa ja olemme ottaneet viimeisen seitsemän vuoden aikana, me voimme todeta, että kun jokaiselle äidille annetaan se äitiyspakkaus, jossa on potkukouluja ja t-paitaa ja kaikkea hyödyllistä, niin samaan aikaan, kun annamme tällaisen hyvän ja tarpeellisen pakkauskseen, valtio panee tähän äitiyspakkaukseen noin 100 000 euron velkakirjan jokaista lasta kohden. Tämä auttaa suhteuttamaan, mikä on tämä meidän velkaantumisvauhtimme ja että jotain on tehtävä. Täällä etenkin vihreitten ja vasemmistoliiton puolesta on käytetty puheenvuoroja, että voisimme velkaantua vielä lisää ja pantaisiin mieluummin 120 000 euron velkakirja sen 100 000 euron velkakirjan lisäksi sinne äitiyspakkaukseen. Tämä kertoo sen, että jotakin meidän on tehtävä, näin ei voi jatkua. Sen takia me tarvitsemme suunnanmuutosta, jonka hallitus on nyt tekemässä. Meidän on pakko kaikkialta hieman sopeuttaa valtiontaloutta. Meidän on saatava kilpailukyky parempaan suuntaan, jotta työpaikkoja lähtee syntymään Suomeen. Hallitus ei voi katsoa sivusta, kun Suomi luisuu alamäkeä. Siksi on erinomaista, että hallitus on sitoutunut viemään myös tätä kilpailukykyä parantavaa lakipakettia eteenpäin, elleivät työmarkkinaosapuolet pääse asiasta sopimukseen.

Mutta, arvoisa puhemies, kaiken synkkyuden keskellä, johon meille onneksi talvi tuo lumentulon kautta hieman valoisuuttakin tänne joulun tullessa, haluan korostaa näiden synkien puheenvuorojenkin keskellä sitä, että meidän on samalla, kun me kerromme totuuden, rohkaistava suomalaisia ja luotava tietyllä tavalla näköalaa tulevaisuuteen, niin että kun me nyt teemme oikeita ratkaisuja ja me saamme kilpailukykyyn paranemaan, me saamme työpaikkoja luotua Suomeen, niin tästäkin me vielä selviämme. Suomella on erinomainen pohja rakentaa tulevaisuuden menestystä.

Jos me vähän suhteutamme, niin vaikka me joudumme koulutuksesta leikkaamaan ja vähän kaikkialta leikkaamaan, edelleen meillä Suomessa on maailman mittaluokassa erinomainen koulutusjärjestelmä tämänkin jälkeen. Vaikka me subjektiivista päivähoito-oikeutta hieman rajaamme korostaen vanhempien omaa kasvatusvastuuta, edelleen meillä on maailman mittakaavassa erinomainen ja ainutlaatuinen järjestelmä. Meidän terveydenhuoltojärjestelmämme on erinomaisella tasolla, vaikka siihenkin tarvitaan rakenteellisia uudistuksia. Sen takia voimme sanoa, että meillä on erittäin hyvä maa ja monessa suhteessa me voimme olla kiitollisia siitä, että tätä maata on rakennettu hyvään suuntaan.

15.19 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta kuuli kokonaisuutena asiantuntijoita maahanmuutosta, kuntataloudesta ja talouspolitiikan yleisistä näkymistä. Maahanmuuton osalta talousarviossa on noin 0,5 miljardin menot. Onko se riittävästi, sitä on epäilty — taisi olla ex-kansliapäällikkö Erkki Virtanen, joka arveli 1,5:tä miljardia. Tämä budjettiin otettu summa on arvio siltä pohjalta, että tänä vuonna tulee runsas 30 000 ja ensi vuonna 15 000 turvapaikanhakijaa. Tällä summalla, joka budjettiin on sisällytetty, menestyminen edellyttää sitä, että turvapaikkakäsittelyä nopeutetaan hyvin voimakkaasti, otetaan tehokkaat toimenpiteet käyttöön, ja tätä edellytämme.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Kuntatalouden osalta todettiin, että ensimmäisen kerran vuosiin on niin, että kuntatalous ei kärsi ensi vuoden talousarviossa. Pitkään on leikattu kuntien valtionosuuksia, nyt sitä ei tehdä, ja tämä on erityisen tärkeää siksi, että kuntien tärkeät peruspalvelut voidaan ensi vuonna toteuttaa nykyisellä tasolla, koska leikkaukset iskisivät kaikkein heikoimpiin ihmisiin, jotka ovat julkisten palvelujen runsaimpia käyttäjiä. Hyvä siis näin.

Arvoisa puhemies! Yleisestä talouspolitiikasta valiokunta kuuli professoreita ja muita asiantuntijoita. Minulle jäi hämmästynyt käsitys siitä, kun nämä, taisi olla viisi professoria, katsoivat talouden tilannetta hyvin lyhytnäköisesti ja arvioivat vain näitä sopeuttamiseksi säästötoimenpiteitä mutta eivät kiinnittäneet mielestäni riittävää huomiota pitemmän aikavälin toimenpiteisiin, joita hallitus nyt vie määrätietoisesti eteenpäin, niin kuin vastuullisesti pitääkin tehdä.

On ikävää, että tänä syksynä ei pystytty järjestämään julkista, koko eduskuntaa koskevaa kuulemistalousspolitiikasta. Ehkä keväällä valiokunta sellaisen järjestää. Kuitenkin viime torstaina 10.12. pääjohtaja Erkki Liikanen julkisti Suomen Pankin näkymät ja toimenpide-ehdotukset, joissa pankki kuvaa sitä tilannetta, mikä maassa on, ja sitä, mitkä ovat näkymät. Toivonkin, että jokainen edustaja tutustuu Suomen Pankin nettisivuilta löytyvään aineistoon. Se on paljonpuhuvaa, ja se osoittaa, että hallituksen linja on ainoa oikea, se saa täyden tuen Suomen Pankin asiantuntijoilta. Se on kaukana siitä, mitä vasemmistoppositio edustaa, joka haluaa vain velkaelvytystä jatkaa, vaikka sillä ei ole tähän mennessä saatu tulosta aikaan.

Arvoisa puhemies! Suomen Pankin katsauksessa todetaan, miten huoltosuhde on heikentynyt ja heikentyy erittäin rajusti. Kalvolla 4 on tästä hyvä, havainnollinen esitys. Edelleen Suomen Pankki toteaa, että elintasoa pidetään yllä velkaantumalla lisää. Erityisesti vihreille ja vasemmistoliitolle on tärkeää tutustua tähän Liikasen sivun 6 lukemiin. Ne ovat karmeaa luettavaa. Näin ei kerta kaikkiaan voida jatkaa.

Pääjohtaja Liikanen esitti kysymyksen, miksi alijäämää joudutaan pienentämään nyt, ja hän vastaa: "Julkisen velan kasvu olisi pienempi ongelma, jos odotettavissa olisi vahvaa talouskasvua pidemmän aikaa." Eli näin ei ole, meillä ei ole vahvaa talouskasvua näkyvissäkään. Siksi alijäämää on nyt nopeasti pienennettävä. Toiseksi hän toteaa, että "Suomessa nyt otettavaa lisävelkaa joudutaan tulevaisuudessa hoitamaan tilanteessa, jossa nykyistä pienempi osa väestöstä on työssä". Tämä on se tosiasia meidän väestökehityksen osalta, joka luo synkkiä näkymiä talouteen, ellei nyt tartuta ja tehdä niitä toimenpiteitä, joita hallitus ajaa eteenpäin. Kolmanneksi hän toteaa, että "ikä rakenne painaa julkisen talouden näkymiä ja lisävelkaantuminen rasittaa niitä edelleen". Eli ikärakenne meillä vanhenee koko ajan, ja se luo suuria paineita tulevaisuuteen. Tämä on otettava erityisen vakavasti huomioon myös tänä päivänä, ennen kuin se on myöhäistä.

Arvoisa puhemies! Pääjohtaja Liikanen esitti toisen kysymyksen: "Entä jos sopeutus lykätään pitkälle tulevaisuuteen?" Hän vastaa, että "mikäli sopeuttaminen jätetään tekemättä, nykyiset nuoret joutuvat paitsi vastaamaan terveys- ja hoivapalveluista sekä eläkkeiden rahoituksesta niiltä osin kuin niitä ei ole rahastoitu, myös hoitamaan edellisen sukupolven lisääntyneen velkaantumisen ja hakemaan työpaikkaa taloustilanteessa, jossa talouden ongelmia ei vielä ole ratkaistu". Tämä on niin vakavaa tekstiä Suomen Pankilta, tutkimusten pohjalta tehtyä analyysia, että se on kyllä koko eduskunnan syytä ottaa vakavasti huomioon, kun päätöksiä teemme.

Kukaan meistä ei halua leikata koulutuksesta, ei perusturvasta (Touko Aalto: Ei ole pakko!) eikä monesta muustakaan kohdasta, mutta vaihtoehtoa oppositio ei ole esittänyt. So-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sialidemokraattien, vasemmistoliiton, vihreiden vaihtoehto on reaali- menot, jotka katetaan virtuaalituloilla, (Riitta Myller: Ei ole mennyt perille!) ja tämä pohja ei kerta kaikkiaan ole kestävä tulevaisuutta ajatellen. (Puhemies koputtaa) Meidän on nyt tehtävä tässä vaiheessa etupainotteisesti nämä leikkaus- ja sopeutuspäätökset.

Hallitusohjelman liitteessä 6 on lueteltu ne toimenpiteet, jotka hallitus aikoo toteuttaa ja joista valtaosa tehdään nyt jo ensi vuoden alusta. Kun ne otettiin hallitusohjelman liitteeseen aika yksityiskohtaisesti, niiden yksityiskohtaiseen valmisteluun lakiesityksiksi ei jäänyt riittävästi aikaa, ja sen tähden joissakin kohdissa tuli sellaisia ongelmia eteen, että hallitus on viisaasti vetänyt pois tai luopunut näistä esityksistään. Mutta pääsääntöisesti, aivan valtaosin, hallitus on edennyt niin kuin sen on pitänytkin, ja tällä tiellä on turvallista jatkaa.

15.27 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käymme keskustelua ensi vuoden budjetista tältä vuosikymmeneltä valitettavan tutussa tilanteessa. Suomen talous on edelleen taantumassa, ja ulkoa tulevaa uuden kasvun sykäystä ei ole kovasta odottelusta huolimatta näköpiirissä. Suomalaisten arjessa 150 vuoteen pisin talouden matalasuhdanne näkyy epävarmana toimeentulona ja työttömyytenä. Yli 350 000 työttömän määrän tilanteessa, jossa meidän työikäinen väestömme on vähentynyt jo pitkään, pitäisi viimeistään kertoa meille päättäjille sen, kuinka syvällä Suomen talous tällä hetkellä kyntää.

Pelottavinta on kuitenkin se, että ulkomaisten investointien vähyys vuoksi Suomi tulee pysymään kauan poissa muiden maiden jo vuosia nauttimasta kasvusta. Suomalainen osaaminen ja työ eivät myy maailmalla, eivätkä suomalainen talous ja yhteiskunta houkuttele riittävässä määrin ulkomaalaisia toimijoita sijoittamaan rahojaan tänne. Sen sijaan ulkomainen raha, investoinnit sekä yritykset tuntuvat hakeutuvan moniin naapurimaihimme, kuten Ruotsiin ja Viroon. Syynä tähän ei ole parempi ilmasto, koulutetumpi väestö tai olennaisesti parempi logistinen saavutettavuus vaan työn kilpailukykyisempi hinta, toimivammat rakenteet ja kevyempi byrokratia sekä — kuten ministeri Stubb totesi — kaikkien näiden maiden asenne uutta kohtaan. Kun globalisaation edellytykset on näissä maissa sisäistetty, ovat nämä yhteiskunnat uudistaneet itsensä uuteen ympäristöön paremmin sopiviksi. Meillä Suomessa asiat ovat olleet toisin. Isoa kuvaa ei olla haluttu myöntää, vaan muutoksesta on tehty uhka. Sen seurauksena rakenteiden muuttamista globalisaation ja euroympäristön vaatimuksia vastaavaksi on viivytelty viimeiseen asti.

Arvoisa puhemies! Eduskuntavaalien jälkeen muodostettu uusi hallitus on ensimmäinen pitkään aikaan, jossa Suomen muuttunut taloudellinen asema on vihdoinkin tunnustettu. Suomi halutaan palauttaa kasvulla hyvinvointinsa rahoittavaksi maaksi rohkeasti uudistamalla. Matka tavoitteeseen myönnetään kuitenkin pitkäksi ja myös vaativaksi. Pelkällä hymistelyllä tästä ei selvitä, vaan muun muassa holtittoman velkaantumisen laittaminen kuriin vaatii meiltä rajujakin säästötoimenpiteitä.

Nyt käsiteltävässä vaalikauden ensimmäisessä budjetissa näkyy luonnollisesti tämä säästöpuoli. Koska Suomen velkaantumisvauhti on niin nopeaa, säästöjä joudutaan kohdentamaan isoimpiin menoluokkiin, kuten koulutukseen ja sosiaalietuuksiin. Kannattaa myös muistaa, että esimerkiksi puolustushallinto ja Puolustusvoimat kantoivat oman osuutensa säästämisestä viime vaalikaudella. Muutenkaan nykyisessä sisäisessä tai ulkoisessa turvallisuustilanteessa säästäminen puolustuksesta tai poliisista ei voi tulla kysymykseen. Sen takia valtiovarainvaliokuntakin osoittaa lisärahoitusta niin puolustuksen kuin sisäisen turvallisuuden tarpeisiin.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Säästöjen tekeminen etupainotteisesti on hallitukselta tietoinen valinta. Tekemällä vaikeimmat päätökset heti niistä koituvat väistämättömät haitat esimerkiksi kansalaisten ostovoimaan voidaan minimoida jatkossa. Lisäksi hallitus voi keskittyä loppuvaalikauden kasvua luovien ja Suomen asemaa vahvistavien rakenneuudistusten toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Oppositio on tehtävänsä mukaisesti arvostellut ärhäkästi hallituksen linjaa. Ison kuvan sijasta oppositio on keskittynyt yksityiskohtiin. Samaan aikaan opposition omat vaihtoehdot, pois lukien ehkä RKP:n ja KD:n, ovat olleet hataria. Huoleton velanotto, Sitran ryöstäminen, kilometrikorvausten leikkaaminen, rahainsiirtovero ja suomalaisten eläkeläisten rahan käyttö työnantajamaksujen tilapäiseen alentamiseen eivät ole uskottavia keinoja Suomen isojen ongelmien ratkaisemiseen.

Suomi tarvitsee nyt ennen kaikkea uutta kasvua tuovia rakenneuudistuksia. Ikävä kyllä listaa näistä uudistuksista, saati niiden toteuttamismalleista, ei vihervasemmistolta löydy.

15.32 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on muuttanut suomalaista poliittista kulttuuria: tehokkuus on noussut ylimmäksi hyveeksi. Hallitus tinkii jopa huolellisesta lainvalmistelusta, suuresta osasta hallituksen lakiesityksiä on puuttunut vaikutusarviot. Sopimisen kulttuurilla halutaan pyyhkiä pöytää, pakkolakipaketista on muodostumassa hallituksen kärkihanke. Tiedettä, tutkimusta ja korkeakoulutusta ei arvosteta, vaan niitä pidetään kehityksen jarruna. Mihin on unohtunut sivistyksen itseisarvo? Tuntuu siltä, että hallitus ei ymmärrä, että sellainen tieto, joka on luotu ilman tieteen periaatteita, on usein arvotonta mututietoa — niin kuin Helsingin Sanomien päätoimittaja Mukka eilen kirjoitti: "Tiedettä, virkamiesetiikkaa tai oikeusjärjestelmää ei tulisi valjastaa lyhyen tähtäimen poliittisten tavoitteiden käsikassaroiksi. Yhteiskunta on pulassa, jos totuus joustaa ja kuulluksi tulevat vain valitut."

Arvoisa puhemies! Valiokunnissa ei ole koskaan kuultu näin paljon kritiikkiä hallituksen esityksiä kohtaan, koskaan ei ole kuultu näin paljon kriittisiä kommentteja budjettiesityksen virallisten tavoitteiden ja todellisuuden välisestä ristiriidasta. Onko hallitus viemässä Suomea markkinauskoisesti kohti suurempia tuloeroja ja yhteiskunnallisia levottomuuksia? Työllisyysmäärärahoja leikataan rajusti. Koulutus ja sen myötä edelläkävijäosaamisemme, joka voisi viedä meidät uuteen kasvuun, on Suomen historian suurimpien leikkausten kohteena. Kasvua ja työpaikkoja tukevat toimet loistavat poissaolollaan. Hallitus puhuu velkaantumisen vaaroista mutta ottaa kuitenkin aiempaa hallitusta enemmän velkaa. (Olavi Ala-Nissilän välihuuto) Erityisen haitallista on se, että työllisyysmäärärahoja leikataan ja työllisyystoimet ovat aivan riittämättömät. Pitäisi huomata, että jos työllisyyspolitiikassa epäonnistutaan, on vaarana alijäämän kasvaminen ja uudet leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Erityisen vahingollisia suomalaiselle edelläkävijäosaamiselle ovat hallituksen leikkaukset koulutukseen ja osaamiseen. Yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin kohdistuvilla leikkauksilla vaarannetaan korkeakoulujen mahdollisuudet tarjota laadukasta koulutusta, lasketaan osaamistasoa ja ennen kaikkea kavennetaan resursseja elintärkeältä perustutkimukselta, jonka pohjalta kehitetään tulevaisuuden innovaatioita. On merkillistä, että hallitus peräänkuuluttaa Suomen nousua innovaatioilla ja samaan aikaan leikkaa perustutkimuksesta ja tieteestä. Nämä leikkaukset yliopistojen perusrahoituksesta sekä Suomen Akatemian ja Tekesin kilpaillusta tutkimusrahoituksesta uhkaavat näivettää koko suomalaisen innovaatioekosysteemin. Suomen vientivetoiseen kasvuun perustuva tulevaisuus, joka syntyy edelläkävijäosaamisesta, joutuu hallituksen toimin vaakalaudalle.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Kovin ikäviä ovat myös varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat säästöt. Varhaiskasvatuksen säästöt nostavat yli kolmevuotiaiden päivähoitoryhmän kokoa 24 lapseen 3:a aikuista kohden. Onko unohdettu, että vain riittävän pienillä ryhmillä pystytään takaamaan laadukas varhaiskasvatus? Subjekttiivisen päivähoidon rajausta vaarantaa koulutuksellisen tasa-arvon, sillä osa-aikaisen päivähoiton laatu laskee kokopäiväiseen verrattuna muun muassa suurempina ryhmäkokoina. Perheen tilanteen muuttuessa lapsi saattaa joutua vaihtamaan ryhmästä toiseen, mikä ei ole hyväksi lapsen kehitykselle. Leikkaukset varhaiskasvatuksesta ovat lyhytnäköisiä, ja ne tulevat tulevaisuudessa kalliiksi korjaavina toimenpiteinä.

On myös syytä olla huolissaan monien seniorikansalaisten tulevaisuudesta. Paljon lääkkeitä tarvitsevaa väestöryhmää rokotetaan korottamalla muun muassa lääkkeiden omavastuusuutta ja sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuja. Eläkeläiset eivät myöskään saa samoja verovähennyksiä kuin palkansaajat, ja näin ollen heidän verotuksensa on hallituksen toimin muita tiukempaa. Eläkeläisten ja paljon sairastavien taloudellinen asema heikkenee huomattavasti seuraavien neljän vuoden aikana. Näitä päätöksiä on kovin vaikea ymmärtää, sillä yhä useampi ikäihminen ajautuu köyhyysloukkuihin, jossa raha ei kerta kaikkiaan riitä enää elämiseen.

Arvoisa puhemies! Muutama sana köyhän lapsen tilanteesta: Suomessa joka kymmenes lapsi elää köyhässä perheessä. Pitkään toimeentulotukea saavien perheiden osuus on kasvanut 2000-luvulla. Moni lapsi ja nuori elääkin köyhyydessä pitkään, mikä heikentää heidän hyvinvointiaan monin eri tavoin. Ikävä kyllä, lasten köyhyys tulee nyt lisääntymään, sillä hallituksen leikkauspäätökset vaikuttavat erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin lapsiperheisiin. Hallitus kumoaa lapsilisän indeksisidonnaisuuden. Lisäksi se kohdistaa heikennyksiä lapsiperheille monelta suunnalta: vanhempainpäivärahaa ja lomakarttumaa leikataan, päivähoitomaksuja sekä pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan, lasten päivähoito-oikeutta rajoitetaan, varhaiskasvatuksen ryhmäkojoja nostetaan lisäten lasten välistä eriarvoisuutta. Myös työllisyystoimenpiteiden heikennykset ja suunnitellut huononnuksot työehtoihin sekä asumiskustannusten nousu ja yleisen asumistuen leikkaukset vaikuttavat lapsiperheisiin. Viime hallituksen aikaansaannostakaan, pieni- ja keskituloisten perheiden verotuksen lapsivähennystä, ei enää hallitus jatka, mikä osaltaan pienentää lapsiperheiden tuloja. Lapsiperheiden toimeentulon heikentäminen ja palveluista leikkaaminen vaarantavat lasten oikeuksien toteutumisen erityisesti pienituloisten, monilapsisten ja pienten lasten perheiden sekä yksinhuoltajaperheiden kohdalla, jotka ovat suurimmassa köyhyysriskissä. Näiden päätösten (Puhemies koottaa) seuraukset pelottavat. (Olavi Ala-Nissilä: Jäikö oma vaihtoehto esittämättä?)

15.37 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä on tyytymätön hallituksen eriarvoisuutta kasvattavaan budjettiin, ja siksi esitämme vastalauseessa lausuttua epäluottamusta hallitukselle: (Olavi Ala-Nissilä: Ja lisää velkaa!) Hallituksen ylimitoitettut leikkaukset vaarantavat talouden ja työllisyyden suotuisan kehityksen. Koulutukseen kohdistuvat mittavat leikkaukset nakertavat Suomen osaamisperustaa tavalla, joka vie pohjaa pois tulevaisuuden kasvulta. Myös kehitysyhteistyöstä ja luonnonsuojelusta leikkaaminen on lyhytnäköistä politiikkaa, jolla ei rakenneta parempaa tulevaisuutta. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Arvoisa puhemies! Täällä on perätty vihreiltä vaihtoehtoa hallituksen eriarvoisuutta lisäävälle, ihmisten kärsimystä lisäävälle ja taloutta ja työllisyyttä kurjistavalle politiikalle.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

(Olavi Ala-Nissilä: Kestävä kehitys, pitäisi olla nykyään teillä!) Esittelen tässä vihreän budjetin joitain eroja hallitukseen verrattuna.

Vihreä eduskuntaryhmä tekisi vähemmän leikkauksia koulutukseen, kehitysyhteistyöhön, luonnonsuojeluun, kaikkein pienituloisimpien etuuksiin kuin istuva Sipilän hallitus. Vihreät tähtää julkisen talouden tervehdyttämiseen kahdessa vaalikaudessa eli hallitusta maltillisemmassa tahdissa. Näin kun teemme, emme syö kasvun eväitä, emme omilla toimillamme pahenna työttömyyttä, toisin kuin istuva hallitus.

Vihreiden tavoitteena on 74 prosentin työllisyysaste siinä, missä hallitus tavoittelee 72 prosentin työllisyysastetta mutta lyhyemmässä ajassa. Meidän leikkauksemme vahvistavat kotimarkkinoita ja työllisyyttä. Emme tee sellaisia leikkauksia, joilla syvennämme eriarvoisuutta ja viemme edellytyksiä talouden kasvulta ja työllisyysasteen kasvulta.

Koulutus- ja tutkimusleikkaukset korvaamme ympäristölle haitallisten tukien karsimisella koko vaalikauden ajan. Vihreiden veroratkaisu on tuloeroja kaventava, oikeudenmukaisuutta lisäävä, köyhyyttä vähentävä. Sen vaikutus Gini-kertoimeen on 0,33 prosenttiyksikköä tuloerojen kaventumisen hyväksi.

Me nostaisimme kunnallisveron perusvähennystä noin 4 000 euroon, mikä lisäisi pienituloisten eläkeläisten ja etuudensaajien käteenjääviä tuloja. Me kaventaisimme tuloeroja siten, että listaamattomien yhtiöiden osinkoverojen huojennuksia karsittaisiin reippaasti. Säättäisimme solidaarisuusveroon lisäportaan, samoin pääomatuloveroihin säättäisimme lisäportaan 60 000 euron kohdalle. Näillä toimin tuloerot kaventuisivat ja köyhyys vähenisi. Ja mikä parasta, kaikkein varakkaimmat eivät edes huomaisi mitään, vaikka he maksaisivat vähän enemmän veroja — vaikutus heidän tuloihinsa olisi kuitenkin sen verran pieni.

Vihreiden kahden vaalikauden mittainen talousohjelma tähtää työllisyyden ja talouden kohentamiseen, samalla kun talouden, tuotannon ja kulutuksen kestävyyttä lisätään. Kulmakiviä ovat energiavallankumous ja muut globaalit kasvualat, kuten cleantech, älykkäät yhdyskunnat ja kiertotalous, joilla pääsemme juuri Pariisissa sovittuun ilmast sopimukseen ja toteutamme kansallisella tasolla niitä keinoja, jotka ovat aivan välttämättömiä, jotta Pariisin sopimuksessa pysymme.

Alennamme työn vastaanottamisen ja tarjoamisen kynnyksiä, otamme käyttöön perustulon, vahvistamme yrittäjyyttä ja monin eri tavoin tuemme pienyrittäjyyttä, mitä istuva hallitus ei paljosta puheesta huolimatta ole tekemässä. Panostamme koulutukseen ja tutkimukseen ja sillä tavalla luomme edellytyksiä uudelle viennille ja kaikkien kansalaisten hyvinvoinnille ja tasa-arvon vahvistumiselle. Samoin edistämme maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä. — Kiitos.

15.43 Mika Lintilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Noihin ryhmäpuheenvuoroihin. Oikeastaan se, mikä mieleen jäi, oli vasemmistoliiton ja vihreitten ryhmäpuheet, jotka enemmänkin laittoivat minut miettimään sitä, milloinka nämä puolueet menevät yhteen, koska ne olisi voinut pitää sama puolue, sama kummankin ryhmäpuheen. Tietysti heitä yhdistävä tekijä on myös se, että he olivat molemmat viime hallituksessa mutta eivät sitten kuitenkaan sitä hallituksen vastuupainetta kestäneet loppuun saakka vaan päättivät lähteä hallituksesta kesken kautta pois — taisi olla itse asiassa vihreille toinen kerta peräkkäin hallitusvastuussa.

Mutta, arvoisa puhemies, talouden tasapainottaminen on ehdottomasti tämän hallituksen ykköstehtävä. Se, että maan menot ovat suuremmat kuin tulot, on perusongelma, ja päätöksiä tämän kehityksen katkaisemiseksi on tehtävä juuri nyt ja tässä. Me tunnustamme

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ja tunnistamme, että ne päätökset ovat kipeitä, mutta ne pyritään tekemään mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Meidän tulee panostaa kärkihankkeisiin, meidän pitää sitä kautta saada kasvua aikaiseksi, mutta sen lisäksi me tarvitsemme voimakkaita rakenteellisia muutoksia. Siitä yksi osa on nyt tämä kilpailukykypaketti, joka hallituksella on valmistelussa, ja tällä kaikella tarkoituksena on parantaa meidän kilpailukykyämme.

Eilisessä Helsingin Sanomissa oli erittäin hyvä vertailu, toimittaja Elina Kervisen tekemä, siitä, mikä Ruotsin ja Suomen tilanne on, ja kyllä ne luvut olivat erittäin synkkiä: Ruotsissa viimeinen neljännes oli kasvua 3,9, meillä 0,2 alas; vienti Ruotsissa 5,7 ylös, meillä alas 3,4; työllisyysaste 75,3, meillä 68,3; työttömyys Ruotsissa 7,7, meillä 9,6. Ja oikeastaan kirsikkana kakun päällä: julkisen talouden velka Ruotsissa 62,5 suhteessa bkt:hen, meillä 44,7. Jo tämän pitää herättää siihen, että me tarvitsemme täällä Suomessa voimakkaita rakenteellisia ratkaisuja, joilla me pystymme parantamaan kilpailukykyämme.

Verotuksellisesti tämä nyt käsittelyssä oleva budjetti oli varsin teknisluonteinen, siellä ei mitään suuria verotuksellisia uudistuksia tullut. Pieni- ja keskituloisten verotusta tullaan keventämään, ja se tulee työtulovähennyksen kautta, 450 miljoonaa, ja sillä on ilman muuta myönteinen vaikutus ostovoimaan pieni- ja keskituloisilla. Solidaarisuusvero tulee olemaan voimassa koko kauden, ja sen alarajaa laskettiin, joten tuloerot tulevat vähenemään. Hallituksen tulee alkavan vuoden aikana laittaa liikkeelle niitä verotuksellisia uudistuksia, joita hallitusohjelmassa lukee. Siellä ovat yrittäjävähennys, investointien varaus verotettavasta tulosta, ja nämä ovat sellaisia verotuksellisia uudistuksia, joilla pystytään saamaan aikaan kasvua, ja painopiste tuleeekin siirtää nyt selkeästi verotuksellisiin kokonaisuudistuksiin teknisten tarkistuksien sijaan. Mutta on täysin selvää, että nämä, mitä on tehty, muutamien haittaverojen korotukset, ovat sellaisia, joilla me omalta osaltamme tulemme tätä taloustilannetta tukemaan.

Arvoisa puhemies! Tämä taloustilanne on erittäin haastava. Suomen tämän vuosikymmenen talouskasvu on heikointa sitten 1860-luvun. Tällä vakavuudella tämän salin tulee suhtautua myös niihin omiin esityksiin, joita oppositiosta tulee, ja hyvin mielellämme me haluamme kuulla, kuinka oppositio tulee vastuullisesti tuomaan oman osansa näihin meidän yhteisiin taloustalkoisiimme.

15.48 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomi elää todella vaikeita aikoja. Kansainvaellus on iskenyt meihin todella rankasti, emmekä ole pystyneet vastaamaan ongelmaan riittävän voimakkaasti. On myönnettävä, että viime aikoina varsinkin perussuomalaisten vaatimuksesta on suunnanmuutosta tapahtumassa. Silti meidän on ymmärrettävä se tosiasia, että kyseessä on iso valtiomme taloutta rasittava kriisi. Ennusteet vain 15 000 turvapaikanhakijasta ensi vuonna ovat melko utopistisia. Toivon kyllä, että tuo tai paluu vanhalle tasolle olisi todellisuutta, mutta näin ei taida olla. Rahaa ei ole, mutta ongelma paisuu. Hallitsemattoman maahanmuuton myötä kansalaisten turvallisuudentunne on heikennyt entisestään. Emme saa hyväksyä sitä, että joudumme pelkäämään siksi, että kansainvaellus on tuonut mukanaan rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä, puhumattakaan maahanmuuttoon pesiytyvistä terroristisoluista. Toisin kuin esimerkiksi Ranska olemme kuitenkin välttäneet suurimmat kauheet.

Maahanmuuton lisäksi meillä on todella isoja haasteita, joihin on paneuduttava riittävässä tarmolla. Suomea heikompaa talouskehitystä ennustetaan ensi vuodelle vain Kreikkaan. Tämä jos mikä on todella huolestuttavaa, ja tähän pitää kaikkien herätä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ay-liikkeen taistelu yhdessä opposition kanssa maan talouden kurjistumisen puolesta pitää lopettaa. Sama koskee myös Etelärantaa. Ei ole syytä lisätä työttömyyttä ja kurjuutta, ja juuri siksi meillä on pitkästä aikaa hallitus, joka on tarttunut härkää sarvista. Päättäväsistä toimista huolimatta työttömyyden ennustetaan lisääntyvän, joten kaikki tilannetta parantavat toimet ovat äärimmäisen tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Taloutta on sopeutettava, ei ole vaihtoehtoja. Suomi on saatava jaloilleen. On todella ikävää, etteivät työmarkkinajärjestöt näytä pääsevän yhteisymmärrykseen. Nyt pitää olla kykyä kompromissien hakemiseen. Minäkään en pidä kaikesta, mitä meidän on tehtävä, mutta maamme ja kansamme pelastaminen on nyt tärkeintä. On ikävää, jos valtio joutuu tekemään omat ratkaisunsa vain siksi, että toiset ovat kyvyttömiä päätöksentekoon. Kun tehdään yhteiset päätökset, niin kuormitus on tasapuolisempi eikä iske niin vahvasti muun muassa hoitoalan henkilöstöön.

Alijäämä on ongelma. On todettu, että päätetyt sopeutustoimet pitävät alijäämän kurissa, pysymme siis EU:n finanssipoliittisten sääntöjen edellyttämällä tasolla. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, ettei takapakkia tule missään. Kuten tiedämme, kaikki ei aina mene niin kuin on tarkoitus, joten keinoja on vain löydettävä lisää. Meidän on saatava yritysten toimintaedellytyksiä parannettua, jotta menestyisimme kansainvälisessä kilpailussa. Tämä edellyttää tahtoa puhaltaa yhteiseen hiileen. Byrokratian ja normien karsiminen on lähtenyt liikkeelle suotuisasti. Kuntien viranhaltijoilta olemme kuulleet selkeästi toimintatapojen muutoksista. On saatu kiitosta siitä, ettei olla yhtä pahoja nipottajia kuin ennen. Muutos on ollut nopeaa, mutta se ei näy vielä riittävällä tavalla tavallisen ihmisen arjessa. Tämä onkin ymmärrettävää, sillä hallituksemme on toiminut vasta puolisen vuotta. Parin vuoden päästä toivottavasti näemme tuloksia. Uhkana on kieltämättä se, että maailmantaloudessa tulee vieläkin isompia mullistuksia. Koko Euroopan unioni nitkuu ja natkuu johtuen tiettyjen maiden velkaantumisesta ja myös turvapaikanhakijakriisistä. Tilannekuva on synkkä muttei mahdoton, joten kääritään hihat ja ryhdytään töihin.

15.52 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuluneen syksyn aikana olemme olleet poikkeuksellisen suurten asioiden äärellä. Historiallinen turvapaikanhakijoiden määrä haastaa yhteiskuntaamme uudella tavalla. Terrori-iskut ja väkivallanteot ovat tuoneet pelon ja turvattomuuden takaisin Eurooppaan, taloustaantuma jatkuu edelleen, työttömyys on lisääntynyt, investoinnit laahaavat, eikä yhteiskuntasopimusneuvotteluissa ole onnistuttu monista yrityksistä huolimatta. Suomen taloustilanne on vakava mutta ei toivoton. Talous saadaan kasvuun vain työtä ja työllisyyttä lisäämällä, yrittäjyydellä sekä rakenteellisia uudistuksia tekemällä. Oikopolkuja ei ole. Ensi vuoden budjetti sisältää vaikeita leikkauksia, mutta keskeisintä on, miten onnistumme kilpailukykyä ja työllisyyttä vahvistavassa kilpailukykyloikassa, työmarkkinoiden joustavuutta lisäävissä uudistuksissa, kuten paikallisen sopimisen edistämisessä ja työttömyysturvan uudistamisessa sekä kunta-tehtävien ja turhien normien purkamisessa. Keskityn omaan puheenvuorossani norminpurkuun ja turvallisuuteen.

Sääntelyn purkamisessa on edetty jo ripein askelin. Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen on pitkään odotettu uudistus. Liikeikalain kumoamisella poistetaan monia ongelmia, joita sekä kaupan ala että kuluttajat ovat kohdanneet. Vapaa aukiolo vaikuttaa positiivisesti koko kansantalouteen, ja mikä tärkeintä, ihmiset ja kaupat saavat itse päättää omista toimistaan ilman valtiovallan holhousta. Maamme tarvitsee kipeästi uusia kasvun eväitä, joita löytyy muun muassa palvelualoilta. Matkailu- ja ravintola-ala on yksi niistä poten-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

tiaalisimmista. Matkailu- ja ravintola-ala työllistää nykyisin noin 140 000 suomalaista ja tuottaa vuosittain yli 5 miljardin euron verotulot. Alalle olisi mahdollista luoda jopa kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja lähivuosina, mikäli saamme purettua kilpailukykyä jarruttavaa turhaa sääntelyä.

Pitkään odotettu ja paljon puhuttu alkoholilainsäädännön kokonaisuudistus käynnistyi viimein lokakuussa, ja uudistuksessa on tarkoitus edetä alkuvuodesta. Meidän lainsäätäjien tulee olla avarakatseisia ja nähdä ravintola-ala hyödyllisenä elinkeinotoimintana sekä iloisuutta ja sosiaalista kulttuuria edistävänä tekijänä yhteiskunnassamme. Kulttuurin muutos lähtee ajattelun muutoksesta, ja siihen muutokseen on ensi vuonna kaikkien aikojen tilaisuus.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on jatkuvassa muutoksen tilassa, mistä johtuen puolustus- ja turvallisuusasiat ovat puhuttaneet paljon. Puolustusvoimat on ollut viime vuosina jatkuvien toimintamenopaineiden kohteena. Erityisesti muuttuneessa toimintaympäristössä tämä on erityisen haastavaa. Onkin tärkeää pitää kiinni Puolustusvoimien budjetin korottamisesta parlamentaarisen selvitysryhmän esittämällä tavalla. Uskottava puolustus vaatii euroja eli riittävää resursointia materiaalihankintoihin ja toimintamenoihin. Puolustusvoimauudistuksen aikana Puolustusvoimille kohdennetut lisäleikkaukset ja velvoitteet sekä kustannustason nousu ovat johtaneet tilanteeseen, jossa esimerkiksi puolustusmateriaalia ei ole mahdollista hankkia tarvittavaa määrää. Tasokorotus hankintabudjettiin joudutaankin pitkälti kohdentamaan toiminnan pyörittämiseen, erityisesti varaosien hankkimiseen. Puolustusvaliokunta on omassa budjettilausunnossaan varoittanut, että jatkuessaan tämä huolestuttava kehitys johtaa Suomen puolustuskyvyn rapautumiseen. Esimerkiksi Ilmavoimille on kertynyt viime vaalikauden säästöjen ja lisääntyneen operatiivisen toiminnan seurauksena koulutusvelkaa yli 2 700 HN-lentotuntia. Koulutusvelan kurominen kiinni nykyisellä toimintamenokehityksellä on mahdotonta. Ensi vuonna Hornet-hävittäjien lentotunnit laskevat mitä ilmeisimmin 9 000:sta 8 800:aan. Lentäjien riittävä kouluttaminen ja lentotuntien turvaaminen ovat keskeinen osa suorituskyvyn säilyttämistä.

Oman merkittävän lisähaasteensa puolustushallinnolle tulee lähivuosina aiheuttamaan eläkeuudistus. Sotilaseläkeiän nostaminen kahdella vuodella tulee leikkaamaan ammattisotilasreservin määrää. Muutoksesta aiheutuvia seurauksia ei voida korvata ilman huomattavia lisäkustannuksia nykyjärjestelmään verrattuna.

Positiivisena asiana ensi vuoden budjetissa voidaan puolustushallinnon osalta pitää 400 000 euron lisäystä maanpuolustusjärjestöille. Tämä on tervetullut muutos talousarvioesityksen alkuperäiseen leikkaukseen verrattuna. Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on tärkeä rooli yleisen maanpuolustustahdon ja reservin suorituskyvyn ylläpitämisessä ja kohottamisessa.

Arvoisa puhemies! Kuten kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa tänään aikaisemmin todettiin, ensi vuoden budjetilla tehdään pieni, mutta välttämätön osa siitä valtavasta urakasta, joka hallituksella ja eduskunnalla on Suomen talouden suunnan kääntämisessä. Haasteita riittää monilla eri sektoreilla. On olennaista ennakoita ja varmistaa turvallinen yhteiselo vaikeinkin aikoina ja (Puhemies koputtaa) nähdä kirkkaana kokonaiskuva ja Suomen etu niin mielessä kuin teoissa. (Timo Heinonen: Hyvä! Erinomainen!)

15.58 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Missä on hallituksen tulevaisuudenusko? Meille on tuotu hyväksyttäväksi talousarvioehdotus, joka sisältää tulevaisuuteen pa-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

nostamisen sijaan karuja leikkauksia. Taloudellisesti vaikeina aikoina eteenpäin katsovat tahot panostavat koulutukseen ja osaamiseen varmistaakseen paremman tulevaisuuden mutta ei tämä hallitus. Se suuntaa rajuja leikkauksia kaikille koulutuksen tasoille varhaiskasvatuksesta yliopistoihin, alakoulusta elinikäiseen oppimiseen. Hallitus on jopa kirjannut ohjelmaansa suomalaisten yleisen koulutustason laskun. Kuinka mikään tulevaisuuteen uskova kansa voi tavoitella osaamisen laskua?

Hallituksen tulevaisuudenuskon puute näkyy myös muissa esityksissä. Sen sijaan, että panostettaisiin rohkeasti tulevaisuuden aloihin, leikataan tutkimus- ja kehityspanostuksista. Ympäristöön ja luonnonsuojeluun kohdistuu rajuja leikkauksia, vaikka pitkällä aikavälillä ympäristön hyvä tila ja luonnon monimuotoisuus ovat kaikkein kriittisimmät tekijät koko ihmiskunnan elinmahdollisuuksien säilymisessä.

Talousarviossa maahanmuuton hoitamiseen on satsattu merkittävästi. Se on hyvä. Pelkkä raha ei kuitenkaan ratkaise. Kaikkein tärkeintä on, ettemme sulje ja eristä maahanmuuttajia yhteiskuntamme ulkopuolelle. Suomen tulevaisuuden kannalta ratkaisevinta on, että saamme tänne tulleet mukaan rakentamaan yhteiskuntaamme. Meidän tulee huolehtia, että tulijat pääsevät nopeasti kielikoulutukseen ja osallisiksi suomalaiseen työelämään erilaisin tavoin.

Jokaista, joka jostain syystä suljetaan ulkopuolelle, uhkaa syrjäytyminen ja välinpitämättömyys yhteiskuntaa kohtaan. Silloin ei halua kantaa korteaan yhteiseen kekkoon. Tämä ei koske vain maahanmuuttajia vaan yhtä lailla nuoria, jotka jäävät ilman tukea, pitkäaikaistyöttömiä, joiden osaaminen ei kelpaa, vammaisia, joiden työpanosta ei arvosteta, köyhiä, jotka sysätään toivottomuuteen. Hyvän tulevaisuuden rakentamisessa on tärkeää pitää kaikki mukana. Hallituksen päätökset ovat päinvastaisia. Sen leikkaukset kohdistuvat jo ennestään kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin lisäten tuloeroja ja eriarvoisuutta.

Arvoisa puhemies! On toisenlainenkin, kestävämpi tapa hoitaa vaikea taloudellinen tilanne kuin tulevaisuudesta leikkaaminen. Siksi kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon tekemää epäluottamuslausetta.

Me vihreät olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet talouden tasapainottamista maltillisemmin kahden vaalikauden aikana. Näin kotimainen kysyntä ei heikkene rajusti kuten hallituksen esityksessä. Emme halua kasvattaa tuloeroja, päinvastoin jättäisimme kaikkein heikoimmassa olevien leikkaukset tekemättä ja sen sijaan nostaisimme pääomaverotusta ja solidaarisuusveroa. Koulutusleikkaukset voidaan perua leikkaamalla ympäristölle haitallisista tuista. Nuo tuet kohdistuvat pääosin fossiilisiin polttoaineisiin ja täten kiihdyttävät ilmastonmuutosta. Tässä on siis käsillä varsinainen win-win-tilanne, johon hallituksen kannattaisi tarttua.

Kestävän talouden perusta on korkea työllisyysaste. Odotammekin toiveikkaana hallituksen perustulokokeilua. Eilisen epätyypilliset työsuhteet ovat tämän päivän arkea. Rakenteelliset muutokset sosiaaliturvaan ovat välttämättömiä. Sosiaaliturvan ja työn yhdistämisen tulee olla vaivatonta, eikä pelko turvan menettämisestä saa johtaa siihen, että työkeikkoja ei uskalla ottaa vastaan. Tärkeää on myös pk-yrittämisen helpottaminen. Hallituksen esittämä 5 prosentin yrittäjävähennys saa vihreiden tuen.

Arvoisa puhemies! Viikonloppuna Pariisissa saatiin aikaan ilmastositopimus, jonka tavoitteena on hillitä maapallon lämpiäminen alle 2 asteeseen. Tämä tarkoittaa maailmanlaajuisia energiavallankumousta. Suomen tulee olla tuon vallankumouksen eturintamassa. Siirtymällä fossiilisesta energiasta uusiutuviin luomme kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja. Ilmastoystävällisillä ratkaisuilla on valtavat maailmanlaajuiset markkinat. Emme saa

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

hukata näitä vientimahdollisuuksia ja niiden tuomia työpaikkoja. Jälleen on käsillä win-win-tilaisuus, johon on tartuttava. Julkisia investointisatsauksia tulee suunnata clean-techiin, samoin julkisia hankintoja, jolloin yrityksemme saavat referenssejä kotimarkkinoilla, mikä helpottaa niiden pääsyä vientimarkkinoille.

Lopuksi on vielä todettava, että kehitysyhteistyörahojen leikkaus on typerää. Se tulee pahentamaan globaaleja kriisejä ja aiheuttamaan lisää pakolaisuutta, minkä kustannukset tulevat Suomellekin kehy-leikkauksia kalliimmiksi.

Mutta lopuksi vielä hampurilaismallin mukaan pari kiitosta: Hyvä, että junavuorojen lakkauttamisessa otettiin aikalisä. Hätiköimällä junaliikenteen kilpailuttamisessa ei saada mitään järkevää aikaiseksi. Toinen kiitos menee päätökselle palauttaa 6,4 miljoonaa rikospoliisille harmaan talouden tutkintaan. Se raha tulee takaisin runsaiden korkojen kera.

16.03 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mikkonen — niin kuin lukuisat vihreiden kansanedustajat — antaa täällä ymmärtää, että vihreät eivät leikkaa koulutuksesta, he eivät leikkaa kehitysyhteistyöstä, he eivät leikkaa perheiltä, eivät pienituloisilta. Mutta kun heidän puheenjohtajansa, edustaja Niinistö, oli hallituksessa, jossa toki mekin olimme, niin silloin leikattiin lapsilisistä — nyt ei leikata — leikattiin perusopetuksesta, luovuttiin oppilaitosten perustamishankkeiden rahoituksesta, kehitysyhteistyömenoista säästettiin, lääkekorvauksille asetettiin vuosittainen omavastuu, kattoa alennettiin ja niin poispäin. Haluan tämän nyt vain pöytäkirjaan, kun näistä vihreiden puheenvuoroista tulee hyvin hyvin erilainen kuva kuin siitä, mitä he silloin tekevät, kun heillä on valtaa ja vastuuta. Nyt he ovat aktiivisesti vasemmistoliiton kanssa kamppailemassa tuosta populistipuolueen ykkösleimasta.

16.04 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kyllä puolustaa edustaja Mikkosta ja vihreitä. Jos aikaisemmilla vaalikausilla, oli se sitten pääministeri Kataisen hallitus tai pääministeri Ahon hallitus, on leikattu, ei siitä seuraa se, että voidaan leikata yhä uudelleen ja uudelleen samoista kohteista. Se on aika kummallinen käsitys, että jos kerran on tehty jotakin, niin sitten sitä samaa tehdään lisäleikkauksina olosuhteissa, joissa ne edelliset leikkaukset jäivät voimaan. Nämä nyt tehtävät leikkauksethan ovat moninkertaisia, koska yhtään niistä leikkauksista, joita viime vaalikaudella tehtiin kokoomusjohtoisessa hallituksessa, ei nyt peruuteta. Yhtään niistä leikkauksista, joita keskustan edustajat tai perussuomalaiset täällä ankarasti vastustivat viime vaalikaudella, ei tämä hallitus peruuta, (Timo Heinosen välihuuto) vaan tekee siihen lisää. Ei silloin kysymys ole siitä, mikä on kohtuus. Ja puhutaan sitten myös tulopuolesta: juuri tämän takia demareiden vaihtoehdossa (Puhemies koputtaa) myös tulopuolella tehdään niitä ratkaisuja.

16.05 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Heinäluoman puheenvuoro oli tällaista pikkunäppärää prosessiväittelyä, johon en puutu.

Mutta kun vihreillä on kahden vaalikauden ohjelma, niin ensinnäkin voisi todeta, että kahtena edellisenä vaalikautena he ovat lähteneet kesken pois hallituksesta, eivät ole jaksaneet edes yhtä vaalikautta asioita hoitaa. Mutta se, mikä tässä on vakava asia: me otamme nyt todellakin jokaista syntyvää lasta kohden 100 000 euroa velkaa, laitamme sen äitiyspakkaukseen — laskemme, että meillä melkein 6 miljardia on tämä velan määrä ja 60 000 lasta syntyy. Emme me voi niin jatkaa, kun me tiedämme, mitkä ovat tulevat elä-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kevelat, mikä on tuleva ympäristövelka. Olen todella murheellinen, että vihreät, jotka ovat ennen olleet kestävän kehityksen kannalla, ovat nyt eniten velkaannuttava puolue tässä eduskunnassa. (Ozan Yanarin välihuuto)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Viitaselle ja sitten edustaja Mikkoselle, ja sen jälkeen menemme puheenvuorolistaan.

16.06 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kyllä nyt vakavasti ihmettelen tätä edustaja Ala-Nissilän puheenvuoroa, että sen kaltaiset asiat kuin isot säästöt ja leikkaukset ja se, miten ne kohdentuvat, ovat jotain pikkunäppärää näpertelyä — hyvänen aika! (Timo Heinonen: Tehän leikkaisitte enempi!) Sanokaa se nyt niille ihmisille ja niille kaikille kriitikoille, jotka ovat esimerkiksi vastustaneet koulutussäästöjä ja sanoineet, että niillä tuhotaan koko Suomen tulevaisuus. (Timo Heinonen: Ja te esitte isompia leikkauksia!) Ja sanokaa se niille pienille ihmisille, joilta te leikkaatte ostovoimaa. Sanokaa se niille eläkkeensaajille, joiden osalta te teette nyt epäreiluja päätöksiä.

Mutta mitä tulee, puhemies, tähän velan määrään, mistä myös äskeisessä puheenvuorossa kannettiin huolta, niin minua huolestuttaa se, että täällä puheissa kyllä muistutellaan velan määrästä ja pelotellaan sillä — niin kuin on totta — että siitä pitää olla huolissaan. Mutta samaan aikaan teot tekevät aivan toista. Tämä hallitus velkaantuu ensi vuonna enemmän kuin edeltäjänsä, eli käännetään ihan väärään suuntaan tätä kehitystä. Ja pyydän nyt huomauttaa, että SDP:n vaihtoehtobudjetissa velkaannumme (Puhemies koputtaa) yli 300 miljoonaa vähemmän kuin mitä hallitus tekee. (Välihuutoja)

16.08 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Heinäluomalle, joka kertoi juuri tämän, mikä on toinen osa tästä, että totta kai me nyt puhumme ensi vuoden budjetista. Jos aikaisempina vuosina on jo vedetty jotkut kohdat niin tiukoille, että ihmiset ovat köyhyysrajalla, niin ei silloin enää voida samoista kohdista leikata. Se on aivan selvä juttu. (Ben Zyskowiczin välihuuto — Timo Heinosen välihuuto) Samoin on koulutuksessa: viime kaudella siihen tehtiin leikkauksia, mutta enää ei voida, koska nämä tulisivat kumulatiivisesti niiden päälle. (Ben Zyskowicz: Ne olivat just oikeita, mitä vihreät leikkasivat!)

Toiseksi: Kyllä, me haluamme huolehtia kestävästä taloudesta. Me olemme valmiita leikkauksiin, säästöihin, mutta tärkein asia on nostaa meidän työllisyysastettamme. Me olemme valmiit rakenteellisiin muutoksiin, kuten sosiaaliturvan remonttiin, sote-remonttiin. Nämä ovat kaikki niitä, joihin me olemme valmiita, mutta me emme halua leikata kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ja lisätä eriarvoisuutta ja tuloeroja, koska se ei ole pitkän päälle kestävä. (Ozan Yanar: Se ei käy kokoomukselle!)

16.09 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen Pankki totesi Talouden näkymät -katsauksessaan tämän ja kahden seuraavan vuoden osalta muun muassa, että Suomi on vuonna 2016 yksi euroalueen heikoiten kasvavista talouksista. Suomen talouden ongelmat ovat pitkäaikaisia ja rakenteellisia. Vuoden 2008 jälkeen erityisen paljon ovat vähentyneet vienti ja vientialojen yritysten investoinnit. Tuottavuuden kasvu jää hyvin hitaaksi, ja kilpailukyky heikkenee. Nämä ovat olleet keskeisellä sijalla, kun ensi vuoden talousarviota on laadittu, eli hallitus on ottanut nämä Suomen Pankin ennusteet huomioon.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Nyt käsittelyssä on Sipilän hallituksen ensimmäinen talousarvio. Se on loppusummaltaan 54,4 miljardia, ja kuten Suomen Pankin katsauksesta todettiin, nyt budjetti on tehty erityisen vaikeana aikana. Se on vaikea talouden tilanteen osalta: velkaantuminen kasvaa, ja ensi vuoden jälkeen Suomella on velkaa noin 106 miljardia euroa. Se on lisäksi vaikea työllisyyden osalta: Suomessa on työttömiä noin 450 000, eli meidän on kaikkemme tehtävä sen eteen, että tätä työttömien määrää saadaan pienennettyä. Sipilän hallituksen talousarvio perustuu hallitusohjelmaan, jossa kilpailukyvyn parantaminen on keskeinen tavoite. Me tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia, jotka tähtäävät kestäviin vaikutuksiin. Kilpailukyvyn parantumisen myötä me saamme investointeja ja myöskin työpaikkoja.

Täällä käydyssä palautekeskustelussa oppositio on järjestelmällisesti moittinut ja antanut kuvan, että nyt koulutus Suomessa romutetaan. Se on harhaa. Toimintaa tehostetaan, ja lisäresursseja koulutukseen tulee muun muassa kilpailukykyhankkeiden kautta. Toinen kysymys on ollut se, että pelätään, että nyt Suomessa päivähoito romuttuu ja lasten tulevaisuus vaarantuu. Tämä on niin ikään harhaa. (Ozan Yanar: Se heikkenee ainakin!) Päivähoidon ryhmäkoon kasvaminen yhdellä lapsella ei tule missään tapauksessa vaarantamaan lapsen kehitystä. Suomalaista varhaiskasvatusta ei ole rakennettu niin veitsenterälle, että yhden lapsen lisääminen ryhmään romuttaisi varhaiskasvatuksen ja tekisi ammattiosaaajan työn mahdottomaksi kasvattaa uusia sukupolvia.

Arvoisa herra puhemies! Talousarvioesityksessä väylähankkeet ovat keskeisellä kehityksen sijalla. Hallitus tulee panostamaan tulevana vuosina 600 miljoonaa euroa väylä- ja tiehankkeisiin. Ne ensisijaisesti työllistävät, mutta toteutuessaan ne myöskin mahdollistavat elinkeinojen kehittymisen. Tässäkin salissa on useasti todistettu biotalouden tarpeesta ja sen kehittämisestä, nämä tulevat nimenomaan parantamaan niitä.

Valtiovarainvaliokunnan talousarviokäsittelyssä hallituspuolueiden kansanedustajat lisäsivät talousarvion loppusummaa 40 miljoonalla eurolla. Tästä summasta tulevat saamaan osansa veteraanit, myös koulutus peruskoulujen laadun parantamisen kautta, työpa-jatoimintaan lisätään määrärahoja ja myöskin etsivään nuorisotyöhön. Sisäinen turvallisuus on nyt mitä ajankohtaisin osa-alue, ja siellä niin suojelupoliisi, poliisi, Rajavartiosto kuin myöskin maanpuolustusjärjestöt tulevat saamaan lisää määrärahoja. Myöskin elinkeinopolitiikka ja viennin edistäminen ovat keskeisellä sijalla. Muun muassa Pohjanmaalla Vaasan vaalipiirissä Viexpo-vientiusuuskunta, joka vuosittain toteuttaa toistasataa vienninedistämishanketta, tulee saamaan osansa. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka saa noin 4 miljoonaa euroa, mistä muun muassa 4H-toiminta, eli hyvin tärkeä nuorisotyö kautta koko Suomen, saa lisäresursseja. Lisäksi elinkeinojen kehittäminen neuvontajärjestöjen työn kautta on keskeisellä sijalla.

Arvoisa puhemies! Haasteita yhteiskuntamme saa tästä maahanmuuttotilanteesta, ja ennusteet lähtevätkin siitä, että tulevina vuosina me saamme varmasti varautua vuosittain satojen miljoonien lisäkustannuksiin maahanmuuton hoitamisessa.

16.14 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tämän budjetin aivan ratkaisevan tärkeä kysymys on, miten budjetti vastaa työllisyystilanteen haasteeseen, niin kuin edustaja Pia Viitasen ryhmäpuheenvuorossa todettiin. Oli siis kaksi tärkeää asiaa, oli rakkaus ja sitten oli työ, ja kun rakkaudesta ei voi valtiolta päättää, niin jäljelle jää tämä työhön vaikuttaminen.

Hyvinvointiyhteiskunnan kohtalo on siitä riippuvainen, että useampi käsipari on töissä. Sitä kautta kertyy enemmän verotuloa, ja sitä kautta turvataan myös eläkkeiden maksu.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ikävä tosiasia on, että hallitus ei ole tähän haasteeseen budjettiesityksessään tarttunut. Päinvastoin, hallitus vähentää työllisyyden hoitoon liittyviä määrärahoja dramaattisella tavalla, peräti 150 miljoonaa euroa, olosuhteissa, joissa työttömyys on kääntynyt uudelleen nousuun, olosuhteissa, joissa talouden pohjassa on tapahtunut hyvin kielteistä kehitystä, olosuhteissa, joissa juuri talouskasvun vauhdittamiseen ja työpaikoista huolehtimiseen pitäisi satsata. Vanha nyrkkisääntö on, että työllisyysasteen nosto vaikuttaa hyvin dramaattisella tavalla koko julkisen talouden tasapainoon, yhtä hyvin valtion verotuloihin, kuntien verotuloihin kuin myös eläkerahastoihin. Prosentti työllisyysasteessa ylöspäin on julkisen talouden tasapainossa miljardin euron kokoluokkaa oleva tilanteen parantuminen, ja tuo prosentti on lähellä 30 000:ta työllistä.

Kun hallitus on asettanut sinällensä oikean työllisyystavoitteen, hyvin kunnianhimoisen sellaisen, 110 000 työpaikkaa vaalikauden aikana, joutuu toteamaan, että ensi vuonna tästä ei ole toteutumassa näillä näkymin juuri mitään. Tämä soittaa hälytyskelloja. Kun kasvun hyväksi ei tehdä uusia toimia — toisin kuin ennen eduskuntavaaleja muun muassa keskustasta hyvin vetreästi puhui tuossa vanhassa salissa moneen eri kertaan, että säästöillä ja leikkauksilla tästä Suomi ei selviä, tarvitaan panostuksia kasvun hyväksi — niin ollaan tilanteessa, että valtionvelka uhkaa kääntyä uudelleen nousuun. Niin kuin olemme tänään saaneet kuulla, tämä budjettiesitys vastoin hallituspuolueiden aikaisempia kannanottoja ei suinkaan vähennä valtion velanottoa vaan lisää sitä tähän vuoteen nähden. Se on ikävä uutinen.

Me olemme hyvin lähellä siihen tilanteeseen ajautumista, josta pääministeri Stubb ennen viime eduskuntavaaleja varoitti. Tuijottamalla silmät kipeiksi säästölistoja, keskittymällä leikkauspolitiikkaan voidaan joutua tilanteeseen, että ollaan näivettymisen kierteessä. Kun ja jos näin menee, niin sitten ollaan käsittelemässä uusia leikkauslistoja. Noteerasin, että valtiovarainministeri Stubb ei vastannut kysymykseen, onko edessä uudet säästölistat näiden entisten säästölistojen päälle, kun kasvu ei lähde liikkeelle. Edustaja Viitanen omassa puheenvuorossaan tämän vaaran nosti esille, ja tästähän valtiovarainvaliokunta sai informaatiota viime viikolla. Jos näin käy, se on tietysti esimerkki siitä, että hallituksen talouspolitiikan pohja on pahasti pettämässä.

Hallituksen tärkein hanke, jolla se sanoo vaikuttavansa asioihin, on tämä pakkolaki-paketti. On kuitenkin aiheellista huomata, että jos se ylipäänsä tulisi voimaan — mitä suuresti epäilen, tai pidän näitä hankkeita perustuslain vastaisina, enkä usko, että ne tulevat hyväksytyä — eli jos ajatellaan, että tämä menisi jostain kumman syystä lävitse, niin se astuisi voimaan vuonna 2017 todellisuudessa ja vaikuttaisi sen jälkeen. Näin ollen koko tämä vuosi ja ensi vuosi olisivat menetettyä aikaa kasvun ja työllisyyden kannalta. Näin ei pidä tehdä. Vaalikaudesta ei voi menettää puoltatoista vuotta tai enempää, vaan täytyy toimia tässä ajassa. Sen takia demareiden — minun mielestäni erittäin järkevät — ehdotukset ovat paljon käyttökelpoisempia. Eli työeläkemaksujen väliaikainen alentaminen jo ensi vuoden alussa vaikuttaisi suoraan yritysten työvoimakustannuksiin, ja se myös toisi palkansaajille lisää ostovoimaa, koska maksun alennuksesta hyötyisivät sekä työnantajat että työntekijät.

Mielenkiintoista on, että tälle ajatukselle on antanut tukea myös Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla. Sen keskustalaisen toimitusjohtajan Vihriälän lausunnossa pakkolaki-paketista selvästi sanotaan, että työeläkemaksujen alentaminen tulisi ottaa harkintaan. Toivonkin, että nyt kun myös elinkeinoelämän puolelta on osoitettu vihreätä valoa tälle hankkeelle, tämä voisi tulla hallituksessa uuteen harkintaan.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Tämän johdosta totean, että teen seuraavan lausumaehdotuksen, esitän, että eduskunta hyväksyisi seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: "Hallitus on epäonnistunut talouspolitiikassaan ja on laiminlyönyt työllisyyden ja talouskasvun edistämisen. Näin olleen eduskunta vaatii, että hallitus tuo välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia toimia maamme taloudellisen tilan parantamiseksi. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta."

16.20 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma olisi voinut tehdä vuosi sitten tuon epäluottamuslause-esityksensä: edellinen hallitus epäonnistui todella pahasti. Tämä ei vielä ole ehtinyt epäonnistua — eikä epäonnistukaan. Edustaja Heinäluoma unohti moittiessaan työllisyysmäärärahojen vähäisyyttä, että edellinen hallitus varasi työllisyysmäärärahoja puoleksi vuodeksi tälle vuodelle. Ja toisaalta se on äärettömän tärkeää, että nyt ensimmäisenä työministerinä ministeri Lindström on tekemässä työtä, jolla aktivoidaan lähes 6 miljardin euron suuriset passiiviset työllisyysrahat aktiiviseen käyttöön. Nämä toimenpiteet ovat valmistelussa, ja niitten tuloksia on syytä odottaa nyt maltillisesti hieman vähän aikaa vielä. Alkuvuodelle nämä rahat riittävät, jotka nyt on varattu budjettiin, ja sitten jatkossa saadaan toimenpiteitä, joilla luodaan tuotavia työpaikkoja tähän maahan, joita ei viime kaudella (Puhemies koputtaa) saatu, kun (Puhemies koputtaa) menetettiin 100 000 työpaikkaa.

16.21 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edellinen puheenvuoro korosti, vasta reilu puoli vuotta on kulunut nykyisen hallituksen toimikautta. Voisi sanoa, että keräämme siitä saldoa, mitä teimme yhdessä SDP:n kanssa. Mitä nykyinen hallitus tekee? Pistää toimeen, keskittyy toimeenpanoon eikä vain pelkästään paperipinon kasvattamiseen. Siellä on olemassa kärkihankkeita, joita viedään vauhdilla eteenpäin. Rakenneuudistuksiakin vihdoinkin viimein laitetaan eteenpäin. Lisäksi kilpailukyypaketti tuo meille lisää elinkeinoelämän kilpailukykyä. Pääosa on siinä, miten työnteko on kannattavaa, miten me saamme työtä suomalaisille. Sitä työtä seuraavat vuodet tehdään, ja arviointia voidaan tehdä hallituskauden loputtua.

16.22 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä nimenomaan pitäisi olla kysymys, miten saamme aikaan työpaikkoja kasvun kautta. Nythän tämä hallitus leikkaa, ja tällä leikkaamisella ei saada kasvua aikaan. Nyt täytyy sijoittaa niihin aloihin, jotka todella kannattavat. Puhuitte biotaloudesta. Siihen on neljäksi vuodeksi esitetty 300:aa miljoonaa, mistä yksi 100 miljoona menee maatalouteen, toinen 100 miljoonaa johonkin, mistä me emme tiedä, yhdellä 100 miljoonalla on ajateltu edistettävän biotaloutta. Ei tällaisella toiminnalla saada mitään pysyvää muutosta aikaan ja kasvua liikkeelle, että alimitoitetaan budjetti ja sittenkin se budjetti, joka on käytettävissä, käytetään hyvin monenlaisiin asioihin eikä keskitytä siihen, mistä sitä kasvua aidosti saataisiin aikaan.

16.23 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n johtaja, edustaja Heinäluoma kertoi täällä taloudesta, ja on hyvä, että hän on paikalla. Ennen vaaleja te esititte yhteensä 3 miljardin sopeutusta, 2 miljardin sopeutusta jo ensi vuodelle. Ja nyt kun tätä teidän ohjelmaanne, jossa telakat enteilevästi seisovat, luin, niin en löydä näitä säästöjä, edustaja Heinäluoma, tästä lainkaan. Eli ovatko nämä nyt niitä petettyjä vaalilupauksia: toimitaan toisella tavalla kuin mitä ennen vaaleja on sanottu?

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ja hyvä on kyllä eduskunnan pöytäkirjaan todeta sekin, että sosialidemokraatit olisivat valtaan tullessaan toteuttaneet toisen asteen koulutukseen 270 miljoonan euron leikkaukset. Onni, että näin ei kuitenkaan tapahtunut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot edustajille Viitanen, Lauslahti ja sitten keskustelun aloittaneelle edustaja Heinäluomalle.

16.24 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todettakoon nyt eduskunnan pöytäkirjoihin, että meidän esityksemme on ensi vuodelle ja meidän sopeuttamiskemmemme on sen kanssa suhteessa, mitä olemme sanoneet vaalien alla, eli koko vaalikaudelle. (Timo Heinonen: Täältä ei löydä 2:ta miljardia ensi vuodelle!) — Ihan löytyy tästä sama linja. (Välihuutoja)

Puhemies! Todettakoon myös pöytäkirjoihin (Hälinää) — ihan rauhassa — edustaja Heinonen, että haluan kiittää teitä siitä, että olette itse julkisuudessa sanonut, että esimerkiksi edustaja Heinäluoman ja opposition puheenvuoroilla on ollut merkitystä siinä, että hallitus esimerkiksi on näitä pätkähulluja lakiesityksiään perunut. (Timo Heinonen: En minä niin ole sanonut!) Se on ollut hyvä, että tunnustatte sen, että opposition työllä on ollut merkitystä. Ja nyt toivon, että ottaisitte kantaa myös siihen, mihin otitte kantaa ennen vaaleja blogissanne, että ei voi olla niin, että eläkkeensaajat äänestäisivät sellaisia, jotka hyväksyisivät, että eläkkeensaajien verotus on palkansaajien verotukseen nähden epätasa-arvoinen. Nyt te olette itse (Puhemies koputtaa) toimimassa niin. Voisitko perua myös tämän päätöksen? Oppositio on puhunut kyllä (Puhemies koputtaa) paljon siitä.

16.25 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni hallitus toimii erittäin viisaasti. Me teemme etunojassa säästöpäätökset. Se johtaa siihen, että jatkovuodet voidaan keskittyä kasvun aikaansaantiin. Kärkihankkeet itse asiassa ovat erinomainen esimerkki siitä, kuinka voidaan sysätä meidän elinkeinoelämämme kohti uutta. Ne ovat sysäviä panostuksia. Niillä ei varmastikaan ole tarkoitus rahoittaa kokonaisuudessaan vaan saada se osallistuminen elinkeinoelämästä ja myöskin ohjata sitä tietyllä tavalla hallituksen tärkeäksi kokemiin kohteisiin.

16.26 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Heinosta kysymyksestä. Ja ei todellakaan SDP:n vaaleja edeltänyttä ohjelmaa oltu ajateltu niin, että kaikki leikkaukset pannaan voimaan ensimmäisenä vuotena. Sehän nyt olisi suhdanteiden kannalta ja työllisyyden kannalta aivan murhaava yhdistelmä. Eli SDP:n vaihtoehto tehdä säästöjä ja lisätä tuloja perustui koko vaalikauden ohjelmaan. Me esitimme, että nämä päätökset tehdään kyllä heti, mutta ei suinkaan niin, että ne astuvat saman tien kaikki voimaan. Siinä ei ole logiikkaa.

Ja sitten mitä tulee työllisyyteen — sehän on tämä avainkysymys — niin ikävä kyllä kukaan muu tässä salissa kuin ehkä joku hallituspuolueen kansanedustaja ei usko näihin kärkihankkeisiin. Asiantuntijalausunnat ovat olleet murskaavia. Pitäisi tehdä tässä ja nyt jotain todellista. Te ette vielääkään sano kantaanne tähän työntekijän TEL-maksun alennukseen ja yrittäjien työvoimakustannusten helpottamiseen. Ette te vielääkään sano kantaanne tähän Rinteen malliin, ette te vielääkään sano kantaanne tähän ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamiseen.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, ajatukseni on, että käydään suhteellisen lyhyitä debattijaksoja, kun täällä on vain muutama edustaja kuitenkin paikalla. Menemme aina välillä varsinaisia puheenvuoroja eteenpäin, ja sitten kun tulee selvä jännite, siinä viivähdetään hetki debatin merkeissä.

16.28 Olavi Ala-Nissilä kesk: (Toimi Kankaanniemi: Tuleekohan nyt jännitettä?) Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenvuorosta. Tässä tyydyn vain kommentoimaan lyhyesti käytyä keskustelua, ei synny suuria jännitteitä todellakaan.

Suomihan on sellaisessa tilanteessa, että meillä on kaksi vaihtoehtoa: asiat on hoidettava tai asiat jätetään hoitamatta.

Toiseksi, täällä aika vähän puhutaan siitä, missä maailmassa me tänä päivänä elämme. Me elämme jatkuvassa globaalissa rakennemuutoksessa, avoimessa taloudessa, jossa suomalainen työ ja tuotanto joutuvat kilpailemaan. Me elämme myöskin Saksan vetämässä yhteisvaluutassa, ei ole käytettävissä devalvaatiota enää meidän talouspolitiikkamme välineenä.

Tässä, kun toimintaympäristö on muuttunut, on selvää, että meidän pitää toimintamallia myöskin muuttaa. Silloin on edettävä, kilpailukykyä kun halutaan parantaa, muun muassa sisäisen devalvaation kautta. Tämä on juuri opposition ongelma. Sosialidemokraattisella puolueella ei enää ole tähän maailmaan konseptia. Se on surullista. (Toimi Kankaanniemi: Sosialismi on romahtanut!) Jos ei pysty rakenteita uudistamaan eikä sitten tehokkaasti julkista taloutta tasapainottamaan, niin jää konsepti toteuttamatta.

Arvoisa puheenjohtaja! Kun lähdin täältä eduskunnasta tuonne eurooppalaisten lihapatojen ääreen 2006, niin silloin olin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ja puhuttiin jakovarasta, parin miljardin jakovarasta. Silloin meillä oli voimakas kasvu, osin euron, matalien korkojen tuoma kasvu, löysän rahapolitiikan tuoma kasvu. Suomi oli paljon silloin yhden yrityksen, yhden tuotteen varassa. Tätä aikaa me emme enää elä, vaan finanssikriisin kautta tilanne on huonontunut ja sitten sen varjossa jo suomalaisen työn ja tuotannon pohja rapautunut erittäin huolestuttavalla tavalla. Nyt meidän vientimme on hyvin vaikeassa tilanteessa.

Tällaisessa tilanteessa, puhemies, on vaikeaa, kun talous laskee tai talous ei kasva enää, ei ole kasvanut neljään vuoteen, tehdä mitään uskottavaa vaihtoehtobudjettia, eikä sellaista ole esitettykään. Kun katsoo SDP:n vaihtoehtobudjettia, niin sen rahoitus perustuu osin hyvin arveluttaville tulonkeräyksille eikä ole pystytty enää säästöjä esittämään sillä tavalla kuin ennen vaaleja puhuttiin. Eniten minä olen pettynyt vihreiden vaihtoehtoon, jotka ovat pitkään puhuneet kestävästä kehityksestä. Ei siitä ole mitään jäljellä enää, sillä jos me todella velkaannumme tällä tavalla meidän lastemme piikkiin, niin siitä on kestävä kehitys kaukana.

Arvoisa puhemies! Monet Euroopan maat ovat tehneet rakenteellisia uudistuksia, tasapainottaneet talouttaan, kaikki Baltian maat, Irlanti, Espanja. Virossa, kun edellisessä tehtävässä siellä vierailimme, minusta pääministeri Andrus Ansip sanoi erittäin hyvin sen, että Virolla on karmea historia, se on heitä opettanut. Sen takia he liittyivät heti Euroopan unioniin ja Natoon, mutta koskaan se ei ole heille riittänyt, vaan Viro haluaa olla taloudellisesti itsenäinen, kun elää suuren naapurin varjossa. Sen takiahan Viron valtiolla ei ole velkaa kuin vajaa 10 prosenttia bkt:stä. Myöskin Latvia laittoi erittäin kovalla ohjelmalla taloutensa kuntoon, ja nyt molemmissa talous kasvaa Euroopan kärkivauhtia, samoin Espanja, jossa tehtiin nämä uudistukset. Sen sijaan Ukrainassa, joka myöskin elää Venäjän naapu-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

rissa niin kuin Suomi ja Virokin, kun talous on täysin rempallaan ja hallinto korruptoitunut, ei pystytä ihmisten asioita hoitamaan ja silloin on ulkopuolelta helppo tulla vaikuttamaan. Siis myöskin taloudellinen itsenäisyys on Suomelle tärkeää pitää tässä tilanteessa mielessä.

Puheenjohtaja! Ranskassa tehtiin myönteinen vallankumous, kun syntyi ilmastopuolitus. Se on erittäin tärkeä asia meille. Siellä pystyttiin sopimaan, kun oli sen aika. Suomessa, totta kai, tämä antaa mahdollisuuksia. Täällä on biotaloutta SDP:n ja vihreiden taholta moitittu ja jopa pilkattukin, että on navettanäpertelyä ja muuta. Kuitenkin maa- ja metsätaloudenhan on koko biotalouden perusta. Minusta siinä on iso mahdollisuus nyt meille tämän ilmastopuolituksen syntymisen jälkeen. (Puhemies koputtaa) Se on osa hallituksen strategista muutosohjelmaa, ja tätä strategista muutosta me tarvitsemme Suomessa, ja siihen meillä pitää olla valmius. (Eero Heinäluoma: Rakentava puheenvuoro!) — Aina. (Eero Heinäluoma: Usein!)

16.33 Vesa-Matti Saarakkala ps (nopeatahtinen puheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kahden vastuuttomasti hoidetun hallituskauden jälkeen Sipilän hallituksen politiikka ja sen rajuus ovat päässeet yllättämään monet suomalaiset. Leikkauksia, heikennyksiä ja uudistuksia pannaan nyt toimeen kovalla tahdilla, ettei Suomi ajautuisi edellisen hallituksen hyväksymän talouskurisopimuksen myötä EU-komission talutusnuoraan ja menettäisi toimivaltaansa määrätä siitä, miten Suomi sopeutuu talous- ja rahaliiton ajan olosuhteisiin.

1990-luvun lopussa Suomelta vietiin itsenäinen rahapolitiikka silloisen sinipunahallituksen toimesta. Sitä ennen 90-luvun puolivälissä Suomi liittyi EU:hun, ja yleinen tulkinta on, että jo tuossa Esko Ahonkin ajamassa liittymissopimuksessa Suomi sitoutui samalla rahaliittoon, sillä muutamaa vuotta myöhemmin eduskunta ei erikseen päättänyt rahaliittoon liittymisestä, vaan asiasta ikään kuin tiedotettiin eduskunnalle pelkällä hallituksen tiedonannolla.

Arvoisa puhemies! Euro ei ehtinyt olla käytössä kuin puolivuosisikymmenen, kun sen heikkous ja luonne paljastuivat. Siitä lähtien koko rahaliiton olemassaolo on perustunut kansallisen päätöksentekovallan vähentämiselle erilaisin toimivallan siirtoin sekä maiden välisille tukipaketeille ja vakausmekanismien sekä Euroopan keskuspankin kautta lisätylle yhteisvastuulle. Turvapaikanhakijoiden vyöryn ja terrorismin myötä ollaan ottamassa ratkaisevaa loikkaa kohti EU:n liittovaltiota, kun taakkaa jaetaan sekä taloudellisesti että väestösiirtoin, ja esillä ovat myös sotilaallinen yhteisvastuu ja yhteinen rajavalvonta. Tätä menoa on selvää, että kymmenen vuoden päästä Suomi on EU:n pohjoisin osavaltio, ellei sitä ennen Suomi irtaannu vähintään rahaliitosta tai ellei nykymuotoista EU:ta pureta tai ellei EU hajoa. Todellisuudessa onkin niin, että isossa kuvassa ainakaan oppositio ei tarjoa todellista vaihtoehtoa nykyiselle todellisuudelle.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan käsittelyyn on tulossa pian europarlamenttiin eduskunnan sijaan hakeutuneen ja valituksi tulleen Paavo Värysen ajama kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämisestä Suomen jäsenyydestä talous- ja rahaliitto Emussa, eli euroasia tullaan Suomessa perkaamaan pohjamutia myöten, varsinkin jos kansanäänestys päätettäisiin lopulta järjestää. Aihetta olisi, sillä euro on heikon taloustilanteemme keskeisin syy, mutta velkaelvyttämällä euro-olosuhteissa ajaudumme liittovaltioon.

Arvoisa puhemies! Koko vaalikausi on tähän asti ollut yhtä kriisiä viikosta viikkoon. Milloin Suomeen on kohdistunut raju ulkoinen paine, milloin hallitus on ajautunut sisäisesti kahnauksiin, ja silloin kun on ollut rauhallisempaa, on oppositio tekemällä tehden, ku-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ten tänään, yrittänyt kylvää riitaa. Kansalaiset ovat hämillään. Toisaalta olisi hyvin erikoista, jos poliitikot ja kansalaiset eivät tässä nykytilanteessa reagoisi mitenkään. Saattaahan nimittäin olla, että juuri tämä ajanjakso tullaan historiassa muistamaan ratkaisevana tavalla taikka toisella. Tunnen ja tiedän, että lujalle johtajuudelle on nyt tarvetta, tilausta ja tukea. Lisäksi tarvitaan kuitenkin rohkeutta kyseenalaistaa Suomen pitkän linjan poliittiset valinnat. Ei riitä, että puutumme vain sisäpoliittisiin kysymyksiin budjetin ja työmarkkina-politiikan myötä.

Arvoisa puhemies! Kansa on rangaissut gallupeissa lähes yksinomaan perussuomalaisia siitä, millaiset olosuhteet edelliset hallitukset Sipilän hallitukselle ovat 1990-luvulta alkaen isoilla ratkaisuilla — EU:n rahaliiton ja 2000-luvun Lissabonin sopimuksella ja vapaan liikkuvuuden Schengenin sopimuksella — luoneet. Toki rankaisua on tullut myös siitä, että teot hallituksessa eivät vastaa täysin sitä, mitä oppositiossa etenkin puolueenjohto on antanut ymmärtää. Silti gallupromahdus 20 prosentin tuntumasta alle 10 prosenttiin kertoo enemmän itse ajasta kuin perussuomalaisten hallituspolitiikasta.

Hallitus on parantanut juoksuaan, ja rivit ovat tiivistyneet. Omalta osaltani totean, että hallituksen politiikka ei ole aivan sitä, mitä haluaisin, mutta hallitus nauttii silti luottamustani, koska sisimmässään kaikki tietävät, että punavihreältä oppositiolta puuttuu uskottava vaihtoehto. Lisäksi oppositio on hyvin hajanainen eikä sillä olisi minkäänlaisia edellytyksiä ja valmiuksia nykyisessä koostumuksessaan korvata hallitusta ja johtaa Suomea. Suomi ajautuisi perikatoon, jos punavihreä oppositio nousisi hallitukseen. Ennen aikaisten vaalien mahdollisuus oli ja meni, eli enää on turha kenenkään sellaisia haikailla. Meni syteen tai saveen, nyt ollaan kyydissä, juna on jo täydessä vauhdissa. Enää ei voi hypätä kyydistä, vaan sen sijaan on valittava oikea raide ja kerrottava matkustajille, mikä on päätepysäkki. (Puhemies koputtaa) Tarvitaan selkeä visio ja lupaus siitä, että kyydissä kannattaa olla. Jos tässä ei onnistuta, juna suistuu kiskoilta ja törmää vuorensiinään.

16.38 Harri Jaskari kok: Arvoisa puhemies! Tänään on taas aika paljon keskusteltu mielikuvilla ja yllättävänkin vähän faktoilla ja siitä, mitä aidosti pitäisi tehdä faktoihin perustuen. Oikeastaan koko syksy on keskusteltu hyvin paljon siitä, perustuvatko kaikki selvitykset tosiasioihin.

Minä otan kolme esimerkkiä.

Täällä on hyvin paljon sanottu ja myöskin opposition puolella, että varsinaisesti varakkaimmat, rikkaimmat eivät osallistu talkoisiin, joissa yritetään Suomea kääntää, ja minkälainen on tällainen käytännön työlinja. Jos nyt kuitenkin puhutaan ihan faktaa siinä suhteessa, miten meidän täytyisi saada ihmisiä töihin: Ensimmäinen lähtökohta on luonnollisesti se, että meillä olisi näille meidän palveluille ja tuotteille menekkiä, aidosti vientiä, meillä olisi kilpailukykyä. Silloin ruvetaan puhumaan jo siitä paikallisesta sopimisesta: millä tavalla se luodaan yritystasolla. Toisaalta on tosiasia, että käytännössä kynnys lähteä töihin, kun työttömäksi jää, on kuitenkin suhteellisen suuri. Otan tämän aamun esimerkin: yksi tuttavani jäi työttömäksi, ja hän sanoi, että hän nyt rauhassa katselee ainakin kahdeksan kuukautta, ennen kuin hän rupeaa miettimään. Se liittyy siihen, että ei ole tällaista Tanskan mallin kuviota, jossa lähdetään saman tien liikkeelle, yritetään löytää erilaisia malleja takaisin työhön. Kolmas tosiasia on se, jos puhutaan ihan faktaa, että pienten palkkojen verotus on korkeintaan eurooppalaista keskitasoa, ja varsinkin hyvin pienissä palkkoissa se on alle eurooppalaisen keskitason. Ja sitä kautta, nyt kun on vielä tulossa tämä 450 miljoonan laajennus työtulovähennykseen, yritetään niitä vielä saada kilpailukykyi-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

semmäksi. Sitten kun puhutaan siitä, ovatko osallistuneet talkoisiin sitten ne, joilla on suuremmat tulot: on tullut solidaarisuusveroa, on tullut eläkeläisten raippaveron, on tullut pääomaveron kiristystä, pääomatulo progressiiviseksi, osinkoveron kiristystä. Itse asiassa 11 prosenttia tulonsaajista maksaa 45 prosenttia veroista, jolloin on tullut se ongelma, että onko innostusta tehdä töitä. Ja nämä kaikki ovat ihan tilastollisesti faktaa katsottavana, jolloin se mielikuva, kuka osallistuu, kuka yrittää yhdessä rakentaa tätä Suomea, ei välttämättä ole se, mitä täällä julkisuudessa puhutaan.

Toinen kysymys, joka on paljon tullut esille, on erityisesti SDP:n esittämät vaihtoehdot ensimmäisen vieraan työntekijän työeläkemaksukuviosta, tämäntyyllisistä asioista. Mutta sitten kun ruvetaan kysymään niiltä, jotka yrittävät työllistää, niin nämä ovat sellaisia keinoja, jotka voivat vaikuttaa vähän, mutta se suuri, suuri kynnys on siinä, uskalletaanko henkilö palkata, uskalletaanko kokeilla, lähtisikö tämä homma menemään eteenpäin. Ja siinä aidosti puhutaan silloin paikallisesta keskustelusta ja sopimisesta, jolloin tämä homma voisi lähteä liikkeelle, testaten. Se on noin sata kertaa suurempi asia, se paikallinen sopiminen, kuin nämä pienet viilaukset, mitä SDP:n vaihtoehdossa esitetään. Antakaa nyt kokeilla tätä asiaa ja katsokaa myöskin sen mahdollisuuksia, jotka voivat olla paljon, paljon suurempia.

Ja kolmantena mielikuvapolitiikkana on juuri tänäänkin se paljon hoettu, että SDP ottaisi vähemmän velkaa. Siinä on se tosiasia, että ainahan voi nostaa sitä tulopuolta, aina voisi niin väittää oletettujen tulopuolen nostojen perusteella — niin kuin ensimmäinen tulopuolen nosto on juuri tämä harmaaseen talouteen 20 miljoonaa, ja on arvio, että siitä tulee 200 miljoonan tulot takaisin, arvio tästä, jolloin voidaan tehdä sellainen päättely, että jos laitetaan 40 miljoonaa, niin sieltä tulee 400 miljoonaa, jos laitetaan 80 miljoonaa, sieltä tulee 800 miljoonaa. Tai tämä rahoitusvero, 230 miljoonaa. Sen seurauksena on kuitenkin se rahan hintatason nousu, joka taas vaikeuttaa sitä, investoivatko yritykset, työllistääkö se — ketjureaktio. Tai sitten tämä Sitran siirto, 350 miljoonaa Sitrasta. Onko niin, että se ei ole kehittävä organisaatio — tässä yritetään kehitystä tehdä — vai ei? Vai onko se vain tehnyt sellaisia selvityksiä ja tutkimuksia, jotka ovat vähän haasteellisia jostakin poliittisesta näkökulmasta, uusia, mietittäviä?

Eli puhutaan asiaa, (Puhemies koputtaa) puhutaan faktaa myöskin tässä tämän iltapäivän keskustelussa.

16.44 Annika Saarikko kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty, kuten tapoihin kuuluu, väittelyä siitä, kumpi on oikeassa talouden tilannekuvansa ja toimenpiteidensä kanssa, hallitus vai oppositio, ja kumpaankin liittyen lyhyt huomio.

Ensinnäkin paljon parjatuille sosialidemokraateille — ja syystäkin on toki parjattu — haluan todeta sen, että on ollut kuitenkin varsin ansiokasta, ja se hyvänä tekona teidän osaltanne mainittakoon, että viime kaudella te kuitenkin noin kauden puolivälissä havahduitte siihen, että tämän maan taloustilanne vaatii toimenpiteitä. Tämä työ, joka tällä hallituksella olisi käsissään, olisi vielä paljon, paljon suurempi ja hankalampi, ellei olisi lähdetty edes aloittamaan näkemystä siihen suuntaan, että tämän maan pitää uudistua ja että tässä maassa pitää myöskin säästää ja jakaa rahoja uudella tavalla, sitä vähenevää pottia, myöskin kasvavan työttömyyden oloissa. Se laskettakoon teidän ansioksenne — haitaksenne se, että havaitsitte sen vasta kauden puolivälissä.

Mitä tulee tämän vuoden ja tämän Sipilän hallituksen ensimmäiseen budjettiin, nythän on hyvä huomata, että vasta ensi vuoden budjetista alkaen on näkyvissä tämän hallituksen

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

poliittinen tahtotila siitä, miten Suomea uudistetaan ja tätä maata johdetaan, ja toivottavaa on, että vaikutukset näkyvät. Samalla kuitenkin on hyvä olla realistisesti aikataulun osalta. On ihan selvää, että Suomen kaltainen laiva kääntyy hitaasti, ja kaikkein paras orastavin merkki onnistumisistamme mitataan suomalaisten työpaikkojen määränä. Se mitataan nyt akuutisti myös esimerkiksi pakolaistilanteen hoitona ja toisaalta velkaantumisen pysäyttämisenä, mutta viime kädessä meitä mitataan suomalaisten työpaikoilla ja sitä kautta yhä useamman suomalaisen elämän merkityksellisyyden kokemuksella ja tietenkin, kun budjetista puhutaan, talouden rattaiden pyörimisillä. Eli pitää olla malttia nähdä, että asiat tapahtuvat hitaasti mutta varmasti.

Täällä on viime viikolla käsitelty ja myös tänä iltana käsitellään sellaisia lakeja, jotka ovat hallituksellekin hankalia, liittyvät säästöihin, juuri siihen tilannekuvan tunnistamiseen Suomen taloudessa, ja siksi minusta on perusteltua ja oikein, että hallituspuolueen edustajana on tässä kohdin lupa myös kertoa niistä hyvistä asioista, joita budjetti kaikesta huolimatta pitää sisällään. Itse katson sitä tietenkin tiiviimmin juuri sosiaali- ja terveystalouden sektorilta, ja ilokseni totean, että omaishoitoon, siihen paljon puhuttuun ja poliittisissa puheissa esiin nostettuun omaishoitoon yhteiskunnan voimavarana, vihdoinkin kohdistetaan merkittävä potti rahaa: vuoden 2017 alusta 75 miljoonaa vuosittain pysyvää rahaa ja ensi vuoden kesästä alkaen 50 miljoonaa, kun laki saadaan valmiiksi. Samanlainen lisäraha kohdistuu myös pienempään perhehoitoon, myöskin tulevaisuuden hoitomuotona, niin lasten kuin ennen kaikkea uutena asiana ikäihmisten hoidon osalta. Nyt se on täysin alikäytetty resurssi. Minusta on myös hyvä, että eläkeläisiin kohdistuvana vaikeana aikana me pystymme tekemään lisäsatsauksen takuueläkkeeseen ja myös vapauttamaan tietyt pienituloisimmat väestöryhmät Yle-verosta, sekin koskettaa monia suomalaisia.

Ihmettelen myös, muistaakseni edustaja Heinäluoman esiin nostamaa, moitteen sanaa kärkihankkeista. Minusta se kuvastaa hyvin penseää suhtautumista tapaan tehdä asioita uusiksi ja strategiseen ajatteluun. Minusta kärkihankkeet ovat sellaisia satsauksia, joiden vaikutukset voidaankin nähdä vasta jonkin ajan kuluttua. Ne ovat muutosrahoja — niiden oikeampi nimi olisi ehkä "muutosohjelma" tai "muutosraha" — siihen, että totuttuja asioita voitaisiin tehdä toisin. Erityisesti lasten ja perheiden muutosohjelmaa katson hyvin toiveikkaasti. Liian pitkään me olemme puhuneet, että lastensuojelun kustannuksista pitää päästä eroon ja satsata ennalta ehkäiseviin palveluihin, ymmärtää lasten ja perheiden elämää kokonaisuutena neuvolan ja koulun ja päivähoidon välillä. Nyt tämä tapahtuu. Me teemme totaalisen uuden palvelukonseptin, mallinnamme parhaat käytännöt kuntakentältä. Jos joku pitää tätä turhanpäiväisenä työnä, niin kustannusten tai ihmisten elämän arvokkuuden osalta rohkenen olla syvästi eri mieltä. Minä uskon hallituksen kärkihankkeisiin ja pidän rohkeana, että totuttuja tapoja tehdään uusiksi myös täällä puhutun biotalouden osalta.

Viimeimmäksi, arvon puhemies, pieni harmistuksen, moitteen ja kehotuksen sana, joka liittyy nyt eduskunnan osalla sovittuun päihdeäitien rahoitukseen. Olen kiitollinen siitä, että tuo tärkeä, paljolti ennalta ehkäisevä toiminta saa nyt miljoonan sen sijaan, että alun perin potissa ei ollut yhtään vaan rahoitus oli kuntakentän ja RAY:n varassa. (Puhemies koputtaa) Aiemmin rahoitus oli puolitoista miljoonaa, ja tähän pitää saada pysyvä ja kestävä ratkaisu.

16.49 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Ihan näin aluksi kannatan edustaja Heinäluoman tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Täällä on hyvin paljon keskusteltu siitä, miten saamme kasvua aikaan, ja tämä on se kaikkein tärkein asia, koska nimenomaan, kun saamme sitä kasvua aikaan, joka luo kestäviä työpaikkoja eli työpaikkoja sellaisille aloille, joilla on aitoa kysyntää maailmalla, se on ainut tapa, millä Suomi pääsee nousuun.

Tässä haluan nyt kiinnittää huomiota Pariisin ilmastopöytäkirjaan. Se tulee moninkertaistamaan ilmastomyönteisen teknologian tarpeen maailmalla: energiatehokkuutta, uusiutuvia energioita, uusia tapoja tehdä kestäviä tuotteita, kiertotaloutta. Ja tässä Suomen on oltava mukana. Täällä on puhuttu siitä, että meidän täytyy omissa hankinnoissamme ottaa tämä huomioon ja meidän on myöskin otettava tämä huomioon omassa koulutuksessamme, tutkimuksessamme, kehitystyössämme. Tämä asettaa nyt erittäin vakavaan tilanteeseen ne koulutus- ja tutkimusrahaleikkaukset, jotka tämä hallitus tekee. Suomi nykyisellään on niitä maita, jotka ovat kärjessä koulutuksessa, mutta kuinka kauan? Juuri nyt meidän pitäisi pystyä satsaamaan nimenomaan tähän osaamiseen.

Täällä on puhuttu siitä, mitä vaikutusta hallituksen niin sanotuilla kärkihankkeilla, kuten biotalouden kärkihankkeella, voisi olla. Itse toivon todella, että tähän alueeseen satsataisiin, että siinä saataisiin liikkeelle aidosti uutta, jolla kyetään vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja saamaan sieltä erityisesti puulle entistä enemmän kilohintaa. Meillä on erittäin paljon sellaisia mahdollisuuksia, joita puusta voi tehdä, korvata sillä esimerkiksi öljyperäisiä tuotteita. Mutta olen hyvin skeptinen sen suhteen, että ne saavutettaisiin niillä satsauksilla, joita hallitus esittää: 100 miljoonaa käytännössä koko hallituskaudeksi tähän tärkeään kärkihankkeeseen, ja sekin vielä asiantuntijoiden mukaan levitetään hyvin laajalle. Haluan todella uskoa siihen, että tähän halutaan satsata.

Sitten ottaisin muutamia erityisasioita esille: On erittäin valitettavaa, että tähän maailman aikaan hallitus leikkaa erityisen paljon kansalaisyhteiskunnan rahoista. Eniten keskustelua ovat herättäneet kehitysyhteistyöjärjestöt. Me tiedämme kaikki, mikä tilanne tällä hetkellä on Euroopan rajoilla. Siellä tarvitaan nimenomaan sitä, että saadaan kehitystä liikkeelle. Miten Suomi voi olla tässä täysipainoisesti mukana, kun 40 prosenttia kehitysyhteistyörahoista leikataan? Myös rauhanjärjestöiltä leikataan. Mietin vain, eikö nyt olisi meidän kaikkien etu, että me saisimme tässä suomalaisessa yhteiskunnassa mahdollisimman monipuolista keskustelua aikaan. Eurooppalaisilta järjestöiltä itse asiassa leikataan kaikkein eniten. Se esitys, jonka hallitus teki, leikkaa esimerkiksi Eurooppalaiselta Suomelta eurooppalaisten järjestöjen kattojärjestönä kaikki sen rahat. Me voimme todennäköisesti hakea sitten järjestölle rahaa erilaisiin hankkeisiin, mutta se varsinainen toimintaraha on budjetista leikattu. Kysyn vain, ketä palvelee se, että kansalaisjärjestöiltä leikataan näin rajusti. Kaikki ymmärtävät sen, että vaikeassa taloustilanteessa kaikki joustavat, mutta eivät sitä, että nämä leikkaukset kohdistetaan näin valtavina nimenomaan kansalaisjärjestötaidoille. (Pia Viitanen: Se on mahdoton tilanne, mahdoton!)

Kaiken kaikkiaan sanoisin, että kyllä hallituksen pitää pystyä katsomaan myös sitä totuutta silmiin, saadaanko aitoa kasvua sillä aikaiseksi, että leikataan ja nimenomaan leikataan pienituloisimmilta. Nythän meidän suurin ongelma on se, että meillä hyytyy talous. Menkää kauppoihin. Katsokaa, miten tyhjiä ne ovat, jopa näin joulun alla. Se kertoo aika paljon siitä, (Puhemies koputtaa) missä me olemme menossa ja että pelkkä leikkauspolitiikka (Puhemies koputtaa) ei auta.

16.55 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Tämä budjettikeskustelu on mielenkiintoista. Me keskustelemme ja väittelemme tässä koko budjetin kokonaissummaa peilaten lop-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

pujen lopuksi aika pienistä summista. Eli tässä mielessä kiinnittää huomiota tämän keskustelun oikeasuhtaisuuteen. En tarkoita sitä, etteivätkö nämä määrärahat olisi merkittäviä ja niiden vaikuttavuus merkittävä, mutta kun valtakunnan taloudellinen tilanne on huonompi kuin vakava, niin nyt meidän täytyy yhdessä löytää ja hakea ratkaisuja ja olla niiden takana.

Vetoan tässä yhteydessä omalta osaltani voimakkaasti siihen, että erityisesti SDP vaikuttaisi myös siihen, että yhteiskuntasopimus tehdään. Nyt on se tilanne, että meidän täytyy yhdessä rakentaa pohjaa tulevaisuudelle, ettei tulevaisuudessa lähtölava mene liian alas.

Arvoisa puhemies! Sitten kun olemme kuulleet tässä SDP:n perusteellisesti laadittua vaihtoehtobudjettia, niin tunnustus siitä, että olette tehneet paljon työtä, mutta jonkun verran, eikä vain jonkun verran, uskottavuutta heikentää se, että teillä on ollut neljän vuoden ajan valtiovarainministerin salkku ja te olette päässeet täysin rinnoin toteuttamaan omaa näkemystänne ja nyt sitten tuntuu, että kesän aikana ja alkusyksyn aikana olisi löytynyt viisasten kivi niin, että rupeaa aurinko paistamaan. Ei tämä ole oikein uskottavaa, ja se ei tarkoita sitä, ettei niitä näkemyksiä, mitä te esitätte, oteta huomioon, niitä pitää ottaa huomioon, meidän yhdessä pitää esittää ratkaisuja. Mutta te esitätte, että teidän ratkaisu on ainoa oikea ja tällä päästään sitten johonkin tulokseen. Me elämme tänä päivänä, juuri tänä päivänä, ministeri Rinteen valmisteleman budjetin aikaa, ja jos kaikki hyvät asiat olisivat siinä toteutuneet, meillähan olisi talous valtavassa kasvussa, mutta kun ei ole, silloin me tarvitsemme vakavasti otettavia toimenpiteitä ja niitä täytyy yhdessä valmistella. Tämä keskustelu on välillä hyvin surullista väittelyä, ja se ei johda tulokseen. Minä ymmärrän sen, ja on hyväksyttävääkin, että tietyllä lailla poliittista retoriikkaa on, mutta kyllä siinä pitää olla uskottavuutta. Me olemme siinä tilanteessa, että nyt meidän yhteinen etu, koko maan etu, menee puolueen edun ohi. On tärkeää tietysti, että saa näkyviin oman näkökulmansa, "me olisimme tehneet toisin", mutta kun on ollut valta tehdä toisin, niin silloin siitä asiasta menee vähän uskottavuutta.

Me elämme mielikuvien aikaa, ja se on vähän surullista, että faktat tahtovat peittyä. Yksi mielikuva on se, joka on saatu aika onnistuneestikin mediassa läpi, miten hallituksen, tämän hallituksen, leikkaukset ovat kurjistaneet ihmisten tilannetta. Eivät tämän hallituksen leikkaukset — ei yksikään niistä — ole vielä käytännössä, me elämme Rinteen budjetin aikaa. Siksi on myös vastuullista se, millä tavalla me puhumme ja annamme mielikuvat asioista.

Sitten lopuksi otan vielä tämän pakkolakikeskustelun. Näyttää siltä, että siitä halutaan ottaa kaikki mehut irti, mitä on käytettävissä, mielikuvien rakentamiseksi. Nyt on kuitenkin tärkeää se, mihin hallituksen taholta on monta kertaa vedottu, meidän yhteinen tavoite on sopia. Me olemme yhteiskunnassa, jossa olemme tottuneet sopimaan, ja siksi ei kannata kylvää epäluuloa ja, voi sanoa, myrkkyä tähän asetelmaan, vaan rohkaista sopimaan. Mutta ei hallitus voi olla toimettona, joutilaana, ettei olla rakentamassa vaihtoehtoja, jos ei tätä sopimusta synny. Siitä on kysymys, nyt on aika mennä yhdessä eteenpäin, (Puhemies koputtaa) tämä on sen verran vakava tilanne.

17.00 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tölli on aivan oikeassa siinä, että Suomea on aina rakennettu sopien ja silloin on saatu isoja asioita vietyä läpi, kun on löydetty yhteinen tahto ja halu ja luotu sellaiset edellytykset, että on voitu lähteä yhteisiin päätöksiin. Tällä hetkellä on valitettavasti se tilanne, että hallitus on en-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

naksoon jo sanonut sen, mikä tämän sopimuksen lopputuloksen pitää olla, ja se ei edesauta sopimisessa ja neuvotteluissa. On myöskin selkeästi tuotu esille se, että pitää päästä sopimukseen myöskin siitä, mitkä ovat aidosti vaikuttavia asioita. Pitkä tällainen maltillinen palkkasopimus on se, minkä ympärille voidaan rakentaa, (Puhemies koputtaa) ja sen jälkeen nämä leikkaukset voivat tulla kysymykseen, mutta ensin... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

17.01 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tölliä on aina mielenkiintoista kuunnella — syvällistä arviointia ja analyysia. Ehkä pari reunamerkinä kuitenkin:

Totesitte sen, että olisitte odottanut, kun demareilla oli valtiovarainministeri edelliskaudella, että tietyt asiat olisivat olleet jo siinä mukana. Sanoisin asioita aika läheltä seuraneena, että meillä Suomessa monipuoluehallituksessa valtiovarainministeri ei ole kuitenkaan yksin mikään kuningas toteuttamaan yksinomaan puolueensa politiikkaa. Sen sijaan nyt, kun olemme oppositiossa, varmaan se punaväri näkyy sitten selkeämmin.

Ja vielä tästä pakkolaista nyt näitesti se, että kun on arvioitu, jos se joudutaan toteuttamaan, että ei siinä kyllä nyt uhkakuvia tehdä, niin se tietyillä (Puhemies koputtaa) työntekijäryhmillä merkitsee 5—10 prosentin ansiotason alennusta, kohdentuen (Puhemies koputtaa) erityisesti naisille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, kun edustaja Jarva ei ollut omalla paikallaan, edustaja Töllille. [Marisanna Jarva aloitti puheenvuoronsa.] — Siis vastauspuheenvuoro on edustaja Töllillä.

17.03 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä edustaja Myllerille kiitos puheenvuorosta. Ei hallitus ole sanellut tai sanonut lopputulosta eikä sisältöä, vaan kysymys on vaikutuksesta ja vaikuttavuudesta, siitä että tällä sopimuksella päästään tiettyyn vaikuttavuuteen. Siitähän on kysymys.

Mitä tulee hallitukseen ja oppositioon, siihen minkä edustaja Gustafsson otti esille, kyllä me tiedämme sen, kun olemme olleet kumpikin puolue sekä hallituksessa että oppositiossa, että kyllähän oppositiossa on helpompi rakentaa vaihtoehtoa, kun sen voi rakentaa sen varaan, että jos me olisimme, niin tapahtuisi — se tapahtuu virtuaalitodellisuudessa, eikä siitä puheesta tarvitse sen suurempaa vastuuta kantaa. Mutta kyllä nyt ollaan semmoisessa tilanteessa, että ei ole sitten sodan jälkeen oltu, että nyt on löydettävä yhteisiä ratkaisuja. Vetoan, että omalta osaltanne vaikutatte siihen, että nyt tehdään sopimuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Jarva, nyt paikan päältä, omalta paikalta, olkaa hyvä.

17.04 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): No niin, kiitos, puhemies! Täällä takana on hieman palaneen käryä havaittavissa sekä vähän fyysisesti että tässä puheen tasolla. (Jukka Gustafsson: Oho!)

Aikaisemmin edustaja Gustafssonin puheenvuorosta on ilo huomata se, että meillä on molemmilla se sama havainto, hallituksella ja oppositiolla, että kyllä nämä niin sanotut pakkolait kohdistuvat nimenomaan naisvaltaisiin aloihin epäreilusti, ja siksi juuri meidän kaikkien yhteinen tavoite on saada aikaan yhteiskuntasopimus, jotta miesvaltaiset alat,

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kaikki alat, saadaan mukaan näihin talkoisiin, että Suomi saadaan pelastettua. Olettehan mukana? (Jukka Gustafsson: Kyllä, samaa mieltä!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Listaan.

17.05 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden valtion budjettia voi silmäillä tyytyväisenä, ensinnäkin siksi, että perussuomalaiset ovat voineet tänä vuonna vaikuttaa siihen hallituksessa ensimmäistä kertaa, toiseksi siksi, että meidän kädenjälkemme näkyy hyvin käsiteltävänä olevassa budjetissa, ja kolmanneksi voi mainita, että pitkästä aikaa Suomella on hallitus, joka on kykenevä tekemään päätöksiä ja vielä peruskansalaisiamme hyödyttävällä tavalla.

Perussuomalaisilla kaiken budjettilinjan taustana on valtion ja Suomen kansalaisten taloudellisen turvallisuuden takaaminen. Suomen valtionvelka on nyt noin 100 miljardia euroa. Valtion budjetti on ollut koko kuluva vuosikymmenen alijäämäinen, ja bruttokansantuotekin on supistunut useamman vuoden ajan. Työttömyys on korkealla, talouskasvu hiipunut, ja kuten täällä on moneen kertaan sanottu, kilpailukyky rapautunut. Perussuomalaiset ymmärtävät, että näin ei voi jatkua, ja viime kädessä vastuu on eduskunnan luottamusta nauttivalla hallituksella.

Vain suurilla rakenteellisilla uudistuksilla on mahdollista pysäyttää Suomen velkaantuminen ja lopulta turvata nimenomaan julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoitus, hyvinvointivaltio. Talouden vahvistaminen 4 miljardilla eurolla ja kestävyysvajeen kiinnittämisen on vaikea mutta mahdollinen tehtävä, eikä sitä voi tehdä luonnollisestikaan ilman kipuja. Talous saadaan pelastettua vain yritysten toimintaedellytyksiä parantamalla, yrittäjyyteen kannustamalla ja sääntelyjä ja normeja purkamalla. On ollut sinänsä ilo huomata, että myös vasemmisto-oppositio on ollut sitä mieltä, että yrittäjyys ja sitä kautta työn luominen on tässä nyt se avainlääke. (Jukka Gustafsson: Aina oltu sitä mieltä!) — No niin, edustaja Gustafsson, aina oltu sitä mieltä, hienoa. Tämä on mukava kuulla. (Jukka Gustafsson: Koko liike on syntynyt siitä!)

Hyvä puhemies! Perussuomalaisilla on hallituksessa tarjota peukalonjalkia, jotka parantavat suomalaisten elämää. Uuden hallituksen ansiosta esimerkiksi takuueläke nousee, toimeentulotuella asetetaan indeksisidonnaisuus ja se siirtyy Kelan hoidettavaksi sekä — perussuomalaisille hyvin tärkeä asia — omaishoidon tukea nostetaan. Lisäksi työttömien peruspäivärahaa ei leikata ja työtulovähennyksellä huojennetaan pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta 450 miljoonalla eurolla. Kansalaisten taloudellinen rasitus kevenee perussuomalaisen ja hallituksen avulla, kun autoveroa alennetaan eikä bensaveroa nosteta. Yle-vero poistetaan 300 000 pienituloisimmalta, eikä Yleisradio, tuo jossain määrin pohjattomalta tuntunut kaivo, saa indeksitarkistuksia.

Me itse olemme valmiita leikkaamaan puoluetukea, ministerien määrää ja avustajien määrää. On aivan oikein, että leikkaukset kohdistuvat mahdollisimman hyvin kaikkiin ryhmiin ja mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Lisäksi tuulivoiman tukia ja kehitysapumäärärahoja leikataan. Sosialidemokraattien vaihtoehdossa kummastusta herättikin se, että windfall-vero olisi haluttu palauttaa, joka kuitenkin sosialidemokraattien aikana poistettiin. Tästä mielelläni kuulisin teiltä tarkemmin. Sen sijaan demarivaltiovarainministeriön johtamana edellinen hallitus nosti sekä yleistä ruuan, lääkkeiden että lehtien arvonlisäveroa, kaikkia niitä, mihin tämä hallitus ei lähde koskemaan, ja hyvä niin. (Jukka Gustafsson: Mutta ette alentaneetkaan niitä!) — Ei tässä nyt voi, edustaja Gustafsson, niin tehdä, että

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

jokainen hallitus aina peruu sen, mitä edellinen on tehnyt. Olisi aika huonoa päätöksentekoa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat osoittaneet, sanotaanko, ainutlaatuisuutensa ja luotettavuutensa äänestäjäkunnalleen uudistamalla Suomen maahanmuuttopoliittista linjaa. Voi sanoa Helsingin Sanomien analyysiin viitaten, että tämä hallitus tekee Suomen historian tiukinta turvapaikkapolitiikkaa. Tiukkuus itsessään ei ole itseisarvo, mutta tässä tilanteessa, missä ollaan siirtolaiskriisin osalta, Suomen niin kuin monen EU-maan on syytä tarkastella kansallista linjaansa kriittisesti, ja onneksi tämä hallitus on siihen ollut valmis. Muistamme, että vielä kesällä, kun tämä kriisi alkoi, realistinen ennuste oli 50 000 turvapaikanhakijaa, nyt puhutaan 35 000:sta. Hallituksen toimet ja Kenraali Talvi, pureva pakkanen, ovat tehneet tehtävänsä. Oleellista siis on, että tämän siirtolaiskriisin kustannukset saadaan tämän hallituksen aikana kuriin. On myönnettävä, että ensi vuonna täydennysbudjetin kautta tähän joudutaan laittamaan merkittävä summa, mutta näillä tiukennuksilla, mitkä hallitus on nyt tehnyt toimenpideohjelmassaan maahanmuuttoon liittyen tähän turvapaikkatilanteeseen, kustannukset saadaan kuriin.

Näillä puheilla, arvoisa puhemies, pystyn hyvillä mielin kannattamaan hallituksen tekemää ensi vuoden budjettiesitystä.

17.10 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Puhumme ensi vuoden talousarviosta, mutta tämä keskustelu on salissa tähän mennessä pitkälti — ymmärrettävästi — pyörinyt työllisyyden, yhteiskuntasopimuksen, kilpailukykypaketin ympärillä. Nämä ovat tekijöitä, jotka määrittävät myös ensi vuoden ja varmasti ainakin tulevien vuosien talousarvioita ja lisätalousarvioita. Työttömyyshän on ollut hurjassa kasvussa jo vuodesta 2011, niin että tässä on varmasti edelliselläkin hallituksella peiliin katsomisen paikka työttömyyden hoidossa. Olen vahvasti sitä mieltä, että meidän tulisi nähdä, että perinteiset keinot työttömyyden hoitoon eivät enää tepsii, joten tarvitaan jotain uutta. Siihen varmasti tämä yhteiskuntasopimus on se lääke, mitä hallitus yrittää uutena lääkkeenä.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä edeltävät puheenvuorot ja ehkä viimeisenä edustaja Tölli hyvin sanankääntein todistivat, sopimisen tie olisi ehdottomasti paras tie, koska tätä kautta me saisimme työelämää kaikista tasapuolisimmat ratkaisut. Mutta on todella huolestuttavaa, että yli puolen vuoden neuvottelujen jälkeen ei ole saatu minkäänlaista konkreettista tulosta. Huomionarvoista on myös se, että tässä viimeisessä yrityksessä osapuolina olivat vain työmarkkinajärjestöt ja siltikään mitään tulosta ei tullut. Ulkomailla asti herättää ihmetystä, miksi Suomessa ei kyetä sopimaan.

Työttömyys kasvaa koko ajan, ja meillä ei ole varaa vain seurata sivusta tilannetta. Sen takia hallitus joutuu suunnittelemaan rinnakkaista lainsäädäntöä, jos tuota yhteiskuntasopimusta ei saada aikaan. Ja onhan näin, että kun on taloudessa tiukkaa, niin meistä jokainen joutuu nipistämään jostakin saavutetusta edusta. Myös työssä käyvien pitää luopua jostakin, jotta työttömille saadaan työtä. Ja jos työmarkkinajärjestöt eivät pysty sopimaan, hallituksen täytyy kantaa vastuunsa ja viedä kilpailukykyä parantavaa lakipakettia eteenpäin. Tätä haluan sekä itselle että muille teroittaa ja muistuttaa, että tätä ihmiset vaaleissa halusivat ja tälle työlle hallitus sai vaaleissa mandaatin.

Arvoisa puhemies! Kun ihmisiä tuolla toreilla tapaa ja heidän sähköpostejaan ja viestejään lukee, niin suurin osa suomalaisista on valmiita tinkimään saavutetuista eduista. Esimerkiksi lomarahojen leikkausta tai loppiaisen ja helatorstain muuttamista työpäiviksi kannatetaan. Jotenkin tuntuu, että tämä tavallisten ihmisten, työssä käyvien ihmisten, vies-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ti ei oikein noitten etujärjestöjen pomoille selvästi kuulu — tästä tosin erittäin positiivisena poikkeuksena viime viikolla STTK:n Palolan ulostulo. Mutta moni on kuitenkin huolestunut julkisen sektorin lomien leikkaamisesta, koska se kohdistuu pitkälti naisvaltaisille hoitoaloille. Tästä olen itsekin hyvin huolissani. Mutta hallitus käyttää niitä keinoja, mitä sillä on. Hallitus ei esimerkiksi, edustaja Gustafsson, voi puuttua tuottavuutta alentaviin pekkaspäiviin, siihen hallituksella ei ole mandaattia.

Arvoisa puhemies! Hallitus tukee yrittäjyyttä ja kilpailukyvyn nostoa. Kilpailukykytoimilla hallitus pyrkii rakentamaan Suomesta taas maan, jossa kannattaa yrittää, investoida ja tehdä työtä. Eilisessä Savon Sanomissa oli erittäin mielenkiintoinen juttu varkautealaisesta Led Suutari Oy:stä ja sen toimitusjohtajasta Risto Koposesta. Mies on innovoitunut laitteita, joilla uv-valolla desinfioidaan erilaisia laitteita, ja näitä käyttömahdollisuuksia tulevaisuudessa on lähes rajattomasti: sairaalat, koko leikkaussalit — myös kenttäsairaaloissa tuo desinfiointi onnistuu — ja maidon pastörointi, tulevaisuudessa jopa salmonellavapaa liha voi olla totta. Mutta mitä tämä mies halusi sanoa toimittajan kysymykseen, kun tämä toimittaja kysyi, että mitä sanoisit samassa tilanteessa olevalle nuorelle keksijälle? Tuo mies, Risto Koponen, totesi: "Pakkaa vehkeet äkkiä putkikassiin ja vaihda maata. Suomessa ei anneta edellytyksiä yrittämiseen." Arvoisa puhemies, tämä on tärkein viesti hallitukselle. (Puhemies koputtaa) Tämän täytyy muuttua, vain (Puhemies koputtaa) yrittämisen kautta saamme työpaikkoja.

17.16 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Heti aluksi haluan kiittää edustaja Tölliä erittäin hyvästä puheenvuorosta. Hän sanoi, että koko maan etu on tärkeämpi kuin puolueen etu. Myös perussuomalaiset ovat ottaneet tämän vakavasti ja ajatelleet kaikessa päätöksessään ja hallituksessa mukanaolossaan Suomen etua. Myös opposition kristillisten Östmanilla oli erittäin rakentava puheenvuoro tässä aikaisemmin jo.

Vuoden 2016 valtion talousarviossa näkyy ja tuntuu Suomen taloudellisesti heikko tilanne. Säästöjä on saatava ja julkisen talouden sopeuttaminen on käynnistettävä, ja näin hallitus on sitoutunut tekemäänkin. Monet säästötoimenpiteet vaikuttavat kovilta, rankoilta, ja koskettavat laajalti suomalaisia. Päämääränä on kuitenkin pysäyttää maamme liukuminen entistä syvemmälle taloudelliseen ahdinkoon. Pahempaa on luvassa, elleimme ryhdy tosissaan toimeen.

Lisähaasteita jo vaikeaan tilanteeseen tuo jyrkästi lisääntynyt maahanmuutto, jonka kokonaiskustannukset ensi vuodenkin osalta ovat vielä tuntemattomat. Varmaa on se, että kustannuksia tulee huomattavasti lisää. Hallitus on kuitenkin ansiokkaasti saanut rajoitettua pakolaisvirtoja viime aikoina ja pyrkii toimenpiteillään vähentämään maahanmuuton kustannusten kasvua. Kotouttaminen tulee olemaan tässä keskeisessä roolissa. Jos maahanmuuttajien työllistyminen ja sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan epäonnistuu, tulevat taloudelliset ja sosiaaliset kustannukset nousemaan hyvin korkeiksi. Jos se taas onnistuu, saattaa Suomi hyötyäkin verotulojen kasvusta. Kotouttamisen tie on kuitenkin pitkä, emmekä myöskään saa unohtaa lukuisia työtä etsiviä suomalaisia. Työllisyys on saatava nousuun. Työn vastaanottamisen pitää olla kannattavampaa kuin kotiin jäämisen.

Istuva hallitus on ennen kaikkea uudistava hallitus. Monia hallinnonaloja sopeutetaan vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen ja samalla valmistellaan julkista sektoria vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Merkittävimpiä uudistusten ja säästöjen kohteita ovat koulutus, kulttuuri ja kasvatus. Opetus- ja kulttuuriministeriön budjetiksi esitetään ensi vuonna 6,7:ää miljardia euroa. Se

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

on toki vähemmän kuin kuluvana vuonna. Säästöt syntyvät pitkälti määrärahojen vähentymisestä ja indeksikorotusten jäädyttämisestä. Päämääränä on säästää niin, etteivät toimijoiden keskeisimmät tehtävät kärsi. Monet säästöistä tuntuvat epärealistiltakin, mutta rahat ovat todella vähissä, ja asiat on tehtävä järkevämmiin pienemmällä resursseilla. Hallitus pyrkii myös tulojen kasvattamiseen koulutuksen alalla. EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta tullaan perimään maltillisia lukukausimaksuja, korkeakouluja pääomitetaan ja koulutusvientä edistetään. Samalla korkeakoulujen ja oppilaitosten rahoituspohja laajenee ja riippuvaisuus julkisesta rahoituksesta vähenee.

Arvoisa puhemies! Veteraaneja ei ole budjetissa unohdettu. Positiivista on se, että veteraanien kuntoutusmäärärahan taso veteraania kohden nousee noin 50 euroa verrattuna vuoden 2015 tasoon, mutta on ollut käsittämätöntä, että veteraanijärjestöjen pitää joka vuosi tulla muistuttamaan olemassaolostaan. Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta määrärahasa on huomioitu myös sotainvalidien haitta-asterajan alentaminen 20 prosentista 15 prosenttiin. Kustannusvaikutus on 5 miljoonaa euroa vuonna 2016. Suunta on oikea, mutta edelleen 10 prosentin haitta-asteesta kärsivät sotainvalidit jäävät ilman kunnallisia avopalveluja. Mielestäni meidän on edelleen osoitettava kiitollisuutemme heidän uhrauksilleen, ja mikä olisi sen parempi tapa osoittaa kiitollisuutta kuin taata sodissa vammautuneille riittävät kunnalliset palvelut? Asian hoitamista ei saisi siirtää enää yhtään pidemmälle. Kaiken kaikkiaan sotiemme veteraaneja on jäljellä enää 23 000.

Vaikka leikataan, vielä silti lisähuomioita budjetista, positiivisia: Hallitus panostaa omaishoitoon, 300 000 pienituloisinta ei tule maksamaan Yle-veroa, ja teiden perushuoltoon on tulossa merkittäviä panostuksia. Myös etsivään nuorisotyöhön ja perusopetukseen panostetaan.

Kun ajattelen näitä tämän päivän keskusteluja ja kuuntelin niitä myös työhuoneessani osittain, tuli sellainen olo, että ovatko täällä opposition viisaat ja hyväsydämiset ja hallituksen tyhmät ja pahansuovat. (Puhemies koputtaa) Mutta näin ei ole. Hyvää joulua kaikille, koko Suomen kansalle sekä oppositiolle ja hallituksen jäsenille! Eteenpäin! — Kiitos. (Eduskunnasta: Kiitos!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kososelle nyt sitten varsinainen puheenvuoro.

17.21 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden budjetin laadinta ei ole ollut hallitukselle aivan helppo tehtävä. Suomen suunnan on muututtava, ja se tapahtuu vastuullisella taloudenpidolla ja siten, ettemme elä yli varojemme. Hallituksen tehtävä on talouden suunnan muutos.

Kuten edustaja Heikkinen erinomaisessa puheessaan toi ilmi, yritysten toimintaympäristöä on muutettava suotuisammaksi, jotta uusia työpaikkoja syntyy ja työttömyys laskee. Tästä hyvänä osoituksena on yritysten normien purkaminen, josta pian lisää, ja toisaalta tuleva perustulokeilu. Myös Suomen rakenteita on muutettava. Tästä osoituksena taas on sote- ja maakuntauudistus, josta tehtiin syksyn aikana historiallinen päätös. Yhteiskuntasopimuksen tarvitsimme kipeästi, mutta sen tie on ollut töyssyinen. Ruotsissa tämä muutos toteutettiin jo 90-luvun laman jälkeen yhteisymmärryksessä. Toivon vahvasti, että Suomessa samanlainen yhteisymmärrys löytyisi ja sopimukseen päästäisiin viimeinkin. Kaikkien osapuolten olisi riisuttava silmälaput. Emme todellakaan elä yksin oman ammatti- tai

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

yrittäjäryhmän kesken Suomessa, saati maailmassa. Olemme ajalehtineet riittävästi, liian kauan. Kilpailukykylakeja valmistellaan täytäntöön pantaviksi.

Viikonloppuna Pariisissa 195 maan kesken sovittiin kunnianhimoinen ja kattava ilmasopimus. Maailma oli valmis sopimukseen, koska ilmastokriisi on täyttä totta kuivuuden, rankkasateiden, hirmumyrskyjen ja katovuosien muodossa ihmisten elämässä. Toivon todella, että Suomen kriisi olisi riittävä, että olisimme valmiita yhteiskuntasopimukseen. Edustaja Tölli erinomaisessa puheenvuorossaan vetosi oppositioon ja teidän vaikutusvaltaanne sopimuksen syntymiseksi. On nimittäin selvää, että oppositiosta tie vie hallitukseen jossain kohtaa, ja siinä kohtaa pitää miettiä, minkälaisesta lähtökohdasta ja tilanteesta te haluatte päätöksiä lähteä tekemään.

Arvoisa puhemies! Rakenteellisten muutosten lisäksi budjettia on sopeutettava puhtaila leikkauksilla. Joukossa on todella ikäviä leikkauksia, eikä kukaan näitä leikkauksia tee mielellään. Kukaan ei aidosti halua olla päättämässä heikennyksistä entiseen verrattuna. 100 miljardin euron raja on kuitenkin valtionvelassa jo ylitetty. Tällä velkaantumistahdilla päätöksenteko vaikeutuisi entisestään, jos emme uudistuisi ja jatkaisimme vanhalla uralla.

Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on toteuttamassa myös päämäärätietoisien normienpurun, jotta ihmiset vapautetaan tekemään, toimimaan ja yrittämään. Eduskunta on käsitellyt jo tukun hallituksen esityksiä, joilla on erinomaisia vaikutuksia toimeliaisuuteen ja jotka siten virkistävät taloutta jo ensi vuonna. Esimerkkinä mainittakoon maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jonka mukaan maakuntakaavoja ei tarvitse enää saattaa ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Suomalainen kaavajärjestelmä on eurooppalaisittainkin vertailtuna raskas. On tärkeää, että siitä karsitaan kaikki ylimääräinen hallinto, mikä ei olennaisesti lisää kaavoituksen laatua. Kaavoitusprosessien kankeus on ollut yksi merkittävä tekijä asuntotuotannon hitauden taustalla. Vajaatarjonnalla on puolestaan ollut asuntojen hintoja nostava, ei-toivottu vaikutus. Muutos nopeuttaa kaavoitusta: siirrytään takakenosta etukenoon. Muutos selkeyttää viranomaisten tehtävänjakoa ja vie päätöksentekoa lähemmäs ihmistä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että myös opposition edustajat pitävät kritiikkiä sekä vaihtoehtoisia esityksiä antaessaan mielessä Suomen talouden tilanteen, joka on kaunistelematta ja valitettavasti surkea. Talouden tilasta meillä kaikilla on kuitenkin lähes samanlainen kuva. Nyt tarvitaan ajattelumallin muutosta koko Suomen etua tukevaksi. Suomi on edelleen monilla mittareilla mitattuna yksi maailman parhaista maista elää ja asua. Maailman parhaita instituutioita sekä osaavaa ja koulutettua kansaamme kuuluu ja pitää puolustaa, mutta ilman uudistuskykyä ja uusia työpaikkoja emme pärjää enää tässä maailmassa.

17.26 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiinnolla kuuntelin edustaja Kososen puheenvuoroa. En nyt ole todennut — tai ehkä olen kerran täällä salissa todennut — ääneen, että toivon mitä hartaimmin niin sanotun yhteiskuntasopimuksen syntymistä, (Hanna Kosonen: Hyvä!) että kyllä se olisi sen pienemmän kivun ja säryn väärtti. Hämmästelin aikanaan sitä, että EK, elinkeinoelämä, sitten omassa kokouksessaan otti sellaisen kannanoton, että nyt ollaan tekemässä viimeistä tupoa ja sen jälkeen siirrytään tämmöisen paikallisen sopimisen kulttuuriin. Se oli äärimmäisen epäpsykologisesti tehty. No, en nyt anna täysiä pisteitä AKT:llekään sen jälkeen, mitä päätti tehdä. Mutta itse ajattelen näin, ettei tässä nyt hirveän kaukana välttämättä olla tällaisesta laajasta työmarkkinasopimuksesta, että jos SAK laski, että sen omat tarjoukset kaikkinaensa — nollasopimukset, kahden vuoden maltillinen ratkaisu — ovat 8—9 prosentin kilpailukykyloik-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ka, niin kyllä tässä nyt pitäisi olla ainekset tehdä sopimus. (Puhemies koputtaa) Toivon tätä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Kalmarille ja sitten keskustelun aloittaneelle Kososelle, ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan, edustaja Räsäseen.

17.28 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen edustaja Gustafssonin kanssa täysin samaa mieltä siitä, että EK:n ulostulo niin keväällä kuin nyt syksyllä uudestaan siinä, että tuporatkaisuilla ei enää mentäisi, ei ollut psykologisesti järkevää, ei keväällä eikä nyt syksyllä sen uudestaan nostaminen, ja aivan samaa mieltä, että ei tietysti myöskään AKT:n reagointi sen jälkeen. Meidän kaikkien tulisi tehdä kaikkemme, että se yhteiskuntasopimus syntyisi, ja toivonkin tällaista rakentavaa otetta myös sieltä oppositioista käsin, koska on kyse niin isoista asioista meidän Suomen tulevaisuuden kannalta.

Mutta tosiasiahan on se, että pelkkä maltillinen palkkaratkaisu ja nämä muut lisätoimet eivät sitä kolme kertaa 5 prosentin tuottavuusloikkaa yksin takaa, koska siinä yksi osa — yksi sellainen 5 prosenttia — oli se maltillinen palkkaratkaisu ja sen lisäksi on kilpailukyypakettia (Puhemies koputtaa) ja paikalliset sopimiset ynnä muuta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten oli vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.29 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös kiittää edustaja Gustafssonia tästä vastaantulosta ja siitä sanasta, että olette vahvasti myös mukana tässä asiassa. Näitä sanoja olemme toivoneet kuulevamme, ja toivon, että välitätte tietoa myös sinne puoluetovereille, jotta tämä yhteiskuntasopimus yhdessä saataisiin eteenpäin. Suomen tila on nyt sellainen, että meidän ei auta järsiä näitä kuiluja välillemme, ei opposition eikä hallituksen, vaikkakin kritiikkiä otamme mielellämme vastaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

17.30 Joona Räsänen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä budjettikeskustelu on ollut monipolvinen ja osin kyllä hyvin mielenkiintoinenkin, ja ajattelin itse puuttua tässä omassa puheenvuorossani nyt kolmeen kokonaisuuteen, mitkä täällä aika lailla joka päivä nousevat esille meidän tulevaisuutemme kannalta ja talouden tulevaisuuden kannalta, ja siihen liittyy nimenomaan tämä meidän tulevaisuuden kustannuskilpailukyky, millä keinoin sitä voidaan parantaa, sitten nämä rakenteelliset uudistukset ja vielä sitten viimeisenä tämä meidän velkakehityksemme.

Ehkä kuitenkin aloitan tästä yhteiskuntasopimuskysymyksestä, kun tästä äskeisessäkin debatissa puhuttiin. Aivan selvään on se, että jokaisen vastuullisen toimijan tavoitteena on se, että työmarkkinoilla päästään sopuun, siellä sovitaan ja sitä kautta päästään sitten eteenpäin. Se ehkä ajattelutavan ero, mikä täällä eri toimijoilla sitten on, on siinä, että minäkin toivon, että työmarkkinoilla päästään sopuun, että työmarkkinajärjestöt saavat sovitua, mutta minä en toivo, että sinne työmarkkinapöytään menee hirveästi muita pelaamaan

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sille samalle kentälle, vaan annettaisiin nyt järjestöjen toimia. Tässä on se ero, SDP:n näkökulmassa, suhteessa hallituksen näkökulmaan, että jos todella kattava työmarkkinasopimus haluttaisiin saada aikaiseksi, niin kaikista järkevintä olisi nyt, että hallitus sen verran pakittaisi tässä omassa pakkolakipaketissaan, vetäisi sen pois ja antaisi järjestöjen tehdä työnsä. Se olisi se, mikä avaisi kyllä nämä solmut. Ja on aivan totta, että ei tämä EK:n ilmoitus eikä sitten se provosointi, minkä AKT siitä otti, kyllä myöskään ole omiaan rakentamaan tätä yhteisymmärrystä. Mutta tämä olisi se ensimmäinen toimi.

Sitten kun mennään vähän tarkemmin katsomaan tuota kustannuskilpailukykyä, niin niin kuin hallituskin omassa pakkolakipaketissaan lähtee siitä, että me näitä työeläkemaksuja pystyisimme alentamaan, niin totta kai myös sosialidemokraatit ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet sitä, että TEL-maksua pystyttäisiin tämä 0,8 prosenttia alentamaan niin yksityisen puolen kuin julkisenkin puolen työnantajilta ja tämä pystyttäisiin rahoittamaan käyttäen näitä Emu-puskureita. Itse asiassa juuri sitä tarkoitusta varten, mihin nämä puskurit on aikoinaan luotu — vastaamaan siihen tilanteeseen, kun me yhteisvaluutassa emme pysty enää devalvoimaan omaa valuuttaamme — meille luotiin tällainen järjestelmä, millä me pystyisimme fiskaalisesti devalvaation tekemään, ja nyt se olisi järkevää. Mitä se tarkoittaisi? Se tarkoittaisi sitä, että meillä nettopalkat jonkun verran nousisivat ja palkansaajien ostovoima parantuisi, mikä olisi myös omiaan kotimarkkinoiden tulevaisuudelle, koska Suomen talouskehitys, vaikka heikkoa onkin, nojaa pitkälti tällä hetkellä kotimarkkinoiden kysyntään, ja sinne tämä toisi kyllä apuja.

Samalla jos mietitään näitä kustannuskilpailukyvyn toimia, mitä sosialidemokraatit ovat esittäneet, niin myös viennin edellytyksiin liittyen olemme esittäneet, että näitä epäsuoria kustannuksia voitaisiin alentaa. Silloin puhutaan esimerkiksi päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiojärjestelmästä, energiaveron palautuksesta ja väylämaksujen lisälennuksista. Ne ovat sellaisia toimenpiteitä, mitkä nimenomaisesti meidän vientiyrityksiämme auttaisivat, parantaisivat kustannuskilpailukykyä ja sitä kautta kyllä lisäisivät myös työllisyyttä, eliikkä varmaan ne ovat juuri niitä tavoitteita, mitä hallitus sitten edistää.

Toinen kysymys, mikä on noussut täällä pitkälti esille, on se, ettemmekö muka oppositiosta käsin halua tukea yrittäjyyttä: Niin kuin monesti olemme täällä sanoneet, esimerkiksi se helpotus, mikä sosialidemokraattien yrittäjyysohjelmassa on, että ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen tarjotaan apua, olisi hyvin merkittävä kädenojennus tällaisessa tilanteessa, missä meillä on paljon niitä pieniä yrittäjiä, jotka voisivat sen kaverin palkata siihen viereen. Tämä helpottaisi heitä ja varmasti näkyisi myös työllisyydessä piikkinä.

No, sitten näihin rakenteellisiin uudistuksiin. Niin kuin täällä on puhuttu monesti opposition taholta ja puheenjohtaja Rinne on esittänyt tätä Rinteen työllistämismallia, missä siis näitä passiivisia työttömyysrahoja pystyttäisiin käyttämään enemmän aktiivisiin tarkoituksiin, se on nimenomaan rakenteellinen uudistus, missä sitä passiivista rahaa muutetaan aktiiviseksi. Nyt onneksi hallitus on myös tästä koppia ottamassa. Tämä on juuri sellainen rakenteellinen uudistus, mitä tässä ajassa tarvitaan, jotta me pystymme aktivoimaan niitä ihmisiä, jotka tällä hetkellä esimerkiksi työttömyysturvalla ovat.

Toinen rakenteellinen uudistus, mitä me olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissa, on veropohjan laajentaminen. Se, että Suomi liikkuisi meidän veropohjamme osalta enemmän lähemmäksi eurooppalaista keskiarvoa, tarkoittaisi silloin sitä, että kun meillä nyt verrattuna muihin Euroopan maihin enemmän verotetaan työntekoa ja kulutusveroja, niin verotettaisiinkin pikkuisen enemmän omistamista ja siihen liittyviä tuloja ja vähemmän työntekoa ja ostovoimaan liittyvää, ehkä kulutukseen liittyvää verotusta. Eivätkö nämä ole juu-

ri sellaisia rakenteellisia uudistuksia, mitä tässä ajassa pitäisi tehdä? Elikkä myös veropohjaa muuttamalla kannustaisimme ihmisiä enemmän työntekoon, kannustaisimme ihmisiä myös kuluttamaan ja enemmän verottaisimme sitten sitä sektoria, mitä Suomessa hyvin vähän verotetaan esimerkiksi verrattuna muihin Euroopan valtioihin. Silloin puhutaan esimerkiksi finanssisektorista ja niin edelleen. Tämä on myös sellainen rakenteellinen uudistus, mitä täällä on haluttu sosialidemokraattien toimesta edistää, ja toivoisin, että hallitus myös tästä nyt kopin ottaisi, koska se olisi tämmöisessä taloudellisessa ajassa myös hyvin järkevää. Silloin me voisimme tehdä niin, että meidän veroasteemme ei nousisi, mutta se antaisi ihmisille vähän enemmän ostovoimaa ja sitten otettaisiin se kompensatio eli veroja niistä paikoista, mistä tällä hetkellä otetaan hyvin vähän.

Sitten ihan loppuun tästä velkaantumiskehityksestä, kun tässä tänäkin päivänä on paljon keskusteltu siitä, kuka on nyt syyllinen siihen, että Suomella on velkaa. Minusta se on vähän epärehellistä keskustelua, mutta se siinä keskustelussa on ainakin rehellistä, että yleensä ne täällä, jotka moittivat eniten esimerkiksi joitain oppositiopuolueita siitä, että nämä ottaisivat enemmän velkaa kuin vaikka hallitus, unohtavat sen tosiasian, että verrattuna esimerkiksi tämän vuoden budjettiin hallitus ensi vuodeksi ottaa enemmän velkaa. Se on tosiasia, ja sitä ei voi kyllä millään pyyhkiä. Se tosiasia pitää myös muistaa, että sosialidemokraatit omassa vaihtoehdossaan ottavat 300 miljoonaa vähemmän velkaa kuin hallitus, niin että ei varmaan ainakaan meitä kannata siitä velkaantumisesta syyttää (Puhemies koputtaa) — nyt hallitus voi katsoa ihan omaan peiliin, kun puhutaan siitä, paljonko ensi vuonna otetaan velkaa.

17.36 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lähdetään ensin tilannekuvasta, sillä en ole tästä edustaja Räsäsen velanottoasiastakaan aivan samaa mieltä. Minusta SDP:n vaihtoehdossa todellisuudessa joudutaan ottamaan velkaa ja joudutaan kiristämään verotusta kuntapuolella, mikä kohdistuu nimenomaan pienituloisiin. Mutta siksi minun mielestä on tärkeää, että meillä olisi sama tilannekuva, jolloin sitten voidaan näitä erilaisia toimia vertailla eikä tuodittauduttaisi siihen, että velka vähenee velanotolla. Meidän todellakin on syytä nyt tehdä niitä toimia, jotka ovat vaikeitakin, joihin hallitus on sitoutunut, sillä emme voi toista nelivuotiskautta enää odottaa tumput suorina. Suomen julkinen velka, julkisyhteisöjen velka, on mennyt yli 60 prosentin bkt:stä, ja se on nyt sitten tämän Emu-ajan yläpuolella. Samoin meidän julkinen alijäämämme on tipahtanut miinus 3 prosenttiin. Meillä on hurja työttömyys, yli 400 000 työtöntä, ja meillä on ikääntyvä väestö. Meidän kilpailukykyämme on mennyt, ja vienti ei vedä. Siksi nyt on pakko toimia.

Itse asiassa meidän luottoluokituksemmekin on siinä tilanteessa, että Standard & Poor's on tiputtanut luottoluokituksen vuosi sitten, niin kuin muistamme, AA+:aan ja kaksi kolmesta luokittajasta pohtii, pysykö luottoluokitus vielä ennallaan. Nyt hallituksen linjauksien jälkeen luulen, että mahdollisuus tähän on, mutta kyllä se siellä aika nirpalla on. Siksi meidän on tiukasti pidettävä kiinni niistä toimita, joilla Suomi saadaan uuteen kasvuun. Siihen toimilistaan kuuluu se, että vaikka se tekee kipeää, sitoudumme siihen, että julkiseen talouteen tehdään säästöjä. Se koskettaa kaikkia väestöryhmiä. Minun mielestäni on halpahintaista populismia yksittäisiä asioita sieltä poimia kerrallaan ja sanoa, että tähän aina olisi riittänyt rahaa, jos ei sitä kokonaisuutta pysty kertomaan, mistä se raha tulee. Nimittäin kun Suomen Pankki julkaisi oman ennusteensa, niin ei se suinkaan esittänyt, että esimerkiksi Suomen Pankkia realisoimalla sitten tästä velasta selvittäisiin.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Sen lisäksi, että teemme julkiseen talouteen säästöjä ja teemme rakenteellisia uudistuksia, ne on vietävä maaliin. Sen lisäksi meidän on tehtävä työpaikkojen pelastamispaketti, jota halutaan täällä vasemmalla reunalla istuntosalia kutsua muun muassa pakkolaki-nimityksillä. Mutta tähän kilpailukyypakettiin kuuluu sen lisäksi, että teemme tämän työpaikkojen pelastamisen lisäksi ne toimet, mitä sitten ehkä tuolla työmarkkinajärjestöissä ei pystytä sopimaan. Toivon ja ja pistän kädet ristiin, että siellä pystyttäisiin sopimaan, mutta sen lisäksi meidän on saatava maltillinen palkkaratkaisu ja meidän on tehtävä toimia niin, että työllistäminen ja työn vastaanottaminen helpottuu. Siihen liittyy muun muassa paikallista sopimista.

Meidän tulee viedä se normien torjunnan intohimoinen ja tavoitteellinen lista läpi. Siihen on onneksi käytännön toimia jo tehtykin, mutta meidän tulee niissä asioissa edetä, vaikka tiedän, että siitäkin asiasta tulee lunta tupaan. Aina jonkun mielestä kyseiset normit ovat olleet tärkeitä ympäristön, ihmisten, minkä tahansa, hyvinvoinnille tai lisänneet turvallisuutta, mutta jossain kohtaa meidän säätelymme on mennyt niin kovalle tasolle, että se haittaa meidän kilpailukykyämme.

Mutta iloisimpana asiana ja asiana, josta erityisesti uskon, että se tuo sitten työtä ja kasvua, on se, että pystymme kuitenkin näinä vaikeinakin aikoina satsaamaan kärkihankkeisiin. Olen iloinen, että edustaja Myller esimerkiksi omassa puheenvuorossaan nosti biotalouden kärkihankkeita. Me uskomme (Puhemies koputtaa) hallituksessa myös, että sieltä sitä kasvua löytyy.

17.42 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! 14.12.1955 oli merkittävä päivä Suomelle. (Eero Heinäluoma: Pitää paikkansa!) Suomi hyväksyttiin silloin YK:n jäseneksi, ja sitä kautta Suomelle avautui monta merkittävää pöytää, niin sanotusti, maailmalla. Itselleni YK merkitsee myös YK-rauhanturvaamista ja kehitysyhteistyötä niissä ympyröissä.

Suomen valtion taloudellinen tilanne on haastava, niin kuin täällä on moneen kertaan kuultu, ja tässä hallituksen talousarvioesityksessä ensi vuodelle on monta kohtaa, missä me tarvitsisimme oman ilmastonmuutoksen. Nimittäin myös poliittisen ilmaston muutos Suomessa olisi syytä aikaansaada. Tarvitsemme luottamusta eri osapuolien välillä, tarvitsemme oikeaa sopimisen kulttuuria ja yhteen puhaltamisen henkeä.

Tänään on kerrottu monia lukuja. Itse olen pitänyt tärkeinä lukuina, mitä seurata, työllisyyttä ja valtionvelkaa. Ilman merkittävää työllisyyden kohentumista meidän tehtävämme on entistä vaikeampi tulevaisuudessa, ja velkaantuminen, niin kuin täällä on moneen kertaan yhteisesti todettu, pitää saada loppumaan.

Ilolla totean tästä ensi vuoden talousarvioesityksestä muutaman kohdan:

Veteraanien kuntoutus, noin 4 miljoonan euron panostus siihen, on tärkeä asia. Tässähän kuntapoliitikoille tulee merkittäviä tehtäviä. Mikäli kunnat eivät hoida tätä tehtävää, jää veteraaneista osa edelleen vaille sitä heille kuuluvaa kuntoutusta kaikissa määrin. Siinä länsä valtion rahat tänä päivänä mielestäni jo siihen riittävät, mutta vastuu tässä on pitkälti kunnissa. Kotimaakunnassani on oivallisesti veteraanien kuntoutus järjestetty, ja siellä myös kuntoutussairaala Haminassa on ottanut nykyään jo muita tehtäviä, koska kaiken kaikkiaan veteraanien määrä on laskemassa luontaisesta syystä. Heille on sinne sairaalaan saatu nyt uutta tehtävää, muun muassa lonkkaleikkausten kuntouttamista.

Toinen asia, minkä ilolla totean, on vapaaehtoisen maanpuolustuksen osuus tässä, 400 miljoonaa lisärahaa maanpuolustusjärjestöille on tärkeä. Kaiken kaikkiaan Puolustusvoii-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

mien tilanteen ja taloudelliset haasteet siellä huomioon ottaen on hienoa, että tässä salissa ei niitä olla kuitenkaan kyseenalaistettu missään yhteydessä.

Muutamia tärkeitä kohteita vielä nostan. Täällä on paljon puhuttu biotaloudesta. Sen merkitys Suomelle ja suomalaisille työllisyyden kannalta, aluetalouden kannalta on tulevaisuudessa hyvin merkittävä, ja itse ainakin uskon siihen, että biotalous on yksi niistä asioista, millä suomalainen työllisyys saadaan hoidettua.

Muutamiin asioihin vielä haluaisin puuttua. Täällä esimerkiksi vihreiden puheenvuorossa on paljon keskusteltu tästä kilometrikorvausasiasta. Siihen jo päivällä viitattiinkin, mutta ainakin itse kuulun niihin edustajiin, jotka pitävät nykyistä järjestelmää toimivana, kannatan sitä, samoitin tätä autoetuasiaa. Myös siitä voidaan jossain mielessä todeta, että se on vahvasti ylikompensaatio jollekulle, kenelle se asia on niin. Itse ainakin näkisin, että autoetu on hyvä vaihtoehto. Jos sellainen omalle kohdalleni tulevaisuudessa vielä tulee, niin totta kai käytän tällaisen edun hyväkseni.

Toinen asia on sitten tämä sosialidemokraattien työllistämiskysymys ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta. Näin pienyrittäjänä näen sen niin, että sen ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa on paljon muitakin riskitekijöitä kuin tämä työn sivukulujen muutaman prosentin alennus. Voisi sanoa, että jos kahden tonnin kuukausipalkalla olevan ihmisen työn sivukuluja muutamalla prosentilla alennetaan, niin se ei vielä kyllä saa pienyrittäjää innostumaan työllistämään, vaan pitää olla merkittävästi jotain muita toimenpiteitä kuin tällainen sivukulujen alentaminen. — Kiitoksia.

17.47 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty mielenkiintoista keskustelua tulevan vuoden budjetista ja pitkälti myös siitä, kuka on tehnyt mitä ja milloin, kuka on toiminut oikein ja kuka väärin. Omalta osaltani muistutan siitä tosiasiasta, että vaikka täällä salissa on annettu kuva, että tämä paha hallitus on nyt syypää siihen, että ihmisten lompakoista on ostovoima kadonnut, niin tämän nykyisen hallituksen talousarvioitten aika, jota aletaan elämään, on ensi vuonna. Tämä nykyinen vuosi, tämä vuosi, on men-ty edellisen hallituksen laatiman talousarvion pohjalta.

Toinen kommentti tähän keskusteluun on se, että eilen pääministeri Aho oli televisiossa ja kommentoi devalvaatiota, sanoi, että silloin aikaisemmin ei käyty pakkolakikeskustelua, koska kilpailukykyä parannettiin devalvoimalla, mitä ei tehty edes erillisellä lainsäädännöllä. Tätä taustaa vasten on äärimmäisen mielenkiintoista ja mukavaa kuulla niitä opposition puheenvuoroja tässä yhteydessä, millä nyt ilman devalvaatiota yritysten kilpailukykyä kyettäisiin parantamaan, mikä on opposition vaihtoehto. Äsken edustaja Räsänen käsitteli omassa puheenvuorossaan näitä vaihtoehtoja. Se oli virkistävää kuultavaa, koska monessa puheenvuorossa ollaan vain vastustettu hallituksen toimia tarjoamatta vaihtoehtoa.

Se, miksi hallitus sitten on parantamassa työelämän ja yritysten kilpailukykyä, on selvä, ja siksi hallitus ei ole lähtenyt pois kolmikantaisesta keskustelusta. On osoittautunut, että kolmikanta on monesti hidas toimija ja nyt tarvitaan nopeita toimenpiteitä.

Taannoin pääministeri Vanhanen käytti Rukan laduilla kuuluisan puheenvuoron, jossa hän puhui eläkeiän korotuksesta. (Puhemies koputtaa) Silloin kaikki etujärjestöt lähinnä vastustivat näitä puheita, ja nyt muutama kuukausi sitten, vuosien jälkeen, hyväksyimme täällä eläkeiän korotuksen. Äänestystuloksessa oli vain (Puhemies: Aika!) neljä "ei"-ääntä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

17.50 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun valtion talousarvioesitys on valmistunut, määrärahaa on 54,4 miljardia euroa. Tosiasia on, että valtio velkaantuu edelleen. Ensi vuonna valtionvelka kohoaa jo 106 miljardiin euroon. Hallituksen tarkoitus ei ole leikata vaan taistaa velkaantumisen, ja se tapahtuu vuoteen 21 mennessä.

Edellisten hallitusten perintö ei ollut mitenkään kovin mairitteleva, joten lähtökohdat tulevan vuoden talousarvion valmisteluun ovat olleet jokseenkin vaikeat. Ehkä Suomi olisi omilla talouden tasapainottamistoimilla selviytynyt taloudellisesta taantumasta, mutta siihen lisäksi ovat tulleet eurokriisi ja sen aiheuttamat toimet Suomelle, Venäjän pakotteet iskevät meihin voimakkaasti, ja — lisänä — eihän kukaan vielä keväällä osannut ajatella, minkälaiseen tilanteeseen syksyllä joudumme turvapaikanhakijoiden kanssa.

Väitän kuitenkin, että Suomi on edelleen jokseenkin ketterä maa. Siitä osoituksena on varsin lyhyessä ajassa rakennettu turvapaikanhakijoiden tilanteeseen tullut vastaus ja se, miten olemme saaneet sen omalta osaltamme kansallisesti hallintaan. Toki tilanne Euroopan laajuisesti jatkuu edelleenkin hyvin vaikeana, ja tuskin tämä tilanne mitenkään ohi vielä on.

Hallitus on tehnyt erään todella suuren, julkisen talouden reiluuden kannalta merkittävän teon. Hallitusohjelmaan nimittäin kirjattiin, ettei kuntien velvoitteita saa lisätä, ei ainakaan ilman, etteikö samalla karsittaisi sitten muita velvoitteita. Ja tässä on kyllä selkeä linjanmuutos edelliseen hallitukseen verrattuna, joka valitettavasti koetti tasapainottaa julkista taloutta leikkaamalla valtionosuuksia ja laittamalla taakkaa siitä kunnille. Yli 60 prosenttia edellisen hallituksen sopeutuksista tuli kuntien niskaan, ja se on kyllä sitten velkaannuttanut kuntataloutta. Tämä ei tietenkään kokonaisuudessa parantanut julkista taloutta vaan syöksi kuntatalouden ahdinkoon, eikä valitettavasti kyllä valtiontalouskaan juuri kasvu-urille päässyt.

No, tietenkään keskustaa ja perussuomalaisia ei varmasti voi viimeisen neljän vuoden aikaisista toiminnoista syyttää, ja täytyy oivaltaa, että hallituksen sopeutustoimiin liittyy kaksi tasoa: On lyhyen aikavälin sopeutustoimet, joissa myönnetään se, että lyhyellä tähtäimellä ostovoimamme kyllä heikkenee. Kuitenkin pitkällä tähtäimellä, kun katkaistaan velkaantuminen vuoteen 21 mennessä ja rakennetaan kilpailukyky uudestaan, toivottavasti niillä toimilla pääsemme jälleen kiinni samaan sarjaan tärkeimpien kilpailijamaidemme Saksan ja Ruotsin kanssa.

Arvoisa puhemies! Voin ihan rehellisesti tunnustaa, että kyllä minustakin on surullista leikata. Erityisesti leikkaukset, jotka kohdistuvat koulutukseen, totta kai kirpaisevat syvältä. Kun niihin säästötoimiin kuitenkin on taas ajauduttu, pitäisi huomioida se, että kun koulutuksesta leikataan, niin sitä ei tehtäisi samalla tavalla kuin menneinä vuosina, siten että se on kolminkertainen joillekin alueille, vaikkapa Pohjois- ja Itä-Suomeen. Näissä tulevilla leikkauksissa täytyy huomioida tasaisemmin ne reuna-alueet, joilta jo on otettu, ettei sinne laiteta lisäleikkauksia, koska muuten se tilanne on kyllä todella kestävä.

Kaikista vaikeuksista huolimatta on kuitenkin tehty erittäin merkittäviä, historiallisia, panostuksia strategiaan kärkihankkeisiin, vaikka rahaa ei juurikaan ole. Kyllä 1,6 miljardin euron kasvupanostukset biotalouteen, infrastruktuuriin ovat ainutkertaisia. Ja onhan puolessa vuodessa saatu jo sovittua raamit sote- ja aluehallintorakenteen uudistukseen, mikä on kyllä enemmän kuin koko neljänä vuonna edellisten toimijoiden aikana, sanoisin.

Lopuksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa niistä hyvistä joululahjarahoista, joita on osoitettu lukuisille järjestöille. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

17.55 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni käytti mielestäni monilta osin hyvän puheenvuoron. Se, mitä nyt jäin kaipaamaan häneltä ja muiltakin, on tämä lyhyen aikavälin ja pidemmän aikavälin suhde. Siis me sosialidemokraatit haluamme tehdä toimia myöskin tässä ja nyt. Me ymmärrämme, että pitää hakea tätä pitkän aikavälin tuottavuuden kasvua ja kilpailukykyä, mutta emme me voi jättää ihmisiä 2—3 vuodeksi tällaiseen toivottomuuden tilaan.

Sitten minun on pakko todeta tästä, kun Kulmuni totesi, että koulutusleikkaukset ovat kohdentuneet Pohjois- ja Itä-Suomeen kolminkertaisesti verrattuna muuhun Suomeen. Voin vastata vain siltä osin kuin olin itse opetusministerinä, että hyvin tarkkaan — minä tein ihan mittatilaustyönä — katselin Lapin, Itä-Suomen tilanteen. Se, mikä oli olennaista, oli se, että ikäluokkakehitys Lapissa ja Itä-Suomessa oli olennaisesti toinen, mikä puolsi sitä, että aloituspaikkoja voidaan vähentää siellä enemmän, kun oli myöskin hallitusohjelmaneuvoitteluisissa sovittu, että pitää tehdä tietyt säästöt.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten oli vielä edustaja Myllerillä vastauspuheenvuoro.

17.57 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan yhden asian tässä esille, joka on tullut useassa keskustan edustajan puheenvuorossa, eli sen, että iloitaan siitä, että kuntien rahoitusosuuksiin ei ole tehty leikkauksia. Ei ehkä suoranaisesti, mutta me olemme keskustelleet tänäkin syksynä täällä eduskunnassa monesta sellaisesta asiasta, jotka annetaan kunnille ikään kuin pakkona: nämä koulutussäästöt peruskoulussa ja näitten ryhmäkokojen suurentaminen myös varhaiskasvatuksessa ja nyt viimeisimpänä tämä 30 prosentin nousu näihin erilaisiin palvelumaksuihin. Nämähän ovat suoranaisesti sellaisia lisäyksiä kuntalaisille, että ne on ihan yhtä lailla katsottava kuntalaisten (Puhemies koputtaa) osalta heidän lisämaksuikseen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa ainoastaan neljä vastauspuheenvuoroa, niille, jotka tässä kerkesivät jo pyytämään eli edustajille Jarva, Kärnä, Häkkanen ja Kulmuni. Eli edustaja Jarva, olkaa hyvä, vastauspuheenvuoro. — Ja sitten mennään puhujalistaan näiden neljän jälkeen.

17.58 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole ikään kuin -kysymys, tämä kunnille tulevien kustannusten ja tehtävien jako, vaan viime kaudella kunnilta leikattiin niin paljon valtionosuuksia, että ei kunnilla ollut vastaansanomista siinä. Niiltä vietiin resurssit ja lisättiin tehtäviä. Tällä hetkellä tehtäviä korkeintaan poistetaan tai niille annetaan se resurssi, jos niitten tehtäviä lisätään.

Lisäksi näissä esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja vastaaviin tehtäviin tulevissa muutoksissa kunnilla on kyllä edelleen itsehallinto. Siellä on demokraattisesti valitut päättäjät, jotka itse päättävät siitä. Jos siellä on tarvetta korjata kuntatalouttaan tai järjestää palvelut, he tekevät nämä päätökset. Ei ikään kuin valtio tee tässä sen puitteissa mitään pakottavaa lain-säädäntöä.

17.59 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asia on todellakin niin kuin edustaja Jarva totesi, ja tämä hallitus. Nyt on päätetty esimerkiksi lisätä kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Toki lisäys on pieni, plus 0,03 prosenttia, mutta se

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

on kuitenkin lisäys, ja tästä pikku hiljaa sitten eteenpäin. Samaten on oleellista se, että kunnille ei nyt osoiteta lisätehtäviä, ellei sinne sitten myönnetä näille myös rahoitusta valtion taholta. Pidän erittäin tärkeänä ja hienona sitä, että tämä hallitus nimenomaan lisää kuntien valinnanvapautta ja kunnioittaa kunnallista itsehallintoa.

Vielä puuttuisin sitten edustaja Gustafssonin puheenvuoroon ja ylipäättään tässä salissa käytyyn keskusteluun näistä asiantuntijalausunnoista. Olen monesti perännyt sitä, että kun nyt tämä IMF:n maaraportti ottaa kantaa tähän hallituksen linjaan, se tukee sitä voimakkaasti, niin — hämmästelen tätä — onko tähän nyt tutustuttu varmasti opposition taholta aivan tarpeeksi, koska aikaisemmin hallituksissa, niin olen ymmärtänyt, olette itsekkin pitäneet IMF:ää tämmöisenä varsin asiantuntevana ja tärkeänä tahona.

18.00 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilannekuva on aika vaikea Suomen osalta, ja se liittyy itse asiassa näihin kuntatehtäviin myös. Me olemme 2000-luvun ajan koko ajan lisänneet menoja Suomessa, pääpiirteittäin kuntasektorin kautta vielä. Nyt on jo 44 miljardia kuntatalouden koko, kun valtiontalous on 54 miljardia. Eli kun tässä salissa puhutaan muutamasta sadasta miljoonasta sinne tai tänne, ne ovat hyvin vakavia kysymyksiä sinänsä mutta isossa mittakaavassa aika pieniä. Kuntataloutta on käytännössä ajettu sivuraiteille, itse asiassa kollektiivistenkin virheitten johdosta. Tässä on jokainen puolue varmaan tietyllä tapaa vastuussa siitä, että on lisätty koko ajan kuntien tehtäviä ja menoja 2000-luvulla ja mitoitettu ne hyvän, Nokia-vetoisen talouskasvun ja korkean tuottavuuden talouskasvun ajalle, ja nyt ollaan niitten ongelmien kanssa painimassa. Toinen puoli siinä, mikä oli kovan talouskasvun hämäystä, on se, että myös työn kustannukset mitoitettiin korkean tuottavuuden ajan ympärille. Sen takia tässä nyt ollaan näitten kahden ison kokonaisuuden kanssa probleemissa.

18.01 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin saattoi varmaan olla — edustaja Gustafssonille totean — siinä alkuvaiheessa hallituskautta ammatillisen koulutuksen osalta, mutta sitten kun loppukaudesta tulokset on realisoitu, niin kyllä niissä laskelmissa on, että esimerkiksi Länsi-Lapissa se leikkausprosentti on nyt 14, kun se muualla maassa on ollut 4:ää tai 5:tä. Olihan siinä toki sitten myös korkeakouluasteella tiettyä johdatusta, pakkofuusiolla Kemi-Tornio ja Lapin ammattikorkeakoulu yhdistyivät. No, se oli rakenteellinen uudistus, ja nykyään korkeakoulu toimii aivan hyvin, vaikka se tietenkin katkera paikka sinä hetkenä oli, kun siihen sitten ajaututtiin. Mutta siitä on päästy hyvin eteenpäin kuitenkin, ja alueellisesti kattava korkeakoulutus on säilynyt maakunnassa.

Mutta näistä kuntien pakkoasioista sitten vielä: Kunnat toki itse päättävät, korottavatko he omia maksujaan. Ja kyllä nyt on poikkeuksellinen vuosi sikäli, että hyvin harva, poikkeuksellisen harva, kunta on nostanut veroprosenttia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

18.02 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tähän valtiontalouden ensi vuoden talousarvioesitykseen, kuntapäätäjänä olen erittäin tyytyväinen siihen, että tässä esityksessä ja hallituksen tekemin toimenpitein annetaan kunnille mahdollisuuksia, annetaan kunnille kirves ja vesuri käteen, annetaan työvälineet sopeuttaa kuntataloutta omilla keinoilla eikä ikään kuin kaadeta pelkästään säästöjä kuntien niskaan ja tämän kaut-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ta kaunistella valtiontaloutta. Tulen itse alueelta, jolla on koko maan korkein työttömyys ja kuntien taloudellinen liikkumavara on todella pieni. Olemme siellä odottaneet jo pitempään, että saisimme viestin lähteä kokeilemaan aivan uudenlaisia tapoja järjestää palveluita ja sopeuttaa kuntataloutta, mitä toki nytenkin on jouduttu kovalla kädellä jo tekemään. Huomionarvoista on myös, että kuntien valtionosuuksiin hiljattain tuli pientä parannusta.

Suomi elää tällä hetkellä ennennäkemätöntä taloudellista kriisiä. Meidän ongelmamme juontuvat sekä suhdanne- että rakennetekijöistä. Tässä on nyt paljon keskusteltu siitä, kuka on ottanut ja kuinka paljon on ottanut lainaa. Olennaisempaa kuin se, kuka on ottanut lainaa ja mitenkä paljon, on se, millä aikavälillä saamme tämän lainanoton vähenemään ja julkisen talouden pitkällä aikavälillä jotakuinkin tasapainoon. Se ei kuitenkaan tule tapahtumaan ilman talouskasvua, ja senkin syntymisen edellytyksistä tuntuu tässä salissa olevan merkittäviä näkemyseroja. Omasta mielestäni, mitä minuun tulee, yhteiskuntasopimuksen syntyminen olisi ehdottomasti paras tie sopia Suomen kilpailukyvyn laittamisesta kuntoon. Toivon todella, että siihen vielä voitaisiin päästä.

Arvoisa puhemies! Joudumme tekemään kipeitä päätöksiä, eivätkä ne todella helpoilta tunnu nyt, kun tätä talousarvioehdotusta lukee ja miettii näitä säästölakeja, mitä täällä on jo käsitelty. Olennaista on kuitenkin se, että saamme säilytettyä luottamuksen Suomen kansantalouteen ja jopa vahvistettua sitä. Meillä ei ole odotettavissa ulkoa tulevaa kasvupiikkiä kansantalouteemme voimassa olevien ennusteiden näköpiirissä. Tästä syystä joudumme näitä säästöjä panemaan toimeen ja kantamaan sitä vastuuta, mikä meille on annettu.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että budjetissa on — ja toivon, että pidämme siitä jatkossa kiinni — puolueiden yhdessä sopima puolustusmäärärahojen tason parantaminen. Tämä on tällaisessa tämänhetkisessä ulkopoliittisessa ja turvallisuuspoliittisessa ilmapiirissä aivan ehdoton edellytys, jotta pystymme säilyttämään riittävät resurssit maanpuolustuksen suorituskykyjen ja ulkoisen maanpuolustuksen ylläpitämiseen. Tästä on kylä syytä pitää kiinni, varsinkin kun pidämme vielä mielessä niin Ilma- kuin Merivoimienkin tulevat suurinvestoinnit, joilla päivitetään ja ylläpidetään näitä suorituskykyjä, mitä maanpuolustuksemme aivan välttämättä tarvitsee. Pidän myöskin erittäin tärkeänä asiana sitä, että saamme pienen mutta kokoonsa nähden tuntuva parannuksen, kun saamme lisäystä vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen, reserviläisten, määrärahoihin, mikä osaltaan mahdollistaa maanpuolustustahdon ylläpidon ja reserviläisten taitojen kehittämisen.

Arvoisa puhemies! Vielä aivan lopuksi: pidän tärkeänä sitä, että nyt tämä hallitus tarkastelee — ja tässäkin budjettiesityksessä olemme lähteneet siitä, että tarkastellaan — julkista taloutta kokonaisuutena ja huomioidaan myös kuntatalous keskeisenä osana julkisen talouden kokonaisuutta, ehkä jopa entistä vahvemmin.

18.07 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevan valtion talousarvion palautekeskustelu on mielestäni osoittanut sen, että tähän saliin ei vielä tämä kriisitietoisuus ole kovin syvästi uponnut. Ainakin opposition puolella on lievästi sanottuna toivomisen varaa. Pari huomiota tästä asiasta:

Ensinnäkin, jos verrataan Suomen nykyistä tilannetta vuosiin 91—95, jolloin Esko Aho oli tässä maassa pääministerinä, olemme paljon pahemmassa tilanteessa kuin silloin. Silloin tehtiin välittömästi nopeasti päätöksiä: markka devalvoitiin, luotiin rakenteellisia uudistuksia, muun muassa pääomaverouudistus, yritysverouudistus, tuli muun muassa avoimien fiscal -järjestelmä, yhtiöveron hyvitysjärjestelmä, joka on kantanut näihin päiviin asti ja pitänyt yritykset toimintakunnossa. Nyt ollaan tilanteessa, että meillä ei ole devalvaatiomah-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

dollisuutta. Eduskunta on pieni otos kansakunnasta. Täällä ei ainakaan opposition taholta ole minkäänäköistä ymmärrystä nähty sille, pitäisikö tässä maassa uudistaa. Kaikki tähänastiset eväät sillä tiellä on käyty loppuun, nyt on uudistamisen aika, rakenteita on pakko uudistaa.

Hallituksen talousarvio, pääministeri Juha Sipilän ensimmäinen budjetti, perustuu siihen näkökulmaan, että tämän maan suunta käännetään alamäestä vahvaksi talouskasvuksi. Kilpailukykyä on tarkoitus parantaa, rakenteellisia uudistuksia aiotaan tehdä määrätietoisesti — niitä on jo tehty — ja kolmantena tämä velkaantuminen pitää saada pysähtymään.

Kun katsoo noita talousennusteita tällä hetkellä, mitkä ovat Suomen talousennusteet euroalueella ja Euroopan unionissa, olemme toiseksi viimeisenä. Jos ne, mitä viime viikolla, arvoisat edustajakollegat, tuli vientitilastoja ja Suomen talouskasvulukuja, eivät tätä porukkaa herätä, niin ihmettelen sitten, mikä tämän porukan herättää. Nyt on kyllä ne viimeiset hetket tehdä kovia päätöksiä ja aloittaa Suomen talouden pystyynnostaminen. Tällainen turhan puhuminen ja toistemme syyttely eivät edusta tänä päivänä mielestäni mitään, ne eivät muuta kuin alenna eduskunnan arvovaltaa sen tehdessä sitä tehtävää, mihin se on määrätty.

Ensinnäkin tämä kilpailukyvyn parantaminen. Näen sen vahvasti, että yhteiskuntasopimus pitää tähän maahan saada aikaan. Edelleen vetoan siihen, että todellakin työmarkkinajärjestöt omassa keskuudessaan tekisivät tämän sopimuksen, jotta pääsisimme asiassa eteenpäin. Sopimisen tie on aina paras vaihtoehto, muuta tietä mielestäni ei pidä ainakaan käyttää. Jos sitten tämä tie ei toteudu, niin sitten mennään hallituksen viitoittamalle linjalle.

Rakenteellisia uudistuksia on tehty. Ensimmäisenä sote-uudistuksesta on tehty päätös ja sitä varten ollaan tekemässä lakeja parhaillaan kuumeisesti.

Hallinnollisen byrokratian purkaminen on erittäin hyvän alun saanut, muun muassa tämä maakuntakaavojen siirtäminen maakuntavaltuustojen päätettäväksi on erittäin hyvä päätös. Kerron yhden esimerkin, mitä tämä byrokratia tässä maassa kauheimmillaan on: Kotikuntaani Ilomantsiin rakennettiin ja on nyt valmistumassa koko kunnan kattava laajakaistaverkko valokuitutekniikkaan perustuen. Haimme sinne lupia, kunnan omistama yhtiö haki lupaa, että saataisiin vedettyä kaapelit maahan. Valtion omistamien teiden alitukseen tarvittiin tietenkin tieviranomaisen lupa. Toimisto on tällä hetkellä Tampereella. Sen luvan saanti näille lukuisille, monille kymmenille tienalituksille — kun kaapelihan vedetään vain yhdelle puolelle tietä, niin alituksia on pakko tehdä — Tampereelta kesti kahdeksan kuukautta. Entisaikaan, kun oli kunnassa tiemestarit, tällaisen luvan sai niin, että kun aamupäivällä soitti, niin iltapäivällä oli paperit valmiit. Nyt tällä jarrutettiin — korostan, arvoisat edustajakollegat: tällä jarrutettiin — tätä työhanketta kahdeksan kuukautta tahallaan. Väitän, että se oli tahallinen teko. En pysty sitä tietenkään toteen näyttämään, mutta kyllä luulisi yksi nimi paperiin löytyvän alle kahdeksassa kuukaudessa. Tämä vain esimerkkinä siitä, miksi tässä maassa byrokratian purkuun pitää lähteä määrätietoisesti.

Sitten velkaantumisen pysäyttäminen vaatii kaikkia edellä mainittuja toimia plus sitten sitä, että — tässä maassa kuitenkin, kun menette tuonne turuille ja toreille kysymään ihmisiltä, väitän, 90 prosenttia ihmisistä on sitä mieltä — joustaa pitää, luovumme jokainen vähän omastamme ja saamme tämän Suomen kasvuun. Muuta vaihtoehtoa en näe. Kansalaiset sitä paitsi tukevat tätä ajatusta erittäin vahvasti. Toivon, että hallitus ja myös oppositio lähtevät näihin talkoisiin mukaan, että käytämme tätä mahdollisuutta hyväksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tämän työttömyyden saaminen kuriin vaatii meiltä vuosittain noin 5 miljardin euron kustannukset, tämän nykyisen työttömyyden ylläpito. Siksi

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

käytämme kaikki ne vaihtoehdot, jotta saamme tämän työttömyyden loppumaan tai vähentämään olennaisesti. Kun 100 000 ihmistä menee töihin, se parantaa oleellisesti valtiontaloutta ja ennen kaikkea näiden ihmisten elämää. Heidän eläketurvansa kehittyä, kunnat saavat verotuloja, valtio saa verotuloja, ja ennen kaikkea Suomi lähtee nousuun. Jos tätä vaihtoehtoa ei nyt käytetä, en uskalla, arvoisa puhemies, edes kuvitella sitä toista vaihtoehtoa.

18.12 Timo Heinonen kok: Arvostettu rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Suomen Pankki julkisti viime viikolla tuoreimman talousennusteensa. Sen mukaan maamme talouden tilanne on edelleen hankala. Kasvu käynnistyy ennustejaksolla vain vaivoin ja on selvästi hitaampaa kuin muualla euroalueella. Suomen vientimarkkinoiden kehitys näyttää aiemmin ennustettua vaimeammalta, eikä ulkomaankaupasta siten juuri saada vetoapua lähivuosina. Kasvu on ennustejaksolla kotimaisen kysynnän varassa. Kasvua kertyy ensi vuonna 0,7 prosenttia ja vuonna 2017 ennusteen mukaan 1 prosentti. Riskit painottuvat ennustettua heikomman talouskehityksen suuntaan ja talouskehitys on heikkoa. Näin todetaan tuossa tuoreimmassa ennusteessa. Maailmankaupan kasvu ja siten myös maamme vientikysyntä jää vuonna 2015 selvästi hitaammaksi kuin Suomen Pankin kesäkuussa antamassa ennusteessa odotettiin. Me olemme itse asiassa tällä hetkellä ainoa maa, jonka talousennusteita käännetään heikompaan suuntaan, ja niin kuin tässä edellä edustaja Hoskonen totesi, on kumma, jos eivät nämä parhaiden asiantuntijoiden lausunnot, ovat ne sitten Suomen Pankista, IMF:stä tai mistä tahansa, herätä tätä salia tähän vakavaan tilanteeseen.

Maamme julkisen talouden rahoitusasema on ollut jo kuusi vuotta alijäämäinen, minkä vuoksi julkinen velka on kasvanut erittäin voimakkaasti. Tällä tuoreimmalla ennustejaksolla velka ylittää 68 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja on itse asiassa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna yli kaksinkertaistunut verrattuna vuoden 2008 velkatilanteeseen. Suomen Pankki toteaa, että velkaantumismuutos on huolestuttava, koska Suomen pidemmän aikavälin kasvunäkymät ovat heikot pitkittyneen taantuman, työikäisen väestön määrän supistumisen ja teollisuuden rakennemuutoksen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Olemme aiemmin käsitelleet täällä lisätalousarviota ja myös Suomen Pankin valtuuston kertomusta. Itse asiassa, kun tätä Suomen Pankin kertomuksen valiokuntamietintöä lukee, niin se herättelee myös tähän vakavaan tilanteeseen. Tässä todetaan, että ohjauskorot laskettiin niiden tekniselle alarajalle, minkä lisäksi EKP päätti vuoden 2014 aikana myös useista niin sanotuista epätavanomaisista rahapoliittisista toimenpiteistä. Huolestuttavin viesti löytyy saman mietinnön seuraavasta kappaleesta: "Viimeisimmät EKP:n päätökset antavat viitteitä siitä, ettei kevennetylle rahapolitiikalle nähdä vielä loppua. Suomea ajatellen EKP:n toimien kestolla saattaa olla merkittävä vaikutus. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että Suomen talouskehitys jää yhä kauemmaksi euroalueen kasvusta. On vältettävä tilanne, jossa muun euroalueen kasvun myötä rahapolitiikkaa ryhdytään kiristämään ilman, että Suomi on saanut taloutensa nostettua kilpailukykyiseen kuntoon." Tämä on se isoin vaara, mikä meitä uhkaa, ja sen takia nyt tarvitaan toimia kustannuskilpailukykyyn vahvistamiseksi, tarvitaan sopeutusta ja tarvitaan rakenteellisia uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa muutaman asian esille tästä meidän talousarviosta ja niistä lisäyksistä, mitä teimme valtiovarainvaliokunnassa:

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Lisäsimme määrärahoja veteraanikuntoutukseen, ja toivon jälleen kerran, että enää ei tarvitse tällaista näytelmää nähdä, vaan veteraanien kuntoutusrahat ovat tästä päivästä ja tästä vuodesta eteenpäin aina automaattisesti budjetissa.

Toivon myös, että eduskunta ja hallitus tekee päätöksen pienimmällä haitta-asteella olevien sotainvalidien 10 prosentin haitta-asteen rajan poistamisesta tai muuttamisesta niin, että he kuuluisivat tuohon 15 tai 20 prosenttiin. Nämä 10-prosenttiset sotainvalidit jäävät 100-prosenttisesti palveluiden ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä Puolustusvoimista. Ensi vuosi selvittää Puolustusvoimissa, mutta meillä on valitettavasti myös tämän hallituksen kehyksissä sellaisia leikkauksia, jotka näin ollen tulevat leikkaamaan Puolustusvoimien käyttörahoja noin 45 miljoonaa tällä kehyskaudella, jos sitä päätöstä ei muuteta, ja sitä (Puhemies koputtaa) ei tällaisessa muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa voi hyväksyä.

18.18 Tiina Elovaara ps: Arvoisa rouva puhemies! Talouspolitiikan linjasta ja tavoitteista tulisi käydä julkista ja avointa keskustelua entistä huomattavasti enemmän. Uusi hallitus on aloittanut työnsä poikkeuksellisen vaikeissa olosuhteissa. Laman ja vastakkainasettelun Suomi ei ole kenenkään haave. Siksi on hyvä, että hallituksen keskeiset lisäpanostukset kohdistuvat muun muassa omais-, perhe- ja kotihoidon kehittämiseen, sisäiseen turvallisuuteen sekä Puolustusvoimiin. Harmillisia ovat koulutukseen ja tutkimukseen tehtävät leikkaukset, jotka ovat merkittäviä ja saattavat heikentää koulutuksen ja tutkimuksen tasoa ja laadukkuutta. Opetus- ja sosiaalimenot ovat valtion suurimmat menoerät, ja sopeutukset osuvat siksi myös näihin eriin. Maamme hyvinvoinnin ja menestyksen kasvu on vahvasti kytköksissä sivistykseen, ammattitaitoon ja koulutukseen. Vaikeassakin taloustilanteessa tulee pitää huolta, etteivät leikkaukset murennut pitkän aikavälin koulutuksen laatua tai syrjäytä nuoriamme.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan lämpimästi valtiovarainvaliokunnan tekemää ehdotusta: julkisen talouden suunnitelmaan liitettävää yhteenvetoa, johon sisältyisi lapsiperheisiin ja yksin asuviin merkittävästi vaikuttavat muutokset. Yhtä lailla tärkeää on myös, että hallitus kiinnittää vakavaa huomiota pitkistä taantumasta syntyviin sosiaalisiin ongelmiin eriarvoisuuden, syrjäyttämiskehityksen pysäyttämiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Näin lopuksi mainitsen, että oman valiokuntani, ulkoasiainvaliokunnan, kannalta huomioitavaa on, että kriisinhallinnan varautumismäärärahoja ei käytännössä ole lainkaan käytettävissä, jolloin kaikki uudet operaatiot rahoitetaan kokonaan lisätalousarviomenettelyllä. Lisätalousarviomenettelyä painottava rahoitusratkaisu korostaa eduskunnalle puolivuositain annettavan kriisinhallintakatsauksen merkitystä. Eduskunnalla tulee olla oikea-aikaiset tiedot mahdollisista lisärahoitustarpeista.

18.21 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee nyt toivoa ja luottamusta. Pelkät puheet eivät riitä — tässäkin on yksi puhe — vaan tarvitaan myös tekoja: tekoja, jotka palauttavat luottamuksen ja saavat toivon henkiin.

Juha Sipilän hallituksen aloittaessa odotukset olivat suuret. Kolmen puolueen hallitus näytti aluksi elinvoimaisemmalta kuin edellinen kuuden, sittemmin neljän puolueen hallitus. Oli syytä uskoa, että keskusta vie kesken jääneen sote-uudistuksen tyylikkäästi maaliin, oli syytä odottaa, että perussuomalaiset huolehtivat siitä, että hallituksen ja ay-liikkeen välinen keskusteluyhteys toimii, ja oli hyviä perusteita ajatella, että kokoomuksen yhteydet elinkeinoelämään, yrittäjiin, työnantajiin valavat öljyä laineille myrskyn varalta.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Arvoisa puhemies! Kun paljon odottaa, niin riskinä on, että pettyy. (Jukka Gustafsson: Näin käy!) Yhteinen uskomme on, että rakenneuudistukset ovat välttämättömiä. Sote-uudistus on tässä aivan ydinasia. Päästäänkö nyt sovitulla 18 maakunnan ja 15 sote-alueen mallilla tyylikkäästi maaliin, se on toistaiseksi hyvin epävarmaa. Syntyykö tuota tietä kulken sellainen rakenneuudistus, joka pienentää kestävyysvajettamme olennaisesti? Periaateratkaisun voi saada uhkaamalla hallituksen kaatumisella, mutta yksityiskohtien ratkaisemisessa ja lainsäädäntötyössä on otettava huomioon muitakin reunaehtoja kuin poliittinen tahto.

Edellisen hallituksen tavoin tämäkin hallitus haluaa korkeakoulukenttään isoja rakenneuudistuksia. Yliopistojen saatua autonomian on hallituksella itsellään tähän kovin vähän työkaluja. Tähän asti nähdyt keinot ovat korkeakoulujen rahoituksen leikkaaminen ja ministerin kirjeet yliopistoille. Minä pelkään, että korkeakoulukentän rakenneuudistukset tulevat tapahtumaan kovin hitaasti. Kukapa rehtori haluaisi esittää hallitukselleen oman korkeakoulunsa lakkauttamista?

Kun hallitus haluaa isoja rakenneuudistuksia, voi kysyä, onko sillä itsellään riittävästi työkaluja. Johtavatko toivotut — priorisointi, vahvuuksiin keskittyminen, työnjako ja erikoistuminen — riittävän nopeasti riittävän isoihin rakennemuutoksiin ja tehokkuushyötyihin, tämä jää nähtäväksi.

Arvoisa puhemies! Työelämän rakenteisiin hallitus on harkinnut puuttuvansa itse kehittämillään työkaluilla. Hallitus näkee viisaaksi murtautua sorkkarautaa käyttäen siihen huoneeseen, jossa työnantajat ja palkansaajat sopivat työehdoista, huoneeseen, jossa tähän asti on ratkaistu asiat neuvotellen ja sopien. Hallitus on aikeissa murtautua sisään ja asettaa omat ehdot sopimiselle. Miksi näin? Siksi, ettei hallitus luota työnantajien kykyyn neuvotella — hallitus ei luota työnantajien kykyyn neuvotella. Siksi, että hallituksen mielestä työnantajat ovat liian anteliaita ja se käy meille kalliiksi. Hallitus asettaa rajan työnantajien anteliaisuudelle: lomien ja lomarahojen leikataan. Toivottavasti sorkkarautaa jää työkalupakkiin. Moni on täällä sitä toivonut. Toivottavasti tätä sorkkarautaa säikähtäneet liitot ja keskusjärjestöt palaavat neuvottelupöytään päättämään kilpailukykyä vahvistavasta äärimallillisesta kokonaisratkaisusta. Toivottavasti sopiminen voittaa sorkkaraudan. Edustaja Gustafsson käytti hyvän puheenvuoron täällä siitä, miten — totta kai — SDP käy keskusteluja myös ay-liikkeen kanssa. Kaikkia keskusteluja ei käydä julkisuuden kautta.

Puhemies! Suomalaiset tarvitsevat nyt toivoa ja luottamusta. Niitä on turha etsiä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä, ainakaan sen johdanto-osasta. Mietinnön johdanto-osa on synkkää luettavaa. Ainoa valopilkku on maininta siitä, että EU-alueella talouskasvun arvioidaan ensi vuonna olevan 2 prosenttia. Synkkä on sen sijaan maininta, että Kreikan jälkeen Suomen talouskasvu on EU-maiden hitainta. Synkkyys jatkuu kuvauksella työttömyyden kasvusta ensi vuonna 370 000:n tasolle.

Finanssipoliittisen linjan esittelyssä korostuu tarve käynnistää välittömästi sopeutukset ja leikkaukset. Vaikka tavoitteiksi mainitaan myös kestävä kasvu ja koheneva työllisyys, tekstissä käsitellään lähes yksinomaan säästötoimenpiteiden välttämättömyyttä. Valtiovarainvaliokunnalle ominaisella rehellisyydellä todetaan useammassa kohdassa, että toteutettava leikkauslinja voi heikentää talouden kasvun mahdollisuuksia ja vahvistaa negatiivista kierrettä. Valiokunta toteaa, että leikkaukset heikentävät talouden kasvua lyhyellä aikavälillä. Toisaalta valiokunnan perustelut leikkauksille kulkevatkin niinpäin, että juuri se, ettei talouden kasvua ole näköpiirissä, pakottaa leikkauksiin: "Valiokunta pitää myös perusteltuna, että talouden sopeuttamistoimien täytäntöönpano aloitetaan välittömästi, sillä

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

näköpiirissä ei ole merkittävää taloudellista kasvua." Syntyy aika masentava kuva tilanteestamme, kun talouskasvua ei ole näköpiirissä, tehdään toimenpiteitä, joilla kasvun eväitä entisestään heikennetään.

Arvoisa puhemies! Tämän vastapainoksi olisin toivonut mietinnön alkuun muutaman kirkkaan (Puhemies koputtaa) ja tulevaisuudenuskoa synnyttävän ajatuksen siitä, mihin toimiin ryhdytään kasvun ja työllisyyden aikaansaamiseksi. Eläkesopu, se mainitaan, (Puhemies koputtaa) ja se on toivon merkki. Sote-sovusta ei siihen vielä ole.

18.26 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tässä on oikeastaan minun mielestäni kaksi semmoista isoa opetusta, jotka silloin 25 vuotta sitten koettu, aika lailla kuilun partaalla käyminen — osa teistä tuntee ajan tietysti omakohtaisemmin kuin allekirjoittanut — minun mielestäni antoi ja jotka tässä tilanteessa itse asiassa tietyllä tavalla toistuvat.

Toinen kysymys on se, että silloin opimme, että Suomi voi romahtaa ylivelkaantumisen tilaan, voi romahtaa yli sen askeleen, jonka jälkeen meihin ei enää luoteta. No nyt tilanne on osin tietysti eurojärjestelmän takia erilainen, mutta käytännössä, niin kuin esimerkiksi Kreikan tie on opettanut, edelleen koko ajan pitää pitää huolta siitä, että sitä askeletta emme hankalassakaan tilanteessa ota. Tämä on se oppi, josta itse asiassa näyttää olevan aika laajasti opittukin. Tämän päivän keskustelujen perusteella ei ihan yksimielinen mutta selvä ylivoimainen enemmistö tässä salissa tuntuu olevan jopa kilpasilla siitä, mikä puolue on varmimmin velkaantumista taittamassa, ja siitä sitten taitetaan peistä, kuka on yksityiskohdissa oikeassa, kuka ei. Hyvä niin. Sinänsähän se ei tässä minun mielestäni harjoituksen pääkysymys ole, otetaanko tänä vuonna velkaa jonkin verran vai eikö oteta, vaan kysymys on siitä, että ei jouduta semmoiseen eksponentiaalisen ylivelkaantumisen kierteseen, jonka vääjäämätön loppupää, kun se liikkeelle lähtee, on sitten se, missä Kreikka on.

No se toinen oppi sieltä 25 vuoden takaa on minun mielestäni se, että hyvien vuosien jälkeen kustannuskilpailukykyä joudutaan jollain radikaalilla tavalla korjaamaan. Silloin, niin kuin tiedetään, se tehtiin ennen kaikkea devalvaatiolla. Nyt me tiedämme, että meillä devalvaatiota ei ole käytettävissä, mutta tuntuu, että tämä oppi on jotenkin paljon vaikeampi meidän yhteisesti täällä löytää, että jotain täytyy tehdä. Viimeksi tehtiin devalvaatiolla, nyt se täytyy pystyä tekemään muutoin. Se ei ole tietysti pelkästään tämän salin vika, vaan myöskaan työmarkkinajärjestelmässä tämän opin, jonka piti olla selvä silloin, kun euroon liittyttiin, toteuttaminen ei tunnu onnistuvan.

On ihan selvää tietenkin, että nyt kun hallitus lakiteitse joutuu paikkaamaan työmarkkinajärjestelmän epäonnistumista, niin se paketti ei ole niin oikeudenmukainen kuin se voisi olla, jos kaikki työmarkkinaosapuolten keinot olisivat käytössä. Kuitenkin täytyy sanoa, että ne maalailut, joita täällä paljon opposition puolelta puhutaan, kuinka paljon tämä kirpaisee palkansaajan kukkaroa tai kuinka epäoikeudenmukaisesti osuu, ovat kyllä aika yksipuolisia. Jos nyt katsotaan vaikkapa tätä yhtä isointa paketin osaa, lomarahojen leikkaamista, kannattaa muistaa, että korkeintaan noin 60 prosenttia siitä lomarahojen mahdollisesta leikkaamisesta tulee käytännössä sinne palkansaajan maksettavaksi loppuviimein, 40 prosenttia on sitä osaa, joka tällä hetkellä menee verottajalle.

Samaan aikaanhan hallitus, kuten täällä on valtiovarainministeri muistuttanut, on keventämässä pieni- ja keskituloisten ihmisten tuloverotusta myös toista kautta eli työtulovähennyksen kautta. Se on noin 450 miljoonaa euroa kädenojennusta pienituloiselle työlle. Tässä paketissa, minkä nyt kilpailukykypaketin tai — niin kuin minä sanoisin — selviytymis-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

paketin nimellä kuuluisi kulkea, itse asiassa se suurin yksittäinen elementti, yli kolmannes koko paketista, on työnantajamaksujen, siis työllistämisen sivukulujen, vähentämistä, yhteensä 850 miljoonaa euroa. Siis toista miljardia tulee nimenomaan työn verokiilaan pieni- ja keskituloisille palkansaajan verotukseen ja kaikille meille työnantajamaksun vähentämiseen. Tämä on nimenomaan sitä sisäistä devalvaatiota, jota paljon on haettu ja jota myöskin ekonomistit ovat paljon pyytäneet.

Sitten, hyvät kuulijat, arvoisa puhemies, tässä on muutamissa puheenvuoroissa tänään puhuttu myöskin ohjaavan verotuksen ja painopisteiden kysymyksestä, ja kyllä minä sinänsä uskon, että tulevat polvet tulevat jonkun verran ihmettelemään, että samaan aikaan, kun viikonloppuna on tehty historiallinen Pariisin ilmastopöytäkirja — jonka uskon meidän kaikkien kannalta tulevan osoittautumaan oikeaksi ja jossa kunnianhimoa nostetaan ilmastomuutoksen riskien kohtuullistamiseksi — meillä kuitenkin kieltämättä siirtymä pois työn verotuksesta kohti saastuttamisen verotusta tapahtuu turhan hitaasti. Tämä hallitus sinänsä poistaa ympäristöhaitallisia verotuksia, mutta voitaisiin harpata nopeammin. Silloin sen täytyy yhdistää ansiotuloverotuksen alentaminen ja samalla haittaverotuksen, kuten esimerkiksi polttoaineverotuksen, nostaminen. Toista ei voi irrottaa toisesta, muuten menee talouskasvulta pohja. — Kiitoksia.

18.32 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos valtiovarainvaliokunnalle talousarviomietinnöstä, jossa todetaan, että talousarvio on alijäämäinen ja alijäämä katetaan velaksi.

Jälleen kerran on todettava, että olemme euron pakkopaidassa ja samaan aikaan vientikään ei vedä. Nokian menestystarina oli ja meni, ja tätä 2008 alkanutta lamaa edeltäneellä ajalla ei ehkä myöskään osattu tai voitu arvioida talouden kehitystä tästä kriisistä eteenpäin. Kasvu ei näyttäisi olevan niin nopeaa kuin kriisiä edeltäneellä aikakaudella. Monet muut maat ovat päässeet talouden kasvu-uralle muun muassa teollisen tuotantorakenteen ansiosta, myös muista syistä toki. Euroalueen ja Japanin talouskasvu esimerkiksi on vaatimatonta, eikä Venäjänkään talous häävisti kasva, ja lisäksi siellä ulkopoliittinen kriisi heikentää luottamusta, politiikka aiheuttaa epävakautta talouteen.

Kokonaisuutena tähän euron pakkopaitaan on valitettavasti vain reagoitava. Kun Suomi luopui itsenäisestä valuuttakurssipolitiikasta, olivat sen mahdolliset ongelmat täysin tiedossa — siitä on aivan varmasti tutkittua tietoa — ja näihin mahdollisiin ongelmiin vastaamisesta ei ole sitten osattu tai haluttu keskustella riittävästi. Valuutan devalvaatiolla saatiin aikanaan kilpailukykyä, ja nyt paljon puhuttu sisäinen devalvaatio on hitaampi tie. Sitä on helpompi kyseenalaistaa ja arvostella, mutta valuutan devalvaatioon meillä ei ole mahdollisuutta. Irlantia on kuvattu hyväksi sisäisen devalvaation esimerkiksi. Talous on siellä kääntynyt kasvuun, vaikka varmasti myös kivuliaitten prosessien kautta, työllisyys on parantunut ja sitä kautta myös peilikuvana kulutus on kasvanut. No, palkkajoustoilla, niin kuin täällä nyt on paljon puhuttu, on tarkoitus osaltaan hakea vientiin vauhtia. Nyt vain toivoa sopii, että meidän suomalaiset yrityksemme ovat niin sanotusti vientikuntoisia.

Lisäksi euroalueen epäsymmetrisyys ja sijaintimme euron reuna-alueella aiheuttavat omat ongelmansa niin Suomelle kuin itse euroalueellekin. Jos unioni ei palauta luottamusta toimintaansa, se voi itsessään olla euroalueen talouskasvun este eli politiikka aiheuttaa epävarmuutta taloudessa meilläkin. Unionin on pidettävä kiinni säännöistään, vahvistettava ulkorajojaan ja vähennettävä byrokratiaa. Euroalueen valuviat kertaantuvat, ja niin kuin olemme tässä kasvu- ja vakaussopimuksessa olleet tarkkailussa, siinäkin olemme naimisis-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sa näitten valuvikojen kanssa — no emme sinänsä siinä kasvu- ja vakaussopimuksessa, mutta uskallan kuitenkin epäillä, miten niin sanottu kasvu- ja vakaussopimus on sitten edistänyt kasvua ja vakautta Euroopan unionin alueella, kun talouskasvu on näin vaatimattomana ollut.

Mutta sitten sisäpolitiikkaan tämän talousarvion valossa. Valtiovarainvaliokunta mietinnössään on todennut tilanteen haasteellisuuden tämän Euroopan hallitsemattoman muuttoliikkeen vuoksi, mikä Suomessa on paljon hallitummin otettu haltuun, mutta me tämän laajamittaisen muuttoliikkeen kanssa olemme vasta lähtötilanteessa. Tämä on pitkäkestoinen prosessi, ja se ei voi perustua tehottomaan ja kalliiseen kotouttamiseen. Kiitoksia siitä, että poliisin, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen määrärahoja on lisätty.

Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt sitten vakavaa huomiota hätäkeskustoiminnan laskeviin määrärahoihin, samoin hallintovaliokunnassa tämä nousi esille. Hätäkeskuslaitoksen on kuitenkin vastattava kiireellisiin avunpyyntöihin.

Kiitos myös harmaan talouden torjuntaan lisätystä määrärahasta.

Valiokunnan lausumaehdotukset 5 ja 6 nostavat sotainvalidien ja -veteraanien kuntoutukseen ja palveluihin käytettäviä määrärahoja. Kiitos tästä valiokunnalle, mutta tältä paikalta ennen kaikkea nöyrä kiitos maamme puolustaneille veteraaneille ja kotirintamalle.

Ja jälleen kerran löytyi lisämäärärahat myös 4H-toimintaan, kiitos siitä. 4H-toiminta on tehokasta ja merkittävää nuorisotoimintaa ja kuuluu lisäksi kansainväliseen yhteisöön.

No, kuitenkin kaikki alat eivät toki ole Suomessa menettäneet kilpailukykyään, kuten aiemmin mainitulla sähkötekniikan alalla on käynyt: meillä on kemianteollisuutta, puunjalostusta, terästeollisuutta, joka on maailman puhtainta. Ilmastopimuksen vuoksi on pidettävä huolta, ettei hiilivuotoa tapahdu — myös ilmastopoliittikaa luottamuksella ja reiluin keinoin.

Täällä salissa on moitittu, että ei ole konkreettista pöydässä. No, hyvänen aika, on se kyllä ihan kohtuutonta, että tässä ajassa olisi jo valtava määrä hankkeita etenemässä. Me tiedämme kaikki, että ministerit tekevät sektoreillaan töitä. Esimerkiksi sinisen biotalouden strategiaa ollaan laatimassa, ja jos emme nyt itse sitten sössi näitä ilmastopimuksen mahdollisuuksia, niin sekin sointuu yksiin hallitusohjelman kärkihankkeiden kanssa. Konkreettisesti on myönnetty määrärahoja Kimolan kanavan kunnostamiseen, (Puhemies koputtaa) ja ihan varmasti hallitus tuo konkretiaa lisää. Kintaat ovat kädessä.

18.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Suomen Pankin tuoreen talouskatsauksen viesti on kyllä huolestuttava ja vakava varoitus meille kaikille. Eli kasvu on selvästi hitaampaa kuin muualla euroalueella, ja vientimarkkinoiden kehitys on ennustettua vaikeampaa, eikä ulkomaankaupastakaan lähivuosina olla juuri vetoapua saamassa. Kasvu on kotimaisen kysynnän varassa, ja talous pyörii velkaantumisen varassa samalla kun tuotantopotentiaali jatkaa supistumistaan. Tällainen kehitys ei todellakaan ole kestävällä pohjalla, ja ajattelen, että sen vuoksi tässä, kun budjettia käsittelemme, täytyy vakavuudella näihin näkymiin suhtautua.

Kristillisdemokraatit ovat esittäneet oman vaihtoehtobudjetin, jossa ei esitetä hallitusta suurempia leikkauksia kokonaisbudjettiin mutta emme myöskään lisää velanottoa. Haluamme muuttaa sellaisia hallituksen esityksiä, jotka mielestämme lisäävät pidemmällä aikavälillä yhteiskunnan kustannuksia ja sosiaalista eriarvoisuutta. Esimerkiksi verotuksen painopistettä haluamme muuttaa niin, että haittaveroja nostetaan hallituksen esitystä enemmän.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Mutta, arvoisa puhemies, ihan erityisesti haluan painottaa sitä ja toivon sitä, että hallitukselta löytyy viisautta olla kannustamassa ja rakentamassa yhteishenkeä niin, että saadaan tuo yhteiskuntasopimus solmittua. Tässä tilanteessa meillä ei ole varaa lakkoihin eikä riitelyihin.

18.39 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueet ovat ottaneet nuorten syrjäytymisen ja työllistämisen vakavasti, vaikka oppositiopuolueet ovat monissa yhteyksissä väittäneet, että mitään ei tehdä työllisyyden eteen tai ei olla riittävästi kiinnostuneita työllisyydestä. Olen tämän huomannut, kun olen ollut ensimmäistä kautta edustajana ja mukana työ- ja tasa-arvovaliokunnassa. Syksyn aikana kuulumme budjetin johdosta valiokunnassa runsaasti asiantuntijoita eri tahoilta muun muassa nuorisotyöttömyydestä, nuorten pajatoiminnasta ja nuorten etsivätyöstä. Nuorten työelämään pääseminen on erittäin tärkeää tulevaisuuden talouden kannalta, eikä vähiten nuoren itsensä kannalta, vähentäen myös nuoren syrjäytymisriskiä.

Kuulumme viranomaisten varoitteluja myös siitä, että harmaan talouden torjunnasta ei tulisi leikata. Kuulemisissa tuli esille, että yksi henkilötyövuosi tuottaa talousrikostutkinnassa arviolta noin 100 000 euroa. Täällä kuultiin tänään joku toinenkin luku, mutta suurin piirtein ollaan siinä 100 000 euron tuntumassa, ja kun henkilöstökulut, noin 50 000 euroa, riippuen tietysti palkasta, vähennetään siitä, niin nettoa jää 50 000. Mutta tietysti se ei korreloi sillä tavalla kuin tuossa demareiden varjobudjetissa oli, jos sinne laittaa miljoonia, niin että ei se aina voi ihan näinkään mennä. Mutta se siitä.

Työ- ja tasa-arvovaliokunta lausui nuorten työpajatoiminnan ja nuorten etsivätyön osalta, että nuorten työllisyydenhoidon määrärahaileikkaukset ovat ongelmallisia ja heikentävät nuorten työllistämistä tuntuvasti. Samoin valiokunta toivoi, että talousrikostutkinnan määrärahat säilyisivät ennallaan. Valtiovarainvaliokunta on selkeästi lukenut valiokuntien lausunnot. Oman valiokuntani eli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunto on otettu huomioon ja nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön on lisätty 4 miljoonaa euroa. Aikaisemminhan tässä olikin jo tästä — en muista, montako viikkoa siitä nyt on aikaa — että hallitus on ilmoittanut, että harmaan talouden ohjelmaa jatketaan.

Täytyy sanoa, että nyt alkanut hallituskausi on ollut raskas ja vaikea, varsinkin näin uudelle kansanedustajalle. On päässyt heti tositoimiin ja joutunut siihen hallitusvastuuseen, joka tietysti kuuluukin hallitusvastuupuolueiden kansanedustajille. Mutta vilpittömästi ja vakaasti uskon siihen, että me saamme näillä toimilla Suomen talouden uuteen kurssiin ja voimme turvata myös jatkossa perusturvan ja peruspalvelut. En olisi muuten mukana tuke-massa tätä hallitusta, ellen vilpittömästi siihen uskoisi.

18.43 Maarit Feldt-Ranta sd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies, fru talman! Ensimmäiset puoli vuotta tätä vaalikautta ymmärsi oikeastaan aika hyvinkin sen, että hallitus helposti sanoi joka tilanteessa, että ei ole mitään muuta vaihtoehtoa, kun se puhui omasta talouspolitiikastaan, mutta nyt joulukuun puolessavälissä 2015 olemme sillä tavalla viisaampia, että oppositiopuolueet ovat esittäneet omat vaihtoehtobudjettinsa, jotka ovat perustuneet eduskunnan tietopalvelujen laskelmiin, elikkä kenelläkään ei ole syytä kyseenalaistaa niiden tietoperustaa tai niihin liittyvien laskelmien oikeudenmukaisuutta. Samalla tavalla myös laajasti talousoppineilla on ollut tilaisuus tarkkailla hallituksen esittämää vaihtoehtoa ja vertailla sitä opposition vaihtoehtoon. Kyllä ainakin itselleni on ollut tärkeää käydä läpi niitä asiantuntijoitte, professoreitten lausuntoja, jotka ovat kyseenalaista-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

neet hallituksen linjan ja pitävät sitä liian kireänä tähän taloustilanteeseen. Se on ainakin omaan ajatteluuni vaikuttanut. Olen tottunut politiikassa siihen, että kannattaa kuunnella asiantuntijoita, professoreita ja myös mukauttaa omaa poliittista linjaa siihen ajatteluun. Keskustelun painopistettä olisikin syytä siirtää siitä, että ei ole vaihtoehtoa, siihen, että tarkastellaan, mitä eri vaihtoehdot merkitsevät toisaalta valtiontalouden kannalta ja toisaalta yksittäisten väestöryhmien osalta. Molemmilta osilta olen erittäin huolissani siitä, että asiantuntijat suhtautuvat erittäin kriittisesti siihen, että hallituksen valitsema linja ei ole valtiontalouden kannalta järkevä, mutta myös niistä asiantuntija-arvioista eri yhteiskuntasektoreilta, sosiaalipolitiikassa, koulutuspolitiikassa, terveydenhuollossa, joissa arvostellaan hallituksen talouspolitiikan eriarvoistavaa vaikutusta hyvin monen yhteiskuntasektorin osalta.

Mutta, arvoisat kuulijat, ehkä suurin epäkohta liittyy siihen, että — tiedän, että hallituspuolueiden edustajat eivät pidä siitä, että näin sanotaan — kyllä hallitus on kaikilla mittareilla mitattuna aivan liian toimeton tämän massatyöttömyyden edessä. (Eduskunnasta: Voi hyvänen aika!) Muistan edelleen erittäin hyvin 1990-luvun alkupuolen, jolloin meillä oli vähän vastaava tilanne työllisyyden osalta, ja silloinkin vallitsi osassa päättäjiä sellainen ajatus, että kun nousukausi tulee, niin se korjaa kaiken. Mutta näin ei silloinkaan tapahtunut. Silloin myös tässä salissa käytettiin usein termiä "tempputyöllistäminen". Aivan samalla tavalla kaikista niistä hyvistä kokemuksista sen jälkeen olemme ottaneet opiksi. Aktiivisilla työvoimatoimenpiteillä yritämme huolehtia ihmisten työmarkkinavalmiuksien ylläpitämisestä niin, että emme päästä rakenteellista työttömyyttä pahenemaan samalla tavalla kuin 1990-luvun alussa. Se on iso virhe, jota nyt ollaan tekemässä, ja se on oikeastaan hallitukselle raskauttavin päätös, jonka hallitus on tekemässä. On erittäin hyvä muistaa se, että 1 prosentin paraneminen työllisyysasteessa merkitsee miljardi euroa yhteiskunnalle eli jos onnistumme 1 prosentilla kohottamaan työllisyysastetta, niin saman tien sillä on miljardin euron vaikutukset julkiseen talouteen. Jo se kertoo, että se on kysymys, jonka parissa kannattaisi todella kamppailla. Työttömyys uhkaa ensi vuonna, 2016, nousta yli 10 prosenttiin. Vaikka työllisyysmäärärahat loppuivat monin paikoin jo kesällä, ei hallitus ole ryhtynyt minkäänlaisiin toimenpiteisiin. Tämä tulee väistämättä vaikuttamaan rakenteellisen työttömyyden syvenemiseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ehkä vielä muutama lyhyt sana siitä, että tämän valitun talouspoliittisen linjan lisäksi olen huolissani siitä, että hallitus ripustaa koko talouspolitiikkansa kahden ison rakenteellisen uudistuksen varaan, joihin molempiin liittyy erittäin suuria riskejä. Puhun nyt tästä pakkolakipaketista, joka on vielä kovin pitkässä kuusessa, ja tästä sote-uudistuksesta, jonka vaikutukset nähdään ehkä kymmenen vuoden kuluttua.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies: Keskustapuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja tänään tässä salissa lupasi ensi vuodeksi lisää leikkauksia. Meidän linjamme on toinen, se on työlinja, ja sillä voimme katkaista tämän kierteen.

18.48 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Talousarviota laaditaan jälleen keran vaikeissa olosuhteissa. Maailman taloudellisten suhdannetuulien nousuvirtaukset ovat pyörineet maamme ympärillä, mutta nousuun me emme ole päässeet, sillä taloutemme rakenteet ovat liian raskaat. Edelliselle puhujalle, edustaja Feldt-Rannalle, toteaisin samasta asiasta siten, että ei täällä kukaan odota Suomen seuraavaan nousukauteen mukaan pääsevän, sillä tässä on jo niitä nousukausia ympärillä ollut ja raskaista talousrakenteista johtuen me emme ole niihin mukaan päässeet. Sitä tässä nyt yritetään korjata.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Budjettia laaditaan taas niukkuuden oloissa. Ottaen huomioon vaikeat olosuhteet on talousarvio kuitenkin kohtuullisen tasapainoinen. On hyvä, että lähtökohtaisesti budjetin loppusumma laskee eikä nouse vuosi vuodelta, kuten maan tapa on valitettavasti ollut.

Täällä ovat jotkut siis odottaneet talouden nousua, mutta ei sitä tule. Suomi on tällä hetkellä kuin seinää päin juossut. Paljon puhuttuja rakenteellisia uudistuksia tarvitaan, kuten esimerkiksi sitä, että työelämäämme saatettaisiin voimaan todellinen sopimisvapaus työmarkkinajärjestöjen sanelun sijaan. Paikallista sopimista pitää lisätä, ja se pitää saattaa koskemaan kaikkia yrityksiä. Tällä hetkellä tilanne on se, että ylivoimainen enemmistö työnantajayrityksistä on estetty millään tavoin harjoittamasta paikallista sopimista, sillä ne eivät kuulu työnantajaliittoihin. Yleissitovan työehtosopimuksen pakkovalta rajoittaa näiden yrittäjien ja yritysten toimintaa ja niiden työntekijöiden toimintaa toden teolla. Vapaamat mahdollisuudet toimia yhteistyössä henkilöstön kanssa antaisi lukuisille yrityksille eväitä tehostaa toimintaansa, minkä seurauksena voi olettaa syntyvän myös uusia työpaikkoja. Toivon, että hallitus säättää tämän asian kuntoon siten, että työn tekemisestä sopimiseen saataisiin vihdoin vapaus tämän nykyisen pakkotilanteen sijaan.

Opposition puheita kun kuuntelee, tulee mieleen vaikutelma, että verojen nosto kiinnostaa enemmän kuin valtion kassan kartuttaminen. On syytä tiedostaa, etteivät korkea verotaso ja korkea verotuotto kulje käsi kädessä. Tilastojen mukana 11 prosenttia eniten tienaa-veronalaisista maksaa noin 45 prosenttia kassaan tulevista veroista. Tähän porukkaan kuuluu, jos tienaa vuodessa noin 50 000 euroa. On lyhytnäköistä ajatella, että nostamalla veroja saadaan tältä hyvin tienaa-valta porukalta enemmän verotuottoa. Suomen verotus on jo nyt liian korkea ja kuristava. Kaukonäköisesti voisimme kehittää asioita siten, että tämä veronmaksajaporukka kasvaa lukumäärältään. Meidän tulee toimia siten, että maan yleinen tulotaso nousee ja niin sanottuja hyvätulolaisia olisi enemmän. Näin verotuoton määrä kasvaa, vaikkei veroja nosteta, niitä voidaan päinvastoin jopa laskea. Tällöin on varaa pitää huolta heistä, jotka apua tarvitsevat ilman, että otamme valtiolle syömävelkaa. Tähän suuntaan hallitus pyrkii esityksillään ja valmisteilla olevilla hankkeillaan, ja hyvä niin. Tehtävää on paljon, jotta tämä mahdollistuu, eikä hommaa saada valmiiksi yhdessä vuodessa.

Esimerkkiä voimme ottaa vaikkapa Virossa, jossa talous on käytännössä rakennettu tyhjästä viimeisen 25 vuoden aikana kommunistisen sekoilun jälkeen. En tiedä, ovatko kaikki täällä jo huomanneet, mutta Viro on meistä mennyt ohi ja kovaa. Maan talouden rakenne on kevyt ja dynaaminen, ja esimerkiksi työmarkkinoilla keskitytään työntekoon ay-jähi-nöinnin ja lakkoilun sijaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kerron nyt keinon, jolla valtion kassaan saadaan lisää käteistä rahaa ja nopeasti. Joka vuosi Suomeen tuodaan alkoholia ulkomailta summalla, joka vastaa noin 180 Alkon keskimääräistä vuosimyyntiä. Maahantuonnin, siis kaljarallin, syy on se, että alkoholi on esimerkiksi Virossa niin paljon kevyemmin verotettua. Alan teollisuuden arvioiden mukaan järkevämmällä alkoholiverotuksella voitaisiin saavuttaa 250—300 miljoonan euron verotuoton kasvu. Sama määrä juotaisiin Suomessa varmasti joka tapauksessa, mutta ainakin verotuotot jäisivät maahamme.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä talousarviolla pärjätään, kun ensi vuoteen mennään. Tarvitaan kuitenkin järeitä toimia maan talouden nousuun saamiseksi, uutta lainsäädäntöä, ay-liikkeen pakkovallan purkua, sääntelyn keventämistä, normien purkua. Näistä meillä on esimerkkejä riittämiin, ja toimeen ryhtymisen aika on nyt.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ei oteta tässä vaiheessa debattia, nyt on aika paljon debattia käyty, otetaan myöhemmin hieman lisää. Otetaan muutama puheenvuoro tähän ensiksi, palataan kuitenkin debattiinkin ihan lähiaikoina.

18.54 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Opposition tehtävä on arvioida hallituksen toimintaa ja perinteisesti myös arvostella sitä ja esittää vaihtoehtoja, ja hyvä niin. Itse ainakin luulen, että tässä salissa varmaan ei istu yhtäkään kansanedustajaa, joka olisi erityisen iloinen siitä, että eri väestöryhmiltä tai koulutuksesta tai jostakin muusta joudutaan ottamaan rahaa pois. Se on aika vastenmielistä, ja siitä ei kovin paljoa kiitosta saa, mutta ainakin itse ajattelen niin, että pitäisi pyrkiä järkevästi analysoimaan ne syyt, mitkä ovat johtaneet tähän. Itse käsitän näin, että yksi merkittävä syy siihen on, että jostakin syystä, jota tässä hieman ehkä myöhemmin arvioin, meidän vientitulomme eivät ole enää sillä tasolla, että se riittäisi siihen totuttuun elintasoon ja eri tulonsiirtoihin ja eri toimintojen rahoitukseen niin kuin ennen.

Täällä päivällä keskusteltiin debatissa siitä, kenen syy tämä on. Sitä minä en osaa sanoa, mutta ihan tilastoja katsomalla voi päästä siihen johtopäätökseen, että vuonna 2002 Suomen vaihtotase, jota minä pidän erikoisen tärkeänä, oli 12 miljardia plussalla. Sen jälkeen maassa on ollut monenlaisia hallituksia ja monenlaisia puolueita talouspolitiikkaa linjaamassa, mutta jatkuvasti ollaan tultu alamäkeä. En itsekään tiedä, mikä on oikea luku tänä päivänä, mutta vaihtotase on useita miljardeja pakkasella. Se on se suurin syy, minkä takia meillä raha ei riitä näihin palveluihin ja joudutaan sitten kulurakennetta leikkaamaan. Velka sinänsä ei ole se kriittinen tekijä, mutta tämä kolminaisuus, että meillä on vaihtotase pakkasella ja velka ja meillä ei ole euroalueen sisällä kilpailukykyä, aiheuttaa sen, että jostakin pitää oikeasti tehdä.

Täällä juteltiin päivällä, että pitää julkisia investointeja lisätä ja se osittain auttaa, mutta ongelma eivät ole kyllä julkiset investoinnit. Ne ovat noin 9 miljardin tasolla. Ongelma on se, että meidän rakenteet ovat sellaisia, että moni yksityinen taho ei luota siihen investointiin, että se takaisinmaksuaika, minkä nykypäivänä pitää investointeihin liittyä, venyy niin pitkäksi tai sitä ei ole edes olemassa. Sen takia nämä investoinnit laahaavat 20 prosenttia liian matalalla tasolla. Jos ovat 35 miljardia tällä hetkellä yksityiset investoinnit, niin silloin meillä on 7—8 miljardin investointivaje, ja tämä on se ongelma, mihin meidän pitäisi löytää yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa vastaus.

Minä kuitenkin itse näkisin, että hallitus on aika diplomaattisesti ja pitkämielisesti esittänyt yhteistyötä, ja toivon, että todella se yhteinen näkemys löytyy sitten, miten työmarkkinoita uudistetaan ja miten Suomen kilpailukyky uudistetaan, koska kyllä väistämätön lopputulema on se, että jollakin tavalla Suomen kustannusrakennetta ja työn hintaa täytyy muuttaa, että se menee kaupaksi. Se on tietenkin myös tavaroiden ja palveluiden laatuksymys, mutta väistämättä me joudumme näihin työmarkkinakysymyksiin yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa palaamaan, ja mitä nopeammin se pystytään tekemään, sen parempi.

Nimittäin työttömyyden kustannuksiakin on vähän vaikea laskea, mutta ainakin Kelan taskutiedon mukaan ne olivat 4,7 miljardia, ja siihen pitää tietenkin laskea monenlaisia muita kustannuksia päälle, niin ettei liene suuri virhe arvioida ne noin 5 miljardiksi. Asumistukimenot ovat noin 1,5 miljardia ja toimeentulotukimenot 750 miljoonaa. Siitä kertyy noin 7 miljardin paketti, ja kun me tiedämme, että asumistuet kuitenkin menevät vuokriin ja nostavat asuntojen hintoja, niin tavallaan se negatiivinen kierre on niin paha, kun ote-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

taan vielä nämä kannustinloukut huomioon, että tästä on vaikea nyt päästä irti, ellemme tee kohtalaisen radikaaleja muutoksia. Itse kyllä toivon, että maan hallitus ja työmarkkinajärjestöt löytävät sen yhteisen sävelen tässä lähikuukausien aikana ja saavutetaan sellainen ratkaisu, jonka kanssa voidaan mennä eteenpäin. Nimittäin mitkään tämmöiset pakkolain kaltaiset toimet, joihin hallituksen on turvauduttava, jos sopua ei saada, eivät varmaan miellytä ketään.

Vielä tähän lopuksi: Edustaja Kopra nosti tässä alkoholipolitiikan keskusteluun. Toteaisin, että itselläni olisi aika helppokin keino siihen, että Suomen valtio voittaisi 500 miljoonaa eli puoli miljardia. Viron viinarallin ansiosta Suomi menettää 300 miljoonaa verotuloja ja parisataa miljoonaa muuta, koska siellä käydään muutenkin. Helpointa olisi asettaa alkoholin valmistevero Latvian tasolle eli kymmenen kertaa alemmas esimerkiksi oluen suhteen, mutta pistää alkoholille terveydenhoitomaksu sen takia, että se aiheuttaa 5 miljardin kulut. Alkoholiverotus säilyisi tismalleen entisellään, mutta heti kun joku toisi alkoholia Suomen rajojen ulkopuolelta (Puhemies koputtaa) Suomeen, hän joutuisi maksamaan terveydenhoitomaksun.

18.59 Veera Ruoho ps: Arvoisa rouva puhemies! IMF on todennut, että hallituksen kilpailukykytoimet auttavat parantamaan kilpailukykyä (Pia Viitanen: Mitäs se on todennut koulutuksesta?) mutta eivät poista tarvetta kattavampiin työmarkkinauudistuksiin. Näitä uudistuksia hallitus on pyrkinyt aktiivisesti edesauttamaan.

IMF:n valtuuskunta vieraili Suomessa, ja se arvosteli Suomen työehtosopimusjärjestelmää, joka rajoittaa yritysten kykyä sopeuttaa palkkoja yrityskohtaisen tuottavuuskehityksen mukaisesti. Itseäni ilahdutti erityisesti IMF:n kehoitus lisätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa kasvukeskuksissa, ja tällöin me pystyisimme auttamaan työvoiman liikkuvuutta, kuten varsinkin pääkaupunkiseudulla vastaamaan huutavaan asuntopulaan. (Olavi Alanissilä: Suomen Pankki puhui samasta asiasta!) Sote-ratkaisulla puolestaan pyrimme tehostamaan terveydenhuoltojärjestelmäämme, kuten IMF niin ikään vaati. IMF suorastaan varoitti, että rakenteellisia uudistuksia on jatkettava, muuten emme ole kohta itse sopeutuksista päättämässä vaan Euroopan komissio sanelee.

Arvoisa puhemies! Me puhumme täällä useimpien teemojen osalta muutamien satojen tuhansien eurojen sopeutuksista mutta sivuutamme keskustelusta tyystin ajankohtaiset lisäkustannukset. Nimittäin on arvioitu, että vuositasolla maahantuloon ja -muuttoon liittyvät kustannukset kaikkine välillisine kustannuksineen nousevat miljardiin euroon vuodessa. Tämä miljardi euroa on suuri rasite Suomen heikossa taloustilanteessa, kilpailukyvyttömässä yhteiskunnassamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan nyt lyhyt debatti: edustaja Viitanen, edustaja Gustafsson ja edustaja Myller tässä nyt ensiksi ja sitten muitakin. — Olkaa hyvä.

19.02 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä puhutaan IMF:stä, niin täytyy varmasti myös muistuttaa siitä, että se on ottanut hyvin kriittistä kantaa muun muassa Suomen koulutusleikkauksiin, aivan kuten myös me olemme siitä vahvasti huolta kantaneet.

Mutta, puhemies, pyysin tämän puheenvuoron muun muassa siksi, että täällä aiemmissa puheenvuorossa jälleen kerran annettiin hieman väärää totuutta opposition verolinjoista. Nimittäin nyt täytyy muistaa se, että SDP:n vaihtoehdossa, meidän vaihtoehdossamme, ve-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

roastevaikutus on 0,0, eli veroastetta emme nosta, teemme toisenlaisia ratkaisuja. Otamme mukaan finanssisektoria ja ennen kaikkea lisäämme työllisyyttä niin, että verotuksen keventämisellä keventäisimme nimenomaan pieni- ja keskituloisen palkansaajan ja eläkeläisen verotusta, mikä olisi hyvin järkevää politiikkaa. Paitsi inhimillisesti oikein myös työllisyyspoliittisesti tässä tilanteessa olisi tärkeää tämä — ei niin, että kuristetaan.

Täällä, puhemies, puhuttiin myös velan määrästä. Täytyy muistaa, että tällä politiikalla hallitus ottaa enemmän velkaa ensi vuonna kuin otetaan (Puhemies koputtaa) tänä vuonna, eli siinäkin suhteessa kierre on valmis.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän viisi vastauspuheenvuoroa, edustajille Gustafsson, Myller, Feldt-Ranta, Katainen ja Kopra, ja sen jälkeen mennään puhelistaan ja katsotaan sitten, miten asiat etenevät. — Edustaja Gustafsson, vastauspuheenvuoro.

19.03 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suosittelen, edustajat Eestilä ja Kopra, kun edustatte hallituspuolueita, että viekää nämä alkoholiveroesitykset sitä kautta eteenpäin. Mielelläni niitä sitten täällä eduskunnassa käsittelemme.

Mutta, edustaja Kopra, tässä teidän puheenvuorossanne oli kyllä mielestäni vähän sen kaltaista uhoa, kun puhuitte yleissitovista sopimuksista, että ne ovat pakkovaltaa ja pitää saada vapaampia mahdollisuuksia joustavoittaa palkkaa — sehän tarkoittaa tietysti palkanalennuksia. Olen itse läheltä seurannut vuosikymmeniä Metallityöväen Liiton ja Teknologiaeollisuuden yhteistyötä, joka nyt viime viikkoina ja kuukausina on julkisuudessaakin saanut paljon kehuja. Heillä on muun muassa 40 sivun kokonaisuus työaikajoustoista työpaikoille. Suosittelisin kyllä, että nyt tätä Metallityöväen Liiton mallia seurattaisiin tarkasti eikä lähdettäisi sillä tavalla heikoille jäljille, (Puhemies koputtaa) mistä seuraa vain vahinkoa. Ensin pitää luoda luottamusta ja sitten (Puhemies: Aika!) paikallista sopimista.

19.05 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeä huomio, tulee se sitten Suomen Pankilta, IMF:ltä tai täältä salista, että Suomeen tarvitaan erityisesti pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa. Nyt on vain erittäin ongelmallinen tilanne siinä, että kun hallitukselta on tullut näitä ikään kuin avauksia asuntopolitiikkaan, ne eivät ole tulleet kohtuuhintaiseen vuokra-asumiseen vaan sellaiseen vuokra-asumiseen, joka toteutuessaan on lähes markkinahintaista. Nyt puhutaan esimerkiksi tällaisesta 10 vuoden välimallista, josta on kokemuksia aikaisemmin, ja se osoittaa sen, että vuokrataso on lähellä markkinahintaa. Minun mielestäni ei ole mitään järkeä, erityisestikään tällaisessa taloustilanteessa, jossa me elämme, siirtää yhteiskunnan varoja tällaiseen grynderimäiseen (Puhemies koputtaa) asuntotuotantoon, vaan pitäisi siirtää nimenomaan kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon.

19.06 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikoina täällä Suomen eduskunnassa on ollut kyllä semmoista jatkuvaa tahallaan ohipuhumista. Nyt on 30 päivää, 30 päivää, jatkunut tämmöinen tahallinen ohipuhuminen SDP:n vaihtoehtobudjetista kahdelta osalta: On tämä verolinja. Se on niin moneen kertaan avattu täällä, ja sen vaikutukset — eduskunnan tietopalvelu on laskenut — veroasteeseen ovat 0,0 prosenttia. Jokaisen prosenttilaskua ymmärtävän pitäisi ymmärtää, mitä se tarkoittaa. Se tarkoittaa sitä, että se ei nosta veroastetta lainkaan. On jotenkin epäoikeudenmukaista, epärehellistä jatkuvasti pelotella täällä, että sosialidemokraatit ovat kiristämässä verotusta. Mei-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

dän mallissamme se ollaan viemässä lähemmäksi EU:n keskitasoa, jossa työn verotus, omistamisen verotus ja kulutusverot ovat jollain tavalla paremmassa tasapainossa. Ja toinen asia on tämä velka. Meidän budjetissa otettaisiin vähemmän velkaa (Timo Heinonen: Se on hötön päällä!) kuin hallituksen. (Olavi Ala-Nissilä: Sitä nyt ei kukaan usko!)

19.07 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puolin ja toisin vedotaan siihen, millä tavalla erilaiset kansainväliset taloustoimijat kommentoivat Suomen taloutta ja taloudenhoitoa ja hallituksen toimia. On syytetty muun muassa siitä, että tämä kilpailukykypaketti olisi kansainvälisen työläinsäädännön vastainen.

Itse asiassa nyt jälleen kerran on todettava se, että esimerkiksi ILO, kansainvälinen työjärjestö, on sanonut, että kilpailukykypaketti, -lakipaketti, on juuri nyt hyvä ja käyttökelpoinen Suomessa tämän poikkeuksellisen talous- ja työllisyystilanteen takia, kunhan ne keinot siinä ovat väliaikaisia. Ja näinhän hallitus on määritellyt nuo mahdollisesti käyttöön otettavat keinot kolme vuotta kestäviksi, joten tähän vetoaminen ei enää ole relevanttia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Viimeinen vastauspuheenvuoro tässä vaiheessa. — Edustaja Kopra.

19.08 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kansanedustajan työssä harvoin kokee ilon hetkiä, mutta nyt juuri koen sellaista onnen tunnetta, kun huomaan, että olemme edustaja Gustafssonin kanssa eräässä asiassa samaa mieltä, ja se on se, että työpaikoille pitää saada luottamuksen ilmapiiri, jotta paikallinen sopiminen on mahdollista. Nämä kaksi asiaa kulkevat käsi kädessä. Sitä kyllä ihan yhtä lailla kuin työnantaja voivat myös ay-liike ja työntekijäpuoli osaltaan edistää. Heidän roolinsa on ratkaiseva. Tällä hetkellä he eivät kuitenkaan toimi siihen suuntaan. Tämä meidän yleissitova työehtosopimuskäytäntömme on valitettavasti sellainen, että se ei salli sitä paikallista sopimista sellaiselle työntantajalle sellaisella työpaikalla, missä ei asianmukaiseen työntajaliittoon kuuluta, ja näitä tällaisia työpaikkoja on suurin osa suomalaisista yrityksistä. Toivon, että tekin osaltanne vaikutatte siihen, että tähän saadaan muutos.

Edustaja Feldt-Rannalta haluaisin kysyä, kun nyt tämä teidän budjettitasapainonne kyllä minun mielestäni perustuu enemmänkin silmänkääntötemppuihin kuin raakaan matematiikkaan: Onko oikein, että annatte kuvan tasapainoisesta budjetista (Puhemies koputtaa) sillä, että otetaan Suomen Pankilta ja Sitralta rahaa? Ja mihin perustuvat nämä teidän harmaan talouden (Puhemies koputtaa) miljoonat, joita sieltä saadaan? Kuka asiantuntija nämä on arvioinut, ja kuinka tällaisen päälle voi ylipäättään mitään rakentaa? (Olavi Ala-Nissilä: Ne ovat kertakäyttöisiä! — Timo Heinonen: Ne ovat hötön päällä!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä siihen vastauspuheenvuorolistaan, koska täällä mainittiin edustaja Feldt-Ranta, ja kuitenkin edustaja Viitanen haluaa vastata, olkaa hyvä. (Välihuuto) — Vai kumpi teistä vastaa tähän? Molemmat, okei. — Mutta sitten mennään kyllä puhujalistaan.

19.10 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kopra täällä kyseenalaisti SDP:n vaihtoehtobudjetin laskelmat. Edustaja Kopra, ne on laatinut eduskunnan tietopalvelu. Ne on virkavastuulla tässä talossa laskettu, ja siihen perustuvat sekä niitten verotukseen liittyvät arviot että niitten työllisyysvaikutuksiin liittyvät arviot.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

(Timo Heinonen: Missä ne ovat?) Sitran rahaa käytämme. Panemme taseen töihin, niin kuin monet kokoomuslaiset ja keskustalaiset ennen vaaleja puhuivat. (Jukka Gustafsson: Sipilän malli!) — Sipilän malli, juuri näin. — Mutta tärkeintä on se, että nämä meidän laskelmat perustuvat eduskunnan tietopalveluun, ja kaikki kunnia siitä virkamiehille.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten oli vielä se yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Viitasella, ja sitten puhujalistaan.

19.11 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämähän on Sipilän malli, sen Sipilän, joka puhui ennen vaaleja oppositiojohtajana ja sanoi todella moneen kertaan, että nyt laitetaan taseet töihin. Minä kyllä nyt haluaisin tietää, miten hallitus aikoo laittaa taseet töihin. En ole vielä nähnyt näitä ratkaisuja, millä hallitus esimerkiksi tulee rahoittamaan näitä kärkihankkeita, se olisi kiinnostavaa tietää. Sosialidemokraatit ovat tuoneet oman vaihtoehdon, taseet töihin, (Toimi Kankaanniemen välihuuto) ja, puhemies, kertaluonteisia tuloja, mitä saamme, käytämme kertaluonteisiin menoihin investoimalla tulevaisuuteen, parantamalla lasten olosuhteita muun muassa korjaamalla homekouluja, päiväkoteja, kirjastoja. Tämä on todellista tulevaisuuspolitiikkaa, puhemies.

Haluan vielä tähän loppuun sanoa tästä aiemmasta keskustelusta työllisyyden suhteen, että on kyllä todella huolestuttavaa se, että erityisesti perussuomalaiset täällä ovat puolustelleet sitä hallituksen ainoaa työllisyystoimea, joka on tämä palkanalennus pakolla. Näimme tänään jopa tilanteen, että täällä (Puhemies koputtaa) sanottiin perussuomalaisten toimesta, että eihän tämä ole pakkolaki, tämä on hyötylaki. En ymmärrä. (Toimi Kankaanniemi: Koko kansa hyötyy!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

19.12 **Eero Suutari kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2016 budjetti on nykyisen hallituksen ensimmäinen budjetti, ja tässä budjetissa näkyy selvästi, että hallitus ottaa vakavasti suomalaisten huolen nopeasta julkisesta velkaantumisesta ja talouskasvun perusteiden luomisesta.

Selvää on, että meidän kaikkien tulevaisuus riippuu vahvasti siitä ja vain siitä, saavatko vientimiehemme tai -naisemme kauppvoja aikaan. Nykyinen huono tilanne johtuu ainoastaan siitä, että vienti sukelsi seitsemän vuotta sitten eikä ole siitä koskaan noussut. Tämä johtuu teollisuuden ja yritysten raskaasta tämänhetkisestä kuormasta, jota me emme ole seitsemässä vuodessa helpottaneet vaan lisänneet.

Suomen talous tulee olemaan koko kuluvan vuosikymmenen poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa ja myös alijäämäinen. Hallituksen mittavat sopeuttamistoimet ja työmarkkinoiden jäykkyyksiin puuttuminen osoittavat vakavaa suhtautumista kasvun aikaansaamiseen tulevaisuudessa. Velkaa silti otetaan. Ensi vuoden talousarvio on 5,3 miljardia euroa alijäämäinen, ja vuoden 2016 lopussa meidän velkamme arvellaan nousevan yli 106 miljardin euron, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Arvoisa puhemies! Sopeuttamistoimien täytäntöönpano on hallituksen esityksen mukaan aloitettava välittömästi, sillä näköpiirissä ei ole merkittävää talouden kasvua. Hallitusohjelman mukaisten sopeuttamistoimien suurimmat säästöt kohdistuvat muun muassa opetukseen, elinkeinoelämän tukiin, indeksikorotuksiin ja kehitysyhteistyöhön. Lisäksi, kun otetaan huomioon jo viime vaalikaudella tehdyt säästöpäätökset, määrärahojen vähe-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

neminen monin paikoin on erittäin tuntuva ja säästöt näkyvät niin virastojen ja eri tahojen toiminnassa kuin myös yksittäisten kansalaisten elämässä. Mutta tämä on silti tehtävä.

Arvoisa puhemies! Pidän leikkauksia perusteltuina julkisen talouden tasapainottamiseksi. Vaikka leikkaukset heikentävätkin talouden kasvua lyhyellä aikavälillä, on pää tullut vetävän käteen. Meidän on toteutettava sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka tuovat pysyviä kustannussäästöjä. Työurien pidentäminen sovitulla työeläkejärjestelmällä oli päänavaus. Sote-ratkaisu oli hallitusohjelman mukainen ja hyvä jatko kasvu-uralle. Sinne päästään, kun otamme tosissamme myös hallituksen lupaaman paikallisen sopimisen. Tähän luottavat myös tuhannet yritykset. Suomen Yrittäjät on jo luvannutkin sen seurauksena syntyvän noin 55 000 uutta työpaikkaa. Se on jo puolet hallituksen tavoitteista.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän tärkein tehtävämme täällä onkin, että vientimies saa aikaan kauppoja ja kannattava yritys investoi ja lisää suomalaista työtä. — Kiitos.

19.16 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Elämme monellakin tavalla vaikeita aikoja tällä hetkellä yhteiskunnassamme. Kansalaisemme, varsinkin kaikista heikompiosaisimmat, tarvitsisivat varsinkin nyt, näinä kasvavan työttömyyden ja eriarvoistumisen aikoina, hallitukselta luottamuksen kättä. Valitettavasti tämä esitys ei sitä luottamuksen kättä ojenna, mutta sen voidaan kyllä sanoa ojentavan monella muulla tapaa.

Tämän talousarvioesityksen pääongelmana on, että toimet eivät puutu riittävästi työttömyyden ehkäisyyn. Veroratkaisut ovat epäoikeudenmukaisia, eivätkä nämä toimet puheistakaan huolimatta katkaise velkakehitystämme. Päinvastoin hallitus näyttää uskovan, että karsimalla kasvun eväistä — eli kansakuntamme osaamisesta — sanelemalla työmarkkinoiden vakautta ravistelevia pakkolakeja sekä leikkaamalla kaikista pienituloisimmilta kansalaisiltamme Suomi lähtisi nousuun. Itse en usko näihin esitettyihin keinoihin, vaan pidän hallituksen keinoja monellakin tapaa epäoikeudenmukaisina ja kohtuuttomina.

Tässä esityksessä olisi paljonkin kommentoitavaa, mutta otan esille yhden huolestuttavan asian. Kiinnittäisin tässä huomiota siihen, että nämä toimet kohdistuvat merkittävässä määrin samoihin kansalaisiin kaikista eniten. Yksi tällainen ryhmä ovat esimerkiksi maamme eläkeläiset. Tällaisia heihin kohdistuvia leikkauksia ovat esimerkiksi eläkkeensaajan asumistuen heikentäminen, koska enimmäisasumismenojen indeksikorotusta ei tehty. Onneksi kuitenkin opposition aktiivisuudesta ja vaikutuksesta pahimmat leikkaukset — oli kaavailtu jopa 200 euron leikkauksia — peruttiin. Salissa on puhuttu työtulovähennyksen kasvattamisesta mutta unohdettu samalla mainita, että eläketulovähennys jätettiin nostamatta. Tämä myös osaltaan lisää palkansaajan ja eläkeläisen eriarvoista verokohtelua ja olisi ollut myös eläkeläisille tarpeellinen toimenpide. Toisaalta kansaneläkkeiden ja sosiaalietuuksien indeksijäädytys on todella huolestuttavaa, koska se koskee nimenomaan kaikista pienituloisimpia. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottaminen, lääkekorvausten pienentäminen, asumiseen liittyvien verojen korottaminen, ruokavaliokorvauksen leikkaus ja esimerkiksi hoitajamitoituksen heikentäminen ovat juuri tällaisia leikkauksia, jotka kohdentuvat pitkälti näihin ihmisiin.

Valitettavasti minun on todettava, että tämä on todella lyhytnäköistä ja, voidaan sanoa, hyvin kylmääkin politiikkaa, varsinkin tässä ajassa. Perustelen tätä etenkin sillä, että jo nyt merkittävä osa maamme eläkeläisistä elää köyhyysrajan alapuolella. Siksi vaatisinkin edes näiden esitettyjen kovien toimien tueksi jonkinlaisia kokonaisvaikutavuusarviointoja leikkausten kohdentumisista. Nyt sellaisia ei ole. Emme voi olla lainsäätäjinä hyväksymässä päätöksiä, jotka näin voimakkaasti ja välittömästi vaikuttavat todella merkittävästi moniin

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

suomalaisiin pienituloisiin ja varsinkin sairaisiin kansalaisiimme. En voi olla hyväksymässä tätä esitystä, jonka toimet ovat kyseenalaisia, kohdentumiset epäoikeudenmukaisia ja eriarvoistumista lisääviä. Huomioisin, että kukaan ei voi kuitenkaan sanoa, etteikö vaihtoehtoja olisi. Vaihtoehtoja on, esimerkiksi meidän sosialidemokraattien huomattavasti oikeudenmukaisempi vaihtoehto.

19.21 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa debatissa sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetista yritin puheenvuoroa saada. Itse epäilen kyllä tämän vaihtoehtobudjetin pohjan kestävyyttä, että esimerkiksi harmaan talouden torjunnan resurssien lisäämisellä 20 miljoonalla saataisiin ensi vuonna heti aikaan 200 miljoonan euron lisätulot. Olisikin siinä mielessä mielenkiintoista tietää hieman enempi näistä asiantuntijoista, joita sosialidemokraatit ovat käyttäneet, niitähän ei tässä vaihtoehtobudjetissa lainkaan kerrota. (Pia Viitanen: Anteeksi, missä kohtaa? Meillä on erikseen se ohjelma, voit tutustua siihen!) Tässä ei toki tänä vuonna kerrota sitäkään, missä tämä on painettu. Viime vuonnahan kävimme vilkkaan keskustelun tuosta painopaikasta, mutta nyt sitä ei enää kerrota lainkaan.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla valtiovarainvaliokunnassa saatiin valmiiksi siis eduskunnan osalta ensi vuoden talousarvio, ja sen loppusumma on valtiovarainvaliokunnan käsittelyn jälkeen 54,4 miljardia euroa, mikä on noin 0,5 miljardia euroa enemmän kuin tuo vuoden 2015 varsinainen talousarvio.

Meidän hallituspuolueiden päättämät lisäpanostukset ovat yhteensä noin 40 miljoonaa euroa, ja ne on suunnattu erityisesti nyt lapsiin ja nuoriin sekä oikeusturvaan, sisäistä turvallisuutta, ympäristöä, elinkeinopolitiikkaa, vientiä ja kansainvälistymistä edistäviin toimiin. Suurin määrärahalisäys, 9,3 miljoonaa euroa, osoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan, jossa lisäresursseja kohdennetaan muun muassa veteraanikuntoutukseen, josta aiemmin tänään täällä istunnossa puhuin, terveydenhuollon yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä päihdeäitien kuntoutukseen. Ja haluan tässäkin puheenvuorossa vielä vahvistaa tuon toiveen, että jatkossa nämä veteraanikuntoutusrahat olisivat budjetissa automaattisesti ilman tällaista eduskunnan pyöritystä: on meidän kunniatehtävämme kantaa vastuu näistä kansalaisista. Samalla toivon, että hallitus tuon 10 prosentin haitta-asteryhmän korjaa niin, että 5 prosentilla ei olisi 100-prosenttista vaikutusta kuntoutukseen vaan kaikki sotainvalidit kuntoutuksen pariin pääsisivät.

Rahaa lisättiin myös vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön. Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli maamme puolustusjärjestelmässä. Täytyy huolehtia vielä siitä, että tuo EU:n ampuma-asedirektiivi ei sitä ole heikentämässä. Mutta nyt siis tässä budjetissa lisätään 400 000 euroa MPK:n toiminnan vahvistamiseen. MPK tukee ja sovitaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta, ja esimerkiksi viime vuonna se järjesti Puolustusvoimien tilaamaa koulutusta 24 000 vuorokautta, ja tämä on erittäin tärkeä osa näinä aikoina meidän reserviläisarmeijamme osaamistason kunnossa pitämiseksi.

Lisärahoitusta kohdennetaan myös vienninedistämiseen, ruuhkautuneiden tuomioistuinten, paikallispoliisin, ulosottotoiminnan sekä keskeneräisten siirtoviemäreiden loppuun saattamiseen, ja itse tuon asunto- ja ympäristöjaoston puheenjohtajana tulen sen kohdan käsittelyssä tarkemmin sitten käymään läpi myös tätä siirtoviemäriasiaa, jossa pääsemme nyt siihen tilanteeseen, että enää sen jälkeen ei näitä keskeneräisiä siirtoviemäritöitä ole.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Huolestuttavaa kuitenkin on se, että edelleen ensi vuoden talousarvio on 5,3 miljardia euroa alijäämäinen, ja tämä katetaan siis ottamalla lisää velkaa. Vuoden 2016 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 106 miljardia euroa, mikä on pyöreästi 50 prosenttia suhteessa maamme bruttokansantuotteeseen. Tämä on iso asia, ja näyttää siltä, että tämä velkaantumisen taittaminen ottaa erittäin koville. Tulemme näkemään vielä sen tilanteen, että tuo velkamäärä tulee kasvamaan hieman tulevina vuosina, mutta toivottavasti nämä päätökset, mitä nyt on yhdessä sovittu, pystytään viemään myös arkeen niin, että tuo velkaantuminen taittuu ja pääsemme takaisin kasvu-uralle yhdessä muun EU:n kanssa.

19.26 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Oppositio on roolinsa mukaan keskittynyt syyttämään hallitusta, lähinnä keskustaa, epäoikeudenmukaisista ja vääristä leikkauksista, jotka vain lisäisivät köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Kaikki uudistaminen tuntuu olevan pahinta myrkkyä, mikään ei saisi muuttua — välillä kuulostaa siltä.

Itse pitäisin tärkeänä lähtökohtana sitä, että meillä tässä salissa ja kaikilla maamme talouteen ja työllisyyteen vaikuttavilla tahoilla olisi samanlainen tilannekuva, ja vieläpä niin, että pystyisimme toimimaan tuon vakavan tilannekuvan mukaisesti. Tämä maa tarvitsee nyt sopimista, palkkamalttia ja rakenteellisia uudistuksia, jotta yrittäjyys ja työllisyys saisivat ilmaa siipien alle.

Osin rakenteelliset uudistukset ovat jo hyvällä alulla mutta vasta niin alkuvaiheessa, muun muassa soten ja aluehallinnon uudistuksen osalta, että ihan varmasti kaikkien tahtotilan ja maalin työllisyyden ja talouden tilan kohentamiseksi olisi tärkeää olla yhteiset. Joskus on pakko ihmetellä, kuinka suuri yhteinen uhka tai vaara täytyy nyky-Suomen ja sen keskeisten päättävien toimijoiden kohdata, jotta voitaisiin sopia asioista yhteisesti ja olla valmiita luopumaankin. (Riitta Myller: Sitähän me ihmetelläänkin!) Valmiutta luopumiseen ja yksituumaisuutta tarvitaan, koska Suomen menot ovat suuremmat kuin tulot ja olemme jo pitkään syöneet tulevaisuuttamme. Velkakello käy, ja päätökset suunnanmuutoksesta olisi tehtävä nyt tai ei koskaan niin oikeudenmukaisesti kuin se vain on mahdollista. Viime vaalikauden ajalehtimiseen ei ole enää varaa.

Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukyky on mennyt ainakin toistaiseksi, ja häviämme keskeisille kilpailijamaillemme. Hyvä uutinen on se, että kilpailukyvyn parantaminen sopimalla on edelleenkin mahdollista, vaikka kohta taidetaankin lähteä jo viidennelle kierrokselle. Oikeastaan täytyy nostaa hattua kaikille yhteiskuntasopimusneuvotteluissa mukana olleille osapuolille siitä, että neuvottelujarrujen jälkeenkin ollaan kuitenkin, ainakin toistaiseksi, aina oltu valmiita palaamaan neuvottelupöydän ääreen. Olisi äärimmäisen tärkeää päästä sopuun, niin ettei eduskunnan yksin tarvitsisi työmarkkinajärjestöjä kapeamalla keinovalikoimallaan yrittää ratkaista kilpailukykyä sellaisilla keinoilla, joita kukaan ei mielellään käytä.

Suomi on työttömyyden ja velkaantumisen noidankehässä. Tavoitteena on saada talous kuntoon ja työllisyys nousuun ja tehdä se vieläpä niin, että kukaan ei siinä vauhdissa sitten tippuisi pois kelkasta. Ei ole nyt ehkä oppositionkaan kaikista viisainta takertua toistuvasti yksittäisiin säästökohteisiin. Haluaisimme rakentaa yhdessä kokonaiskuvaa, (Eva Biaudet: Poliitiikka syntyy pienistä päätöksistä!) ja — kaikista vastaväitteistä huolimattakin — kyllä teidänkin vaihtoehtobudjettejanne aivan vakavalla mielellä tarkistellaan.

Miten voisimme sitten luoda Suomeen uusia työpaikkoja? Onneksi hallitus on kyllä tähtäämässä vahvasti tulevaisuuteen myös kärkihankkeillaan ja pyrkii niillä parantamaan työllisyyttä ja taittamaan velkaantumista. Näissä kärkihankkeissa on vahvasti mukana

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

myös sosiaalinen omatunto. Yhtenä esimerkkinä on perhepalveluita uudistava kärkihanke, jonka myötä perheiden kotipalvelut otetaan entistä laajemmin käyttöön. (Anneli Kiljunen: Sekin hyväksyttiin viime kaudella!) Sen yhteydessä myös parannetaan tiedon liikkumista lapsen asioissa eri toimijoiden välillä, turvataan riittävä ja osaava lastensuojeluhenkilöstö muun muassa sote-uudistuksen yhteydessä. Olemme toivottavasti yhtä mieltä siitä, että ennaltaehkäisy on parasta säästöä ja hyvinvointia niin perheiden kuin myös ikäihmisten osalta edistetään juuri siten. Perheitä autetaan ajoissa, ja lastensuojelun tarve sitä myöten vähenee. Omaishoitajien yhdenvertaisuus turvataan ja pyritään myös siihen, että vanhustenhoivaa järjestetään kodinomaisemmin. Perusterveydenhuollossa ihmiset pääsevät hoitoon tasa-arvoisemmin.

Minua kiehtoo Tulevaisuuden kunta, muun muassa sen takia, että silloin olisi parempi mahdollisuus kuntapäätäjienkin toimia kannustaen, niin että suomalaiset pitävät parempaa huolta itsestään ja liikkuvat entistä enemmän. Järjestötyötä ja vapaaehtoistoimintaa helpotetaan norminpurkutalkoiden yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus vannoo biotalouden nimiin yhden kärkihankkeensa voimin, ja hyvä niin. Jo Pariisin ilmastositoumuksenkin hengessä on ponnisteltava sitä kohti, että voisimme sitten saada uutta voimaa myöskin ympäristöinvestoinneista ja olla sitten veturina ihan maailmanlaajuisestikin.

19.32 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen tilanne on huolestuttava — tämä asia on todettu täällä salissa tänään jo tosi monta kertaa — mutta onneksi hallitus on nyt ryhtynyt tämän Suomen tilanteen korjaamisen toimenpiteisiin. On todella vaikeaa luopua niistä saavutetuista eduista ja ottaa itse enemmän vastuuta omasta toiminnastaan. Yhteiskunnanhan pitää huolehtia jokaisen ihmisen itsestähuolehtimiskyvystä, ei passivoida ihmistä.

Me kaikki tiedämme sen, että niin yhteiskuntaa kuin yksilöäkin kantaa eteenpäin työ, ja tekemätöntä työtä meillä Suomesta löytyy. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä löytyy työtä, kertovat yrittäjät, mutta monet pienet yrittäjät sanovat samaan syssyyn, että työntekijän palkkaaminen on heille niin suuri riski, että he haluavat välttää sen niin kauan kuin on mahdollista, vaikka halua olisi kasvaa. Tässä äsken edustaja totesi samat asiat, eli nopeimmin tuloksia saadaan aikaan madaltamalla työllistämisen kynnystä ja purkamalla yrittämistä hankaloittavaa byrokratiaa ja lisäämällä joustavuutta.

Erityisen huolestuttavaa minusta on nuorten ihmisten työttömyys, sillä selvitysten mukaan nuorena koetulla työttömyydellä on vaikutuksia henkilön tulevallekin työuralle. Vaikeudet heijastuvat niin tulevana työttömyytenä kuin alhaisempia tuloina tulevan työuran aikana. Vaikean työttömyyden aikana työmarkkinoille tuleva nuori ei saa työkokemusta ja sitä kautta arvokasta osaamista ja kontakteja. Pitkittyessään työttömyys voi rapauttaa myös jo hankittua osaamista. Yhteiskunta on sijoittanut nuoren koulutukseen, ja on todella harmillista, jos nämä satsaukset valuvat hukkaan.

Minä iloitsen kovasti siitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahoja on lisätty käsittelyn aikana runsaalla 9 miljoonalla eurolla. Rahaa osoitetaan muun muassa perusopetuksen laadun parantamiseen, kerhotoimintaan sekä työpajoihin ja etsivään nuorisotyöhön.

Meidän pitää pelastaa tämä meidän hyvinvointiyhteiskunta. Minä ymmärrän näin, että tässä salissa kaikilla on tahtoa huolehtia (Puhemies koputtaa) heikompiosaisista yhteiskun-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

nan jäsenistä myös tulevana vuosikymmeninä, ja vain terveellä taloudella me pääsemme siihen.

19.34 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Suomen valtio velkaantuu yhä nopealla tahdilla, kuten se on tehnyt jo viimeiset seitsemän vuotta. Käsittelyssä olevan talousarvion mukaan otamme ensi vuonna velkaa edelleen noin 5,3 miljardia euroa, ja vaikka korkotaso on ainakin tällä hetkellä erittäin alhainen, ei tällaista velkaantumistahtia voida jatkaa loputtomiin, varsinkaan kun jo ylitämme EU:n määrittämät velkakriteerit. Valtion ensi vuoden budjetin hyväksymisen yhteydessä joudutaankin tekemään lukuisia leikkauksia, jotka ovat kipeitä mutta silti tuiki tarpeellisia. Saavutetuista eduista luopuminen ei ole yleensä helppoa, mutta toisinaan kuitenkin välttämätöntä.

Nyt tarvitaan lisää yksityistä toimeliaisuutta Suomen nostamiseksi jaloilleen. Hallituksen politiikan päätavoitteena on luoda edellytykset, jotka mahdollistavat yksityisen sektorin työpaikkojen syntymisen. Lienee syytä vielä kerran korostaa, että kyse on nimenomaan edellytysten luomisesta. Tähän maaliin tähtääviä toimia ovat muun muassa jo päätetyt tuloveronalennukset sekä työelämän rakenteiden joustavoittamiseksi tehtävät uudistukset. Myös julkisen talouden menoihin on ollut tässä tilanteessa aivan pakko puuttua. Siitä ovat esimerkkeinä indeksijäädytykset sekä myös muutamat suoranaiset leikkaukset. Hyvään lopputulokseen pääsemiseksi on toisaalta päätetty puuttua yhteiskuntaa monin eri tavoin rajoittavien ja säätelevien normien poistamisella. Tämä työ on kuitenkin vasta alussa.

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään kiinnittänyt erityistä huomiota koulutukseen kohdistuviin säästöihin. Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, muodostavat korkeatasoinen koulutus ja osaaminen kivijalan maamme tulevalle menestykselle. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että aiemmat toimintatavat olisivat välttämättä olleet optimaalisia. Kun resurssit ovat niukat, on ne käytettävä aiempaa kustannustehokkaammin. Yliopistojen ja korkeakoulujen onkin syytä kehittää rakenteitaan ja kiinnitettävä erityistä huomiota perustehtäviensä hoitamiseen. Myös oppilaitosten välinen yhteistyö on avainasemassa opetuksen ja tutkimuksen laatua parannettaessa.

Sivistyssektorin toimintaedellytysten turvaamista on pidetty erittäin tärkeänä myös valtiovarainvaliokunnassa. Valiokunta onkin katsonut aiheelliseksi lisätä resursseja perusopetuksen laadun parantamiseen ja kerhotoimintaan sekä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Näille momenteille esitetään yhteensä 8 miljoonan euron lisämäärärahaa, mikä osoittaa valiokunnan pitävän näitä kohteita erityisen tarpeellisina syrjäytymisen ja ongelmien ennaltaehkäisyssä. Vaikka kyseessä on sinänsä pieni määrärahalisäys koko valtion budjettiin suhteutettuna, on se kuitenkin selkeä osoitus hallituspuolueiden halusta parantaa lasten ja nuorten turvallisen kasvun ja kehityksen edellytyksiä.

Talousarvion kenties epävarmin osuus liittyy maahanmuutosta ja turvapaikanhakijoista aiheutuvien kustannusten arviointiin. Budjetin lähtökohtana on pidetty 15 000:ta uutta turvapaikanhakijaa, mikä on varsin maltillinen arvio tämän vuoden lukuihin verrattuna. Kuitenkin sopii toivoa, että nykyiseen Euroopan laajuiseen maahanmuuttokriisiin löydetään toimivia ratkaisuja sekä kotimaassa että kansainvälisesti ja että todellisia avuntarvitsijoita voidaan auttaa lähtömaissaan tai niiden välittömässä läheisyydessä. Mikäli näin ei kuitenkaan käy ja tulijamäärä pysyy nykyisellä tasolla, putoaa asiaan liittyviltä määräraha-arvioilta pohja pois ja puhutaan vähintään useiden satojen miljoonien eurojen lisäkustannuksista.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Arvoisa puhemies! Kiinnitän lopuksi huomiota valiokunnan mietintöön sisältyviin lausumaehdotuksiin, joissa edellytetään sotainvalidien kunnallisten avopalveluiden haitta-aseterajan alentamista 10 prosenttiin viimeistään vuonna 2017, samoin rintamaveteraanien kuntoutukseen ja veteraanipalveluihin tarvittavien määrärahojen saattamista pysyvästi palvelutarvetta vastaavalle tasolle. Valiokunta myös lisää kyseiselle momentille 4 miljoonaa euroa veteraanikuntoutukseen ja kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen. Kyseessä on kunnianosoitus ja kädenojennus henkilöille, jotka ovat maamme itsenäisyyden säilyttämiseen henkensä ja terveytensä menettämisen uhalla osallistuneet. (Puhemies koputtaa) Se on vähintään, mitä voimme tehdä kansan kohtalonselvällä maamme puolustamiseen osallistuneen, nyt valitettavan nopeasti harvenevan joukon hyväksi.

19.39 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Suomen Pankkiin täällä on viitattu. Suomen Pankkihan on hyvin voimakkaasti vaatinut määrätietoista korjaavia talouspoliittisia toimenpiteitä. Itsekin olen eduskunnan pankkivaltuuston jäsen ja viimeksi viime viikolla kuulin pääjohtajan erittäin voimakkaan esityksen asiasta.

Todellakin, mitkä ovat Suomen vaihtoehdot? Tämän vaihtoehtobudjetin esittäminen nykytilanteessa on hankalaa, kun ajattelemme julkisia menoja suhteessa bkt:hen, kun tämä bkt, nimittäjä, koko ajan pienenee, neljättä vuotta. Sen vaihtoehdon esittäminen on hankalaa, ja ei eduskunnan tietopalvelussa ole sellaista viisautta näemmä ollut, että pystyttäisiin Suomen Pankin vaihtoehtoa parempi esittämään. Tämä SDP:nkin vaihtoehto on marginaalista pyöritystä, ja siinä on monia minun mielestäni heikkoja kohtia. Eli Suomen vaihtoehdot ovat... (Pia Viitasen välihuuto) Suomen vaihtoehdot, arvoisa edustaja... Meillä on kaksi vaihtoehtoa: laitetaan Suomen asiat kuntoon, hoidetaan asiat tai ollaan edelleen hoitamatta, (Pia Viitanen: Miksi valitsette jälkimmäisen?) ja siksi tämä Suomen Pankin esittämä linja on mielestäni hyvä.

Siinä on oikeastaan viisi eri asiaa. Ensimmäinen on kustannuskilpailukykyyn palauttaminen, se on välttämätöntä. Toinen on rakenneuudistukset, ne ovat välttämättömiä. Kolmas on julkisen vallan kasvun pysäyttäminen jollain aikavälillä, sekin on välttämätöntä. Lisäksi tarvitsemme rahapolitiikkaa, talouden elpymistä tukevaa rahapolitiikkaa, makrotalouden vakautta. Mutta EKP:n rahapolitiikka antaa Euroopassa kuitenkin vain lisäämää jäsenmaille laittaa talouttaan kuntoon. (Toimi Kankaanniemen välihuuto) Sitä eivät monetkaan jäsenmaat — ei Ranska, Italia eikä Suomi — ole pystyneet tekemään.

No, mitä tapahtuu, kun kustannuskilpailukyky kohenee? Silloin tietenkin Suomessa tuottavat vientiyritykset voivat tehdä kannattavia tarjouksia hinnalla, jolla kaupat syntyvät maailmalla ja myöskin Suomessa. Kun suomalainen tuotanto ja työ on kilpailukykyistä, niin kauppa käy ja varasto vaihtuu ihan eri tavalla, ja silloin ennen kaikkea Suomen kannattaa investoida, se on erittäin tarpeellista. Ja sitten vientituotanto alkaa pikkuhiljaa parantaa työllisyyskasvua, ja kun koko talouden tulonmuodostus lisääntyy, se tukee kysyntää ja työllisyyttä kestäväällä tavalla myös kotimarkkinatuotannossa ja sekin alkaa elpyä ja palaa luottamus Suomen talouteen.

Rakenneuudistukset ovat tärkeitä siinä mielessä, että kasvun mahdollisuudet paranevat. Julkistalouden kestävyys juuri edellyttää rakennemuutoksia. Eläkeuudistus on lähtenyt liikkeelle, mutta tarvitaan monia muita rakenneuudistuksia meidän jäykissä rakenteissa. Työuria pitää pidentää — me tiedämme sen hyvin — alusta, keskeltä ja lopusta. Asunto- tuotanto on täällä mainittu: totta kai sen edellytyksiä pitää voida parantaa. Sote-uudistus on lähtenyt liikkeelle, ja se pitää viedä nyt eteenpäin, ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Meillä valitettavasti nämä työmarkkinarakenneuudistukset eivät etene. Meillä voi olla sellainenkin tilanne, että joku yksittäinen liitto voi pysäyttää Suomen vientituotannon, (Sirpa Paatero: EK!) ja mainitsen kolme kirjainta, AKT, esimerkiksi. Se selviää siitä 30 000 euron sakolla parhaimmillaan. Suomessa on muuten sellaisiakin liittoja, joilla on sijoitusomaisuutta toistasataa miljoonaa kuulemma ja jotka pystyvät kyllä rahoittamaan näitä laittomia lakkoja kuinka paljon tahansa. Minusta jollain tavalla tämän vastuun ja siten talouden pitäisi paremmin kohdata. Minä en nyt ole tässä mitään esityksiä tekemässä.

Kilpailun lisäämisen kautta totta kai voidaan parantaa tuottavuutta, kuten Suomen Pankki esittää. Se on kuluttajan etu tietenkin, että on matalammat hinnat, ja silloin tuottavuus kasvaa. Sääntelyuudistukset ovat keskeisiä. Me olemme aloittaneet byrokratian purkamisen, hallitus on aloittanut erittäin vahvasti. Sitä pitää edistää. Finanssipoliittinen elvytys Suomen Pankin mukaan ei ratkaise viennin ongelmia. Ei se raha pumpppaamalla lähde liikkeelle. Suomen Pankki myös hyvin perustelee, miksi alijäämää joudutaan pienentämään nyt.

Mutta, arvoisa puhemies, kun kello kulkee, niin tulen siihen Suomen Pankin viimeiseen päätökseen. Entä jos sopeutus lykätään pitkälle tulevaisuuteen? Mikäli sopeuttaminen jätetään tekemättä, nykyiset nuoret joutuvat paitsi vastaamaan terveys- ja hoivapalveluista sekä eläkkeiden rahoituksesta niiltä osin kuin ne eivät ole rahastoituja — eli suurimmalta osin — myös hoitamaan edellisen sukupolven lisääntyneen velkaantumisen, hakemaan työpaikkoja tilanteessa, jossa talouden ongelmaa ei ole vielääkään ratkaistu. Ja tietenkin nämä ympäristövelkaongelmat vielä ovat heidän niskassaan. Eli kyllä on välttämätöntä, että tämä sukupolvi, joka nyt on täällä töissä, kantaa oman vastuunsa talouden tervehdyttämisestä, kuten Suomen Pankki esittää.

19.45 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Olisin tästä SDP:n varjobudjetista vielä kysynyt paria yksityiskohtaa:

Nämä harmaan talouden selvittämisen tuotot tuntuvat kovin suurilta ja kunnianhimoisilta. Mihin tämä nyt oikeasti perustuu? Oletteko te todellakin eduskunnan tietopalvelulta nämä luvut selvittäneet, ja hekö ovat se asiantuntija tässä maassa, joka osaa antaa näin tarkan ja massiivisen luvun, että 20 miljoonan panostuksella tulee näin huikea tuotto? Tämä tuntuu kyllä allekirjoittaneesta lähinnä imaginääriseltä luvulta, toiveelta, tämä teidän esityksenne.

Edelleen kiinnostaisi tämä rahoitusvero, jonka tuotoksi on arvioitu 230 miljoonaa euroa. Mihin tämä perustuu? Joku Ruotsin malli vilahtelee papereissanne, mutta eihän Ruotsissa tällaista edes käytössä ole. Millaisia vaikutusarvioita te olette tehneet tämän veron suhteen, ja miten te arvioitte sen vaikuttavan talouteemme? Minusta tällaisessa tilanteessa ei tämänkaltaisia järjestyttäviä uusia veroratkaisuja tulisi tehdä lainkaan.

19.46 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole toistaiseksi toiminut. Työttömyyden kasvu heijastuu julkiseen ja yksityiseen talouteen ja ihmisten hyvinvointiin. Hallitus leikkaa kaikkein haavoittuvimmassa ja heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä: eläkeläisiltä, sairailta, vammaisilta, pienipalkkaisilta työssä käyviltä ihmisiltä, opiskelijoilta, lapsilta ja lapsiperheiltä. Nämä ihmisryhmät ovat eri tavoin riippuvaisia yhteiskunnan antamasta tuesta, tai heidän elämänsä on sidoksissa siihen. Hallituksen linjaukset ja julkisen talouden suunnitelma seuraavalle neljälle vuodelle lisäävät ihmisten välistä eriarvoisuutta ja köyhyyttä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Hallitus säästää sosiaali- ja terveyssektorilta, työllistämistoimista ja sivistyksestä arvioimatta kokonaisvaikutuksia. Kun vaikutuksia ei arvioida ja järjestelmän keskinäisiä riippuvuuksia ei huomioida, luodaan säästöillä helposti lisäkuluja jollekin toiselle sektorille tai tulevaisuuteen. Leikkaukset kohdistuvat erityisen pahasti niihin, jotka ovat nykyisin juuri ja juuri köyhyysrajan yläpuolella ja viimesijaisen sosiaaliturvan ulkopuolella. Leikkausten myötä ihmiset ajautuvat köyhyyteen. Hallituksen arvio toimeentulotukimenojen kasvusta on myös alimitoitettu. Asiantuntija-arvioiden mukaan myös yksityisten talouksien ylivelkaantuminen ja asunnottomuuden lisääntyminen tulevat entisestään heikentämään etenkin työelämän ulkopuolella olevien ihmisten asemaa. Tarvitsemme kipeästi kokonaisarviointia leikkausten, kiristysten, maksukorotusten kustannuksista yhteiskunnallemme ja vaikutuksista yksittäisten ihmisten ja ihmisryhmien asemaan.

Hallitus aikoo korottaa sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuja vuonna 2016 siten, että kuntien maksutulot voivat kasvaa 150 miljoonaa euroa. Suomessa maksetaan jo nyt pohjoismaisittain erittäin korkeita asiakasmaksuja, ja OECD:n arvion mukaan juuri asiakasmaksut ja palveluiden saatavuuden epätasa-arvo aiheuttavat ja ylläpitävät eri väestöryhmien suuria hyvinvointi- ja terveyseroja. Hallitus heikentää tietoisilla valinnoillaan tilannetta entisestään. On väärin kerätä entistä suurempia maksuja pienituloisilta ihmisiltä terveyden ja hyvinvoinnin kannalta olennaisissa peruspalveluissa.

Kuten hallitus, mekin pidämme hyvinvointivaltion kehittämistä välttämättömänä. Se edellyttää kykyä purkaa vanhentuneita malleja ja järjestelmän jatkuvaa arviointia. Se tarkoittaa sosiaaliturvajärjestelmän sujuvoittamista asiakkaan näkökulmasta ja sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistamista niin, että palvelu on oikea-aikaista ja vaikuttavaa ja että sosiaali- ja terveydenhuoltoon satsattavilla yhteisillä varoilla ei tehdä bisnestä. Palvelussa on painotettava varhaista puuttumista ja ennen kaikkea ennaltaehkäisyä.

Pohjoismaisen mallin ydintä on yhteisvastuu ja tasa-arvo. Hallituksen julkisen talouden suunnitelma tuleville vuosille lisää ihmisten omavastuuta ja siirtää monin eri tavoin hoitoja hoivavastuuta perheille ja omaisille. Ei olla paljoakaan puhuttu vaikutuksista, ei olla huomioitu vaikutuksia esimerkiksi työelämäosallisuuteen ja verotuottoon tai ihmisten väliseen tasa-arvoon ja tosiasialliseen mahdollisuuteen saada tarvitsemansa palvelut. Olenainen kysymys on, tuottavatko hallituksen etuusleikkaukset, maksukorotukset tai palveluheikennykset todellista säästöä pidemmällä aikaperspektiivillä. Sosiaali- ja terveyspolitiikan keskeinen tavoite on yhteisvastuussa turvata jokaiselle ihmiselle edellytykset hyvään elämään ja yhtäläisen ihmisarvon toteutumiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on pieni maa, mutta vuosien ajan eri puolilla Suomea kansalaisten tunteita ja puheita kuunnelleena olen vakuuttunut, että suurin osa tavallisista kansalaisista on paitsi yhteistyöhaluisia myös yhteistyökykyisiä kansalaisia. Mutta miten on johtavaan asemaan päässeiden — työmarkkinajärjestöjen pomojen ja toisaalta myös tässä salissa opposition ja hallituksen kansanedustajien — yhteistyökyvyn ja yhteistyöhalun tila? Eikö signaalin tästä salista pitäisi ennen muuta olla se, että kaikki ovat valmiita talkoisiin, oikeudenmukaiset ratkaisut löydetään ja niitä ruvetaan yhdessä toteuttamaan? Eikö puheiden ja riitelyjen sijaan pitäisi ryhtyä toimiin ja kannustaa kaikkia kansalaisia, yrittäjiä ja työmarkkinajärjestöjen edustajia toimimaan rivakasti yhteisen hyvän eteen?

19.52 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Ala-Nissilä piti täällä erittäin hyvän puheenvuoron, ja itse haluaisin vielä jatkaa ja vähän kysyä Ala-Nissilältä, onko oma analyysini oikea.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Meillä elvytetään tällä hetkellä kahden eri mekanismin kautta. Toinen on kotimainen mekanismi. Me otamme pääsääntöisesti ulkoa 5,3 miljardia lainaa, jolla pidetään nämä toiminnot yllä. Minun mielestäni se on velkaelvytystä. Toinen, suurempi elvytyspaketti tulee Euroopan keskuspankin taholta. EKP ostaa sekä yksityisiä että julkisia velkakirjoja 60 miljardilla kuussa ensi syyskuuhun asti ainakin, ja tämäkin lisää Suomen vastuita, tämä ei ole ilmaista rahaa. Ongelma on siinä, että jos me emme kilpailukykyongelmista johtuen euroalueella pärjää, niin meidän korkokulumme, 1,6 miljardia, lähtevät ennemmin tai myöhemmin nousuun, koska korkotaso nousee. Se riski liittyy siihen, että EKP ei voi toteuttaa tämän ohjelman jälkeen toista elvytyspakettia. Edustaja Ala-Nissilä, onko analyysini oikea?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Koska edustaja Ala-Nissilälle tuli suora kysymys, niin myönnän vastauspuheenvuoron Ala-Nissilälle. — Olkaa hyvä.

19.53 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä kotimainen elvytys tapahtuu velan ottamisella, ja nythän voidaan ajatella myöskin, että sekin, mitä joudumme turvapaikan hoitamiseen ottamaan velkaa, on tietyllä tavalla elvytystä. Todellakin Euroopan keskuspankki paitsi hyvin matalalla korkopolitiikalla myöskin näillä rahapoliittisilla toimillaan elvyttää taloutta, pyrkii nostamaan inflaatiota tavoitetasolle. Minusta se antaa lisää aikaa Euroopan keskuspankin jäsenmaille laittaa talouttaan kuntoon, eli olen täysin samaa mieltä kuin edustaja Eestilä, että tämä on tilanne, joka ei voi jatkua loputtomiin, vaan sen takia meidän pitää tämän maan kustannuskilpailu ja rakenteet pyrkiä laittamaan yhdessä nyt kuntoon aika nopeasti, jotta Suomi lähtee todella nousuun.

19.54 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden tilanne on edelleen hankala. Julkisen talouden arvioidaan pysyvän alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, joskin mittavat sopeutustoimet pienentävät alijäämää. Suomen huonon taloustilanteen taustalla on useita syitä. Heikon talouskasvun myötä pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys on kasvanut nopeasti. Hallitus joutuu vastaamaan edellisten hallitusten toimimattomuudesta johtuviin seurauksiin. Vaikka valtiontaloutta pyrittiin tasapainottamaan jo edellisen hallituksen aikana, julkisen talouden tilanne on heikentynyt, kun yleinen talouskehitys on pysynyt matalana. Suomen Pankin ennusteen mukaan bruttokansantuote supistuu 0,1 prosenttia vuonna 2015. Kotimainen kysyntä vetää bruttokansantuotteen kasvuun vasta vuonna 2016, mutta kasvu jää hyvin vaimeaksi.

Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen toimimattomaan ja joustamattomaan hallitusohjelmaan hallituksella on nyt uudenlainen toimintatapa, jolla saadaan voimavaroja ja voimaa todellisten muutosten aikaansaamiseen. Hallituksen toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi muodostavat harkitun kokonaisuuden talouden tasapainottamiseksi. Hallitusohjelman mukaan julkisen talouden tasapainottaminen aloitetaan välittömästi, koska näköpiirissä ei ole merkittävää talouden kasvua.

Viime vuosina Suomi on velkaantunut ennennäkemättömän nopeasti. Nyt velkaa on jo yli 100 miljardia euroa. Julkisen talouden tasapainottamiseksi velaksi elämisen on loputtava, kuitenkin siten, että samalla ihmisistä pidetään huolta oikeudenmukaisella politiikalla. Valiokunnan mietinnön mukaisesti talousarvioon on lisätty noin 40 miljoonaa euroa, mikä on osoitettu muun muassa koulutukseen, oikeusturvaan ja sisäiseen turvallisuuteen.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Täällä on tänään käsitelty erilaisia lainauksia, ja työ ja rakkaus ovat nousseet täällä monesti esiin. Itse nostan esille terveyden ja turvallisuuden, jotka ovat itselläni kärkipäässä asioita mittaroitaessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kohdennetaan 360 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Lapsi- ja perhepalvelut, omaishoito ja ikäihmisten kotihoito ja kotona pärjääminen ovat tärkeitä kärkihankkeita. Sen peruminen, että eläkeläisten asumistuki yhdistettäisiin yleiseen asumistukeen, oli merkittävä asia, josta hallitukselle on annettava kiitosta. Takuueläkkeen nosto ja lääkekorvausten uudelleenarvioiminen ja uudelleenkohdentaminen ovat merkkejä siitä, että inhimillisesti katsotaan oikeaan suuntaan. Valtiovarainvaliokunta huomioi myös lisäresurssit lapsiin ja nuoriin, sisäiseen turvallisuuteen ja oikeusturvaan. Yli 9 miljoonaa euroa osoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan. Raha ohjataan veteraanikuntoutukseen, terveydenhuollon yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä päihdeäitien kuntoutukseen.

Edustaja Heinonen nosti täällä äsken esille kysymyksen veteraanien kuntoutusresursseista, että tulisiko niiden kuulua automaattisesti budjettiin. Ja näin tulisi olla, kuten myös päihdeäideille ohjattujen resurssien, joita kuitenkin toistuvasti lisätään lisätalousarvion voimin. Lisärahoitusta kohdennetaan myös tuomioistuinten ruuhkien purkamiseen, paikallispoliisiin ja ulosoton toimintaan sekä keskeneräisten siirtoviemäreiden loppuunsaattamiseen.

Suomi tarvitsee hoitajaa ja poliisia kipeämmin kuin koskaan. Turvallisuutta takaamaan tarvitaan myös palomiestä. Poliisipula tulee näkymään entisestään lisääntyneinä järjestyshäiriöinä, liikennerikkomuksina, väkivaltatekoina, yleisen pelon lisääntymisenä ja häiriökäyttäytymisenä. Hoitajapula taas tulee näkymään hoidon viivästymisinä, hoitokärsimyksen lisääntymisenä, vanhustenhoidon laiminlyöntinä ja jopa heitteillejättönä. Heidän turvaamiseen meidän on annettava resursseja ja taattava, että työtä on jatkossakin, sillä me emme pärjää ilman heitä — terveys ja turvallisuus. Olisi pelottavaa ajatella, että Suomeen syntyy tila, jossa poliisi loistaa poissaolollaan ja hoitaja puuttuu työvuorostaan. Heidän työehtojensa heikentäminen olisi huolestuttavaa kehitystä.

Me puhumme täällä pakkolaeista. Vetoan työmarkkinajärjestöihin, että olisitte vielä valmiita neuvottelemaan yhteisestä sovusta. Nyt ei ole aikaa eikä mahdollisuutta jyrkkyyteen, kovuuteen eikä taipumattomuuteen. Jääräpäisyyden aika on ohi. Meistä tuskin kukaan toivoo pakkolakia. Toivotaan ja tehdään kaikkemme, niin oppositiossa kuin myös hallituksessa, että me saamme tämän asian vietyä sillä tavalla, että ihmisille löytyy työtä ja työtä on mielekästä tehdä.

19.59 Eero Suutari kok: Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kasvun aikaansaamisen lisäksi pidän hyvänä valtiovarainvaliokunnan esittämiä talousarviolisäyksiä vuoden 2016 budjettiin juuri niihin tarpeisiin, jotka tässä sinänsä välttämättömässä sopeuttamisessa ovat jääneet vaille tarpeellista huomiota. Olen samaa mieltä kuin valiokunta, joka pitää erittäin tarpeellisena rahoittaa muun muassa koulutusta, oikeusturvaa, sisäistä turvallisuutta, ympäristöä sekä pk-yritysten elinkeinotoimintaa sekä erityisesti vientiä ja kansainvälistymistä edistäviä toimia.

20.00 Elsi Katainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari huomiota:

Nimittäin kuntapäättäjänäkään en voi olla kiittämättä hallitusta siitä, että se vahvistaa kuntataloutta nyt pitkästä ajasta, oikeastaan ensimmäistä kertaa neljään vuoteen. Ensi vuo-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

den budjetin vaikutus on lähes 290 miljoonaa euroa tähän kuluvaan vuoteen verrattuna. Mutta samalla on kyllä sitten tämänkin hallituksen muistettava, että kuntien tehtävien ja velvoitteiden määrää on vähennettävä. Tunnetusti se on vaikea tehtävä eikä noin vain tehtäviä poimimalla suinkaan toteudu, vaan katseet on enemmänkin suunnattava ihan kokonaisuuteen prosesseihin ja kokonaisuuksiin. Muutoinkin täytyy pidättäytyä siitä, ettei kunnille anneta uusia tehtäviä, jos ei myös täysimääräistä korvausta tule mukaan. Tässä kireässä kuntatalouden tilassa ja yleensä talouden tilassa on tärkeää myös seurata sitä, että rahoitusperiaatteen oikeudenmukaisuus tulee toteutumaan, niin etteivät kunnat joutu hakemaan kantokykyään aina vain asiakasmaksujen nostolla tai kuntaveron noston kautta.

Toinen huomio liittyy biotalouteen, yhteen kärkihankkeeseemme. Todellakin jo tuon Pariisin ilmastopöytäkirjan hengessä on ponnisteltava, että Suomi saavuttaisi nuo vuoden 2020 kovat ilmastotavoitteet ja uusiutuvan energian osuus nousisi tuohon 40 prosenttiin. Siinä on kyllä yhteistä ponnisteltavaa. Mutta kuitenkin nämä toimialan investoinnit voisivat antaa meille kasvun mahdollisuuksia, jos ja kun ne nousevat miljardiluokkaan, ja puhtaan teknologian vienti voisi kasvaa sillä tavalla merkittävästi. Suomi tunnetaan maailmalla kuitenkin edelleenkin käytännönläheisenä ratkaisijana ilmastonmuutokseen ja myöskin ruoka-, vesi- ja energiapulaan liittyvissä ongelmissa. Pysytään siinä sitten yhä edelleen kärkimaana.

20.02 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, fru talman! Korjaan varmuuden vuoksi tähän alkuun edustaja Kopran väärinymmärryksen. Kun aikaisemmassa puheenvuorossani viittasin eduskunnan tietopalveluun, niin silloin kyse oli SDP:n vaihtoehtobudjetin vero-vaikutuksista, ei harmaasta taloudesta.

Täällä on useampi edustaja — edustajat Kopra, Ala-Nissilä, jotka nyt ovat jo poistuneet paikalta — puheenvuoroissaan vähätellyt niitä mahdollisuuksia, mitä liittyy harmaan talouden torjuntaan ja mahdollisuuteen sitä kautta saada tuottoja yhteiseen valtion kassaan. Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat Suomelle arviolta 6 miljardin euron menetyksen veroissa ja maksuissa joka vuosi, siis 6 miljardin euron menetyksen. Olemme tarkastusvaliokunnassa koko syksyn kuunnelleet asiantuntijoita. Edellinen tarkastusvaliokunta viime vaalikaudella teki merkittävän työn juuri harmaan talouden parissa. Meillä alkaa olla aika paljon tietoa siitä, minkä mittaluokan asioista on kyse. Se tärkein tieto, joka kaikissa asiantuntijakuulemisissa on tullut ilmi, on se, että asiantuntijat painottavat, että harmaan talouden torjunnassa koko ketjun on oltava kunnossa. Mihinkään viranomaiseen ei saa syntyä pullonkaulaa, jotta tämä tuotto ei vaarantuisi.

Juuri tästä ajattelusta lähtee SDP:n vaihtoehtoinen esitys, jossa olemme panostaneet 20 miljoonaa euroa eri viranomaisiin kohdistetusti sillä tavalla, että koko tämä asiantuntijoiden painottama ketju olisi kunnossa. Pidän hyvin maltillisena sitä tuottoarviota, 200 miljoonaa euroa, jonka vaihtoehtobudjetissamme esitämme — jos en ihan väärin muista, niin keskusta esitti viime kaudella 600 miljoonan euron vuotuista tuottoa ilman minkäänlaista ohjelmaa. Meillä on tämän oman vaihtoehtomme taustalla Lauri Ihalaisen laatima 24 kohdan ohjelma, jossa kohdistetusti eri viranomaistoiminnoissa tähän asiaan puututaan. Siihen tämä laskelma perustuu.

Otan muutaman esimerkin tarkastusvaliokunnan yksimielisestä lausunnosta, joka on 5.11. annettu valtiovarainvaliokunnalle ja tälle eduskunnalle. Esimerkiksi hallituksen järkevä päätös panostaa sittenkin 6,4 miljoonaa euroa talousrikollisuuden torjuntaan oli erittäin hyvä. Sisäministeriön 22.9. antaman lausunnon mukaan poliisi sai vuonna 2014 ta-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

loustutkinnassa haltuunsa 47,6 miljoonaa euroa, mistä arviolta 15 miljoonaa oli tämän pienen lisäpanostuksen ansiota. Otan muutaman muun esimerkin, jotta syntyy käsitys, miten mittavista tuotoista saattaa yksittäisen toimenpiteen osalta olla kyse. Esimerkiksi veronumeromenettelyn käyttöönotto toi 50 miljoonan euron vuotuisen hyödyn — yksi päätös, yksi käytäntö, toi 50 miljoonaa euroa vuodessa. Samaten rakentamispalvelujen käännetty alvi kasvatti verotuottoa vuoden aikana ainakin 75 miljoonaa euroa asiantuntijoiden mukaan, ainakin 75 miljoonaa euroa.

Te, hyvät edustajat, jotka vähättelette niitä mahdollisuuksia, mitä harmaan talouden toimintaan liittyy, tutustukaa Lauri Ihalaisen laatimaan ohjelmaan. Minulla oli ilo vuonna 2011 hallitusneuvotteluissa seurata silloisen harmaan talouden torjunnan ohjelman vetäjän Jukka Gustafssonin työskentelyä, ja pitkälti niiden ideoiden ja ajatusten perusteella olemme saaneet viime vuosina merkittäviä tuloja valtiontalouteen. Ponnistelkaa semminkin näiden uusien keinojen etsimisessä, kun vähättelette sosialidemokraattien esittelemää realistista, maltillista ja kunnianhimoista tärkeää ohjelmaa.

20.07 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei kokoomus suinkaan vähättele mitään keinoja harmaan talouden torjunnassa, mutta tähän mennessä se saanto on ollut noin kaksinkertainen siihen panostukseen nähden. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa nämä käytiin läpi, ja saanto on yleensä ollut sillä tavalla, että jos panostetaan 20 miljoonaa euroa, nykyisillä toimenpiteillä saadaan noin kaksinkertainen summa eliikka vajaat 40 miljoonaa euroa. Se on totta. Mutta 200 miljoonaa euroa on sellainen summa, että kyllä pitäisi esittää jotain konkreettisia toimenpiteitä, jotta se voitaisiin hyväksyä.

20.07 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, missään tapauksessa, niin kuin tässä edustajakollega Suutari totesi, emme vähättele sitä työtä, mitä tehdään harmaan talouden parissa. Jos emme näkisi sitä tärkeäksi, niin sinne ei rahaa silloin laitettaisi, eli me ehdottomasti näemme sen tärkeäksi.

Mutta, edustaja Feld-Ranta, kun te sanoitte, että eduskunnan tietopalvelu on käynyt nämä läpi ja että nämä laskelmat perustuvat eduskunnan tietopalvelulta saatuihin arvioihin, niin minua kiinnostaisi harmaan talouden rinnalla myös rahoitusveron osuus: Minkälaisia lausuntoja eduskunnan tietopalvelu on antanut näistä teidän vaihtoehtobudjettinne kahdesta suurimmasta yksittäisestä tulokomponentista? Löytyvätkö nämä lausunnot jos-tain, miten nämä arviot ovat eduskunnan tietopalvelussa syntyneet?

20.08 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen ei ollut tässä istuntosalissa puheenvuoroni alkupuolella, kun korjasin edustaja Kopralle syntyneen virheellisen käsityksen: kun aikaisemmin viittasin eduskunnan tietopalveluihin, niin silloin en suinkaan puhunut harmaasta taloudesta — tämä oli ensimmäinen kerta, kun tänään puhuin täällä harmaasta taloudesta — vaan viittasin näihin verovaikutuksiin ja siihen, että laskelman mukaan SDP:n vaihtoehtobudjetin verovaikutus on 0,0. Ei enää toisteta tätä virheellistä käsitystä, edustaja Heinonen. Jos olette pois salista silloin, kun täällä oikeat tiedot korjataan, niin alkää enää levittääkö niitä.

Ja mitä edustaja Suutarin kysymykseen tulee, kun sanoitte, että pitää esittää toimenpiteitä, niin kyllä, kerroin juuri — jos yhtään kuuntelitte, mitä sanoin — että edustaja Lauri Ihalainen on tehnyt kunnianhimoisen 24 kohdan ohjelman. Tutustukaa siihen ennen kuin te

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ammutte sen alas. Siinä on merkittäviä uudistuksia, joilla voimme jatkossa tehostaa tätä harmaan talouden torjuntaa.

20.10 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiemmassa keskustelussa puhuitte sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetista. No, nyt kysyn sitten: mihin asiantuntija-arvioihin perustuvat teidän harmaan talouden ja rahoitusveron tuottotavoitteenne — ne ovat merkittävässä osassa tässä teidän vaihtoehtobudjetissanne — ja mitkä ovat ne asiantuntijatahot, mistä nämä laskelmat on saatu?

20.10 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri tätä tarkoitin, että olisi syytä kyllä mieluummin asiantuntijoilta kysyä ja tuoda täällä sitten esille asiantuntijoiden lausunnot eikä antaa sellaista virheellistä kuvaa, että nämä olisivat eduskunnan tietopalvelun antamia tietoja, että 20 miljoonalla eurolla saadaan 200 miljoonan euron tuotto. Se ei vielä tähän mennessä ole onnistunut missään.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

20.11 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Stubb sanoi aikaisemmin tänään puheessaan, että eniten meitä täällä näin huolestuttaa muutosvastarinta, eniten huolestuttaa se, että Suomessa on vaikea viedä uudistuksia eteenpäin. Minua huolestuttaa enemmän se, että muutoksia ja politiikkaa viedään eteenpäin ideologisesti sekä selvästi liian nopealla vauhdilla. Useasta päätöksestä ovat puuttuneet kunnolliset vaikutusarvioinnit, tai pahimmillaan asiantuntijoiden lausunnot on jätetty kokonaan huomioimatta. "Tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku", totesi aikanaan presidenttimme, kokoomuslainen Paasikivi. Samoin viisautta on pysähtyä miettimään, mitä on tekemässä. Viisautta on olla nöyrä yhteisten suurien asioiden edessä. Toivoisin, että hallitus pysähtyisi miettimään tätä eikä paahtaisi eteenpäin miettimättä, mihin kaikkeen nämä päätökset tulevat vaikuttamaan. Meillä ei ole tässä taloudellisessa tilanteessa varaa siihen, että päätökset tehdään hetkessä, pikaisesti, vain ja ainoastaan huomista ajatellen. Meidän on tehtävä päätöksiä, jotka ovat kestäviä pitkälle tulevaisuuteen.

Hyvinvointivaltion säilyttäminen ja kehittäminen vaativat panostuksia, eivät leikkauksia. Suomi tarvitsee uskoa tulevaisuuteen ja investointeja työllisyyteen, ei enempää pelon tai epämääräisen kriisitietoisuuden lietsontaa. Hallituksen esitykset ensi vuodelle ovat ankeaa luettavaa kehitysyhteistyön, koulutuksen, sivistyksen ja ympäristön osalta.

Meidän vahvuutemme taustalla on kaikkien mahdollisuus kouluttautua korkealle, oli tausta mikä tahansa. Meidän vahvuutemme taustalla on laadukas koulutus varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin ja asiantunteva perustutkimus. Osaamisen avulla pieni kansakunta on pystynyt luomaan oman tarinansa, vieläpä oikein menestyneen tarinan. Nämä tuhanne irtisanomiset, mitä meillä on edessä muun muassa korkeakouluissa, ja hyvin etupainotteiset leikkaukset ovat olleet hyvin surullista katsottavaa.

Suomen rooli kehitysyhteistyössä maailmalla on ollut kokoomme nähden merkittävä. YK:n pääsihteeri viimeviikkoisella vierailullaan kiitti meitä siitä työstä, jota olemme tehneet yhdessä kestävien yhteiskuntien, kestävien demokratioiden tukemiseksi ympäri maailmaa. Suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat tehneet erinomaista työtä. He ovat tehneet todella hyvää työtä ja aidosti vieneet avun sinne, missä sitä tarvitaan, ja heille, jotka sitä tarvitsevat, kuten täällä monesti on tänäänkin esimerkiksi maahanmuuton yhteydessä painotettu.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ympäristöpolitiikan osalta saavutettiin Pariisissa toivoa herättänyt neuvottelutulos. Ta-voitteiden saavuttamiseksi tullaan vaatimaan investointeja uusiin teknologioihin, uuteen osaamiseen ja puhtaaseen energiaan. Kestävän ympäristöpolitiikan selkäranka on myös pi-tää huolta yhteisestä luonnostamme, joka on meille kaikille suomalaisille hyvin arvokas ja tärkeä.

Toivon, että hallitus pysähtyy miettimään päätöstensä seurauksia. Toivon, arvoisat edustajat, että jokainen meistä pysähtyy miettimään sitä, millaisen maailman olemme jät-tämässä jälkeemme. Suomen vieminen tulevaisuuteen vaatii visioita. Suomen vieminen tu-levaisuuteen vaatii suunnan näyttämistä. Meillä on se kaikki potentiaali olemassa. Otetaan se rohkeasti käyttöön, ei näivetetä Suomea.

20.15 Ville Skinnari sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ala-Nissilä täällä puhui ihan viisaita sanoja. Hän puhui muun muassa luottamuksesta ja vastuusta. Toivottavasti nämä sanat ovat myös hallituksen listalla oikeasti eivätkä vain puheissa täällä salissa, koska jos Suomea tällä hetkellä katsoo kaukaa maailmalta ja seuraa meidän poliittista keskusteluam-me ja sen tasoa, niin en tiedä, voiko tätä kuvailla sanoilla "luottamus" ja "vastuu". Meiltä puuttuu suunta. Tänäänkin täällä puhutaan kyllä tilastoista ja säästöistä, mutta minne olem-me oikeasti menossa? Minne haluamme mennä? Meiltä puuttuu myös sisältö. Mitkä ovat ne kasvun eväät, joilla Suomi nousee? Kyllä, hallituksella on omat eväät. Puhutaan niin sa-notuista kärkihankkeista, jopa miljardista, jopa enemmästä. Mutta kaikki me tiedämme, että se on hyvin vähän. Käytännössähän tässä palataan menneeseen aikaan, suunnitelmata-louteen. Me siis valitsemme yritysten puolesta, mihin heidän tulee panostaa, mihin toimi-aloihin ja niin edelleen.

Keskusta on myös taitavasti unohtanut aluepolitiikan eli oman kotinsa, kotipesänsä, ja kohta meillä on vielä huonommassa kunnossa olevat lento- ja junaliikenneyhteydet. Fin-aviassa on jo iso mylläkkä menossa, ja luoja tietää, mitä sieltä vielä tulee.

Eli kysynkin teiltä, arvoisat hallituspuolueiden edustajat: uskotteko te todella, että näillä valituilla työkaluilla Suomi nousee tästä kuopasta?

20.17 Timo V. Korhonen kesk (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan valtiovarainvaliokunnan mietinnön yleisperusteluista, joissa valiokunta toteaa: "Suomen talous on poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Julkinen talous on ollut koko kulu- van vuosikymmenen alijäämäinen, ja sen arvioidaan pysyvän alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, joskin mittavat sopeutustoimet pienentävät alijäämää." Valiokunta myös toteaa: "Heikko talouskasvu on lisännyt työttömyyttä, ja etenkin pitkäaikais- ja rakenne-työttömyys on kasvanut nopeasti." Tästä lähtökohdasta toteaisin sen, että pidän kyllä hal- lituksen isoa linjaa oikeana, eli sitä linjaa, että lähdetään korjaamaan rajusti alaspäin syök- syvän Suomen suuntaa ylöspäin, edetään kolmea tietä samanaikaisesti: Valitettavasti jou- dutaan ykkösenä hakemaan säästöjä ja leikkauksia, mutta samanaikaisesti haetaan keinoja ja toimia kasvun ja kilpailukyvyn aikaansaamiseksi, ja tähän liittyen toivottavasti myös työmarkkinaosapuolet löytävät yhteisen näkemyksen ja riittävät ratkaisut Suomen eteen- päinviemiseksi. Kolmanneksi hallitus hakee näitä isoja rakennemuutoksia, joista keskeisin on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja puuttuminen sitten kuntatalouteen.

Ehkä, puhemies, tästä kuntataloudesta nyt tässä puheenvuorossa muutama sana. Eli nyt on kuitenkin iloksemme todettava se, että ensimmäistä kertaa neljään vuoteen hallituksen

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

päätökset vahvistavat selkeästi kuntataloutta, nettomääräisesti ensi vuoden aikana noin 300 miljoonalla eurolla. Tässä on selkeä suunnanmuutos tapahtumassa.

Viime vaalikaudellahan hallitus säästi erityisesti ihmisten tarvitsemista peruspalveluista. Vuoden 2014 kehysriiheen mennessä silloisen hallituksen menoleikkauspäätöksistä jopa 61 prosenttia kohdistui kuntapalveluiden rahoitukseen. Ikävät päätökset palvelujen karsimisesta sekä kunnallisverojen korotuksista teetettiin kuntapäätäjillä. Leikattu summa nousi kuluvan vuoden tasossa jopa 1,5 miljardiin euroon, mikä vastaa kuntien lähes 40 000 palvelutyöntekijän palkkamenoja. Kaiken huipuksi viime kaudella hallitus teki valtiontalouden säästöjä kuntien kustannuksella siirtämällä niille raskaita velvoitteita, raskaimpana oli pitkäaikaistyöttömien rahoitusvastuun siirto — tätä voi jo kuvailla, että se oli kuin hölmöläisten peiton jatkamista.

Nyt kuntataloutta ja kuntapolitiikkaa on vakautettu. Perälauta on tietyllä tavalla laitettu kiinni. Hallitus ei leikkaa kunnilta, jollei se samalla karsi kunnilta velvoitteita vastaavalla summalla. Niin ikään hallitus ei lisää kuntien velvoitteita, jollei se korvaa kunnille niistä aiheutuvia kustannuksia täysimääräisesti. Viime vaalikaudella väellä ja voimalla runnottu asumisen palvelut ja päätöksenteon keskittävä suurkuntahanke kaatui omaan mahdotto-
muuteensa. Kunnat eivät alistuneet silloisen hallituksen valtapolitiikan pelinappuloiksi. Voi vain arvailla, kuinka paljon kaiken kehittämistoiminnan halvaannuttanut hanke tuli kuntapalveluita tarvitseville ja kuntien asukkaille maksamaan. Siksi kuntien kannalta on myös erinomainen asia, että niille annetaan tietynlainen työrauha tehdä uudistuksia. Kuntarakennelaista on poistettu kuntien kehittämistoimintaa haittaavia normeja, kuten keino-
tekoinen minimiasukasmäärä ja pakkoselvitysvelvollisuus. Kunnat voivat siis nyt keskittyä kungalähtöiseen uudistamis- ja elinvoimatyöhön. Pidän myös erinomaisena asiana, että hallitus pyrkii vähentämään kuntien velvoitteita sekä antaa kunnille mahdollisuuden ko-
keilutoimintaan, jolla haetaan parhaimpia palvelukäytäntöjä.

Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että kuntapolitiikassa on tapahtunut monella tavalla selkeä suunnanmuutos, ja kun tiedän, että tässä salissa on äärettömän paljon kuntapolitiikoja, niin rohkenen sanoa, että tähän suunnanmuutokseen tässä salissa voidaan olla hyvin, hyvin tyytyväisiä.

20.22 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Muutama huomio tästä loppuillan keskustelusta.

Ensinnäkin, täällä on monesti koko päivän aikana ja koko syksyn aikana peräänkuulutettu kansainvälistä kilpailukykyloikkaa. Nyt oikeastaan kysyisin siitä, kun tämän kilpailukyvyyn nimissä vaaditaan muun muassa palkanalennusta, sairauspäivärahan omavastuuta, lomarahojen leikkauksia, pienempää palkkaa ja tämän lisäksi tämän kilpailukyvyyn nimissä hallitus leikkaa pienituloisten toimeentuloa entisestään — nostaa muun muassa elämi-
seen liittyviä perusmenoja, kuten lääkekustannuksia, sosiaali- ja terveyspalveluitten asiakasmaksuja, sekä heikentää asumistukea — ja sitten samanaikaisesti, kun tämä kotimainen kysyntä heikkenee, kun ihmisten ostovoima pienenee, koska ihmisillä ei ole toimeen-
tuloa, epävarmuus työllisyydestä on vahvistunut, niin että tästä on seurannut se, että ostovoiman pienenemisen myötä tämä näkyy kaupan alalla työttömyytenä ja sitä kautta osa-
aikaisina, epätyypillisinä työpaikkoina. Kysyisin nyt: miten tämäntyyppinen toimintamalli lisää kansainvälistä kilpailuloikkaa? Minun mielestäni tämä ei ole se toimintatapa, joka sitä tuo, vaan pikemminkin päinvastoin.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Toinen asia, joka täällä on ollut sitten, joka minua hämmästyttää, jota täällä on nostettu esille, on tämä, että hallituspuolueet haluavat säilyttää Sitran taseen toimettomana, kun taas me sosialidemokraatit haluamme luoda sillä hyvinvointia muun muassa lapsille parempana koulu- tai päiväkotiympäristönä. Tämä terve ympäristö tukee ihmisten, siellä työssä käyvien ihmisten sekä lasten ja nuorten, hyvinvointia. Samalla me pystymme luomaan ihmisille, aikuisille, työtä ja sitä kautta heidän perheilleen toimeentuloa ja hyvinvointia. On hämmästyttävää, että hallitus ei tämäntyyppisiä toimintamalleja hyväksy (Puhemies koputtaa) kuin esimerkiksi tämä Sitran tekemä hyvä esitys.

20.24 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua kuunnellessa muistui mieleen entisen kansanedustajan ministeri Hannes Mannisen tarina. Hän kertoi, että oli vanhahko kunnanjohtaja, jonka hyllyssä oli kaksi mappia. Toisen mapin selässä luki "asiat, jotka aika hoitaa" ja toisen mapin selässä "asiat, jotka aika on hoitanut". Hie-man tuntuu, että nämä opposition puheenvuorot sisältävät tällaisen ajatuksen, että kyllä aika hoitaa, että annetaan mennä: otetaan velkaa ja eletään kuin ennenkin, niin kyllä aika ne sitten hoitaa. Nyt on seitsemän vuotta eletty tällaista aikaa, että velkataakka on sillä aikaa kaksinkertaistunut valtiolla, kunnilla, sitä on tullut myös merkittävästi lisää ja kotitaloudet ovat velkaantuneet, ja tällä tiellä ei kerta kaikkiaan voida enää jatkaa. (Anneli Kiljunen: Te olette ottaneet entistä enemmän velkaa, perussuomalaiset!) — Tällä tiellä ei kerta kaikkiaan voida jatkaa, arvoisat sosialidemokraatit. Teidän vaihtoehtobudjetissanne on, niin kuin aikaisemmin olen todennut, reaali-menot mutta siellä on virtuaalituloja varsin paljon. Siksi se ei ole käypäinen vaihtoehto hallituksen poliittiselle linjalle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaaliohjelmassa oli veropoliittisena linjana kaksi johtavaa tavoitetta. Ensimmäinen oli se, että 1 000 euroa kuukaudessa puhtaana käteen. Toinen oli se, että verot maksukyvyyn mukaan. (Riitta Myller: Verot valtion maksettavaksi!)

Nyt on päästy jo tänä ensimmäisenä syksynä hyväksytyjen verolakien myötä siihen, että pitkä askel kohti tätä ensimmäistä tavoitetta — eli 1 000 euroa puhtaana käteen — on toteutumassa, ei vielä toteutunut, mutta työtulovähennys, Yle-veron poistaminen pienituloisilta ja se, että kunnallisverotuksen painetta ei kasvateta tällä budjetilla, johtavat siihen, että lähestytään hyvin tuota 1 000 euron rajaa, joka on edelleen tavoite, ja meillä on kolme vuotta siis aikaa sen toteuttamiseen.

Myös toinen tavoite, verot maksukyvyyn mukaan, on toteutunut siltä osin, että pienituloisten verotus on keventynyt tai keventyy ensi vuoden alusta ja hyvätuloisten verotus kiristyy. Oikeastaan molemmat tapahtuvat siltä pohjalta, minkä viime vaalikauden viimeinen valtiovarainministeri Rinne jätti. Sosialidemokraattien veropoliittinen linja on se, mikä on tämän päivän veropolitiikkaa. Nyt on uusi linja, ja se tarkoittaa, että pienituloisia verotetaan kevyemmin kuin tänä vuonna ja hyvätuloisia kireämmin kuin tänä vuonna. Pääomatuloveroon tulee 1 prosenttiyksikön korotus, solidaarisuusveron alaraja nousee. Näin suunta on muuttunut tämän hallituksen toimesta veropolitiikassa siitä, mille tasolle se jäi sosialidemokraattisen valtiovarainministerin aikana.

Arvoisa puhemies! Täällä on harmaasta taloudesta tänään puhuttu aika paljon. Valiokunnassa, jaostossa, lisäsimme harmaan talouden torjuntaan 2,8 miljoonaa euroa oikeusministeriön toiveiden mukaan, 1,5 miljoonaa ruuhkautuneiden tuomioistuinten tarpeeseen ja 1,3 miljoonaa ulosottoon. Poliisillehan tuli tähän jo aikaisemmin lisärahoitusta syksyn aikana. Näin ollen tämä lisäys, minkä teimme siellä jaostossa, merkitsee sitä, että jutut me-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

nevät nopeasti myös tuomioistuimen ja ulosoton läpi, jolloin valtio saa rahat nopeasti. Tämä oli tavattoman tärkeä muutos, että näin saimme hoidettua asian sille tasolle, mikä on tavoite. Ei leikata tältä vuodelta.

Arvoisa puhemies! Tärkeää tässä käsittelyssä olevassa budjetissa on liikennehankkeiden käsittely ja kohtelu. Tiedämme, että Suomessa on 2,4 miljardin euron korjausvaje tie- ja rataverkossa. Nyt sitä paikataan lähivuosina 600 miljoonalla eurolla ensi kertaa kautta historian. Koskaan ei ole tällaista tasokorotusta tehty, jolla korjausvelkaa olisi kurottu umpeen. Viime vaalikaudella hallitus laiminlöi tämän ja jätti korjausvelan hoitamatta. Nyt näin ei siis enää tapahtunut.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu myös tästä kilpailukyvyistä. Totean lyhyesti, että kilpailua maailmanmarkkinoilla käyvät suomalaiset yritykset ja niiden kilpailukyky on heikko. Nyt tarvitaan tekoja tämän yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi. Sitä kautta myös työllisyys terveellä tavalla paranee. Me voimme todeta, että energian hinta on laskenut viime aikoina, korot ovat lähes nollassa, raaka-aineisiin me emme kovin paljon pysty vaikuttamaan. Silloin jää yhdeksi keinoksi työnteon kannattavuuden parantaminen eli työelämän joustot, paikallinen sopiminen. Ei palkkojen alennus ole meidän tavoitteemme vaan työttömien saaminen tuottaviin työpaikkoihin, se on se johtava ajatus. Vetoan hyvin voimakkaasti erityisesti sosialidemokraatteihin, joilla on vahva asema AKT:ssa ja muissa liitoissa ja ammattiyhdistysliikkeessä, että teette kaikkenne, että työttömät saavat töitä. Se tapahtuu sillä, että tehdään yhteiskuntasopimus. (Vasemmalta: Kysy EK:lta!)

20.31 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tietysti olisimme erittäin hyvillämme täällä oppositiossa, jos meillä olisi tämä valta, minkä meille tarjoatte, mutta niin kuin täällä on monta kertaa puhuttu, sosialidemokraatit tekevät kaikkensa sen eteen, että saamme sopimukset aikaan, me olemme aina olleet sopimisen puolella — kyllä nyt kortit ovat jollain muulla taholla. Olen myös tyytyväinen siitä, että oltiin tyytyväisiä sosialidemokraattien verolinjaan viime hallituksessa. Tässä varjobudjetissamme esitämme niin, että suuria ansiotuloja verotettaisiin 2 prosenttia enemmän. Myös pääomaveroa ja suuria perintöjä kiristettäisiin 2 prosentilla. Eli näemme myöskin tämän mahdollisuutena nimenomaan tasapainottaa budjettia niin, että kaikki osallistuvat siihen oman kantokykynsä mukaan.

Täällä jälleen kerran tuli esille tämä kuntarahoitus, että siihen ei ole puututtu, mutta hallitus suoraan omilla päätöksillään heikentää kuntalaisten palveluja. Näitä ovat peruskoulun luokkakoot, osittainen luopuminen varhaiskasvatuksen subjektiivisesta oikeudesta, sitten nämä palvelumaksujen korotukset.

Sitten haluan ottaa esille myöskin tämän harmaan talouden. Meiltä sanottiin, että siinä on ohjelma sosialidemokraateilla, jonka kautta osoitetaan, että voidaan tehostaa toimia.

Ja sitten kysymys tästä rahoitusverosta: Vastaava vero on olemassa Tanskassa, sen tuotto on 450 miljoonaa euroa, ja Norjassa tuotto on noin 700 miljoonaa. Ruotsissa sitä suunnitellaan.

20.33 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kun kuitenkin arki osoittaa sen, että panokset, joita laitetaan harmaan talouden torjuntaan, tulevat noin 1,7-kertaisesti takaisin, niin kyllä tuo 20 miljoonan panostus ja sillä tavoiteltu 200 miljoonan euron verotulohyöty on — jos nyt lainaisi — unelmahöttöä. Mutta tavoiteltavaa se toki on, tietenkin, että harmaasta taloudesta otetaan kaikki mahdollinen takaisin. Ja hieman olisin kaivannut tähän —

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

mutta edustaja Feldt-Ranta lähti jo pois — tarkkuutta ja selvitystä, mistä tuo raha sitten kertyy.

Täällä aiemmin puhuttiin myös asuntotuotannosta. Hintojen pitämiseksi kohtuullisena ja kurissa on tärkeintä se, että asuntotuotantoa on riittävästi. Tarvitsemme varmasti tuettua vuokra-asuntotuotantoa, mitä nyt ollaan lisäämässä, mutta myös vapaarahoitteista asuntotuotantoa, ja kyllä siinä tärkein tae on itse asiassa tonttitarjonta ja kaavoituksen sujuvoittaminen. Hallitusohjelman liitteenä olevaan esitykseen, jossa käydään läpi näitä toimenpiteitä, kannattaa tutustua. Itse uskallan sanoa, että ne ovat varsin kunnianhimoiset ja hyvin konkreettiset jo tuossa hallitusohjelman liitteessä. Rakentamisen kustannuksiin vaikuttavat monet asiat, ja näitä on tuossa paperissa myös kirjattu, kuten myös MAL-sopimukset, joita nyt ensimmäistä kertaa tehdään myös kasvukäytävälle, esimerkiksi Helsinki—Hämeenlinna—Tampere ja Helsinki—Lahti on mainittu tuolla osana.

Ja myös tiestön korjausvelka, joka nousi esille: olen siihen myös itse tyytyväinen, että nyt ensimmäistä kertaa sitä lähdetään kiinni kuroma, 600 miljoonaa euroa korjausvelan pienentämiseksi, mikä on itse asiassa kasvanut jo monen (Puhemies koputtaa) hallituskauden ajan, yli 2 miljardiin tällä hetkellä.

20.36 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden budjetti nivoutuu myös vahvasti soten ympärille, josta täällä tänään muun muassa myös, edustaja Timo Korhonen, puhuitte. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen toteuttamiseksi on tehty uutterasti töitä. Hallitusneuvotteluissa lähdettiin rakentamaan uudistukseen yleisluontoisia suuntaviivoja, ja kyseessä on valtava uudistus. Kaiken lähtökohtana on isänmaan ja Suomen etu.

Me teimme vastikään kaksi historiallista ratkaisua koskien sotea ja itsehallintoalueita, ja ryhdytään vihdoinkin sitten hiomaan niitä yksityiskohtia. Uudistuksen valmistelu on tapahtunut hallitusneuvotteluiden jälkeen hallitusohjelman mukaisesti, ja tavoitteena on parantaa ja kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja. Samalla myös tarpeetonta sääntelyä karsitaan ja tätä kautta suunnataan resursseja aitoon asiakastyöhön. Tämä järjestelmä lisää myös tasa-arvoa, kun kaikki kansalaiset pääsevät käyttämään myös yksityisiä terveyspalveluja. Sotea täytyy ajaa sillä tavalla, että siellä on vahva ja osaava henkilöstö ja ne jonot lääkärin vastaanotolle, joista me puhumme, lyhenevät ja jonotusajat tulevat inhimilliseksi. Tämä tulee meidän muistaa ja seurata myös sitten ensi vuonna, millä tavalla asiat etenevät. Sote-uudistus tarvitsee toki malttia ja ymmärrystä, sillä siellä tulee olemaan paljon myös suuria kysymyksiä ja erilaisia kantoja, joita sitten lähdemme ajamaan eteenpäin. Ja niin kuin, Timo Korhonen, tuossa mainitsitte tuon perussairaanhoidon, niin pidän myös itse äärettömän tärkeänä sitä, että jokaisella alueella Suomessa on se perussairaanhoito, ja se on se, millä saavutetaan myös niitä kustannussäästöjä.

20.37 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä tuohon kuntatalouteen, josta ainakin yksi kommentti äskeisen puheenvuoroni jälkeen tuli. Edelleen korostan sitä, että kuntataloutta vahvistetaan ensi vuonna selkeästi. Se siis tarkoittaa käytännössä sitä, että kuntien kykyä järjestää ihmisten tarvitsemat palvelut vahvistetaan. Mielenkiintoista on ollut huomata, että myöskään kuntatalouden osalta puolueet näissä eri vastalauseissaan tai eriävissään eivät ole arvioineet kuntataloutta kriittisesti ensi vuoden puolelta. Minä ymmärrän sillä tavalla, että myös oppositiossa ollaan hyvin tyytyväisiä siihen suuntaan, mitä kuntataloudessa kaiken kaikkiaan nyt on tapahtumassa.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden puolella tehtävä, josta valtion itsensä on nimenomaan huolehdittava, on ennen kaikkea sisäinen turvallisuus, eli lähinnä nyt käsitellään poliisia, Rajaa ja Tullia. On todettava, että ne näyttävät selviytyvän ensi vuonna vielä kohtuullisesti — kiitos ikään kuin ylimääräisestä lisäyksestä sisäiseen turvallisuuteen. Mutta siitä eteenpäin meillä tulee olemaan ongelmia nykyisillä kehyksillä, ja tähän on vakavasti puututtava.

Tähän kokonaisuuteen liittyvät totta kai myös nämä turvapaikanhakijat. Kuten tiedämme, turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi kesän aikana hyvin räjähdysmäisesti. Normaalisti Suomeen on tullut vuosittain noin 4 000 turvapaikanhakijaa. Marraskuussa heitä on jo noin 31 000, ja koko vuoden arvio on 35 000 turvapaikanhakijaa. Siihen nähden, että poikkeuksellinen tilanne on tullut Suomessa päälle hyvin yllättäen ja heti vaalikauden alussa, on minusta hallitus osoittanut tässä poikkeuksellisessa tilanteessa erittäin hyvää toimintakykyä. Tähän päivään mennessä hallitus on linjannut Suomen maahanmuuttopolitiikasta, kotouttamisen toimenpideohjelmasta ja viime viikolla turvapaikkapoliittisista linjauksista.

Yksi asia, joka Suomen turvapaikkapoliittisessa keskustelussa on jäänyt vähemmälle huomiolle, on sisäinen turvallisuus sekä turvallisuusviranomaisten resurssit. Meidän on kysyttävä tässä salissa, ovatko ne tilanteen edellyttämällä tasolla. Tämä kysymys koskee niin hallituspuolueita kuin oppositiota. Suomessa kaikki eduskuntapuolueet ovat tuominneet selkeästi turvapaikanhakijoihin kohdistuneet yksittäiset rasistiset ja muut vihateot. Puolueitten puheenjohtajat julkaisivat marraskuun lopussa myös yhteisen kannanoton oikeusvaltion kunnioittamisesta ja pakolaiskriisin asianmukaisesta hoitamisesta. Tämä on selkeä viesti siitä, että vaikka Suomi ei ole syyllinen pakolaisongelmaan, täytyy meidän olla osaltamme sitä ratkaisemassa.

Silti on tunnistettava, että poikkeuksellinen tilanne haastaa myös Suomen sisäistä turvallisuutta. Ei ole sattumaa, että viime kuussa suojelupoliisi ja Helsingin poliisi pitivät poikkeuksellisesti omat tiedotustilaisuutensa juuri tästä aiheesta. Itse tulkitSEN sen eräänlaiseksi signaaliksi heiltä, että myös turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toimintaresursseihin ja toimivaltuuksiin kiinnitetään ja tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.

Huolestuneisuuteen on valitettavasti myös ollut aihetta. Suomessa levottomuuden ilmapiiiri on lisääntynyt, rikoksiin on syyllistytty puolin ja toisin. Turvapaikanhakijatulvan mukana tulee kaikenlaisia ihmisiä, myös heitä, jotka eivät ole turvapaikan tarpeessa. Siksi toivon, että tulevana keväänä eduskunnalle annettavassa sisäisen turvallisuuden selonteossa paneudutaan huolellisesti Suomen sisäisen turvallisuuden tilaan, turvapaikanhakijoiden määrästä aiheutuviin uudenlaisiin haasteisiin sekä siihen, millaisia kehittämistoimenpiteitä tilanne vaatii. Haasteeseen vastataan myös tiedustelulainsäädännön muutoshankkeella.

Mielestäni sisäinen turvallisuus on demokraattisen yhteiskuntamme yksi keskeisimmistä kivijaloista, josta ei pidä tinkiä minkäänlaisissa olosuhteissa. Tätä taustaa vasten en pidä tilanteesta järkevänä myöskään sisäasianministeriön tietynlaista "hanketta" vähentää poliisitoimipaikkaverkostoa.

20.43 Elsi Katainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä viitattiin aiemmin aluepolitiikkaan ja aivan oikein siihen, että keskusta on ainoana nimenomaan liikennepolitiikan osalta alueellista huolta kantanut, ja nyt ikään kuin kyseltiin sen asian perään. Kaiken kaikkiaan liikennepolitiikkaa ohjaavana periaatteena ei voi kyllin korostaa sitä, että alueellinen tasa-arvo on osin myös oikeanlaisen liikennepolitiikan tukemaa. Sen vuoksi esimerkiksi pelkän asukasluvun sijaan on aina painotettava myöskin elinkeinopoliittisia tekijöitä,

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

biotalous kun on koko kansantaloutemme tulevaisuuden selkäranka. Me tarvitsemme ihan koko maan kattavaa liikennepolitiikkaa, oli kyse sitten kumipyöräliikenteestä tai junaliikenteestä tai lentoyhteisistä yhtä lailla. Ja tämän toteuttamiseksi kyllä luotan täysin tämän hallituksen uudistustyöhön, joka on lähtenytkin aika napakasti liikkeelle. Se on välttämätöntä, jotta saadaan ikään kuin tällainen tiestöllinen ja myöskin koko liikenneverkkoa koskeva näivettymisen kierre aktiiviselle ja enemmän semmoiselle tuottavalle raiteelle. Hallitus on tässä kyllä ihan oikealla linjalla, ja varmasti myöskin tuloksia on odotettavissa — ihan konkreettisenä osoituksena siitä se, että alempiasteiselle tieverkolle on tuon 600 miljoonan euron korjausvelan kattamiseksi suunnattu raha määrätty, ja se on itse asiassa aika poikkeuksellinen nyt lähihistoriassa.

20.45 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä kerran velkaantumisesta, koska tässä äsken tuli taas kerran siitä väite. Tänä vuonna siis otetaan vähemmän velkaa kuin ensi vuonna. Elikkä silloin, kun valtiovarainministerinä oli Rinne, tehtiin päätös ottaa tämä velkamäärä, mikä on tänä vuonna, ja ensi vuodelle, valtiovarainministerinä Stubb, otetaan siis enemmän velkaa — jos tämä tuli selväksi. Ja jos katsoo näitä pääministerikausia tuosta taaksepäin, niin Vanhasen ja Kataisen pääministeriaikana on otettu viimeisen vuosikymmenen aikana eniten velkaa tähän maahan. Sitten voidaan puhua tarpeista ja suhdanteista ja talouskriisistä ja kaikesta muusta, mutta nämä ovat ne faktat joka tapauksessa.

Oikeudenmukaisuuteen liittyen: Edellisellä kaudella kaikki veropäätökset tehtiin niin, että tuloerot kapenivat, jokainen päätös verotukseen tehtiin niin, että tuloerot kapenivat. Nyt ei semmoisesta ole nähtävästi pidetty kiinni.

Myöskin edellisellä kaudella tehtiin sopeutuksia ja paljon, mutta ne tehtiin niin, että puolet oli aina tulojen lisäyksiä ja puolet leikkauksia. Nyt mennään leikkaukset edellä ja leikkaukset paljon suurempina.

Syyllistämistä on puhuttu moneen kertaan tänään. Minä olen huolissani siitä, että syyllistetään kuntatyöntekijät ja julkisen puolen työntekijät. Sairaanhoidtajien ja lastentarhanopettajien viesti ystäviltäni minulle on, että he eivät ymmärrä, mitenkä heidän lomiensa leikkaaminen, heidän lomarahojensa leikkaaminen, heidän sairausajan palkkansa leikkaaminen mitenkään parantaa meidän vientiteollisuuden tilannetta. Ja minä en pysty heille vakuuttamaan sitä, mikä on hallituksen logiikka siinä, että näiltä työntekijöiltä pois vieminen auttaa meidän vientiteollisuutta.

20.47 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin tehtiin viime kaudella, että nostettiin veroja puoliksi ja sitten puoliksi tehtiin leikkauksia. Vuoden 2011 jälkeen tämä tehosikin sillä tavalla, että meidän kasvu hyytyi ja loppujen lopuksi pieneni tämä meidän kansantuote. Siihen pitää kiinnittää huomiota ja tehdä niitä temppuja, että me saamme aikaan kasvua, todellista kasvua, ja se lähtee vain siitä, että yritykset kasvavat ja investoivat.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

20.48 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on kansainvälisesti mitattuna taloudellinen kriisimaa. On hälyttävää, että maahamme investoidaan nyt Kreikan jälkeen toiseksi vähiten. Meidän on vapautettava yritykset toimimaan niin, että työllistäminen on kannattavampaa ja työntekeä on vähemmän byrokraattista. Näissä esteissä olemme nyt Eu-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

roopan huippuja, ja tämä on lamauttanut työpaikkakehityksemme vakavaan tilaan. Niin Euroopan komissio kuin IMF ovat todenneet, että Suomen hallituksen esittämät toimet vievät nyt maamme oikeampaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Suomi ottaa osaa myös kehitysyhteistyöhön nyt omassa maassaan nykyisessä tilassa hyvinkin reilusti, ja hyvä niin. Turvapaikan saaneiden osalta on huolehdittava turvallisuudesta heidän ja Suomen kansalaisten osalta. Meidän on myös panostettava uussuomalaisten kotiutumiseen nykyistä tehokkaammin. Näin autamme näitä lähtijöitä parhaiten.

Arvoisa puhemies! Hallitus turvaa myös palveluiden järjestämisen resurssit kunnille ja antaa niille paremmat mahdollisuudet päättää omasta taloudenhoidostaan ja palveluiden tuotantotavoistaan. Jatkossa työllisyyden kustannuksista lopulta vastaaville kunnille on tarpeen antaa myös työvoimahallinnon tehtäviä ja resursseja, jotta tämä lähipalvelu voidaan toteuttaa lähempänä ja tehokkaammin, lähellä työttömiä ja lähellä työnantajia. Jatkossa työllisyyttä on myös korjattava nykyisten pakottavien ja joustamattomien työehtojen uudistamisella vahvistamalla erityisesti paikallista sopimista. Työntekijöiden on päästävä tuntemaan yritysten todellinen tilanne myös isommissa yrityksissä ja osallistumaan paremmin niin yritysten vaikeampiin kuin parempiin aikoihin ja turvaamaan työpaikkojen säilyminen yhteistyössä. Esimerkiksi Ruotsissa tämä malli jo toimii.

Liikenneyhteyksistä on myös ollut puhetta. Sipilän hallitus panostaa näihin merkittäväällä tavalla koko maassa. Alempiasteisen tieverkon korjaamiseen vihdoin lisätään määrärahoja, ja myös liikenneuudistuksella tuodaan lisää matkustajia julkiseen liikenteeseen, erityisesti juniin ja lentokoneisiin jatkossa. Nykyiset julkisen tuen pakkolisäykset ja vuorojen näivettyminen eivät saa olla enää mahdollisia. Jos mitään ei tehdä, niin vuorot vähenvät ja liikenneyhteydet huononevat. Tämä on väärä tie yritystoiminnan ja kansalaisten liikenneyhteyksien kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Suomen tulevaisuus riippuu voimakkaasti yritysten kyvystä luoda uusia työpaikkoja. Näillä lisääntyvillä verotuloilla, joita meidän on kipeästi saatava, turvaamme tasavertaiset palvelut jatkossa niitä tarvitseville.

20.51 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Pariisissa on viime viikonloppuna saavutettu historiallinen ilmastopu. Tämä tulee tarkoittamaan maailmalla merkittävää muutosta niin energia- ja ilmastoteknologioiden kuin uusiutuvien energiamuotojen suuntaan, mikä tarjoaa myös mahdollisuuksia Suomelle ja Suomen taloudelle uudistua ja päästä jälleen osaksi kansainvälistä kilpailua, osaksi merkittävää kansainvälistä vientiä, ja tällaista osaamispohjaa meillä jo tällä hetkellä on. Tämänkin vuoksi on hyvin valitettavaa, että hallitus on valinnut eräiksi pääasiallisiksi leikkauskohteikseen niin koulutuksen kuin tutkimuksen, tuotekehityksen. Nämä ovat juuri niitä aloja, paikkoja, joihin meidän tässä tilanteessa pitäisi uskaltaa panostaa. Jos me nyt uskallamme tehdä merkittäviä panostuksia koulutukseen, osaamiseen, sivistykseen, tutkimukseen, niin me voimme jälleen nousta siksi huipputeknologian, huippuosaamisen maaksi, jonka tuotteilla on valtavasti kysyntää myös maailmalla. Tämän tyyppistä toimintaa me tarvitsemme, koska me tarvitsemme veroeuroja tätä kautta tulevaisuudessa Suomeen ja tietenkin myös työllisyyttä, mitä tästä on mahdollista kummuta. Eli osaamiseen, tutkimukseen panostaminen tässä ajassa on rohkeaa ja järkevää politiikkaa myös tämän Pariisin ilmastokokouksen näkökulmasta ja niiden asioiden näkökulmasta, mitä siellä on viikonloppuna saavutettu.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Toinen osio, millä voimme auttaa suomalaista taloutta tässä ja nyt, on vahva investointivetoinen politiikka. Tässä myös Pariisin esimerkillä ympäristöön ja teknologiaan panostaminen — energiainvestoinnit — olisi paitsi ilmaston näkökulmasta järkevää, tulevien sukupolvien hyvinvoinnin näkökulmasta järkevää myös talouden näkökulmasta järkevää. Investointien avulla voisimme saada buustia vaikeaan suhdannetilanteeseen ja tehdä sellaista pitkän aikavälin rakenteellista uudistamista, joka auttaa tätä maata menestymään myös tulevaisuudessa.

20.53 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on jonkun verran ilmeisesti tämänkin päivän aikana puhuttu aluepolitiikasta ja siitä, millä tavalla alueita kaiken kaikkiaan tässä maassa pystytään kehittämään.

Yksi selkeä ja vahva keino kehittää Suomen alueita on totta kai se, että Suomen eri maakunnille annetaan itselleen kehittämisvaltaa. Ja sitä kehittämisvaltaa nyt ollaan todella vahvasti antamassa: Suomeen ollaan tekemässä mittavaa aluehallinnon uudistusta. Itsenäisyytemme alkuaikoinahan viisaat perustuslainsäätäjämme osasivat katsoa pitkälle tulevaisuuteen. Perustuslakiin kirjattiin aikoinaan pykälä kuntaa suuremmista itsehallinnollisista alueista. Pykälä on ollut ikään kuin lepäämässä aina näihin päiviin asti. Nyt se otetaan käyttöön, ja nyt on aika ottaa se käyttöön.

Jos SDP:tä voi jostakin kiittää — niin kuin hyvin monesta asiasta voi kiittää — niin minä ainakin muistelen mielelläni aikaa, jolloin pääministeri Paavo Lipposen aloitteesta ja ajamana käynnistettiin Kainuussa itsehallintokokeilu. Itselläni oli etuoikeus vetää tuota hanketta pääministeri Lipposen tuella. Kainuun itsehallintokokeilun tulokset olivat kiistatottomat. Vuonna 2010 valmistuneessa arviointiraportissa Tampereen yliopiston tekemä tutkimus osoitti, että se oli menestys monilla mittareilla mitattuna: muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon menokasvu oli selvästi alle maan keskiarvon, palveluitten käyttäjät olivat tyytyväisiä, ja koulupudokkaiden määrä oli minimaalinen. Tästä huolimatta kokeilua ei onnistuttu vahvistamaan syksyllä 2010. Siinä ideologinen ajattelu syrjäytti terveen järjen ja järkevän päätöksenteon. Se ei jäänyt keskustasta kiinni.

Usein uudistuksia on moitittu siitä, että niissä keskitytään liikaa hallintoon. Mielestäni maakuntahallinnossa ja kunnallishallinnossa juuri hallinto joko mahdollistaa jonkin tai estää tekemästä jotakin. Kyse ei ole valtopolitiikasta vaan päätöksenteosta asukkaitten ja alueitten parhaaksi. Tulevassa aluehallintouudistuksessa kyse on juuri siitä, kenellä on päätösvalta. Tulevilla itsehallintoalueilla kyse on maakuntahallinnosta, jonka puitteissa järjestetään myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Jo Kainuun kokeilu osoitti selvästi, että aluelähtöinen kansanvaltainen päätöksenteko niin kehittämistyössä kuin kuntaa suurempia alueita vaativissa palveluissa koituu alueen ja asukkaitten parhaaksi. Vaihtoehtoisesti vahva keskushallinnon harjoittama päätös- ja ohjausvalta, jota harjoitettiin viime vaalikaudella, sai osaltaan Suomen näivettymisen kierteseen.

Hallitus linjasi marraskuun alussa aluehallinnon uudistamisesta: itsehallintoalueille osoitetaan sote-tehtävien lisäksi myös pelastustoimen tehtävät sekä maakuntien liitoille ja ely-keskuksille kuuluvat alueitten kehittämistehtävät ja mahdollisesti myös ympäristöterveydenhuolto. Selvitysmies Tarasti valmistelee parhaillaan aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovittamista. Uudistus selkeyttää Suomen julkista hallintoa kolmeen tasoon: kunnat, itsehallintoalueet ja valtio. Kansanvaltainen aluehallinto perustuu jatkossa 18 maakuntaan, joiden demokraattinen päätöksenteko vahvistuu, koska ylintä päätösvaltaa käyt-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

tää suorilla vaaleilla valittu valtuusto. Vaalit järjestetään jokaisella itsehallintoalueella. Itsehallinnollisen maakuntahallinnon myötä voidaan purkaa yhtä tai muutamaa tehtävää varten perustetut välilliseen demokratiaan perustuvat kuntayhtymät, joita nykyään on Suomessa 136. Hallintoa ja tukipalveluita voidaan yhdistää sekä nykyisin ely-keskuksille kuuluvien tehtävien hoito kuten myös alueelliset kehittämis- ja edistämistehtävät kootaan itsehallintoalueille ja valtion alue- ja keskushallinto uudistetaan.

Elikkä kun alueitten kehittämisestä kaiken kaikkiaan puhutaan, aluepolitiikasta kaiken kaikkiaan puhutaan, niin tällä vaalikaudella tullaan toteuttamaan historiallinen aluehallinnon uudistus — uudistus, jolla todella haetaan valtaa ja kehittämisvoimaa alueille itselleen.

20.59 Toimi Kankaanniemi ps (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuntataloudesta hieman käyty keskustelua, ja totean, että se on äärettömän tärkeää, että huolehditaan kuntatalouden vahvuudesta, ja sen tämä hallitus on ottanut lopultaakin vakavasti, edellisten hallitusten kasvattaessa lähinnä kuntien velkataakkaa ja tehtäviä. Kun kuntatalous on kunnossa, niin siitä hyötyvät lapset, sairaat, koululaiset, vanhukset, perheet, eli peruspalvelut voidaan näille turvata. Se on tavattoman tärkeää. Se, että hallitus on sitten puuttunut maksuihin ja tiettyihin muihin toimenpiteisiin, on vain tuonut kunnille itsehallinnollista valtaa. Ne voivat toteuttaa sitä lainsäädäntöä, mitä täällä on tehty, tai voivat antaa paremmat palvelut kuntalaisilleen, jos siihen on varaa. Tämä on demokratian vahvistamista paikallistasolla ja aivan perusteltua. Siihenhän koko kuntien tehtävienkin ja velvoitteiden supistamisohjelma tähtää.

Arvoisa puhemies! Aluepolitiikka, liikennepolitiikka, elinkeinopolitiikka ja biotalouspolitiikka yhdistyvät hienosti tänä päivänä Keski-Suomessa Äänekoskella, kun siellä tehdään Suomen tähänastisen teollisuushistorian suurinta investointia, 1,1 miljardin arvoista tehdashanketta. Se on hieno hanke, ja sen välilliset vaikutukset ovat erittäin vahvat koko maakuntaan. Edellinen hallitus antoi lupauksen, että tuon tehtaan vaikutusalueen alemmanasteista tiestöä parannetaan 158 miljoonalla eurolla. Tämä hallitus on säilyttänyt tämän sitoumuksen, ja näin koko maakunta — ja vähän sen rajojen ylikin menevä alue — hyötyy tästä hallituksen ratkaisusta. Juuri tällaista me tarvitsemme: biotaloushankkeen, joka vahvistaa elinkeinopolitiikkaa, vientiä, tuo työtä metsiin, liikenteeseen, itse tuotantoon ja joka tuottaa ympärilleen monenlaista muuta jatkojalostustoimintaa työpaikkoineen. Erittäin hieno ja arvokas asia, ja lämpimät kiitokset hallitukselle siitä, että tähän on nämä määrärahat myös osoitettu. Tässä yhteydessä voi antaa myös lämpimät kiitokset nykyiselle edustajalle, edelliselle työministeri Lauri Ihalaiselle, joka oli viime talvena hyvin tärkeässä asemassa, kun tämä Keski-Suomen hanke sai rahoituslupaukset. Nyt on sitten lupauksen täyttämisen aika, eli tämä hallitus etsii siihen rahat.

Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella, sen verran siihen vielä palaan, hallitus harjoitti politiikkaa, jonka seurauksena valtio ja kunnat velkaantuivat yli 20 miljardilla eurolla, velkataakka kasvoi tämmöisen määrän. Lisäksi muun muassa liikenneväylien korjausvelka kasvoi noin 400—500 miljoonaa tuon vaalikauden aikana. Valtion omaisuutta edellinen hallitus myi 3,3 miljardin euron edestä, eli pääomia syötiin ja velkataakka kasvoi hurjaa vauhtia. Siitä huolimatta bkt aleni liki koko ajan ja työttömyys kasvoi arviolta 100 000 ihmisen verran. Eli tämä politiikka, jota viime kaudella harjoitettiin, ei ollut kovin tuottoisaa. Nyt on siis suunnanmuutoksen aika, ja siihen tämä hallitus on lähtenyt ohjelmallaan ja tällä talousarviolla, joka nyt on käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi, kun edustaja Paatero taisi kysellä kuntatyöntekijöiden kohtelua tässä tilanteessa: Kunnilla on 420 000 työntekijää. Se on suurin työnantajakokonaisuus, mitä Suomesta löytyy, ja se palkkasumma, joka tästä kertyy, on valtavan suuri. Kunnilla on tärkeitä tehtäviä, mutta kyllä nyt on valitettavasti niin, että joudutaan myös tarkastelemaan tämän työntekijäjoukon työn tuloksellisuutta, tehokkuutta ja niin edelleen. Siellä tehdään arvokasta työtä, raskasta työtä, matalapalkkaista työtä, ja olen varma, että hallitus ei halua leikata näidenkään työntekijöiden palkkoja mutta haluaa, että veropaineet eivät kasva kuntasektorilla niin, että se hidastaisi meidän taloutemme kasvua, kuten on tähän asti tapahtunut, ja siksi myös kuntapuolella tarvitaan yhteiskuntasopimusta. Toivottavasti sinne tulee erillissopimus, jos ei kokonaissopimusta saada aikaan, mutta edelleen vetoan siihen, että työmarkkinaosapuolet tekevät yhteisen sopimuksen Suomen pelastamiseksi. Sitä hallitus odottaa ja sitä tukee. Pakkolakeja ei tänä päivänä ole. Niitä ei voi vetää pois, kun ei niitä ole, vaan nyt on täysi vapaus sopia työmarkkinoilla.

21.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pari huomiota vielä edustaja Kankaanniemen erinomaisen puheenvuoron jälkeen.

Ensinnäkin talouden liikkeellesaanti, mihin edustaja Kankaanniemi omassa puheenvuorossaan keskittyi. Olkoon Äänekoski esimerkki siitä, että investoinnit on saatava liikkeelle. Kerta kaikkiaan olemme siinä tilanteessa, että Suomi elää investointilamaa, ja kun investoinnit eivät lähde liikkeelle, ei synny välittömiä työpaikkoja investointikohteisiin eikä niiden tuottamia pitkäaikaisia ja pitkäkestoisia työpaikkoja, kuten Äänekoski tekee. Eli tässä on hallituksella selkeä linjavalinta, että näin tulee toimia.

Toinen asia, arvoisa rouva puhemies, on hallituksen linja siitä, että veroja ei koroteta vaan pyritään keskittämään veronkevennyksiä sillä tavalla, että pieni- ja keskituloisille annetaan veronkevennyksiä ja siellä ylemmissä tuloluokissa verotusta kiristetään. Sekin on arvovalinta, joka on aivan oikein.

Jos tähän maahan halutaan jotakin uutta hyvää kasvua luoda aikaiseksi, se tarkoittaa, että on tehtävä linjavalintoja. On aivan selvää, että muutos ei tapahdu nopeasti, iso laiva kääntyy hitaasti, mutta jos mietitään sellaista menettelyä, jossa jäämme odottamaan tumput suorina, että jotain hyvää tapahtuisi tekemättä mitään, se aika on kyllä kerta kaikkiaan tässä maassa käytetty loppuun. Muistamme ne viime hallituskauden loppuhetket, jolloin äänesteltiin omia esityksiä nurin. Se ei varmaan ole enää mahdollista, eikä pidä ollakaan.

Meillä on valtava määrä mahdollisuuksia, kuten biotalous. Tämä biotalous on hallituksen yksi tärkeä linjaus. Meillä on 105 miljoonaa mottia metsissä vuotuinen kasvu, joka odottaa noutajaansa siellä, korjaajaansa, joka päivä. Se vain edellyttää, että tiet ja radat on saatava kuntoon, ja 600 miljoonan euron lisäpanostus väylien hoitoon tässä maassa on semmoinen lisä, joka pitää todella käyttää, ja se todella tuo työtä tähän maahan.

Nyt pitää vain lopettaa tällainen turhanaikainen keskinäinen kiistely ja ruveta töihin. En tiedä yhtään taloa tässä maassa korjatun niin, että rukkaset olisivat jääneet naulaan odottamaan. Työrukkaset pitää panna käteen ja ruveta töihin. Sillä tämä homma selviää.

21.07 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä nousi esille tämä 600 miljoonaa, joka on hallitukselta hyvä panostus. Samalla nostettiin esille liikennepolitiikka joka puolella Suomea, aluepolitiikka. Minä itse haluaisin kyllä kiittää korjausvelkaa selvittänyttä parlamentaarista työryhmää viime eduskuntakaudelta. Siellä olivat edustettuna

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kaikki puolueet, ja se totesi aika selvästi, mikä on tarve. Tämä hallitus on noudattanut tämän työryhmän näkemyksiä.

Se on hyvä, että eduskunta kokonaisuudessaan on ollut hyvällä asialla, mutta tästä 600 miljoonasta tarkoitus on ensi vuonna panna toimeen 100 miljoonaa, seuraavana vuonna 300 miljoonaa, sitten 200 miljoonaa. Mutta jos me haluaisimme ensi vuosikymmenen loppuun mennessä tämän korjausvelan nollata, niin vuosittaisen panostuksen pitäisi olla 300 miljoonaa, niin että vielä näitä töitä riittää, että me saamme tiestön siihen kuntoon.

Edustaja Hoskonen täällä hyvin toi esille, ja edustaja Kankaanniemi, tämän Äänekosken investoinnin. Se on loistava esimerkki siitä, että kun me todella investoimme ja elinkeinopolitiikkaa kehitämme, niin sen ikään kuin kylkiäisenä ilman muuta tulee infrapannostus. Tällä hetkellä meillä on menossa 2 miljardin investoinnit metsäteollisuuteen, jos Kemijärvi toteutuu; jos Kuopio toteutuu, se investointipaketti on 4 miljardia. Ja jos Kuopio toteutuu, niin siellä tiestö on siinä kunnossa, että välttämättä vaaditaan sinne usean sadan miljoonan infrapaketti, jotta liikenne yleensä siellä toimii sillä tavalla niin kuin sen pitää toimia.

21.08 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi ja muut ovat täällä puhuneet kuntien tilanteesta, kuntien asemasta ja siitä, millä tavalla tämä hallitus kohtelee kuntia. No, itse tulen tähän kokoukseen suoraan Tampereen kaupunginvaltuuston kokouksesta, ja muutaman sanan haluaisin sanoa kaupunkiseutujen näkökulmasta, ja nämä sanat eivät ole aivan niin ruusuisia kuin mitä täällä hallituspuolueiden edustajat ovat antaneet ymmärtää kuntien tilanteeseen liittyen.

Ensinnäkin on pakko todeta se, että kunnissa toimintaa on jo tehostettu useiden vuosien ajan. Eli kun viitataan siihen, että nyt haetaan säästöjä, on se sitten näiden pakkolakien tai palkkaleikkausten kautta tai sitten ylipäätänsä käytetään tätä tehostaminen-sanaa, niin on todettava se, että kunnissa todellakin toimintaa on tehostettu useiden vuosien ajan, koska kuntatalous on ollut aikamoisessa kurimuksessa jo pidemmän aikaa. Kaikki kivet ja kannot on kyllä käännetty moneen kertaan siinä, millä tavalla voidaan asioita tehdä tehokkaammin ja paremmin, vaikuttavammin, niin että se on myös taloudellisesti mahdollisimman järkevää.

Sitten näistä tierahoista: On toki hyvä, että hallitus haluaa laittaa perustiestöä kuntoon, ehdottomasti se on hyvä asia. Mutta olen huolissani siitä, että nämä rahat ollaan ottamassa uusista hankkeista. Meillä kaupunkiseudut kasvavat kovaa vauhtia. Meidän pitäisi tähän kasvuun pyrkiä vastaamaan niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisestikin kestäväällä tavalla, ja tässä uudet hankkeet isoilla kaupunkiseuduilla ovat merkittävä tekijä. Onkin huolestuttavaa, että nyt hallitus on ikään kuin siirtämässä vain toisesta korista toiseen koriin eli näistä uusista hankkeista perusväylänpitöön, vaikka molempia tarvittaisiin ja kaupunkiseuduilla erityisesti näitä isoja hankkeita.

Ihan yhtä lailla kyllä kaupungin työllisyysmäärärahojen uupuminen näkyy kunnissa. Meilläkin Tampereella lähes 18 prosenttia on työttömyysaste, näitä kaivattaisiin kipeästi. Ja aivan yhtä lailla myös nämä koulutusleikkaukset näkyvät kunnissa, ja sote on vielä sellainen haaste, ettei sitä varmasti nyt kannata enempää puida.

Että ei tämä pelkkää ruusuista (Puhemies koputtaa) kuvaa ole kuntien näkökulmasta.

21.11 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä puhui ansiokkaasti investoinneista ja totesi, miten hyvä asia ne ovat, ja siihen on helppo yhtyä. Kuitenkin täytyy

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

muistaa se tosiasia, että näiden kaikkien muiden isojen, metsäteollisuudenkin, investointien edessä on vielä se sana "jos". (Hannu Hoskonen: Ei Äänekosken!) — Ei Äänekosken, mutta näiden muiden, kuten tiedämme.

Nyt kun katsomme muita Pohjoismaita — olen itse Pohjoismaiden neuvoston jäsen ja siellä kasvu- ja kehitysvaliokunnan jäsen — niin ei voi kuin ihailla muiden Pohjoismaiden investointitahtia. Ja mistä se johtuu? Enkä puhu vain metsäteollisuudesta, puhun myös yleensä liikennehankkeista, infrasta ja niin edelleen. Tässä heitän hallitukselle haasteen: Miten Suomi pääsee edes puoleen siitä investointien tasosta, mitä esimerkiksi Ruotsi tekee? Ja miten he osaavat hyödyntää ei pelkästään pohjoismaalaista mutta myös eurooppalaista pääomaa, EU-tukia, Euroopan strategisten investointien rahaston tukea aivan toisella tavalla kuin me teemme? Miksi me emme osaa sitä?

21.12 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Marinin puheenvuoroon siitä, että kunnissa on ollut tiukkaa. Toden totta, on ollut tiukkaa viime hallituskauden jäljiltä. Kunnilta vietiin rahoja ja tehtäviä lisättiin. Näitähän me nyt käsittelemme ja olemme myöskin tänä vuonna käsitelleet, kun valtiovarainministeri Rinteen budjettihan meillä on ollut koko ajan käsitellyssä. Ja noista työllisyysmäärärahoista kun oli aikaisemmin puhetta, että ovat loppuneet kesken, niin ne ovat viime hallituskauden perintöä meille, ja näitähän lisättiin lisätalousarviossa, toisin kuin jossakin puheenvuorossa todettiin, että mitään ei olisi tehty. Näitähän lisättiin tälle vuodelle.

Sitten näistä investoinneista. Tämä Sipilän hallitushan merkittävästi tukee näitä biotaloushankkeita. Erityisesti toivotaan, että näitä biotuotetehtaita saadaan ympäri Suomen ja uusia tuotteita markkinoille. Näitä meiltä odotetaan, ja siellä niitä työpaikkoja on.

Ja ehdottomasti Euroopasta meidän pitää hakea näitä investointitukia ja muita. Näissä Suomi ei ole pärjännyt riittävästi aiemmin.

21.13 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Jarvan puheenvuoroon vielä sen verran, että toki esimerkiksi valtionosuusleikkaukset viime kaudella ovat vaikeuttaneet kuntien tilannetta. Ei sitä pidä yhtään tässä salissa kiistää, enkä usko, että kukaan niin tekeekään, mutta tämä tilanne on kuitenkin tätä huomattavasti monimutkaisempi. Jos itse ajattelen vaikka oman kotikaupunkini Tampereen ensi vuoden budjettia ja sitä, mistä meillä suurimmat taloudelliset haasteet aiheutuvat, niin ehdottomasti se suurin haaste, mikä meillä on, on tämä työllisyystilanne: lähes 18 prosentin työttömyysaste, joka on pysynyt koko ajan korkealla tasolla, riittävien työllisyystoimenpiteiden uupuminen, vaikkakin niitä ollaan koko aika yritetty tehdä. Tämä kokonaisuus pelkästään aiheuttaa tämän meidän ensi vuoden budjetin alijäämän.

Tästä näkökulmasta tämä hallituksen politiikka, mitä tehdään — ei pyritä tekemään ollenkaan suhdanneluontoista politiikkaa, on nämä monet leikkaukset, mitä hallitus on nyt tekemässä, myös tämä pakkolaki-paketti — tulee johtamaan ei työttömyyden vähenemiseen, vaan todennäköisesti työttömyyden kasvuun lyhyellä aikavälillä, ja tämä on meille se isoin taloudellinen haaste kunnissa. Mikä on työllisyystilanne, miten me pystymme työttömyyteen vastaamaan, miten me saamme työllisyyttä lisättyä nopealla aikavälillä mahdollisimman paljon, tämä on se meidän isoin kysymyksemme. Jos me emme tähän saa tältä hallitukselta ja maan politiikalta minkäänlaisia vastauksia, niin siinä ei paljon sitten lohduta se kokonaisuus, mikä tulee valtionosuuksien puolelta, eikä silläkään puolella nyt ihan

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

hirveän helppoa näytä meillä olevan. Se pitää vielä sanoa, ettei tässä nyt mitään merkittäviä lisäyksiä ole ainakaan isojen kaupunkien näkökulmasta tulossa.

21.15 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Pyydän edustaja Skinnaria ja muitakin lukemaan pääluokan 31 eli liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan mietinnön sivun 54. Täällä puhutaan ensinnäkin uusista liikenteen rahoitusmalleista, liikennehankkeiden rahoitusmalleista, ja sitten EU-rahoituksesta. Täällä todella todetaan, että Suomi on tällä ohjelmakaudella, siis 2014—2020, pystynyt hyödyntämään TEN-T-tukea vain 77 miljoonaa euroa, kun esimerkiksi Ruotsin saama tuki on ollut vastaavana aikana 472 miljoonaa euroa. Eli tehtävää paljon on, mutta hallitus liikennejaostossa saamamme tiedon mukaan valmistelee nimenomaan niitä hankkeita, uusia rahoitusmalleja, ja toisaalta niitä hankkeita, joihin lähdetään hakemaan tätä eurooppalaista rahoitusta. Siinä on tärkeä työmaa, ja tässä voisi ehkä todeta, että edellinen hallitus ei sitten ilmeisesti näitä hakenut, niin kuin Ruotsi on hakenut, koska Ruotsi on saanut yli neljä kertaa enemmän tätä rahaa jo tällä kaudella kuin Suomi.

21.16 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemelle on kyllä pakko todeta yksi tosiasia, ja se on se, että hallitusohjelmasta ja sen tekstistä käy hyvin ilmi se, että kyllä hallitus katsoo sitä, mitä on tehty aiemmin, ja pistää kuntoon, ja se on hyvä asia, mutta uusiin avauksiin, uusiin hankkeisiin, ei ole budjetoitu oikeastaan ollenkaan euroja, ja se on juuri sitä, mikä on pohjaa sille, millä sitten haetaan sitä eurooppalaista rahoitusta. Tämä on Suomen ongelma, tämä on Keski-Suomen ongelma, tämä on jokaisen maakunnan ongelma.

21.17 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Nyt on erityisesti Keski-Suomen ongelma ollut se, että alempi tieverkko on luvattoman huonossa kunnossa edellisten kausien jäljiltä. Siellä kun valmistuu tämä valtava investointi vuonna 2017, niin jotta puuta saadaan valtava määrä, 4 miljoonaa kuutiota vuodessa, tehtaalle, niin alempi tieverkko ihan metsäteistä ja paikallisteistä lähtien on pantava kuntoon, ja näin nyt tapahtuu. Hallitus valitsi tämän linjan, että nyt kaksi ensimmäistä vuotta panostetaan alempaan tieverkkoon ja sen jälkeen kahtena viimeisenä vuonna panostetaan päätieverkkoon eli kehittämishankkeisiin. Tämä on tänne kirjattu, ja se on tietoinen valinta. Tämä myös mahdollistaa sen, että nyt valmistellaan nämä EU-rahoitushankkeet ja ne sitten saadaan toteutettua, kun niitten haku aika on ensi vuoden loppuun asti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Esiteltiin menot.

2.1. Pääluokka 21 Eduskunta

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään eduskuntaa koskeva pääluokka 21.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 21 mietinnön mukaisena.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

2.2. Pääluokka 22 Tasavallan presidentti

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään tasavallan presidenttiä koskeva pääluokka 22.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 22 mietinnön mukaisena.

2.3. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään valtioneuvoston kansliaa koskeva pääluokka 23.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Pääluokan ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2015 vp

Lakialoite LA 27/2015 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeuden laajentamista presidentinvaalissa tukiyhdistyksiin. Laajentaminen on tarkoituksenmukaista, jotta valvonta kohdistuu niihin toimijoihin, jotka tosiasiallisesti toteuttavat presidentinvaalikampanjoita.

Esityksessä ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta laajennetaan europarlamenttivaaleissa koskemaan myös toista varaedustajaa. Muutoksella parannetaan vaalirahoituksen avoimuutta.

Avoimuus on demokratian toteutumisen elinehto. Kytkökset ja sitoumukset on oikein ja kohtuullista tuoda esiin niin yritysten, etujärjestöjen kuin ammattiyhdistysliikkeenkin osalta. Tämä esitys lisää läpinäkyvyyttä ja avoimuutta ja on erittäin kannatettava.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 73/2015 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä kä-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 27/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatustulain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.20 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys asettaa lapset räikeällä tavalla keskenään eriarvoiseen asemaan. Varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen käytännön seuraukset tulevat vaihtelevaan ratkaisevasti sen mukaan, miten 20 tunnin varhaiskasvatusoikeutta toteutetaan eri kunnissa. Jo nyt tiedetään, että osa kuntia ei tule rajausta toteuttamaan ja osassa kuntia oikeutta rajataan hyvinkin tiukasti. Osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten ryhmät voivat olla myös suuremmat kuin kokopäivälasten, ja näin ollen yhdenvertaisuus eri kunnissa asuvien lasten ja perheiden välillä vaarantuu. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajausta on ristiriidassa myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa, sillä se ei turvaa jokaiselle lapselle yhdenvertaista oikeutta varhaiskasvatustulain tavoitteiden mukaiseen varhaiskasvatukseen, koska lapset asetetaan eriarvoiseen asemaan heidän vanhempiansa työmarkkina-aseman mukaan.

Hallitus tavoittelee esityksellään säästöjä, mutta jos tätä päivähoito-oikeutta rajataan sillä tavalla, että tarve laajempaan kuin 20 tunnin varhaiskasvatukseen perustuu lähinnä lapsen vanhempien ilmoitukseen, niin kuin hallituksen esityksessä epäsuorasti todetaan, on nyt esitetty rajausta turha eikä säästöjäkään synny. Jos taas määrittely ja päättäminen tapahtuu kuntahallinnossa, lisää se merkittävästi byrokratiaa ja viranomaisharkintaa eikä sen vuoksi tuota noita säästöjä ja myöhemmin vuosina voi korjaavia kustannuksia aiheuttaa kovastikin paljon.

Lakiesitys myös heikentää lapsen vertaissuhteita ja mahdollisuuksia vastata lapsen yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Osapäivähoito myöskin johtaa ryhmien vaihtumiseen, ja osaviikkoinen hoito tarkoittaa sitä, ettei enää ole mahdollista turvata varhaiskasvatuksen pysyvyyttä ja säännöllisyyttä. Esitys myös uhkaa heikentää lapsen osallisuutta ryhmässä. Jatkuvat muutokset ryhmissä altistavat lapsia myös stressille ja vaikuttavat lasten välisiin pysyviin kaverisuhteisiin ja ovat pedagogisesti huono ratkaisu.

Vaikka kokopäivähoitoa on jatkossakin mahdollista saada perustellusta syystä, nostaa se kuitenkin kynnystä hakea kokopäivähoitoa niiden perheiden kohdalla, jotka siitä eniten hyötyisivät.

Näin ollen ehdotankin edellä olevan perusteella, että lakiehdotukset hylätään.

21.23 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta on mielestäni lyhytnäköisimpiä säästöesityksiä, mitä tämä hallitus on tämän syksyn aikana tähän saliin tuonut. Ja olen myös hyvin pettynyt siihen, että hallitus on valmis viemään eteenpäin näin heikosti perusteltua esitystä siitä huolimatta, että tämä on saanut murskaavaa kritiikkiä kaikilta asiantuntijoilta.

Arvoisa puhemies! Suomen varhaiskasvatusjärjestelmä on tällä hetkellä hyvin toimiva palvelukokonaisuus. Sen on useissa niin kansallisissa kuin kansainvälisissä vertailuissa todettu olevan erittäin toimiva sosiaalinen investointi, joka palvelee kaikkia perheitä tasa-arvoisesti myös muuttuvissa elämän- ja työmarkkinatilanteissa. Tätä hyvin toimivaa järjestelmää hallitus on nyt romuttamassa kahdella tavalla: hallitus kasvattaa varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja, ja tämän lisäksi hallitus esittää subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamista puolipäiväiseksi niiden lasten kohdalla, joiden vanhemmat ovat kotona työttömyyden tai hoitovapaan takia.

Mitä tämä esitys sitten käytännössä tarkoittaa? Se tarkoittaa, että tämä hallitus on viemässä näiltä perheiltä oikeuden, mahdollisuuden ja vapauden itse päättää ja valita, mikä on omalle perheelle se sopivin hoitopäivän pituus ja hoidon muoto. Tässä salissa on syksyn aikana käyty runsaasti keskustelua siitä, onko nyt oppositio vai hallitus ottamassa kantaa jonkun tietentyypin lastenhoidon muodon puolesta. Se ainoa taho tässä, joka on ottamassa kantaa tietyn hoitomuodon puolesta, on hallitus, joka on se taho, joka on linjaamassa näiden perheiden kohdalla, miten niiden tulee oma lastenhoitonsa järjestää.

Hallituksen esitys ja heikennykset varhaiskasvatukseen tulevat tuottamaan monentyyppisiä ongelmia, mutta minun nähdäkseni on ainakin kolme erittäin keskeistä sellaista:

Ensimmäinen on se, että varhaiskasvatuksen laatu nyt tulee heikkenemään kaikkien perheiden ja lasten kohdalla. Kasvatuksellisten tavoitteiden toteuttaminen vaikeutuu, kun ryhmäkoot kasvavat. Osa lapsista tulee olemaan päivähoidossa osa-aikaisesti osan viikosta, osa lapsista osa-aikaisesti joka päivä ja osa lapsista sitten kokopäiväpaikoilla.

Toinen ongelma on se, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja siihen luotava uusi tarveharkinta nostavat kynnystä hakea ja saada kokopäivähoitoa juuri niiden perheiden kohdalla, jotka siitä eniten hyötyisivät.

Kolmas ongelma on, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen ja rajaaminen tekee tästä erittäin keskeisestä hyvinvointipalvelusta kankean ja perheiden muuttuvia elämäntilanteita huonommin palvelevan kuin se on tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Laadukas varhaiskasvatus on tärkeimpiä hyvinvointipalveluita, mitä meillä on. Siksi kannatan edustaja Elorannan esitystä tämän lakiesityksen hylkäämisestä.

21.27 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsitteli tätä kyseistä lakiesitystä, ja muistan, että kuulumme yli 20:tä eri asiantuntijaa, asiantuntijoita, jotka tuntevat hyvin lasten todellisuuden, päivähoidon ja varhaiskasvatuksen periaatteet ja historian, eikä yksikään näistä asiantuntijatahoista kannattanut tätä hallituksen esitystä. Päinvastoin, sitä vastustettiin jyrkästi ja katsottiin, että lakiesitys vaarantaa lasten tasa-arvon, se heikentää yhteiskunnan mahdollisuutta puuttua ajoissa eriarvoisuuteen, se heikentää mahdollisuuksiamme havaita lasten pahoinvointi ajoissa ja tarjota apua niille lapsille, jotka yhteiskunnassa ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa.

Päivähoidolla on pitkä yhteinen historia lastensuojelun kanssa. Se on nähty erittäin kustannustehokkaaksi tavaksi parantaa nimenomaan niiden lasten asemaa, joiden vanhemmat ovat esimerkiksi työttömiä, eli juuri niiden perheiden lasten asemaa, joiden oikeutta var-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

haiskasvatukseen ja päivähoitoon tällä kyseisellä lailla heikennetään ja rajoitetaan. Tästä syystä en missään tapauksessa voi kannattaa tätä hallituksen esitystä vaan kannatan edustaja Elorannan hylkäysesitystä.

21.29 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Täällä on tänään moneen kertaan todettu, että turvallisuuspoliittinen tilanne ei salli leikkauksia poliisilta tai puolustukselta. Jos todellakin uskottelemme itsellemme, että turvallisuus syntyy poliisista ja sotilaista, niin mitkään rahat eivät tule riittämään. Rauhaa ja turvallisuutta rakennetaan ennen kaikkea osallisuutta lisäämällä ja syrjäytymistä ehkäisemällä. Kaikille nuorille, kaikille lapsille heidän ihonväristään tai sukupuolestaan riippumatta on siis annettava välineitä tulevaisuuteen ja toivoa paremmasta maailmasta. Meidän maailmankuulu päivähoitomme ja varhaiskasvatuksemme on yksi näistä välineistä, joilla kaikille lapsille annetaan tulevaisuus.

Myös lisääntynyt rasismi on aiheuttanut vahinkoja yhteiskunnallemme ja meihin kaikkiin ja on ehkä pahinta talouden ja yhteiskuntamme arvojen tuhoamista, jota minun elinajanani on koskaan tapahtunut. Ihmettelen, että hallituksen miesjohto ei ryhdy mihinkään toimenpiteisiin tätä yhteiskuntavaaraa vastaan.

Täällä on myös tänään moneen kertaan aivan syystä vedottu vakavaan taloudelliseen tilanteeseen ja sanottu, että talouden kasvun välineitä etsitään nyt kipeästi. Me tarvitsemme enemmän yrittämistä, innovaatioita ja osaamista parantaaksemme kilpailukykyämme. Osaamisen kasvattaminen, kielten opettelu, sosiaalisten taitojen parantaminen ja itsetunnon kasvattaminen ovat perusedellytyksiä meidän ja tulevaisuuden taloudelliselle hyvinvoinnille.

Jos haasteemme olisi vain tämän vuoden budjettivajeen tasapainottaminen, niin tyhmemmätäkään päätökset eivät vaikuttaisi muuten kuin väliaikaisesti haitallisesti. Mutta kun kysymyksessä on pikemminkin tasa-arvoisen työllisyyskehityksen, taloudellisen kasvun ja viennin kasvattaminen, niin tällaisen myönteisen kehityksen edellytysten romuttaminen on absurdia.

Maailman parhaan varhaiskasvatuksen heikentäminen ja rajaaminen vain osalle lapsia tuntuu uskomattomalta. Hallituksen arvio, joka perustuu vuoden 2004 selvitykseen, on, että 1 000 lasta siirtyy kokopäivähoidosta osa-aikaiseen. OAJ:n arvion mukaan kotona olevia vanhempia voi olla huomattavasti enemmän. Kysymys ei siis ole pienimpien hoidosta, hoidetaanko kotona vai päivähoidossa, vaan kysymys on siitä, että joidenkin lasten hoitoa huononnetaan, ja riskinä on, että ne ovat heikommassa asemassa olevia, vähemmistöjä edustavia lapsia.

Itse näen oikeuden subjektiiviseen päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen myös naisten tasa-arvon suurimpana voittona. Yleensä naisten hyvinvointi ja lasten hyvinvointi ovat toisiinsa kietoutuneita, ja tarinat äitien huolista lapsen hoivan järjestymisestä ennen subjektiivista päivähoitoa olivat sydäntä raastavia — kuulin niitä todella monia 90-luvulla. Siihen en halua koskaan enää palata. Tänään työmarkkinat ovat epävarmoja ja epätyypillisiä ja määräaikaiset työsuhteet ovat erityisesti naisten ongelma. Tieto siitä, että lapsen päivähoito- ja varhaiskasvatuspaikka on turvattu, on tärkeämpi kuin pitkään aikaan.

Tasa-arvon edistyminen on tuonut naiset työmarkkinoillemme ja edistänyt talouskasvua, ovathan suomalaiset naiset enemmän kokopäivätöissä kuin naiset muissa verrannaismaissa, esimerkiksi Ruotsissa. Muistan elävästi sen, kun naiset saivat ensimmäistä kertaa eduskunnassa vuonna 1991 yli 40 prosenttia paikoista. Yli puoluerajojen kasvava yhteistyö naisverkostossa antoi uskoa siihen, että poliittinen agenda kuuntelisi myös erityisesti

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

naisten elämään liittyviä haasteita. Yhdessä me naiset yli puoluerajojen, hallituksessa ja oppositiossa, veimme sittemmin subjektiivisen päivähoidon läpi seuraavissa hallitusneuvotteluissa. Siksi, että yhdessä meitä oli niin monta, meitä ei voitu sivuuttaa sanomalla, että juuri nyt ei ole varaa panostaa lapsiin ja naisten työllistymisen tukemiseen.

Tämä ehdotus on suurin tasa-arvon takapakki, askel taaksepäin, jonka olen kokenut. Meidän naisten tulee pohtia sitä, miten voimme käyttää meidän valtaamme paremmin kuin mitä nyt tänä päivänä me teemme. — Kiitoksia.

21.34 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Säästöistä huolimatta tämän lakiesityksen myötä täysipäiväisen hoidon saa jatkossa edelleenkin jokainen perhe ja lapsi, joka sitä tarvitsee. Hyvää on myös se, että tarveharkinnan myötä perheiden tarpeita katsotaan myös perheen muiden mahdollisten ongelmien osalta nyt tarkemmin. Perheet asioivat tämän palveluarvioinnin yhteydessä niiden viranomaisten kanssa, jotka nytkin jo tekevät hoitosopimuksen perheen kanssa.

Perheet voivat myös edelleen valita. Samoissa päivähoitopaikoissa on tälläkin hetkellä osa-aikaisia ja kokoaikaisia hoitolapsia. Tilanne ei siltä osin muutu. Kaikki perheet eivät vie nyt tai jatkossakaan lastaan kokopäivähoitoon, vaikka siihen olisi mahdollisuus. Samaa aikaan lisätään myös perheiden mahdollisuuksia avoimiin varhaiskasvatuspalveluihin, joihin myös koko perheellä on mahdollisuus osallistua. Valinnanvapautta on lisättävä myös lapselle sopivimpaa hoitomuotoa perheessä valitessa. Tähän liittyy myös perheiden kotipalveluiden lisääminen, joihin Sipilän hallitus panostaa. Nuoret vanhemmat tarvitsevat tukea enemmän nykypäivänä tässä elämäntilanteessa, kun heillä ei ole sitä tukiverkosta niin vahvasti ympärillään. Nämä kaikki hoitomuodot ja palvelut liittyvät toisiinsa.

21.36 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Biaudet tuossa käytti todella hyvän puheenvuoron, ja siihen on helppo yhtyä. Kyllä tämä on myös tasa-arvokysymys, naiskysymys. Toisaalta, kun edustaja Jarva tuossa totesi perheiden valinnanvapaudesta, minä kannatan myös sitä, mutta näen, että tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen nimenomaan kaventaa vanhempien ja perheiden valinnanvapautta.

Tämä myös eriarvoistaa lapsia sen mukaan, minkälaisessa sosiaalisessa statuksessa vanhemmat ovat eliikkä mikä on perheen tilanne. Tämä on se, mistä Suomi tulee kalliisti vielä tulevaisuudessa maksamaan. Eliikkä se on ollut meille todella tärkeää, että varhaiskasvatus on ollut kaikille saavutettavissa siitä taustasta riippumatta, tuleeko lapsi työttömän perheestä vai onko äiti kotihoidon tuella vai onko hän kokoaikatyössä. Eliikkä lapsen oikeudesta on ollut kysymys, ja nyt me olemme koko ajan puhumassa tässä jotenkin nurinkurisesti vanhempien oikeudesta, mistä ei pitäisi puhua, vaan siitä lapsen oikeudesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, ja se on minulle se tärkein pointti tässä koko asiassa. Toisaalta ei pidä syyllistää niitä vanhempia, jotka ovat töissä, jotka ovat kokoaikatyössä ja vievät lapsensa joka päivä päivähoitoon, että pääsisivät töihin. Nyt tuntuu siltä, joidenkin edustajien puheita kun kuuntelee, että se on hirveä rikos, että lapsi on siellä päivähoitossa sen 8 tuntia päivässä. Onko heillä sitten muuta vaihtoehtoa, jos haluavat käydä töissä, kuin vielä lapsensa sinne päivähoitoon? Ei taida olla.

Toivon todellakin, että me muistaisimme sen, että jokainen euro, jonka me sijoitamme varhaiskasvatukseen, tulee meille kuusinkertaisena takaisin. Kyllä tähän lapsuuteen ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen meidän tulee voida panostaa. Se on nimittäin se voimavara, joka sitten myös tulevaisuudessa tulee meille moninkertaisena takaisin.

21.38 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on vastuutonta väittää, että lapsilla olisi tämän lain jälkeen tasa-arvoinen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Minusta on jopa, voisiko sanoa, monella tapaa vastuutonta näin väittää joko itselleen tai yhteiskunnalle, kun me kaikki tiedämme, että näin ei tule kuitenkaan tapahtumaan. Hallitus tulee rakentamaan lasten luokkayhteiskuntaa. Se tulee jakamaan lapset pienestä pitäen eriarvoiseen asemaan yhteiskunnassa ja mahdollistamaan lapsille sitä kautta erilaisen tulevaisuuden. Minun mielestäni tämä on koko tämän hallituskauden kaikkein huonoin ja vastuuttomin päätös, mitä on tehty ja tullaan tekemään.

21.39 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Lasten päivähoidon henkilöstömitoitusta koskevassa asetusluonnoksessa suunnitellaan 3—6-vuotiaiden ryhmäkokojen kasvattamista nykyisestä 21 lapsesta 24:ään kokopäivähoitoa saavaan lapseen. Ryhmästä vastaisi edelleen kolme aikuista, ja ryhmäkokoja voitaisiin edelleen suurentaa esimerkiksi osa-aikahoidossa olevilla lapsilla.

Päiväkotiryhmät ovat jo nyt liian suuret. Ryhmien suurentaminen entisestään heikentää merkittävästi lasten arkea. Esitys vähentäisi henkilökunnan mahdollisuuksia jokaisen lapsen yksilölliseen ja lapsiryhmän tarpeen mukaiseen kohtaamiseen, huomioimiseen, havainnoimiseen sekä kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Nämä seikat saattaisivat vaikuttaa lapsen kognitiiviseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen kehitykseen sekä sitä kautta myös myöhempään koulumenestykseen. Lisäksi suuret lapsiryhmät lisäävät vanhempien poissaoloja työstä, kun sairaudet leviävät entistä helpommin.

Varhaiskasvatusoikeuden rajauksen seurauksena osa-aikaisten lasten määrä päiväkotiryhmissä kasvaisi. On perusteltua ja järkevää katsoa ensin tämän muutoksen vaikutukset päiväkotien arkeen. Yhtä aikaa toteutettuna nämä muutokset asettavat varhaiskasvatusjärjestelmämme vaaraan.

Päiväkotiryhmien kasvattamisessa tämä esitys on asetettava oikeaan kontekstiin. Hallitus suunnittelee hyvin laajasti lapsiin ja perheisiin kohdistuvia säästötoimenpiteitä. Suunnitellut leikkaukset heikentävät lasten arkea niin päivähoidossa, koulussa kuin kotona. Ne osuvat sekä lasten tarvitsemiin jokapäiväisiin palveluihin että perheiden taloudelliseen tilanteeseen. Heikennysten vaikutus ulottuu pitkälle tulevaisuuteen, sillä ne kohdistuvat lapsiin.

Jotta kohtuuttomuuksilta välttyttäisiin, hallituksen suunnittelemien toimenpiteiden lapsivaikutusten yleisarviointi olisi tehtävä kiireellisesti ja huolellisesti, riittävä henkilöstömitoitusta taattava sekä riittävän pienet päiväkotiryhmät myös taattava.

21.42 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Korjataan tuota edustaja Kiljunen puheenvuoroa. Tässä esityksessähän ei poisteta tätä päivähoito- tai varhaiskasvatusoikeutta lapsilta, vaan se nimenomaan turvataan 20 tunnin osalta kaikille lapsille. Niille lapsille, joilla on tarvetta sille kokopäiväiselle hoidolle, se turvataan — jos sille on tarvetta. Ei pidä antaa sellaista kuvaa, että tässä nyt rajataan joltakin — näinhän ei ole — kokonaan tätä oikeutta pois.

Oikeastaan ajatellen sitä, että asiantuntijat ja nimenomaan kasvatustieteen ammattilaiset ovat todenneet, että erityisesti pienille lapsille ei ammattilaisen tekemä päivähoito anna mitään erityistä hyötyä — muuten se vaikuttaa, (Eva Biaudet: Nämä eivät ole mitenkään pieniä lapsia!) mutta tähän on todettu nimenomaan alle 3-vuotiaiden osalta — ei kai meillä ole mikään erityinen tavoite se, että jo pienestä lapsesta asti ollaan 8 tuntia päivässä

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

varhaiskasvatuksessa. Siitä 20 tunnista, josta on puhuttu, on todettu, että se täyttää riittävästi ne pedagogiset tarpeet pienten lasten osalta.

21.43 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä selvennyksen vuoksi: Kyllähän tässä rajataan subjektiivista päivähoito-oikeutta ja rajataan sellaisella tavalla, että kaikilla lapsilla ei enää ole tasavertaista oikeutta varhaiskasvatukseen. Joillakin lapsilla se on 20 tuntia, ja toisilla se on 40. Se ei ole sama asia.

Ja sitten, mitä tulee niiden lasten oikeuksien toteutumiseen, joiden kohdalla todetaan, että perheellä on syyt saada kokopäivähoitoa, nimenomaan siihen näiden kaikkien asiantuntijoiden kritiikki ja pelot liittyvätkin: tuleeko tämä oikeus tosiasiallisesti toteutumaan tämän tarveharkinnan takia. Mitään sellaista varmuutta ei ole nyt, kun me tätä lakiesitystä tässä olemme hyväksymässä.

Sitten haluan vielä myöskin tehdä selväksi, että kukaan kasvatustieteen ammattilainen ei ole kannattanut sellaista 20 tunnin hoitomallia kuin mitä hallitus nyt tässä esittää.

21.44 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tulee todeta, että tämä esitys uhkaa heikentää lapsen osallisuutta ryhmässä, koska tämä epäsäännöllinen, muutamana päivänä viikossa tapahtuva toiminta johtaa siihen, että lapsi ei enää koe olevansa osallinen vaan voi altistua ulkopuolisuuden kokemukselle. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan 20 viikkotuntia päivähoitoa, varhaiskasvatusta, voisi hyvin toteutettuna olla riittävä määrä, mutta lapsen edun näkökulmasta olisi silloin parempi, jos tämä 20 tuntia järjestettäisiin lähtökohtaisesti useampana päivänä viikossa. Näin tämä lapsen varhaiskasvatus voisi toteutua niin, että se vastaa varhaiskasvatuslain tavoitteita. Myöskin todettiin, että tämän osaviikkoisen varhaiskasvatuksen pitäisi olla vain poikkeustapauksissa käytössä, koska tosiaankaan nämä lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet eivät silloin toteudu.

Me ehdotimme tätä valiokuntakäsittelyssä, mutta ikävä kyllä se ei toteutunut. Tällä oltaisiin voitu korjata aika paljon niitä vikoja, joita tässä lakiesityksessä on, mikäli sitä oikeutta nyt sitten pitää rajata, mitä en kylläkään kannata. Mutta tällä tavalla tehtynä se on erittäin vahingollista lasten kehitykselle.

21.45 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Minä luottaisin näihin varhaiskasvatusalan ammattilaisiin (Sosialidemokraattien ryhmästä: Nimenomaan!) ja myös sosiaalipuolen työntekijöihin, joita kunnissa on. He pystyvät sen arvioinnin tekemään, ja kuten hallituksen esityksessä ja sivistysvaliokunnan lausunnossa lukee, tämä kynnyshän tulee olemaan erittäin matala: silloin kun perheellä näyttää olevan se tarve, se oikeus heille annetaan. Meillä on myös syytä tiedostaa, että meillä on perheitä, jotka eivät sitä oikeutta tarvitse. Se 20 tuntia on riittävä asiantuntijoiden mielestä.

Ja sitten tähän työtilanteeseen liittyen: Jos työtön saa töitä, niin — myöskin tässä esityksessä on todettu se — välittömästi tulee tarjota tätä hoitopaikkaa. Ja esimerkiksi sellaisissa kunnissa kuin missä itse asun, tämä on jo nyt mahdollista. En usko, että tämä nyt sen enempää tästä vaikeutuisi, nimenomaan kun näitä resursseja nyt vapautuu.

21.46 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Sinänsä on turhauttavaa käydä tätä keskustelua, kun tätä on käyty tässä salissa niin monta kertaa ja nämä asiat on kerrottu hyvin monta

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kertaa, ne on argumentoitu hyvin monta kertaa ja silti tuntuu, että tässä on joku läpäisemättömän kuori välissä, minkä läpi vain viesti ei kerta kaikkiaan kulje.

Edustaja Jarva käytti puheenvuoron, että hän haluaa luottaa varhaiskasvatuksen ammattilaisiin ja asiantuntijoihin, että he osaavat nämä tilanteet arvioida oikein. No, itse ihmettelen sitä, minkä takia hallitus ja hallituspuolueiden edustajat eivät kuitenkaan luota varhaiskasvatuksen ammattilaisiin ja asiantuntijoihin tämän lain käsittelyn yhteydessä. Tämä kritiikkihän on ollut hyvin murskaavaa, mikä asiantuntijalausunnoissa nimenomaan varhaiskasvatuksen ammattilaisilta on tullut. Toivoisin, että myös tässä vaiheessa olisi viisautta kuunnella asiantuntijalausuntoja ja niitä aitoja huolia, mitä tämän lain käsittelyssä valiokuntatyöskentelyssäkin on noussut esiin.

Ja sitten vielä, edustaja Biaudet käytti erittäin hyvän puheenvuoron tasa-arvonäkökulmasta ja naisnäkökulmasta siitä, mitä tämä uusi järjestelmä nyt tulee aiheuttamaan. Meillä on ollut nimenomaan tasa-arvoinen, yhdenvertainen järjestelmä, jossa tämä harkinta perheen tilanteesta ja lapsen päivähoitotarpeesta on ollut perheellä itsellensä. No, nyt hallitus on luomassa järjestelmän, joka poistaa tämän perheen oman valinnanvapauden, vapauden, että voidaan arvioida se oma perheen tilanne ja oman lapsen tilanne ja sen avulla sitten siitä näkökulmasta katsoa se hoidon tarve. Nyt se siirretään tällaisen tarveharkintaisen järjestelmän kautta sitten viranomaisen käsiin arvioitavaksi perheen puolesta, mikä se perheen tilanne ja hoidon tarve on. Minun mielestäni tämä on juuri päinvastainen suunta kuin mihin pitäisi mennä. Ja edelleen naisten tasa-arvonäkökulmasta tämä on kyllä iso, merkittävä askel taaksepäin. Tämä on aikoinaan yhdessä taisteltu, ja myös minä olen erittäin surullinen siitä, että tässä ei nyt löydetä naisten — niin oppositio- kuin hallituspuolueiden edustajien — välillä yhteistä tahtoa pitää tämä tilanne ennallaan.

21.48 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Marin sanoi, että turhauttaa, kun samoja argumentteja käydään kerta toisensa jälkeen läpi, mutta minäkin aion nyt toistaa tiettyjä argumentteja, joita olen esittänyt jo aikaisemmin, koska minusta tämä on niin tärkeä asia, että sitten puhutaan loppuun asti subjektiivisen päivähoito-oikeuden puolesta.

Täällä edustaja Jarva sanoi, että hän luottaa varhaiskasvatuksen ammattilaisiin. Minäkin pidän outona, että jos näin on tilanne, niin miksi heitä ei ole kuultu, mitä tulee tähän lakiesitykseen ja myöskin tähän hallituksen päätökseen ryhmäkokojen kasvattamisesta. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat olleet erittäin aktiivisia tämän lain vastustamisessa. He eivät kannata tätä lakia, he eivät kannata ryhmäkokojen kasvattamista, ja he ovat tuoneet esille juuri sen, että tässä ollaan heikentämässä varhaiskasvatuksen laatua kaikkien lasten ja perheiden kohdalla, minkä lisäksi ollaan tekemässä lakiuudistusta, joka tulee kohtelemaan lapsia eriarvoisesti, eivätkä he halua tätä tarveharkintaa tehdä. Näin useampi varhaiskasvatuksen ammattilainen, joka minuun on ollut yhteydessä, on ilmaissut, että eivät he halua omalle vastuulleen sen päättämistä, keille perheille sitten jatkossa tämä päivähoito kuuluu ja keille ei.

21.49 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Todellakin monet asiantuntijat olivat sitä mieltä, että se 20 tuntia riittää, mikäli se toteutetaan pääsääntöisesti jokapäiväisenä, mutta ei tällä tavalla. Asiantuntijoista voisi viitata tähän THL:n lastenpsykiatriin, Jukka Mäkelään, joka kiinnitti sivistysvaliokunnan lausunnossa huomiota siihen, että ehdotus tulee vähentämään suomalaislasten sosioemotionaalista hyvinvointia ja käynnistämään syrjään joutumisen kierteen uusille lapsille. Uuden lain myötä lapsen sosioemotionaalisel-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

le kehitykselle keskeiset lapsiryhmät muuttuvat epävakammiksi, ja tämä on mielestäni se kaikkein ikävin asia tässä, lapsiryhmät muuttuvat epävakaisiksi. Tämä on erittäin, erittäin huolestuttavaa lasten kehitykselle, puhumattakaan sitten näistä tasa-arvonäkökohdista, joita esimerkiksi edustaja Biaudet toi esille, tai siitä suuresta eriarvoisuudesta, mitä lasten ja perheiden välillä aiheutuu siitä, kun eri kunnissa tulee olemaan erilaista kohtelua, ja kun riippuen siitä, onko lapsi kokopäivä- vai osapäivähoidossa, hänen lapsiryhmänsä on erikoinen. Mutta nämä epävakaat ryhmät ovat kaikkein suurin haittatekijä lasten kehitykselle.

21.50 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja Marin viittasi tähän ihan oikein. Olemme tässä salissa keskustelleet hyvinkin merkittävästä ja tärkeästä asiasta, ja kuten monesti ollaan sanottu, tämä on historiallisesti karmaisevaa, koska nyt tehdään jotain, mitä suomalainen yhteiskunta ei ole aikaisemmin nähnyt. Siihen viitaten tavaltaan tämä teidän toistamisesenne, että niin kuin puolustatte... Me istumme, edustaja Jarva, samassa valiokunnassa, olet tasan tarkkaan kuullut samat asiantuntijalausunnot kuin minäkin, ja niistä asiantuntijalausunnoista juuri missään ei ole sanottu mitään positiivista, päinvastoin ollaan käytetty sanoja "karmaisevaa", "väärin", "surullista". Ja ollaan puhuttu myös hyvin selvästi näistä ryhmäko'oista: jos on 20 tuntia, niin minkälaisessa ryhmässä sitten ollaan, onko ryhmässä 29 oppilasta, onko siellä 40 pientä lasta, siinä on iso ero myös laadun kannalta. Ja oikeastaan kunnan osalta tiedetään varsin hyvin, kuka kunnassa päättää siitä, millä lapsella ja kenellä perheellä on minkälaiset mahdollisuudet, kuinka paljon lapsi saa olla kunnan päivähoidossa. Tämä lisää valtavasti byrokratian määrää, tämä vie valtavasti perheiltä voimavaroja.

Me tiedämme nämä kaikki asiat, ne on kerrottu täällä niin moneen kertaan. Me voimme istua vielä koko illan puhumassa tästä, mutta myönnetään se nyt edes, että tässä on säästölaki ja tämä on hyvin ideologinen laki, minkä olette asettamassa. Se nyt sentään olisi ainakin rehellistä.

21.52 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraateilla on ollut sellainen neutraali näkemys tähän esitykseen, joka kyllä lähtee siitä perusperiaatteesta, että vanhemmilla on aina ensisijainen kasvatusvastuu — tietenkin vanhemmilla on vastuu ennen kaikkea. Tietysti on monenlaisia tilanteita, joissa tätä nyt rajattavaa oikeutta voidaan haastaa, mutta kuitenkin lähdemme siitä, että siellä kunnassa yhdessä vanhempien kanssa etsitään ne mallit ja tavat, miten jatkossa päivähoitoa tulee toteuttaa. Emme pidä tätä heikennyksenä. Pidämme tätä kyllä enemmän rajattuna oikeutena kuin aikaisemmin, mutta silti näemme, että oikealla tavalla hoidettuna ja nimenomaan kunnallisen päivähoitotoimen kanssa tämä asia tulee kyllä hoidetuksi. Siinä mielessä tuemme tätä hallituksen esitystä.

21.53 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys ei heikennä vanhempien ensisijaista vastuuta lapsen hoidosta, vaan tämä vastuu tulee olemaan aina näin. Kyse on siitä, kuinka me voimme meidän päivähoidossa ja varhaiskasvatuksessa tukea lapsen kehitystä ja myös tukea perheen kokonaistilannetta, sitä mitä perheessä tapahtuu, ja tämä lainsäädäntöesitys lähtee nimenomaan lapsen näkökulmasta.

Ja toinen asia, joka on ollut hämmentävä, kun me olemme täällä käyneet läpi tätä keskustelua: Jotenkin tulee kyllä mieleen se, että kun sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassakin käytiin tätä keskustelua, niin se oli jotenkin sydäntä särkevää, se asiantuntijoitien tuska siinä ti-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

lanteessa, kun he näkivät, mitä tämä lainsäädäntö saa aikaiseksi. Siellä ei kyllä yksikään asiantuntija tukenut hallituksen esitystä, vaan päinvastoin hyvin monesta näkövinkkelistä toivat esityksiä siitä, miten tämä tulee heikentämään nimenomaan lapsen kasvua ja kehitystä.

Ehkä itsekkin toisin esille THL:n Jukka Mäkelän tuoman asiantuntijalausannon, jossa hän puuttui nimenomaan tähän vuorovaikutuksen merkitykseen lapsen omassa kehityksessä ja siihen, että kun on pysyvä ryhmä, pysyvät ihmissuhteet, riittävän pieni ryhmä, niin tämä tukee lapsen vuorovaikutusta ja kehitystä ja sitä kautta lapsen sosiaalisuutta. Jos tämä ryhmä vaihtuu ja ryhmäkoko muuttuu, hoitajat vaihtuvat ja jos vanhemmat ovat epätyypillisissä työsuhteissa, vaihdetaan vaikka samaan päiväkotiin eri ryhmiin, niin tämä tulee heikentämään lapsen kehitystä. Siinä mielessä sitä hallituksen esitystä, että voi palata samaan päiväkotiin tai samaan ryhmään, ei voi kukaan asiantuntija, kunta lopullisesti kuitenkaan tukea.

Sitten vielä yksi asia, se, että tämä keskiarvoaika, jolloinka lapset ovat varhaiskasvatuksessa, on 6 tuntia, ei 8 tai 10 tuntia, niin kuin täällä on välillä ilmoitettu.

21.55 Marisanna Jarva kesk: Puheenjohtaja! Pitää meidän kuitenkin tukea omia esityksiämme siinä, että nimenomaan me toivomme, että hoitopaikka ei vaihdu näillä lapsilla ensisijaisesti. Perhehän voi myös toivoa jotakin muuta.

Sivistyspuolen ja päivähoidon puolen esimiesten osalta on tullut myös muunlaista palautetta, ja tämä myös nähdään mahdollisuuksina nimenomaan siihen ennaltaehkäisyyn perheiden ja lasten ongelmien osalta. Se, että on tilanne, jossa se tarve käydään läpi ja se tarveharkinta tehdään, juuri tuo sen mahdollisuuden, jos sillä perheellä on tarvetta muunkinlaiseen tukeen. Nythän tämmöistä keskustelua ei juuri tarvitse käydä. Tälläkin hetkellä, kun viedään lapsi hoitoon, siinä käydään läpi se tarve, kuinka kauan hänen tarvitsee olla siellä, minkälainen se päivärytmi siellä on. Tiedän tämän omien lasteni osalta, meillä on hyvin toimiva päivähoito.

Sitten varhaiskasvatuksen henkilökunnan osalta: heidän koulutukseensa ja osaamiseen sahan tullaan panostamaan tällä hallituskaudella merkittävästi, eli tähän laatuun tullaan nimenomaan panostamaan. Tällä 20:llä turvataan se tasavertainen pedagoginen, voi sanoa, palvelu näille lapsille.

Ja kyllä, perheet tekevät nämä päätökset, kyllä pitää puhua myös perheiden valinnanvapaudesta.

21.57 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Minä voin kyllä hyvin myöntää, että tämä on säästölaki, ja tämä on minulle kyllä vaikein laki kaikista täällä päätöksenteon alla olevista laeista. Senkin takia tämä on aikamoinen kokemus ollut, että itse en ole koskaan ollut varhaiskasvatuksen alalla ja olen myös pitänyt lastani 20 tuntia eli juuri tämän huonon määrän hoidossa. Mutta tämä on ollut aikamoinen syksy, sanoisinko. Tämän lain voimaantulo tulee vaatimaan entistä enemmän yhteistyötä neuvolan, päivähoidon, vanhempien, lastensuojelun ja eri tahojen välillä, se on ihan selvää. Toivon vahvasti, että näillä, joilla on kokopäivähoidon tarve ja jotka sitä toivovat, se kynnys todella on matala ja lupa annetaan mahdollisimman helposti, että sitä tarveharkintaa ei juuri edes käytetä.

Jos tässä nyt jotain hyvää on, niin se, että keskustelu varhaiskasvatuksesta on noussut keskiöön, ja se on hyvä, että lastentarhanopettajien koulutusta lisätään vuonna 2016 tämän hallituksen toimesta.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

21.58 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Poliitiikka on ihmeellistä, ja naisena politiikassa olen kokenut niin monta kertaa, miten nämä prioriteetit politiikassa ovat aina hyvin suhteellisia: on korjausrakentamista, on Talvivaaraa, jossa rahaa menee vaikka miten paljon, koska on tehty virheitä, on vain pakko maksaa. Siinä mielessä on pitkä opetteleminen siinä, että on myöskin valtasuhteita politiikassa, jossa miehillä on suunnattomasti enemmän valtaa ja miesten poliittinen agenda on aina paljon tärkeämpi kuin naisten. Naiset ajavat yleensä myöskin lasten oikeuksia paljon korkeammalle. Eduskunnan historian aikana naiset kaikissa puolueissa ovat olleet niitä, jotka ovat ajaneet sosiaalisia uudistuksia ja siinä mielessä enemmän kuin miehet omissa ryhmissään, kaikissa ryhmissä vasemmistosta oikeistoon. Tämä on mielestäni hyvä tiedostaa. Me emme voi antaa vain sellaisen perinteisen agendan päättää, mikä on tärkeitä. Sen takia on tärkeitä, että naiset tekevät yhteistyötä oppositiossa ja hallituksessa, niin kuin me olemme aiemmin tehneet.

Kysymys onkin tässä juuri siitä, että vanhemmilla on ensisijainen vastuu ja yleensä on kunnioitettu sitä, että vanhempien näkemys lapsen edusta on ollut se ensisijainen. Jos he ovat valinneet päivähoiton, niin he yleensä sitä tarvitsevat. Jos on lastensuojelun tarve, niin vain, jos lapsi on siellä päivähoidossa, se voidaan havaita. Me olemme taistelleet monta vuotta sen puolesta, että myöskin vähemmistöihin kuuluvien lapset alkavat käydä päivähoidossa. OECD moittii meitä, että meillä on liian vähän lapsia varhaiskasvatuksen piirissä. Nyt me teemme niin kuin taaksepäin menevää politiikkaa — emme siksi, että naisten määräämä agenda on se, joka on vallassa, vaan jostain muusta syystä.

22.00 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on säästölaki, se on varmasti ihan totta. Mutta kyllä tässä on taustalla hallituksen ideologinen halu kurittaa nimenomaan pienituloisia lapsiperheitä ja ajaa äidit pois työelämästä. Mitään järkeä tämän lain säätämisessä ei nimittäin ole, ei työllisyysnäkökulmasta, tasa-arvon näkökulmasta mutta ei myöskään yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2004 teettämä selvitys osoitti, että sellaisten lasten osuus, joiden vanhemmista toinen on kotona ja ja jotka ovat kokopäivähoidossa, oli noin 10 prosenttia kaikista kokopäivähoidossa olevista lapsista. Näiden lasten taustalta löytyi vahvoja perusteita lapsen kokopäivähoitoon tarpeelle: oli vanhempien kielitaidottomuus, mielenterveysongelmia, työkyvyttömyyttä, vakavasti sairaiden sisarusten erityishoidon tarvetta sekä pätkätöitä, erittäin hyviä syitä. Hallitus on nyt käytännössä rajaa-massa juuri näiden perheiden oikeutta varhaiskasvatukseen, ja oletettavaa on, että seuraukset näkyvät ja tuntuvat juuri heikoimmassa asemassa olevien perheiden arjessa ja lastensuojelun kuluissa ja minkäänlaisia säästöjä tästä ei tälle yhteiskunnalle tule.

Varhaiskasvatuksen tekeminen harkinnanvaraiseksi ei tule tuomaan säästöjä. Seurauksena on lisähallintoa, byrokratiaa, perheiden leimaamista sekä asiantuntijalausuntoja ja valitusprosesseja. Lisäksi tulevat varhaisen tuen heikentymisestä koituvat kustannukset. Juuri näistä syistä jotkut isoimmista kaupungeista, muun muassa Helsinki, jossa minä itse asun, ovat ilmoittaneet, että ne eivät aio ottaa tätä lakia käytäntöön. Näissä kaupungeissa ei haluta panostaa byrokratiaan ja perheiden käyttämiseen vaan ennaltaehkäisyyn ja lasten hyvinvointiin.

22.02 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Iso joukko hallituksen edustajista on ollut hiljaa, kun tätä asiaa on käsitelty jo useampaan kertaan täällä istuntosalissa. Harva itse asiassa puolustaa tätä äänekkäästi, niin kuin edustaja Jarva täällä tekee, ja uskon, että syys-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

tä. Moni epäröi tämän asian kanssa. Moni tutkiskelee itseään ja miettii, teemmekö tässä oikeaa päätöstä. Harva uskaltaa kuitenkaan myöskään hallituksen sisällä vastustaa jo sovitua esitystä, osa varmasti toki sitäkin on tehnyt.

Toivon, että tästä keskustelusta ja näistä keskusteluista jää tunnejälki joka ainoalle edustajalle, sellainen tunnejälki, että on ollut tekemässä tätä päätöstä. 20 vuoden päästä, kun kaivetaan esiin ne puheet, joita tänä syksynä on asiasta pidetty tässä salissa, se tunnejälki on tarpeen: on syytä muistaa, että on ollut tekemässä tätä päätöstä. Itse en kannata tätä esitystä ja olen sanonut, että olen mielelläni väärässä, jos näin käy, että ne uhkakuvat, joita olemme esille tuoneet, eivät toteudu. Mutta toivon myöskin, että vastuun tästä päätöksestä ottavat ne, jotka nyt ovat muuttamassa yhteiskuntaamme merkittävästi.

Tämä on siinäkin mielessä vaikea asia, että tässä pitäisi pystyä hahmottamaan kokonaisuus, myöskin kasautuvat vaikutukset: ryhmäkokojen kasvattaminen, samanaikaisesti tapahtuva lapsiperheiden köyhyyden lisääntyminen, työttömyyden kasvu, tasa-arvoisuus lasten ja naisten näkökulmasta. Olisi myös ymmärrettävä hyvinvointiyhteiskunnan peruseriaatteet, mihin koko yhteiskuntamme rakentuu. Yhden päätöksen vaikutus on siten merkittävä.

Täällä on nostettu esimerkiksi, että Sveitsissä kyllä osataan hoitaa lapsia kotona. No kyllä, mutta siellä naiset eivät voi (Puhemies koputtaa) käydä töissä, koska ei lapsilla ole ruokaa koulussa.

22.04 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä tästä ennaltaehkäisystä: Jos me otamme tämmöisen esimerkkiperheen, jossa vanhempi on kotona hoitamassa vauvaa ja jonka vanhemman lapsen hoitopäivä nyt jatkossa tämän lainmuutoksen myötä tulee lyhenemään puolipäiväiseksi, niin jos tämä kyseinen vanhempi jatkossa jättää hakematta kokopäivähoitopaikkaa siitä huolimatta, että väsyttää, niin millä tavalla tällainen tilanne tukee ennaltaehkäisyä? Tässä lähdetään nyt hallituksen edustajien puheenvuoroissa siitä, että kaikki sitä tarvitsevat automaattisesti hakevat kokopäivähoitoa ja sitten tämä tarveharkinta hoitaa tämän ennaltaehkäisyn ja ohjaa näitä perheitä eteenpäin. Mutta asiantuntijoiden kritiikki liittyy juuri siihen, että tämä tarveharkinta saattaa nostaa kynnystä hakea hoitopaikkaa, jolloin nämä perheet eivät saa sitä tukea mistään jatkossa. Sehän se keskeinen kritiikki on tässä tätä tarveharkintaa kohtaan.

Haluan myös todeta vielä kerran, että tässä ei ole kyse hyvistä ja huonoista valinnoista, tässä ei ole kyse hyvistä ja huonoista vanhemmista tai hoitomuodoista. Tässä on ainoastaan kyse siitä, että säilytetään kaikilla perheillä oikeus itse valita ja päättää ja tehdä ratkaisuja, sillä jokainen tietää, mikä on hänen omalle perheelleen ja omille lapsilleen se kaikista paras ratkaisu.

22.06 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Vielä jatkona edustaja Anderssonin puheenvuoroon: ennen kaikkea jokaisella lapsella olisi myös mahdollisuus tasavertaiseen kohteluun. Ja on myöskin hieno ajatus, että perheet tulevat sinne paikan päälle ja sitten katsotaan läpi heidän elämäntilanteensa ja sen mukaan sitten lapset saavat hoitoa ja perhe saa apua, se on kauniisti ajateltu, mutta tosiasiallista tilannetta jos me mietimme, niin tänä päivänä meillä 25 prosenttia alaikäisistä lapsista elää perheissä, joissa vanhemmilla on joko vaativa päihde- tai mielenterveysongelma. Meillä on paljon lapsia, jotka elävät perheissä, joissa vanhemmat ovat esimerkiksi kielitaidottomia tai maahanmuuttajia. Nämä ovat lapsia, jotka tarvitsevat myöskin varhaiskasvatusta ja mielellään kunnollista varhaiskasvatusta.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ta, eivät pätkävarhaiskasvatusta. Ja näiltä lapsilta, jotka sitä eniten tarvitsevat, tullaan sitä valitettavasti ja surullisella tavalla ottamaan pois.

Haluaisin kuitenkin tässä yhteydessä kiittää samassa valiokunnassa istuvaa edustaja Kososta, pidit erittäin hyvän puheenvuoron. Ymmärrän, että tämä on monelle myös siellä päässä hyvin tuskainen päätös, ja tuntuu, että on tässä tilanteessa jo hyvin paljon ja arvostettavaa, että ainakin myönnetään, että tässä tehdään iso virhe. Ja siltä osin ehkä kaikki olemme samalla aaltopituudella ja ymmärrämme, mihin suuntaan ollaan viemässä meidän varhaiskasvatustamme.

22.07 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Vaikka tässä käsitellään vain tätä varhaiskasvatuksen osuutta, perheiden palveluita tullaan parantamaan myös muilta osin. Kun vanhempi on väsynyt, niin kuin itse olen ollut kahden vauvan kanssa kotona, eli jos väsyttää, niin silloin ensisijainen apu siihen tilanteeseen on se kotipalvelu, joka saadaan kotiin. (Kristiina Salosen välihuuto) Se varhaiskasvatuspalvelu on toinen vaihtoehto. — Kyllä ensisijaisesti minä ainakin ja omat tuttavani kaipaamme sitä kotipalvelua. Kun ollaan vauvan kanssa kotona, sitähan sinne kaivataan nimenomaan sen vauvan kanssa, kun väsyttää. Se on se ensisijainen palvelu. (Välihuutoja) — Varhaiskasvatuspalvelu on myös hieno mahdollisuus, isompi lapsi voidaan sinne viedä. Eivät kai nämä poissulje toisiaan? (Eva Biaudet: Mutta missä saa kotipalvelua?)

Sitten tämä sairausosuus. Jos on sairautta perheessä, tähän on nimenomaan se syy, joka oikeuttaa siihen kokopäiväiseen hoitoon.

Kun näistä tunnejäljistä puhutaan, tunteellistetaan tätä keskustelua, niin minä uskon, että semmoisiakin perheitä tulee tämän päätöksen jälkeen, jotka kokevat, että olipa hyvä, että tuli puhetta näistä perheen muista ongelmista ja saimme apua tässä tarveharkintakeskustelun yhteydessä.

22.09 Sari Tanus kd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ja myös siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on käyty paljon keskustelua varhaiskasvatuksesta. Haluaisin nostaa myös sellaisen asian esiin — oikeastaan Jarvan Marisanna osin tässä puhui jo siitä — että mietin vain, että kun meillä on kuitenkin 75 prosenttia perheistä normaali-perheitä ilman suurempia ongelmia päihteiden, huumeitten tai jaksamisen kanssa, niin kuinka moni noista perheistä, varsinkin nuorista vanhemmista, tämän keskustelun myötä miettii sitä, ovatko he riittävän hyviä ja itse asiassa niitä parhaita kasvattajia omille lapsilleen, (Outi Alanko-Kahiluodon välihuuto) kuinka monille tulee mielikuva siitä, niin kuin on tämän keskustelun myötä jo noussut esiin kysymyksiä, että pitäisikö minun kuitenkin viedä se lapseni sinne lastentarhaan, päiväkotiin, jos siellä kuitenkin saa paremman varhaiskasvatuksen. Tilanne joka tapauksessa on, että siellä on lapsiryhmissä 21 tai 24 lasta, ehkä vieläkin enemmän, ja niitä käsiä ja niitä sylejä, sitä läheisyyttä, siellä parhaassakin päivähoidossa, päiväkodissa, on kuitenkin vähemmän kuin siinä normaalissa perheessä, missä on äiti, isä tai ehkä molemmat läsnä. (Eva Biaudet: Useimmiten äiti!) — Äiti tai isä tai ehkä molemmatkin, (Eva Biaudet: Harvemmin!) kumpi tahansa.

Joka tapauksessa haluaisin ja toivoisin, että myös tämä näkökulma tulisi tässä esiin, ettei ehkä nykyisinkin epävarmoja vanhempia tehtäisi vielä entisestäänkin epävarmemmiksi siitä, että he todella useimmiten ovat niitä parhaita kasvattajia omille lapsilleen ja useimmiten pystyvät sitä läheisyyttä, myös sitä syyliä, tarjoamaan paljon enemmän kuin päiväkodissa. En millään muotoa ole väheksymässä, ilman muuta täytyy saada sitä kokopäivähoi-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

toa ja sitä apua myös väsyneille vanhemmille, mutta väsynytkin vanhempi voi olla hyvä vanhempi omien lastensa kanssa. — Nimimerkillä "Kolmen lapsen kanssa sairaalapäivystysten välissä, kokemusta paljon siitäkin on".

22.11 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Jarvalle pitää sanoa, että nyt menee kyllä puurot ja vellit sekaisin. Olen itse vastannut aikaisemmassa työssäni lapsiperheiden kotipalvelusta ja näiden sosiaaliohjaajien esimiehenä toiminut, ja aina kun lähdettiin miettimään perhettä, joka tarvitsee apua, niin ensisijaisesti tuli aina kevyimmät mahdolliset palvelut ja tukitoimet, joista yksi oli päivähoito — juuri päivähoito. Ensimmäisenä ratkaisuna yritettiin saada paikka päivähoitoon, jotta perheen kuormitus vähän helpottuisi. Sen jälkeen lähdettiin miettimään, miten lapsiperheiden kotipalvelu voisi vielä sitten siellä sitä perhettä tukea. Sen jälkeen mahdollisesti, jos sekään ei helpottanut, mentiin jo lastensuojelun palveluihin ja muihin. Mutta kyllä tämän pitää olla järjestys.

Mutta tämä on vähän hallituksen linja nyttenkin, että tavallaan kaikki ennalta ehkäisevät toimet viedään pois ja sitten jotenkin sanotaan, että ne korjaavat tai raskaammat palvelut tulevat ja jotenkin ikään kuin sitten auttavat. Lapsiperheiden kotipalvelu on hyvä asia, se ei ole kaikista raskain yhteiskunnan palvelumuoto, sitä on ehdottomasti kehitettävä, muttei nyt kannata meille tässä salissa uskotella, että se tulisi nyt tällä hallituksen lisäpanostuksella jotenkin korvaamaan tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden poistamisen. Kunnioitetaan sitä, että tässä salissa on paljon myöskin asiantuntemusta asiaan, ja niin ei kannata todellakaan väittää.

22.12 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Keskustan ja kristillisten kansanedustajat ja muut hallituspuolueiden kansanedustajat uskottelevat meille, että esimerkiksi mielenterveysongelmaiseen perheeseen syntynyt lapsi voi edelleen saada kokopäiväpaikan, koska äidillä ja isällä on oikeus hakea sitä. Moniin sairauksiin, erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmiin, kuuluu kuitenkin halu kieltää oma sairaus paitsi itseltä myös ulkopuolisilta niin pitkälle kuin on mahdollista. Hinnan maksavat liian usein lapset. Ja ei teoriassa eikä käytännössä ole aina mahdollista, että varhaiskasvatuksen henkilöstö, niin koulutettua kuin se on, huomaa tuen tarpeen. Näin ei ole, valitettavasti näin ei ole, ihan oikeassa elämässä näin ei ole. Miten järjestelmä sitten tästedes tunnistaa ajoissa lapsen, joka tarvitsisi kokopäiväpaikan, jos vanhempi ei osaa tai ei halua sitä hakea? Tätä hallitus ei ole pohtinut, ei ole riittävästi uskaltanut pohtia. Ja korvaavaa varhaista tukea ei ole ajateltu eikä tarjota lapsiperheille. Totuus on se, että hallitus leikkaa lapsilta ja lapsiperheiltä mutta ei anna tilalle mitään. Hallitus uskottelee meille, että esimerkiksi maahanmuuttajataustaisella perheellä on mahdollisuus hakea päivähoitopaikkaa, joka nyt on tehty harkinnanvaraiseksi. Mutta miten? Jos esimerkiksi vanhempien kielitaito ja tieto byrokratian kiemuroista on puutteellista eivätkä he osaa hakea tätä paikkaa, miten tälle perheelle silloin tarjotaan kokopäiväpaikkaa? Ei mitenkään.

22.14 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa vaikuttaa tämä sävy siltä, että jotenkin ensisijaisesti oltaisiin hakemassa syitä, miksi se oikeus rajataan 20-tuntiseksi. Siinä, että sen perheen tilannetta katsotaan, niin kuin todetaan esityksessä, on erittäin matala se kynnys. Perheet itsekään eivät käytä tätä täyttä hoito-oikeutta, (Eva Biaudet: Miksi lakimuutosta sitten tarvitaan?) vaikka heillä olisi oikeus siihen, kun he koke-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

vat, että lapsi esimerkiksi on liian paljon siellä hoidossa vaikka omaan ikäänsä nähden — perheet myös itse katsovat sitä tilannetta.

Ihmettelen kyllä, että sillä tavalla maalataan piruja seinille tämän asian kanssa. Minun mielestäni on hyvä, että perheitten kanssa otetaan puheeksi asiat. Minä toivoisin, että tämä nähtäisiin mahdollisuutena, kun meidän varhaiskasvatuspuolen ammattilaisille lisätään nimenomaan tätä osaamista koulutuksen kautta ja tämä sosiaalipuoli otetaan tähän vahvemmin mukaan. Onhan se parempi, että näitten vanhempien kanssa tulee puhe siitä, (Outi Alanko-Kahiluodon välihuuto) miksi heillä on tarvetta — saanko puhua loppuun? — siihen laajempaan oikeuteen; onhan parempi, että siihen puututaan, ja siihen muutakin tukea tarvitaan.

Vielä näitten vauvaperheitten osalta: en tiedä, onko joissakin kunnissa erilainen priorisointi, mutta ainakin meidän kunnassa se ensisijainen on se kotipalvelu, ja sille on paljon enemmän kysyntää kuin siihen on sitä tarjontaa resurssipulan vuoksi tällä hetkellä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain 48 f §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

22.16 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on muun ohella tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Lisäksi sen tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennalta ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.

On syytä kysyä, miten maksujen kaksinkertaistaminen palvelee tätä tarkoitusta. Tämä hallituksen esittämä enimmäismaksut tuplaava korotus on korkea, ja se on omiaan lisäämään eriarvoisuutta. Maksujen nostolle olisi ollut oikeudenmukaisempia vaihtoehtoja, kuten portaittainen maksujen määräytyminen. Tällöin esitys olisi sisältänyt myös nollamaksuluokan. Näin kaikki aamu- ja iltapäivähoidon tarpeessa olevat lapset olisivat tosiasiallisesti voineet osallistua siihen ja maksut olisivat kaikissa kunnissa samalla tasolla.

Valiokunnan saamissa monissa lausunnoissa tuotiin esiin huoli siitä, että maksujen kaksinkertaistaminen johtaisi siihen, että toimintaan osallistuisi nykyistä vähemmän lapsia ja muun muassa vanhempien täysiaikainen työelämäänsä osallistuminen vaikeutuisi. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien maksujen nosto on osa hallitusohjelmassa kaavailtuja tiukennuksia, jotka kohdistuvat lapsiin ja heidän perheisiinsä. Lapsiperheiden asemaan vaikuttavat heikennykset ovat ristiriitaisia muun muassa hallitusohjelman lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan liittyviin tavoitteisiin nähden.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Lapsiperheisiin kohdistuvia hallitusohjelman mukaisia leikkauksia sekä muita suunnitella olevia muutoksia ja uudistuksia tulisi arvioida kokonaisuutena ja erityisesti lapsinäkökulmasta. Julkisten menojen vähentämiseen tähtäävien yksittäisten muutosten eteenpäinvienti ilman kattavaa kokonaisarviointia voi johtaa täysin päinvastaiseen lopputulokseen kuin hallitusohjelmassa todetut yleiset hyvinvointitavoitteet ovat.

Edellä olevan perusteella ehdotankin, että lakiehdotus hylätään.

22.18 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Subjektiivisen päivähoito-oikeuden käsitteilyn yhteydessä edustaja Jarva totesi, että lapsiperheiden palveluita ollaan parantamassa tällä hallituskaudella. Tämä on hyvin mielenkiintoinen lausunto, koska ainakin siinä hallituksen selvityksessä, johon itse olen tutustunut, siitä, miten tämän hallituksen säästöpolitiikka kohdistuu eri väestöryhmiin, todetaan, että lapsiperheet eläkeläisten ohella ovat se väestöryhmä, johon tämä leikkauspolitiikka kaikista voimakkaimmin kohdistuu. Tämä hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan kerhomaksujen korottamisesta on yksi osa tätä kokonaisuutta. Muita esimerkkejä ovat juuri varhaiskasvatusoikeuden rajoittaminen, varhaiskasvatusmaksujen tuleva nosto, lapsilisien indeksien poistot ja myöskin pakkolakien vaikutus erityisesti pienituloisten perheiden toimeentuloon. On erittäin suuri ongelma, että näiden esitysten yhteisvaikutuksia ei ole selvitetty kunnolla. Kun täällä salissa käsitellään yksittäisiä lakiesityksiä erikseen, ei ole mahdollista saada kunnollista kokonaiskuvaa siitä, miten täällä tehtävä politiikka vaikuttaa esimerkiksi lapsiköyhyyteen ja lapsiperheiden eriarvoistumiseen.

Vasemmistoliiton näkökulmasta tässä lakiesityksessä on ainakin neljä suurta ongelmaa:

Ensinnäkin tämä kertakorotus on meidän näkemysemme mukaan kohtuuton, kun kerhtaiteilla korotetaan enimmäismaksuja 60 eurosta 120 euroon ja 80 eurosta 160 euroon kuukaudessa.

Toinen ongelma tässä on se, että tämänkin lakiesityksen seurauksena alueellinen eriarvoisuus tulee kasvamaan. Eli me emme tiedä, miten eri kunnissa sitten käytännössä tullaan näitä kerhomaksujen korotuksia toteuttamaan, ja se tulee johtamaan siihen, että erityisesti pienituloisten lapsiperheiden palvelut ovat kovin eri tasolla eri kunnissa ja eri puolilla tätä maata.

Kolmas ongelma on se, että ainakin opetusministeriön aikaisempien selvitysten mukaan näiden kerhomaksujen tasolla on vaikutusta aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumiseen, ja on syytä pelätä, että maksujen kaksinkertaistaminen saattaa olla muutoksena niin merkittävä, että jotkut lapset kokonaan sitten jättäytyvät tästä toiminnasta pois.

Neljäs ongelma, mikä minun mielestäni tekee tästä lakiesityksestä erityisen harmillisen, on se, että olisi ollut mahdollista kehittää myöskin muuntotyypisiä vaihtoehtoja tälle maksujärjestelmälle kuin vain näiden maksujen kertakorottaminen, kuten hallitus nyt esittää. Eli vasemmistoliiton näkemys on, että ehdottomasti olisi pitänyt selvittää portaittaisen maksujärjestelmän käyttöönottoa vastaavatyypisellä mallilla kuin mitä on päivähoitossa tällä hetkellä Suomessa käytössä.

Näillä perusteluilla kannatan edustaja Elorannan esitystä tämän lakiesityksen hylkäämisestä.

22.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on taas yksi heikennys pienituloisten asemaan ja erityisesti pienituloisten lasten asemaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta on yksi varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn keinoista, joilla lasten vä-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

lisiä taustaeroja voidaan tasata ja mahdollisiin ongelmiin puuttua. Usein huono-osaisuus kasautuu, ja erityisesti vähävaraisissa perheissä tarve aamu- ja iltapäivätoiminnalle on suuri. Tämä siksikin, ettei perheellä välttämättä ole varaa kalliisiin harrastuksiin. Riskinä on, että pienituloisilla perheillä ei ole enää varaa laittaa lapsiaan aamu- ja iltapäivätoimintaan. Esitys tuplaa maksujen suuruuden, mikä on merkittävä muutos pienituloisille. Esityksellä osaltaan rakennetaan lasten luokkayhteiskuntaa. Lasten mahdollisuus osallistua syrjäytymistä ehkäisevään, koulua tukevaan ja yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan voi jäädä riippuvaiseksi vanhempien tuloista.

Näillä sanoilla, näillä perusteluilla yhdyn edustaja Elorannan tekemään hylkäsesitykseen.

22.23 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puheenjohtaja! Tässä ovat edustajat Alanko-Kahiluoto ja Andersson käyttäneet loistavat puheenvuorot tästä, enkä niitä toista, mutta yhdyn tähän edustaja Elorannan hylkäsesitykseen.

Totean vain, että tämä on erittäin ongelmallinen lakiesitys juuri sen takia, että se täysin kohtuuttomasti tuplaa nämä maksut, ja pienituloiset, monilapsiset perheet aivan varmasti ajautuvat siihen tilanteeseen, että heidän lapsensa eivät enää pääse iltapäiväkerhotoiminnan piiriin. Tämä on kyllä todella yhteiskuntaa kahtia jakava esitys, ja tällaisia ei pitäisi enää sivistysvaltiossa ja hyvinvointivaltiossa nähdä.

22.24 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on myös säästölaki siinä mielessä, että tällä lisätään kuntien mahdollisuuksia näitä palveluja järjestää. Tämähän on siis kuntapäätäjien täysin päätettävissä oleva asia. Tässä lisätään ainoastaan tätä maksujen enimmäismäärää, tätä kattoa. Tällä ei tuplata maksuja, kuten on haluttu antaa ymmärtää. Tällä hetkellä kunnissa tilanne on epätasa-arvoinen. Nytkään kaikki kunnat eivät tarjoa aamu- ja iltapäivätoimintaa, siihen ei ole ollut resursseja. Tällä yritetään sitä mahdollisuutta lisätä. Jos tätä korotusmahdollisuutta ei tehdä — kunnista on tullut selvä viesti siitä — mahdollisuus tarjota tätä toimintaa nimenomaan kapenee. Hallituksen esityksessä nimenomaan tiukennetaan kuntien velvollisuutta jättää maksu perimättä tai antaa näitä maksuhelpotuksia vähävaraisille.

22.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Juuri tässä on se ongelma, että tämä on yksi näistä monista hallituksen säästölaeista, jotka tulevat itse asiassa lisäämään kustannuksia. Tässä ei nyt saada mitään säästöjä lopulta aikaan. On aivan selvää, että kun tämä harkinnanvaraisuus jätetään kunnille, tätä käytetään — haluan kyllä nähdä ne kunnat kaikkien Suomen kuntien joukossa, jotka tätä eivät käytä, niitä ei kyllä montaa ole.

22.25 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituspuolueiden edustajien retoriikka on kyllä todella mielenkiintoista: kun leikataan, niin kehitetään, ja kun leikataan lisää tai tehdään maksukorotuksia, niin se on sitten kuntien valinnanvapauden lisäämistä, jotenkin kuntien aseman parantamista. Nämä teidän hallituksenne tekemät säästöesitykset ovat sen kaltaisia, että ne pitkällä aikavälillä tulevat lisäämään kustannuksia muun muassa syrjäytymisen kautta. Tästä ollaan puhuttu niin tämän päivähoito-oikeuden rajaamisen, ryhmäkokojen kasvattamisen, koulutusleikkausten kuin monien muiden esitysten osalta, mitä hallitus esittää.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Sen takia kunnat eivät ole kaikki tarttumassa näihin teidän niin sanottuihin säästöesityksiinne, koska ne pitkällä aikavälillä kuitenkin lisäävät kuntien kustannuksia. Esimerkiksi Tampereella ollaan päädytty siihen, että päivähoidon ryhmäkokoja ei kasvateta, ollaan päädytty siihen, että subjektiivista päivähoito-oikeutta ei rajata, koska ollaan nähty, että pitkällä aikavälillä ne kustannukset ovat moninkertaiset lyhyen aikavälin mahdollisiin säästöhyötyihin nähden. Ja aivan vastaavanlaisesti samantyyppisestä tilanteesta on tässäkin kyse, kuten on myös asiakasmaksujen korotuksissa, kun puhutaan vaikka poliklinikkatai terveyskeskumaksujen korottamisesta: jos ei mennä näiden palveluiden piiriin ajoissa, niin myöhemmin maksetaan sitten korjaavista palveluista paljon kalliimpaa hintaa. Meidän pitäisi ajatella tässä salissa paitsi näitä lyhyen aikavälin laskennallisia säästöjä, jotka eivät siis todennäköisesti edes tule toteutumaan, ja meidän pitäisi ennen kaikkea pyrkiä ja pystyä näkemään pitkän aikavälin mahdolliset hyödyt tai mahdolliset haitat. Todella toivon, että nyt emme toista niitä virheitä, mitä esimerkiksi 90-luvulla tehtiin, kun leikattiin lapsilta ja nuorilta.

22.27 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Juuri näin. On varmaan helppoa sanoa, että annamme kunnille vapautta, kun tosiasia on se, että asetamme kunnat hyvin epätasa-arvoiseen asemaan. Kunnat, jotka valmiiksi kamppailevat, kylläkin, hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, asetamme vieläkin vaikeampaan tilanteeseen ja sitä kautta myös lapset ja lapsiperheet erittäin epätasa-arvoiseen asemaan. Tosiaankin näiden maksujen — tosin niitä on vuosia sitten korotettu, se on ihan totta — tällainen kertaluontoinen ja kertaheitolla tuplaaminen on täysin kohtuutonta. Jollekin perheelle se saattaa olla etelänmatka, mutta toiselle perheelle se on vuokranmaksun paikka, ja nämä ovat isoja summia näille perheille. Iltapäiväkerhotoiminnan tarpeesta ja sen merkityksestä on nyt turha tässä enää keskustelua käydä. Sitä käytiin jo viime viikolla täällä hyvin perusteellisesti.

22.28 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Edellinen puhuja tässä hyvin sanoikin tästä, että todellakin on vuosia siitä edellisestä korotuksesta. On ikävää, että joudutaan tekemään tähän maksukattoon tällainen korotus. Mutta edelleenkin korjaisin edellistä puhujaa myös siinä, että ei pidä puhua maksujen tuplaamisesta, koska siitä ei ole kysymys, kuntapäättäjät tekevät sen päätöksen. On hienoa, jos semmoinen kuntatilanne ja taloustilanne on, että tällaisista ei tarvitse tehdä. Mutta myös vanhemmilta on tullut pyyntöjä siitä, kun heidän kunnassaan ei tällä hetkellä järjestetä näitä palveluita sen takia, kun siihen ei ole resursseja. Pitää muistaa, että sekä tässä asiassa että myös linjana tulevissa päivähoitomaksuissa on se, että on nollamaksuluokka ja nimenomaan parempituloiset osallistuvat näitten kustannusten järjestämiseen. Nimenomaan vähävaraisten osalta nämä palvelut halutaan turvata.

22.29 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Juuri tässä nyt äsken todistettiin se, että kun on kuntia, joissa eivät rahat riitä tämän toiminnan järjestämiseen, niin hallituksen pitäisi tehdä työtä sen eteen, että kunnat olisivat yhdenvertaisessa asemassa keskenään. Nyt tehdään työtä sen eteen, että se kuilu vain kasvaa. Jos tässä nyt on vaikka kolmihenkinen perhe ja ajatellaan, mikä on se mahdollisuus, minkä tämä laki antaa, niin heidän nettomenonsa kasvavat 240 euroa kuukaudessa, mikä tarkoittaa 500 euron palkankorotusta, jotta he pystyisivät selviämään tästä uudesta maksusta. Jokainen ymmärtää, että tässä on meillä isoja ongelmia.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

22.29 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä siitä, mistä ollaan tänään täällä päättämässä. Jos me nyt olemme eduskunnassa päättämässä lakimuutoksesta, joka mahdollistaa näiden kerhomaksujen tuplaamisen, niin kyllä me silloin voimme puhua kerhomaksujen tuplaamisesta, koska se on se, minkä tämä lakimuutos tulee mahdollistamaan, jos kunnat näin haluavat. Se on juuri se aihe, mistä tänään täällä pitäisi käydä keskustelua.

Sitten mitä liittyy palveluiden saatavuuden parantamiseen ja siihen, tuleeko tämä laki johtamaan siihen, en tiedä, koska käytännössähän tässä ollaan nyt siirtämässä tätä rahoitusvastuuta perheille. Sitähän tämä tulee tarkoittamaan. Kaikilla perheillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia sitä kantaa ja siihen osallistua tätä kautta, jolloin se tosiaankin johtaa siihen, että perheiden eriarvoisuus kasvaa: joillakin on taloudellisia mahdollisuuksia laittaa lapset aamu- ja iltapäivätoimintaan ja toisilla ei.

22.30 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on siis Suomessa kunnille vapaaehtoinen tehtävä, ja jotenkin minä ajattelisin, tässä kun on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, että ehkä tässä pitäisi kiinnittää huomiota myös siihen, miten saisimme kaikki kunnat järjestämään tätä aamu- ja iltapäivätoimintaa, vaikka se onkin vapaaehtoista. Niin kuin tiedämme, ensimmäisinä kouluvuosina koulupäivä on Suomessa erittäin lyhyt, joten monet koululaiset jäävät tällöin päivittäin pitkiksi ajoiksi ilman ohjattua toimintaa tai aikuisen valvontaa, vaikka heillä olisi selkeä tarve siihen. No jos ensimmäisinä kouluvuosina koulupäivä on lyhyt, niin sehän tarkoittaa myös sitä, että myös varhaiskasvatuksen ammattilaisilla, alaluokkien opettajilla, on koulupäivä hyvin lyhyt. Peräänkuuluttaisinkin esimerkiksi sitä mahdollisuutta, voisivatko eri kunnissa myös opettajat antaa panoksensa tähän jatkamalla työpäiväänsä, tätä aamu- ja iltapäivätoimintaa osittaiseen järjestettäisiin myös opettajien taholta.

22.32 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys jatkaa systemaattisesti, linjakkaasti sitä linjaa, mitä hallitus toteuttaa, eliikkä jakaa lapset eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä kunnassa lapsi asuu, ja riippuen siitä, mikä on vanhempien taloudellinen tilanne ja mahdollinen kyky osallistua, tässä tapauksessa kerhomaksujen maksuun. Siinä mielessä on todella harmillista, että tämänkin lain mukaan nyt sitten, kuten täällä on todettu, riippuen siitä, missä kunnassa lapsi asuu, hän joko saa tätä aamu- ja iltapäiväkerhoa, on sitä tarjolla tai ei, tai sitten yksinkertaisesti nämä eri kerhojen toimijat asettavat sellaisia maksuluokkia, että kaikki lapset eivät pysty niihin osallistumaan. Tästä syystä vähintään, mitä olisi pitänyt tehdä, on se, että oltaisiin tehty portaittainen maksuluokkaesitys, joka olisi turvannut sen, että jokaiselle lapsiperheelle taloudellisesta tilanteesta riippumatta olisi mahdollistettu tämä päiväkerhotoiminta, jos kunta sitä järjestää.

22.33 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Näistä kuntatalouden asioista. Viime kaudella vuositasolla kunnilta leikattiin noin 1,5 miljardia euroa. Tällä kaudella on todella muutos tähän asiaan, eli hallituksen päätökset ovat ensimmäistä kertaa kuntataloutta vahvistavia, euromäärältään noin 300 miljoonaa euroa. Mutta se on ihan selvää, että ilman sitä, että Suomessa vahvasti työllistytään ja työpaikkoja rupeaa syntymään lisää, vaikeudet jatkuvat.

Tässä laissa joka tapauksessa kunnilla on vapaus tämän maksujärjestelmän toteuttamiseen, ja meidän valiokunta piti selvittämisen arvoisena sitä, että sitä kehitettäisiin todella porrasteiseksi, mutta jätettiin kunnille se valinnan mahdollisuus sitten siinä. Korostaisin

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

vielä, että hallituksen esityksessä nimenomaan tiukennetaan sitä velvollisuutta jättää maksu perimättä tai alentaa sitä, jotta perheen pienituloisuus ei muodostu esteeksi lapsen osallistumiselle toimintaan.

22.34 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Ajattelen, että jospa kunnat velvoittaisivatkin alaluokkien opettajat osallistumaan aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen osittain, niin silloinhan sen ei tarvitsisi maksaa niille pienille koululaisille yhtään mitään.

22.34 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä kommentteja liittyen tähän edustaja Kososen esille nostamaan seikkaan, että tässä ollaan myös tiukentamassa tätä velvollisuutta vapauttaa kokonaan, mikäli perheen pienituloisuus sitä edellyttää. Minä pahoin pelkään, että tämä lakiesitys tulee iskemään kaikista kovimmin pienituloisiin palkansaajaperheisiin, joissa on monta lasta ja jotka eivät välttämättä kuulu niiden perheiden joukkoon, jotka tulevat hyötymään tästä maksuvapautuksesta kokonaan, vaan joihin tulevat kohdistumaan myöskin nämä palkanalennukset, myöskin nämä varhaiskasvatuksen maksujen korotukset, myöskin kaikki lapsilisien indeksien poistot ynnä muut säästöpäätökset, mitä tämä hallitus on tekemässä. Näiden perheiden kohdalla tämä maksujen korotus, mikäli se toteutetaan näin suurena, saattaa muodostua niin isoksi lisämenoksi, että yksinkertaisesti vain jätetään lähettämättä lapsia näihin kerhoihin jatkossa.

22.35 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen ihan samaa mieltä siitä, että tässä laissa myös haasteita piisaa, säästölaki kun on. Toivon todella, että tehdään — ja se myös tullaan tekemään — lapsiasiain kokonaisarvio. Ja jaan sen huolen edustaja Anderssonin kanssa, että juuri nämä pienituloiset palkansaajat, nämä perheet, saattavat olla tässä niin sanotusti vaaran vyöhykkeellä. Mutta toivon, että sitten kunnissa näitä ihmisiä osataan kohdella juuri oikealla tavalla.

22.36 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Niin kuin myös sivistysvaliokunta on lausunut, tässä esityksessä nimenomaan korostetaan sitä, että tiukennetaan tätä velvollisuutta jättää maksu perimättä perheeltä kokonaan tai myös alentaa sitä, jos perheen tilanne sitä vaatii, että nimenomaan mahdollistetaan se lasten osallistuminen siihen aamupäivä- tai iltapäivähoitoon, jos sitä kunta järjestää ja voi järjestää. Tätä mahdollisuutta me tässä nimenomaan parannamme.

Myös tämä porrastaminen on erittäin hyvä ajatus. Sitä voidaan jatkaa ja nimenomaan siten jatkossa myös yhdistää tämä päivähoitomaksuihin, että ne voitaisiin hoitaa saman järjestelmän kautta. Tämä toisi myös tietynlaisia säästöjä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

22.37 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Suomessa on tämän syksyn ja talven aikana keskusteltu paljon Suomen korkeakoulujärjestelmästä, suomalaisen tieteen tasosta ja suomalaisen tutkimuksen tilasta. Sivistysvaliokunnalla on useampaan otteeseen ja aika monenkin lakiesityksen yhteydessä ollut mahdollisuuksia käydä keskustelua korkeakoulujen edustajien kanssa tästä aiheesta sekä siitä, minkälaisia kehittämistarpeita kentällä nähdään, että on olemassa. Erityisesti kolme asiaa on noussut näissä keskusteluissa esille, joihin itse olen kiinnittänyt huomiota:

Ensimmäinen on monen kentällä toimivan esittämä tarve pitkäaikaiselle ja pitkäjänteiselle koulutuspoliittiselle visiolle ja strategialle, jonka laadintaan kenttätasolla olisi mahdollista osallistua. Tämän hallituksen lakiesityksen myötä hallitus on kuitenkin luopumassa koulutuksen kehittämissuunnitelmista. Pitää paikkansa, että korkeakoulut ovat esittäneet tätä nykykäytäntöä eli näitä nykyisiä koulutuksen kehittämissuunnitelmia kohtaan kritiikkiä siitä, että ne ovat olleet liian yksityiskohtaisia. Samalla moni korkeakoulu on näissä asiantuntijalausunnoissaan toivonut nimenomaan pitkäjänteisempää suunnittelua ja tämmöistä pitkäjänteisempää koulutuspoliittista strategiaa Suomeen. Sen sijaan, että hallitus olisi pohtinut keinoja kehittää nykyisiä koulutuspoliittisia kehittämissuunnitelmia, on hallitus nyt siis sen sijaan lopettamassa tätä käytäntöä kokonaan ja tarjoaa tilalle ohjausvälineeksi hallitusohjelmaa. Tämä tarkoittaa vasemmistoliiton näkemyksen mukaan, että koulutuspoliittinen suunnittelu ja myöskin koulutuspolitiikan ohjaus tullaan jatkossa tekemään vielä lyhytjänteisemmällä tavalla. Tätä me emme pidä toivottavana kehityssuuntana.

Toinen esille noussut seikka näissä keskusteluissa on ollut tarve riittävälle rahoitukselle ja myöskin työrauhalle korkeakouluissa. Jatkuva säästöpainne ja isot leikkaukset eivät mahdollista tutkimukseen ja opetukseen keskittymistä. Tätä ongelmaa on tänään käsitelty useissa puheenvuoroissa talousarvion yhteydessä.

Kolmas esille noussut seikka on kansainvälisyys ja siihen panostaminen. Korkeakoulujen kansainvälisyys ja kansainvälinen yhteistyö on erittäin keskeistä myös suomalaisen tutkimuksen ja tieteen laadun näkökulmasta. Tätä hallituksen lakiesitystä on perusteltu suomalaisten korkeakoulujen kansainvälisyyden lisäämisellä. Minun nähdäkseni tämä perustelu on paikkansapitämätön. Sekä lausunnonantajat omissa puheenvuoroissaan ja kommentissaan, näkemyksissään tästä lakiesityksestä että kokemukset muista Pohjoismaista osoittavat, että lukukausimaksujen käyttöönoton jälkeen ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä vähenee merkittävästi. Sama on siis odotettavissa myös Suomessa. Tästä syystä

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

muun muassa opiskelijajärjestöt sekä Tieteentekijöiden liitto ja Professoriliitto ovat ilmoittaneet vastustavansa lukukausimaksujen vakinaistamista.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitolle maksuton koulutus on aivan keskeinen yhteiskunnallinen periaate. Vaikka lukukausimaksujen puolustajat vakuuttavat, että tämä ei tule johtamaan siihen, että suomalaisilta opiskelijoilta jossain vaiheessa tulevaisuudessa aletaan perimään maksuja, ei tällaisille lupauksille ole tietenkään mitään takeita tai tästä minäkääntyyppistä varmuutta tulevaisuuden osalta. Tässä on siis kyse periaatteellisesti todella isosta askeleesta maksullisen koulutuksen suuntaan. Sitä me emme voi hyväksyä, ja siksi esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

22.42 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Istuvan hallituksen yliopisto- ja korkeakoulupolitiikka on todellakin pöyristyttävää. En olisi uskonut, että tulen koskaan oman elämäni aikana tällaista tuhoa näkemään, mitä poliitikot tekevät suhteessa yliopistoihin. On pöyristyttävää, että hallitus leikkaa yliopistoilta niin paljon, että suomalaiset tutkijat eivät enää koe mielekkääksi jäädä Suomeen, suomalaisiin yliopistoihin, töihin vaan on havaittavissa aivovuoto ulkomaille. Niin tutkijat, professorit kuin jatko-opiskelijat lähtevät sankoin joukoin pois Suomesta, koska eivät näe mielekkääksi jäädä vähäisillä resursseilla ja heikoilla tulevaisuudennäkymillä tänne töihin. Tämä on erittäin valitettavaa, surullista ja lyhytnäköistä. Tällä tavalla Suomi ei varmista itselleen hyvinvointia tulevaisuudessa. Tällä tavalla viedään edellytykset ylläpitää sivistysyliopistoa, ja tällä tavalla viedään pohja siltä, että yliopistoissa voitaisiin tehdä kunnollista perustutkimusta ja voitaisiin panostaa riittävästi opiskelijoiden ohjaamiseen.

Tulin tänne eteen kannattamaan edustaja Anderssonin esittämää hylkäysesitystä. Yhdyn siihen erittäin lämpimästi. Vihreä eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä lukukausimaksujen käyttöönottoa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä, ei edes yliopistoissa ja korkeakouluissa, ei millään asteella. Esitys murentaa maksuttoman koulutuksen, joka on suomalaisen koulutusjärjestelmän ja tasa-arvoisuuden keskeinen kulmakivi. Maksuton koulutus on yksi keskeisiä syitä, miksi kansainväliset opiskelijat ylipäättään tulevat Suomeen. Muissa maissa, joissa lukukausimaksut on otettu käyttöön, kansainvälisten opiskelijoiden määrä on romahtanut. Esitys siis käytännössä heikentää merkittävästi suomalaisen koulutuksen kansainvälisyyttä.

Maksuton koulutus varmistaa sen, että Suomeen tulee pätevimmät opiskelijat, eikä vain ne, joilla on varaa. Kansainväliset opiskelijat ovat hyvä investointi. Cimon ja VATTin mukaan kansainvälisestä opiskelijasta, joka jää Suomeen, voi saada jopa 200 000 euron nettohyödyn tämän elinkaaren aikana. Opiskelijat tuovat myös opiskeluaikanaan tuloja Suomeen: kuluttavat, maksavat veroja ja niin poispäin. Tämä hyöty on suurempi kuin heidän koulutuksensa hinta. Suomi tarvitsee kansainvälisiä osaajia. Tänne opiskelemaan tulleet ovat "halvin" tapa saada näitä osaajia Suomeen. Heidän kalliit lapsuusvuotensa on vietetty muualla, ja jos opiskelun aikana panostetaan kotoutumiseen ja opiskelijat voivat jäädä Suomeen töihin, he ovat juuri sitä osaajajoukkoa, jota me tarvitsemme. Maksujen sijaan on tärkeää panostaa kansainvälisten opiskelijoiden kielikoulutukseen ja työnsaantimahdollisuuksiin.

Eli kannatan lämpimästi edustaja Anderssonin esittämää hylkäysesitystä.

22.46 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen korkeakoulupolitiikka, kuten hallituksen muukin koulutuspolitiikka, todella on surullista, ja siitä on täällä salissa pidetty

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

useita puheenvuoroja. Kun itsekin olen siitä useita puheenvuoroja pitänyt, niin nyt keskityn vain yhteen asiaan eli näihin lukuvuosimaksuihin, mitä hallitus esittää. Itse suhtaudun hyvin kriittisesti hallituksen kaavailemiin lukuvuosimaksuihin EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille opiskelijoille ja perustelen seuraavaksi lyhyesti, miksi näin on.

Ensinnäkin, lukukausimaksut vaikeuttavat yliopistojen kansainvälistymistä. Esimerkit muista Pohjoismaista kertovat, että lukukausimaksuilla on kielteinen vaikutus ulkomaisten opiskelijoiden määrään. Esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa ulkomaisten opiskelijoiden määrä on romahtanut lukukausimaksujen käyttöönoton jälkeen. Muun muassa ensi vuoden alussa Tampereen yliopiston rehtorina aloittava Liisa Laakso on suhtautunut kriittisesti Eta-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksuihin juuri kansainvälistymisen näkökulmasta. Aamulehden haastattelussa hän toteaa seuraavaa: "Ilmaisuus on ollut suomalaisten yliopistojen valtti. Maksut voivat ainakin lyhyellä tähtäyksellä vaikuttaa yliopistojen kansainvälisyyteen" — siis toimia juuri päinvastoin kuin mitä me olemme pitkään tavoitelleet.

Toiseksi, kun opiskelijamäärät eivät lisäännä eivätkä todennäköisesti pysy edes samana kuin nyt vaan vähenevät, eivät yliopistojen resurssit myöskään kasva. Maksuihin liittyvä apurahajärjestelmä, joka sinänsä on hyvä, mikäli lukukausimaksut toteutuvat, tulee lisäämään hallinnollista työtä ja kustannuksia. Näin ollen lukukausimaksuista kerättävät varat kiertävät pois korkeakouluilta toista kautta. Osa yliopistoista onkin antanut lausunnoissaan kriittisiä huomioita erityisesti lukukausimaksujen pakollisuudesta ja katsonut niiden heikentävän korkeakoulujen vetovoimaisuutta.

Täytyy myös muistaa, etteivät kansainväliset opiskelijat ole Suomelle vain kuluerä. Edustaja Alanko-Kahiluoto tähän jo viittasikin, mutta todella Cimon ja VATTin julkaiseman esiselvityksen mukaan kansainväliset opiskelijat tuovat maahan selkeää kansantaloudellista hyötyä niin opiskeluaikana kuin sen jälkeen. Osa jää ja työllistyy Suomeen. Tämä edesauttaa maamme kansainvälistymistä ja laajentaa osaamis pohjaamme.

Lukukausimaksuja on väläytetty tämän lakimuutosesityksen myötä myös suomalaisille opiskelijoille, vaikka se halutaan tässä keskustelussa kiistää. Viimeksi asian nosti esille Kansaneläkelaitoksen tutkimusjohtaja Olli Kangas Aamulehden haastattelussa. Keskustelu lukukausimaksuista suomalaisille opiskelijoille on siis jo avattu, ja vaarana on, että nyt valittu tie johtaa lukukausimaksujen laajenemiseen ja maksuttoman koulutuksen periaatteesta luopumiseen — enkä nyt tällä keskustelulla viitannut edellisten puhujien Anderssonin tai Alanko-Kahiluodon puheenvuoroihin vaan ylipäätään tähän keskusteluun, mitä tässä on tämän lakiesityksen myötä käyty tänä syksynä.

Viimeisenä: Maksuton koulutus on yksi Suomen keskeisistä vahvuuksista ja hyvinvointivaltion peruspilareista. Sillä on myös suuri merkitys ihmisten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä. Me olemme pitkään rakentaneet Suomea ja hyvinvointivaltiota universalismin pohjalle, olemme halunneet ajatella näin, että kun yhdessä rahoitamme, niin yhdessä voimme kaikki saada. Tämä minun mielestäni tämänkin esityksen myötä nyt on vaarantumassa. Itse toivon vilpittömästi, että me haluamme myös tulevaisuudessa pitää maksuttomasta koulutuksesta kiinni, on sitten kyse EU- ja Eta-maiden ulkopuolisista opiskelijoista tai lopulta myös suomalaisista opiskelijoista. Minä haluan tulevaisuudessa Suomen, jossa jokainen meistä on tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja jokainen voi valita koulutuspolkunsaa riippumatta siitä, mikä se oman kukkaron paksuus on. Ja näen suuria riskitekijöitä tämän lakiesityksen osalta, että tulevaisuudessa tämä kehitys tulee olemaan juuri päinvastainen kuin mikä se tähän asti on ollut.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

22.50 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puhemies! Erittäin huolestuttava on hallituksen linja juuri tältä osin, että koulutuspoliittinen ohjelma puuttuu kokonaan sen tavoitteista, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisohjelma, niin kuin näissä perusteluteksteissä todetaan. Tätä pidämme tämän lain osalta ehkä kaikista merkittävimpänä puutteena. Emme näe niinkään ongelmaksi sitä, että tällaista maksua aletaan ulkomaalaisilta opiskelijoilta periä. Se avaa uusia mahdollisuuksia, etenkin sitä kautta, että yliopistot sitten saavat tästä maksumuutoksesta osuuden itselleen. Monissa Pohjoismaissa, kun tätä on tehty, lähdetty viemään eteenpäin, ensin se on vaikuttanut negatiivisesti ja myöhemmin positiivisesti.

22.51 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Ihmettelen tätä keskustelua opposition osalta, että kun me olemme joutuneet näitä jäädytyksiä tekemään myös valtion toiseksi suurimmalle talouden sektorille eli koulutukseen, niin me pyrkisimme nyt estämään sen, mitä korkeakoulut hyvin laajasti, lähes yksimielisesti, ja myös rehtorit, ovat itse toivoneet: tämän lukukausimaksumahdollisuuden nimenomaan EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille. Me olemme viimeisimpiä maita, joilla ei ole maksuja näiden opiskelijoitten suhteen, ja niin kuin me tiedämme, tähän on ulkomailla hyvinkin merkittävä tekijä, se, että myös hinta kertoo tietynlaisesta laadusta. Emme kai me halua ilmaisuudella, halvalla hinnalla kilpailla? Niin kuin puhutaan työmarkkinoista, emme kai me hinnalla kilpaile vaan laadulla. Ja nimenomaan kun me myymme näitä tutkintoja, joita nimenomaan toivotaan ulkomailla, ja myös tilauskoulutuksen mahdollisuuksia halutaan lisätä, niin nyt meidän on satsattava siihen laatuun. Myös korkeakouluissa kansainvälisiltä opiskelijoilta, kun siellä olen myös työskennellyt, tulee sitä palautetta, että tällä hetkellä se ei ole sillä tasolla, millä sen pitäisi olla, on se ilmaista tai ei. Myöskään integroitumista ei hoideta tällä hetkellä kunnolla. Näihin asioihin tullaan panostamaan tämän maksullisuuden myötä. Pitää muistaa, että valtio subventoi valtaosan siitä koulutuksesta edelleen jatkossa.

22.52 **Wille Rydman kok:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on kannettu huolta siitä, että jos tulee lukukausimaksuja, niin tämä voi mahdollisesti vaikuttaa ulkomaisten opiskelijoiden määrään. No, tämä on tietysti mahdollista, mutta toisaalta sillä on todennäköisesti vaikutuksia myöskin niiden ulkomaisten opiskelijoiden laatuun ja myöskin siihen, mitä he odottavat koulutukselta. Jos koulutuksesta on jotakin maksettu, niin semmoisessa tapauksessa siltä osaa todennäköisesti myöskin jotakin vaatia, ja tämä pystyy ehkä muodostumaan sitten suomalaiselle koulutusjärjestelmälle laajemminkin kannusteksi kehittää omaa sisältöään sellaiseksi, että se houkuttelee ulkomaisia osaajia Suomeen.

Maksuton koulutus itsessään on merkittävä itseisarvo suomalaiselle yhteiskunnalle, mutta maksutonkaan koulutus ei ole ilmaista koulututusta, vaan suomalainen veronmaksaja maksaa sen omissa veroissaan. Jos on kyse ulkomaisista opiskelijoista, niin heiltä todennäköisesti puuttuvat vanhempien Suomeen maksamat verot, ja tällaisessa tapauksessa on ihan perusteltua, ettei Suomi ole tässä sinisilmäinen ja hyväuskoinen ja kustanna sitten opetusta sellaisille opiskelijoille, jotka eivät välttämättä kovin sitoutuneita suomalaisen järjestelmään tai tänne jäämään ole.

Mutta jatkon kannalta olisi tietenkin olennaista, että loisisimme samalla, kun luomme mekanismin, jolla voidaan periä ulkomaisilta, EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta lukukausimaksuja, myöskin sellaisen kannusteen, että nämä lukukausimaksut pystytään tulevaisuudessa jonkinlaisen verovähennysjärjestelmän kautta maksamaan takaisin, jolloin se myöskin kannustaisi jäämään Suomeen maksamaan veroja ja työllistymään

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

ja sitä kautta sitoutumaan Suomeen uutena kotimaana ulkomaisille osaajille ja työntekijöille. (Eva Biaudet: Olisimmeko me noin houkuttelevia?)

22.54 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Edustajat Rydman ja edeltävästi Jarva käyttivät erittäin hyvät puheenvuorot, ja hyviä puheenvuoroja tässä on ollut edeltävästikin. Mutta olisin myös alleviivaamassa, että eri koululaitosten rehtoreilta ja opettajakunnalta on kyllä tullut hyvin paljon sitä viestiä, että lukukausimaksu ulkomaalaisille opiskelijoille on erittäin tervetullut varsinkin tässä Suomen taloudellisessa tilanteessa, jolloin määrärahoja opilaitoksilta leikataan, elikkä nämä lukukausimaksut tulevat myös hyväksi lisäksi. Jos me ajattelempa, että kun suomalainen opiskelija lähtee ulkomaille, vaikka lähtee vain Eurooppaan, EU-maihin, niin siellä joutuu kyllä aika lailla reippaasti maksamaan lukukausimaksuja. Siinä mielessä, jos vain olisi mahdollista, itse olisin kyllä laittamassa lukukausimaksuja myös EU-maan kansalaisille. Eri asia on sitten, minkälaisia järjestelmiä kehitetään tukemaan näitä ulkomaalaisia opiskelijoita. Mutta näkisin, että se kansainvälinen prosessi, mikä on Suomeen päin ja toisaalta Suomesta ulospäin, ei ole kyllä yksistään riippuvainen mistään lukukausimaksuista, eli siinä mielessä tätä sinisilmäisyyttä soisin tässäkin asiassa kyllä hieman vähennettävän meiltä suomalaisilta.

22.56 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä kilpailuasetelmasta: Tämän lakiesityksen myötä kun lukukausimaksuja otetaan käyttöön, sehän tarkoittaa, että silloin me lähdemme hinnalla kilpailemaan. Jatkossa ulkomaalaiset opiskelijat tulevat varmasti punnitsemaan tarkkaan ja vertailemaan, tulevatko maksullisen koulutuksen maista Suomeen vai johonkin toiseen maksullisen koulutuksen maahan.

Sitten mitä tulee edustaja Rydmanin kommentteihin ulkomaalaista opiskelijoista ja tästä veronmaksusta, niin tällä hetkellä Suomessa on ollut tilanne se, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijat todennäköisemmin jäävät tänne töihin kuin EU- ja Eta-alueen sisältä tulevat, ja ainakin muissa Pohjoismaissa sen jälkeen, kun lukukausimaksuja on otettu käyttöön, kehitys on ollut se, että EU- ja Eta-maiden sisältä tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus on kasvanut ja EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on vähentynyt. Eli todennäköisesti tämä johtaa siihen, että juuri se ulkomaalaisten opiskelijoiden joukko, joka todennäköisemmin jää tänne töihin, tulee vähenemään.

22.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan todeta tässä, että lukukausimaksu ei estä tilauskoulutusta eikä koulutuksen kansainvälistä myyntiä, että näitä on turha sillä tavalla yhdistää. Toisaalta tämä lukukausimaksu ei myöskään paranna välttämättä koulutuksen laatua: on arvioitu, että nämä lukukausimaksut, jotka tulevat, ovat noin 2 miljoonaa euroa, mikä siitä on olemassa oleva tuotto, ja samanaikaisesti hallitus kuitenkin tekee valtavan isoja koulutussäästöjä, elikkä tällä 2 miljoonalla ei kyllä sitä koulutusta paranneta, kun hallitus tekee samanaikaisesti usean sadan miljoonan euron koulutussäästöt. Toisaalta myös ulkomaiset opiskelijat tulevat normaalin pääsykokeen kautta, ja he maksavat oman elämänsä, vuokransa, ruokansa, kaikki elämään liittyvät kustannukset, ja he eivät saa opintotukea.

Samanaikaisesti on suurena pelkona ainakin henkilökohtaisesti se, että tämä tulee olemaan myös eräänlainen portti ja avaus siihen, että tulevaisuudessa keskustellaan myös suomalaisten opiskelijoitten lukukausimaksusta, aivan kuten täällä edustaja Marin totesi ja to-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

tesin myös Kelan valtuutettujen kokouksessa, kun siellä keskusteltiin jo perustulokokeilun yhteydessä mahdollisista lukukausimaksuista suomalaisille opiskelijoille.

22.59 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! EU- ja Eta-maiden ulkopuolisten korkeakoulutettavien maksuvelvollisuus on siinä mielessä hyvä, että se asettaa yhtäläiseen asemaan kaikki korkeakoulut. Eli tämä 1 500 euroa, joka on ajateltu alarajaksi, sitten estää tietynlaista hintakilpailua.

Tässä on puhuttu Ruotsin ja Tanskan malleista. Siellä taas nämä lukukausimaksut ovat huomattavasti suuremmat kuin Suomella tulee luultavasti olemaan, eli tavallaan siinä taas on vähän huono verrata näihin, kuinka Suomessa tulee käymään. Mutta kuten tässä on jo todettu, luultavasti Suomessakin aluksi voivat nämä opiskelijat vähentyä mutta sen jälkeen tilanne tasoittuu.

Tässä on minusta tärkeää se, että nämä tuotot jäävät korkeakoululle, ja sitten erittäin tärkeä on tämä apurahajärjestelmä, joka on osana tätä lakia.

Tässä laissa on myös tämän tilauskoulutuksen parantaminen, johon edustaja Kiljunenkin tuossa jo viittasi. Eli uudistuksen myötä korkeakoulun ei enää tarvitse vastata siitä, periikö tilaaja koulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta oman lainsäädäntönsä tai käytäntönsä mukaisia maksuja, ja tätä on pidetty erittäin hyvänä asiana korkeakoulujen puolelta. Tämä nimenomaan laajentaa tilauskoulutuksen mahdollisuutta.

Sanoisin vielä, että suomalainen maksuton koulutus on kyllä äärimmäisen tärkeä asia, ja minä ainakin tulen puolustamaan sitä jatkossakin jokaisessa puheenvuorossa.

23.01 Wille Rydman kok: Herra puhemies! Vielä viitaten tuohon edustaja Anderssonin puheenvuoroon: Kun meillä on yhteiset Euroopan laajuiset sisämarkkinat, tietysti silloin pitää kohdella sitten ikään kuin vähän samoilla pelisäännöillä sillä alueella olevia ihmisiä. Jos meillä on maksuton koulutus suomalaisille, niin se tarkoittaa sitten sitä, että kyllä meillä pitäisi olla eurooppalaisittainkin muista maista tuleville samojen pelisääntöjen mukaan koulutuksen maksullisuus tai maksuttomuus.

No, EU-alueen sisältä tulevat ihmiset, kuten Andersson sanoi, eivät välttämättä jää Suomeen, mutta toisaalta miksi jäisivätkään, jos ei ole mitään erityistä kannustinta jäädä? Voi olla, että ylipäättäänkin on tultu nimenomaisesti pikemminkin sen koulutuksen ilmaisuu- den kuin laadun perässä. Se tuppaa olemaan vähän sillä tavalla, että jos jaetaan konserttilippuja ilmaiseksi eikä mitään ole siitä konserttilipusta maksanut, niin voi olla, että jää herkemmin sinne konserttiin menemättä, jos tulee jotakin muuta menoa samalle illalle. Mutta semmoisessa tapauksessa, että siitä konserttilipusta on jotakin maksanut, niin todennäköisesti myöskin motivaatio mennä sinne konserttiin on silloin suurempi, tai ainakin myydä se sitten jollekin sellaiselle, joka on siitä kiinnostuneempi. Tämä pätee ihan yhtä lailla myöskin koulutukseen: jos siitä on vähäsen jotakin maksanutkin, silloin on ehkä motivoituneempi myöskin sinne jäämään ja siihen opiskeluunsa enemmän panostamaan.

Suomen ei pidä olla tässä hyväuskoinen. Meidän ei pidä olla maa, joka tarjoaa maksutta koulutuksen kelle hyvänsä, joka sattuu tulemaan, koska semmoisessa tapauksessa herkästi motiivi sillä, joka Suomeen opiskelemaan tulee, on pikemminkin joku muu kuin koulutuksellinen tai maahan sitoutuminen — joskin tässä edelleenkin peräänkuuluttaisin sitä, että näiden lukukausimaksujen tulisi olla sitten pitkällä tähtäimellä jollakin tavalla verovähennyskelpoisia.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

23.03 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tosiaan aiemmin jäänyt vähälle osalle se, mitä muuta tähän esitykseen sisältyy, nimenomaan tämä apuraha- ja stipendijärjestelmä, se, että turvataan vähävaraisten opiskelijoiden mahdollisuus koulutukseen jatkossakin.

Me myös tarvitsemme näitä osaajia, sitä, että he nimenomaan jäävät Suomeen jatkossa enemmän. Nythän nämä opiskelijat eivät jää riittävästi, heidän osuutensa on liian pieni. Esityksessä on hyvää nimenomaan se, että Suomeen jäämiseen kannustetaan mallilla, jossa opiskelija saa lukukausimaksunsa takaisin esimerkiksi verotuksessa.

Se, mikä on myös erittäin tärkeää, on se, että kaikki puolueet täällä todistavat nimenomaan tästä suomalaisille tarjotusta korkeakoulutuksesta, että se on jatkossakin maksutonta. Myös keskustan linja tulee olemaan se — se on nyt ja se on jatkossa tämä linja — että sen on suomalaisille oltava maksutonta jatkossakin.

23.04 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Rydmanin puheenvuoroon liittyen — kun hän käytti puheenvuoron siitä näkökulmasta, että meidän ei pidä olla hyväuskoisia siinä, että sitten tänne tullaan tämän maksuttoman koulutuksen perässä — haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä, että Suomella on kuitenkin aika kunnianhimoisia pyrkimyksiä kansainvälistymisen suhteen, niin meidän yritystemme kansainvälistymisen suhteen kuin muutenkin. Se, että tänne tulee ulkomailta, EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta, opiskelijoita opiskelemaan Suomeen, on osa tätä kansainvälistymisen kokonaisuutta. Itse olen ainakin ajatellut näin, että kun me pyrimme olemaan vahvempia toimijoita kansainvälisesti, kun me pyrimme kansainvälistymään, niin tietenkin valtakunnan tasolla kuin sitten kuntienkin tasolla, niin meille on suuri hyöty ja etu siitä, että esimerkiksi alueille korkeakouluihin meille saapuu kansainvälisiä opiskelijoita, jotka auttavat esimerkiksi kaupunkia siinä omassa kansainvälistymispyrkimyksessään. Siitä on myös valtava etu, jos tänne näitä kansainvälisiä opiskelijoita tulee ja he tänne kenties myös sitten jäävät ja työllistyvät, tämä myös edesauttaa näitä meidän kansainvälistymispyrkimyksiämme.

Nyt nämä lukukausimaksut, joita kaavaillaan, tulevat todennäköisesti johtamaan tilanteeseen, että kansainvälisiä opiskelijoita saapuu Suomeen entistä vähemmän, kuten esimerkiksi muista Pohjoismaista osoittavat. Näin sitten toimitaan näitä meidän omia pyrkimyksiämme ja tavoitteitamme vastaan, niin että tässäkin mielessä koen itse tämän hallituksen politiikan melko ristiriitaiseksi.

23.05 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Vaikka istunkin täällä takana kauniiden naisten suojaamana ja pauloissa, niin rohkenen tässä kuitenkin todeta, että lukukausimaksu on kansainvälistä todellisuutta, joka kuuluu myös Suomeen. Koulutusvienti vaatii myös kansallista yhteistyötä, ja siinä mielessä olen hieman huolissani, kun Suomessakin useat pienetkin kaupungit, jopa kunnat, välttävät ehkä sitä yhteistyötä, että Suomesta sitä vietäisiin yhdessä, yhteisesti, ja koordinoitaisiin vientiä kansainväliseen toimintaan.

Mutta oikeastaan syy, miksi pyysin puheenvuoron, on se, että haluan tuoda yhden näkökulman tähän yliopistomaailmaan ja innovaatiomaailmaan, josta olen huolissani. Kysymys on siitä, että meillä Suomessa tapahtuu paljon myös teollisuusvakoilua, ja se on sellainen asia, että kun me teemme tuotekehitystä, luomme innovaatioita, patenteja, se on usein tapahtunut yliopistomaailman, elinkeinoelämän ja yritysmaailman välissä, ja silloin tietojen suojaaminen ei aina ole helppoa. Uskallan väittää, että tässäkin asiassa maailma on muuttunut, sitä tehdään hyvin systemaattisesti, emmekä voi olla sinisilmäisiä siinä, etteikö

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

sellaista kohdistuisi Suomeen. Tähänkin liittyen meidän pitää tulla kansainväliselle tasolle, ja tähän liittyen myös maailmalta meillä on hyviä esimerkkejä, että hyvin tuoteistetut koulutuspalvelut ja niiden kaupallistaminen on edesauttanut myös sitä, että me tiedämme, ketä, kuka, miten ja miksi Suomessa liikkuu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain 75 §:n 3 momentin ja 92 a §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.07 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on yksi osa tätä tutkimuksen, osaamisen ja sivistyksen tuhoamispolitiikkaa, mitä tämä hallitus harjoittaa. Minusta tämä esitys on äärimmäisen ongelmallinen myöskin sen takia, että tämä edustaa erittäin huonoa säästöpolitiikkaa. Eli vaikka olisikin sitä mieltä, että kannattaa tehdä isoja menoleikkauksia, vaikka olisikin sitä mieltä, että pitää säästää, niin tällä tavalla ei pidä kyllä säästää. Tämä esitys ei kohtele korkeakouluja tasavertaisella tavalla. Tässä kohdistetaan erittäin isoja menoleikkauksia yhteen korkeakouluun, lyhyellä aikavälillä kaiken lisäksi, ja se iskee erityisen kovaa siihen yksittäiseen yliopistoon, jossa jo on käynnissä Suomen yliopistohistorian suurimmat yhteistoimintamenettelyt. Näistä syistä esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

23.08 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tosiaankin yksi näitä hallituksen järkyttäviä, epäonnistuneimpia koulutuspoliittisia eleitä, joilla romutetaan sivistysyliopistojen perusta ja tulevaisuus täysin kestävämmällä tavalla. Kertarytinällä tehdään niin suuret leikkaukset, että yliopistot eivät mitenkään tästä tilanteesta selviä. Nämä leikkaukset ovat isompia kuin ikinä Suomen itsenäisyyden aikana, ja yliopistot joutuvat irtisanomaan niin paljon väkeä, että se tarkoittaa, että kokonaisista tutkimusaloista joudutaan luopumaan. Yksittäiset oppiaineet joutuvat yhdistymään toisiinsa, ja tällä tavalla menetetään sellaista osaamista yliopistoilta, jota ei koskaan, koskaan tulla saamaan takaisin.

Nyt puhutaan pienistä oppiaineista, joissa on vain muutama henkilö töissä, ja nämä muutamat henkilöt edustavat sitä osaamispääomaa, sitä sivistystä ja sitä tutkimuksellista pääomaa, jonka varassa nämä oppiaineet käytännössä ovat. Ja kun nämä henkilöt irtisanoetaan, kun näitä oppiaineita ei enää itsenäisinä ole, niin todellakin nakerretaan sivistysyliopiston perustaa tavalla, joka on peruuttamaton.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Tämä lakiesitys on suora lisäleikkaus kahdelle yliopistolle ja osa hallituksen valtavia koulutusleikkauksia. Tällä korvauksella — puhutaan siis apteekkikorvauksesta — on kompensoitu yhteisövero ja apteekkimaksu, joita nämä yliopistot maksavat siksi, että niillä on apteekkitoimintaa eli yliopiston apteekki. Valtaosa leikkauksista kohdistuu Helsingin yliopistoon, ja suuruusluokka on sama kuin pienehkön tiedekunnan koko vuoden budjetti. Apteekkimaksu on osa näiden yliopistojen perusrahoitusta, ja siitä on säädetty yliopistolaissa. Maksun poistamisen voi nähdä liittyvän myös yliopiston itsehallintoon, josta on säädetty yliopistolaissa. Maksut on viimeksi vahvistettu nykyistä yliopistolakia tehtäessä vuonna 2009, jolloin hallitus kokoomuksen johdolla, kokoomuksen opetusministerin johdolla, lupasi, että yliopiston itsenäisyyteen ei kajota sillä tavalla, että lakkautettaisiin kokonaisia oppiaineita. Nyt näin käytännössä tehdään. Kun yliopistojen perusrahoitusta muutenkin leikataan 50 miljoonaa euroa per vuosi koko hallituskauden ajan ja yliopistoindeksi on jäissä, muodostuvat leikkaukset yhteensä kohtuuttomiksi.

Näillä perusteilla kannatan edustaja Anderssonin tekemää hylkäysesitystä.

23.11 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnä haluan kannattaa edustaja Anderssonin hylkäysesitystä.

Tässä säästölaissa toistuu kuin mallina tämän hallituksen sellainen erikoisuus, joka varmasti tulee jäämään poliittiseen historiaan, että lähes jokaisesta laista puuttuu vaikutustenarvioinnit. Tämä on erittäin merkittävä asia, joka tarkoittaa sitä, että lainsäädäntö laadullisesti heikkenee koko tämän hallituskauden ajan, ja olen ihan vakuuttunut siitä, että tulevina vuosina joudumme paljon paikkaamaan näitä esityksiä. Olisikin hyvä, jos hallitus voisi nöyrästi katsoa näitä esityksiä, niin kuin tässäkin esityksessä me näemme perustuslakivaliokunnan kannanoton, joka toteaa, pitää erittäin moitittavana lähes sitä, että vaikutustenarviointia ei ole tehty, ja edellyttää, että seurataan hyvin huolella, mitä tästä laista seuraa. Mielestäni ei tulisi tästä talosta päästää ulos tällaista lainsäädäntöä, joka sitten aiheuttaa sellaisen kierteen, että jatkossa meillä on paljon korjattavia lakeja, koska niiden vaikutustenarviointeja ei ole tehty.

Mitä tulee itse talouteen, niin tämä linja, että hallitus leikkaa tällaisella voimalla tutkimuksesta, koulutuksesta ja koko tiedeyhteisöltä ja ottaa ikään kuin rahat pois ja sitten toisella kädellä antaa sitä rahaa takaisin, on myös erittäin mielenkiintoinen valinta. Aivan kuin hallitus ei luottaisi siihen, että yliopistot itse tietävät, minkälaista tutkimusta heidän tulee tehdä, vaan nyt hallitus alkaa yliopistojen puolesta päättää, miten heidän tulee toimia. Tämä on erikoinen ratkaisu, (Puhemies koputtaa) tällaista ei ole koskaan vielä nähty.

23.13 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tämä ehdotus ei siis koske vain Helsingin yliopistoa vaan koskee myös Itä-Suomen yliopistoa — aiemminhan Kuopion ja Joensuun yksiköt ovat yhdistyneet Itä-Suomen yliopistoksi. Tässä apteekkikorvauksen suuruutta kun ajatellaan, niin ei ole kyse mistään pienistä, mitättömistä summista, vaan se apteekkikorvauksen suuruus vastaa pienen korkeakoulun tai keskisuuren tiedekunnan lakkauttamista, ja jos ajatellaan henkilövuosia, niin apteekkikorvaus vastaa keskimäärin 500:aa henkilötyövuotta. Jos ajattelemme, minkälainen paine on henkilöstön irtisanomisille tänä päivänä ja tulisi vielä tällainen lisäleikkaus, niin kyse on todella suuresta summasta. Jos ajatellaan Helsingin yliopistoa ja siihen kohdistuvia leikkauksia, niin suunnitellut leikkauksethan ovat noin 54 miljoonaa euroa, mutta ilman apteekkikorvauksen poistoa ne olisivat noin 25 miljoonaa euroa. Eli myös minä yhdyn edustaja Anderssonin hylkäysehdotukseen.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Nasmyr. (Naurua)

23.14 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Joo, tässä vaiheessa iltaa saadaan olla väsyneitä.

Ehdottomasti olen tämän hylkyehdotuksen kannalla. Apteekkimaksujen poistaminen tosiaankin kahdelta yliopistolta, Helsingin yliopistolta sekä Itä-Suomen yliopistolta — yliopistoilta, jotka ovat pärjänneet erittäin hyvin — on ilman muuta poistamista opetuksesta ja tutkimuksesta ja on myös osana tätä massiivista leikkausta, joka yliopistoihin on muutenkin jo kohdistunut. Nämä apteekkimaksuthan eivät ole olleet mitään piilotukia vaan osa sitä vakinaista työtä, mitä yliopistot ovat tarvinneet työnsä ja tutkimuksensa rahoittamiseen, sekä sen parantamiseen että sen laadun kohentamiseen.

Meillähän sivistysvaliokunnassa omassa mietinnössä otettiin kyllä vakavasti kantaa siihen, että tällä on ikäviä seurauksia, mutta tässä vaiheessa ei riitä se, että me puhumme ikävistä seurauksista, koska käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi Helsingin yliopistolle jo tällä hetkellä satoja irtisanomisia. Ja vaikka tämä kompensatio saataisiinkin vuodesta 2017 eteenpäin, niin joka tapauksessa nämä irtisanomiset pitää aloittaa jo ensi vuoden alusta. Muun muassa perustuslakivaliokunta ehdotti tätä porrastusta. Se olisi ollut yksi vaihtoehto tälle, mutta nyt päädyttiin kuitenkin vieläkin tähän ikävämpään vaihtoehtoon, eli ne tosiaankin poistetaan kokonaan näiltä molemmilta yliopistoilta.

23.16 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on myös ikävä säästölaki, ja se, että tässä puututaan nimenomaan kahden yliopiston rahoitusasemaan, tekee tästä vielä ikävämmän. Se, että valiokunta edellyttää, että hallitus hakee sitten korvaavaa summaa tähän, että pystyttäisiin tilannetta tasoittamaan, on nimenomaan parempi esitys kuin se, että porrastetaan nämä pelkät säästöt. Se, että pyritään hakemaan sieltä sitten edes osittain korvaavat rahat vuodesta 2017 eteenpäin, on hyvä lausuma valiokunnalta.

Sitä ajatellen, mikä on yliopistojen tilanne kuitenkin tällä hetkellä, tämän jäädytyksen lisäksi tämä on ikävä lisätoimenpide, mutta pitää muistaa se, mikä on rahoitusasema tällä hetkellä, mikä on maksukyky ja se vakavaraisuustilanne yliopistoilla kuitenkin. Se on sellainen tilanne, että siellä pystytään niitä järjestelyjä kuitenkin tekemään. Varmasti joudutaan tekemään myöskin henkilöstöratkaisuja. Pitää muistaa myös esimerkiksi se valtava kiinteistömassa, mikä korkeakouluilla, esimerkiksi Helsingin yliopistolla, on käytettävissä. Näistähän ei ole paljon julkisuudessa keskusteltu. Joiltakin toimijoilta näitä on tullut, että näissä on kyllä hyvinkin paljon tiivistämisen varaa.

Ammattikorkeakoulupuolella aikaisemmin näitten isojen leikkausten takia on käyty hyvinkin monet yt-neuvottelut, ja kun itse olen Kajaanin ammattikorkeakoulussa ollut töissä, niin se jatkuva säästöjen etsiminen aikaisemmin on ollut ikävä kyllä jo arkipäivää.

23.18 Nasima Razmyar sd: Se, mikä tietenkin tekee tästä säästöstä hyvin valitettavan, on se, että tämä on osa kaikkea muutakin säästöä eli tämä ei ole se ainoa säästö, mikä näitä kahta yliopistoa nyt kohtaa.

On täysin järjenvastaista puhua täällä vuodesta 2017, että ehkä, kenties katsomme tilannetta silloin. Kuten aikaisemmin sanoin, yliopistot joutuvat näistä irtisanomisista päättämään, he joutuvat ensi vuoden budjetistaan päättämään, se joudutaan päättämään nyt, jotta se toteutuu ensi vuoden puolella. Me saimme hyvin kriittisen tiedotteen esimerkiksi Helsingin yliopistolta viime viikolla. He olivat todella pettyneitä tähän päätökseen ja juuri sii-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

hen, että tämä asettaa heidät aivan kohtuuttomaan asemaan, ja se ei auta sitä tilannetta, jos 2017 kenties tämä asia muuttuu, vaan nämä päätökset yliopiston kannalta asettuvat voimaan valitettavasti jo ensi vuoden puolella.

Ylipäänsä näissä hallituksen monissa muissakin esityksissä tämä etupainotteisuus on ollut hyvin käsittämätöntä. Vaikka päätökset tulisivatkin muissa asioissa myöhemmin, niin leikkausten kohdalla ne aloitetaan jo etukäteen, ja tässä kohtihan se on hyvin selvää ja valitettavaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lapsilisälain ja elatustukilain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 12/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.19 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Esitys heikentää pienituloisten perheiden arkea ja eriarvoistaa lapsia. Tämä on suora linja hallituksen muihin lapsiperheisiin kohdistuviin palveluihin ja lakiesityksiin. Tämän lakiesityksen asiantuntija-arvioiden mukaan lapsilisäindeksin poistaminen heikentää lapsiperheiden toimeentuloa ja siten vaarantaa lasten oikeuksien toteutumisen erityisesti pienituloisten, monilapsisten ja pienten lasten perheiden sekä yksinhuoltajaperheiden kohdalla. Yhdessä hallituksen tekemien muiden pienituloisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin ja perheisiin kohdistuvien leikkausten kanssa se syventää vanhempien taloudelliseen asemaan perustuvaa lasten eriarvoisuutta.

Sosiaaliturvalla on merkittävä rooli etenkin pikkulapsiperheiden arjessa, ja käytettävissä olevien tulojen niukkuus vaikuttaa monella tavalla lasten päivittäiseen elämään ja mahdollisuuksiin kuulua ryhmään. Eri tutkimusten mukaan lasten ja nuorten hyvinvointi eriytyy voimakkaasti vanhempien koulutuksen, sosioekonomisen aseman, taloudellisen tilanteen mukaan. Perheen varattomuus kaventaa lapsen mahdollisuuksia osallistua elinpiirinsä tavanomaisiin toimintoihin ja valintoihin ja johtaa ulkopuolisuuden kokemuksiin. Köyhyys myös rajoittaa lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia niin koulussa, harrastuksissa kuin myös lähiympäristössä.

Perheisiin kohdistuu tällä hetkellä samanaikaisesti useita eri toimia, säästöjä ja palvelu-
heikennyksiä, joiden vaikutusarviointi on jäänyt täysin tekemättä. Tästä syystä esitämme, että hallitus tekee kokonaisarvioinnin lapsiperheisiin kohdistuvien säästöpäätösten vaikutuksista. Hallituksen ei tule ennen tätä arviointia tehdä pysyviä muutoksia lapsiperheiden etuuksiin. Tästä syystä esitämme, että hallitus luopuu aikeistaan poistaa lapsilisä indeksistä sekä estääkseen negatiivisen indeksitarkistuksen vuonna 2016 jäädyttää indeksin aiemalle tasolle ensi vuodeksi.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Edellytämme myös, että hallitus tekee esimerkiksi osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman kärkihanketta laajemman suunnitelman siitä, miten lapsiperheiden asemaa voidaan kokonaisvaltaisesti parantaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista parantamalla, vanhempien työllisyyttä vahvistamalla sekä sosiaaliturvan etuuksia ja palveluita kehittämällä. Tässä yhteydessä tulisi esimerkiksi arvioida lapsilisäjärjestelmän rakenteellinen kehittäminen sekä mahdollisuus korottaa vähimmäismääräiset vanhempainpäivärahat työmarkkinatuen tasolle.

Arvoisa herra puhemies! Tästä syystä teen lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee kokonaisarvioinnin lapsiperheisiin kohdistuvien politiikkatoimiensa vaikutuksista sekä valmistelee suunnitelman siitä, miten lapsiperheiden asemaa voidaan kokonaisvaltaisesti parantaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista parantamalla, vanhempien työllisyyttä vahvistamalla sekä sosiaaliturvan etuuksia ja palveluita kehittämällä."

23.23 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Kiljusen tekemää esitystä.

23.23 Antero Laukkanen kd (nopeatahtinen puheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on jälleen yksi säästölaki, jolla arvioidaan syntyvän merkittäviä säästöjä, mutta jälleen sieltä kaikista huolestuttavimmasta osasta eli lapsiperheiltä. Pitkällä juoksulla tämä indeksisidonnaisuuden poistaminen tarkoittaa sitä, että kun jossakin vaiheessa jälleen Suomen kansantalous nousee, niin kuin hallitus itsekin uskoo, näillä lapsiperheillä se ei tarkoita minkäänlaista korotusta heidän arkeensa ja elämäänsä.

Kannatamme myös tätä lausumaehdotusta.

23.24 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Lapsilisät ovat merkittävä apu erityisesti pienituloisissa monilapsisissa perheissä. Ja lyhykäisyydessään sanottakoon: itse toivoisin — tätä indeksin poistoa tai lisäystä tai jäädytystä, tavallaan tätä vatkasta, ilmeisesti on ollut edellisillä kausilla suuntaan ja toiseen — että voisiko tästä jatkossa olla sellainen päätelmä, että silloin kun indeksi on niin sanotusti positiivinen, se huomioidaan, ja silloin kun se olisi negatiivisen puolella, se olisi jäädytettynä. Kaiken kaikkiaan lyhykäisyydessään sanottuna tässä vaiheessa: myös minä kannatan edustaja Kiljusen tekemää lausumaehdotusta, ja toivoisin, että lapsilisät olisivat sillä tavalla merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa, että positiivisessa indeksivaiheessa niitä korotettaisiin ja automaattisesti miinusmerkkisissä tilanteissa ne jäädytettäisiin.

23.25 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä kannatan edustaja Kiljusen tekemää lausumaehdotusta.

Haluan sanoa lyhyesti vain sen, että paitsi, että hallituksen pitäisi arvioida nämä lapsiperheisiin kohdistuvat leikkaukset, myös ylipäättänsä yhteiskunnan heikompiin kohdistuvat leikkaukset pitäisi arvioida, koska — kuten me sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsenet hyvin tiedämme — kun teemme lausuntoja ja mietintöjä hallituksen eri esityksiin, niin liki jokaisen kohdalla me joudumme kirjoittamaan ylös sen tosiasian, että hallituksen toimenpiteet kasvattavat toimeentulotuen tarvitsijoiden määrää. Yksikään köyhyyspoliittinen asiantuntija tässä valtakunnassa ei kannata sellaista politiikkaa, että nimenomaan toimeentulotuen tarvetta kasvatetaan. Se on surkeinta sosiaalipolitiikkaa, se on surkeinta köyhyyspolitiikkaa, mitä voi tehdä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

23.26 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä lapsilisäkeskustelussa on hyvä muistaa se, että lapsilisä ei olisi noussut joka tapauksessa ainakaan tulevana vuonna ja luultavasti ei myöskään tulevina vuosina, koska kansaneläkeindeksi on miinusmerkkinen. Se, että lapsilisää leikattiin rajusti viime kaudella, tuskin on unohtunut, mutta nyt lapsilisä pysyy edes samalla tasolla seuraavana vuonna. Tämä lapsiperheisiin kohdistuvien päätösten kokonaisarviointi on sinänsä kannatettavaa. Ei pitäisi puhua pelkästään leikkausten tuomista vaikutuksista vaan nimenomaan myös niistä hyvistä asioista, mitä hallitus tekee lapsiperheisiin liittyen, erityisesti pieni- ja keskituloisten osalta, joitten verotusta tullaan keventämään. (Anneli Kiljusen välihuuto — Outi Alanko-Kahiluodon välihuuto) — Verotusta tullaan keventämään.

23.27 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Juuri tästä halusin vielä sanoa, että tässä on nyt erikoinen tilanne, kun ajetaan toimeentulotuen piiriin lapsiperheet, jotka eivät siellä aikaisemmin ole olleet. Tämä on niin huolestuttava suuntaus, että tällaista kehityskulkua ei pitäisi olla itse luomassa. Silloin aikanaan, kun Espoon kaupungin vuokratuloyhtiössä päätettiin korottaa vuokria, perusteluna ja oikeutuksena käytettiin sitä, että no, voivathan he sitten hakea toimeentulotuesta sen puuttuvan osan, ja valtava ryhmä ihmisiä ajettiin toimeentulotuen piiriin. Tällainen ei voi olla kestävä sosiaalipolitiikkaa, vaan pitäisi valita ihan toisenlainen tie. Minä en kyllä ymmärrä, kuka ihme näitä suunnittelee ja kehittää siellä, kun nämä johtavat ihan ojasta allikkoon, toisesta taskusta otetaan ja pakotetaan toiselle taskulle, mikä on sitten taas äärimmäisen nöyryyttävää, mennä näihin erilaisiin toimistoihin hakemaan näitä tukia.

23.28 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! En jatka enempää tämän asian käsittelyä, mutta se on kyllä todettava, kun en ole päässyt tänään osallistumaan aikaisemmin näihin esityksiin, joita hallitus on pöytään tuonut, että kyllä tämä on todella iso kysymys, miten esimerkiksi lapsiperheiden toimeentulosta tänä vaikeana aikana välitetään. Tässä on hyvä esimerkki siitä, että kun tehdään todella huonoa politiikkaa, niin tältä se sitten näyttää.

23.28 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru voisi vielä kerrata, miten viime kaudella perusteltiin tätä merkittävää lapsilisäleikkausta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kiuru ilmeisesti haluaa vastata, kuinka oikein on.

23.29 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun oikein päästään debattiin tässä illan kuluessa, niin kyllä tietenkin sitä hallituksen politiikkaa on hyvä verrata siihen, mitä tehdään tällä hallituskaudella. Me olemme täällä ennenkin puhuneet siitä, että silloin kun on tehty vaikeita päätöksiä, ollaan oltu valmiita tasapainottamaan tulonjakovaikutuksia, ja silloin me teimme vähennyksen korvaamaan sitä leikkausta. Ja tässä me nyt taas olemme katsoomassa tämän hallituksen tekemää politiikkaa, jossa minkäänlaisia vaikutuksia ei arvioida, ei tulonjakovaikutuksia missään tapauksessa oteta huomioon ja tehdään sellaista politiikkaa, joka kertoo siitä, että ei haluta pitää huolta, pärjäävätkö lapsiperheet tässä ajassa. (Välihuuto) — Niin, vähennys vielä otetaan pois, kiitos teille.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

23.30 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Näihin lapsiperheiden tulotilanteeseen ja verotukseen ja muihin kuluihin liittyen: Nimenomaan tämä hallitus haluaa helpottaa näiden tilannetta aamu- ja iltapäivätoiminnassa ja sitten tulevilla päivähoitomaksuissa. Kyllä linja on se, että nimenomaan helpotetaan niitten pienituloisten perheitten mahdollisuutta niihin palveluihin (Hälinää) — tähän on ihan fakta — ja pieni- ja keskituloisten verotustahan tullaan myös keventämään. Kyllähän nämäkin sitten otetaan mukaan tähän lapsivaikutusten arviointiin. Eikö näin?

23.30 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! En voinut olla kuulematta yhtä pientä sanaa, ja se oli, kuulkaa, nämä päivähoitomaksut. Siis minä sanon, että tämä hallitus on todellisessa lirissä. En tiedä, kuuluuko se sellaiseen kielenkäyttöön, että eduskunnassa näin voi sanoa, mutta kyllä nyt ollaan todellisessa pinteessä siksi, että minä jaksan uskoa, että tämä hallituksen päivähoitouudistus, jonka he aikovat viedä maksupolitiikan suhteen läpi, on mahdollon toteuttaa. Se on mahdollon toteuttaa sen takia, että on haukattu niin iso säästötavoite, että kun suomalaiset keskituloiset perheet ovat jo niin sanotussa suurimmassa maksuluokassa hyvin nopeasti, niin tämä hallitus tavoittelee sellaista päivähoitomaksujen korotusta, jota ei voi enää keskituloinen ihminen kyllä niellä. Minä en ymmärrä, vaikka olettekin tällainen perusporvarihallitus, miten kansalaisilta voisi saada hyväksynnän näiden päivähoitomaksujen korottamiselle, minkä tämä hallitus aikoo tehdä. En jaksaa uskoa, ei mitään menestystä tule sille uudistukselle. Minä pidän sitä todella moitittavana — niin kuin myös sitä, että ilta- ja aamupäiväkerhojen maksuja nostetaan niin käsittämättömän suurella tavalla. Perhepolitiikkaa tämä ei ole, tuli perheministeri tai ei. Sitä en ymmärrä, miksi tällaisia arvovalintoja tehdään näiden ihmisten osalta, joihin kohdistuu nyt monenlaisia erilaisia säästöjä, ja näitä säästöjä ei ole lapsiperheiden tulonjakovaikutusten osalta käyty kunnolla läpi. Se on sääli, että tällaisen aikana meillä ei ole varaa hoitaa tätä tulevaisuuden parasta kasvualustaa.

23.32 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! En voi sille mitään, jos edellinen hallitus ei kyennyt tällaista mallia luomaan, mutta toivon, että oppositioltakin tulee sille tukea, että voimme esimerkiksi nollamaksuluokan luoda ja sitten isotuloiset osallistuvat osaltaan (Anneli Kiljusen välihuuto) näitten maksujen hoitamiseen jatkossa enemmän. Jos tuette tätä mallia, niin hieno asia.

23.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Se keskustelu ei vielä päättynyt, koska me pelkäämme sitä, että tämä hallitus tulee poistamaan nollamaksuluokan. Se on kova juttu, jos näin tulette tekemään, varsinkin sen takia, että sillä päivähoitosäästötavoitteella, jonka tämä hallitus on asettanut, ei tulla saamaan tasapainoista päivähoitomaksuesitystä aikaiseksi. Olen siitä syvästi huolissani, osaatteko te jo ennakoida, ettemme me joudu taas vaikeuksiin. Se on minusta tärkeää, että samoille lapsiperheille ei voi kohdistua näin valtavia säästötaakkoja kuin tässä on nyt suunniteltu, varsinkin kun tämä päivähoitomaksujen muutos on vasta tulossa.

23.33 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Ilo kuulla, että olemme opposition kanssa samoilla linjoilla siitä, että nollamaksuluokka on tärkeä jatkossakin ja että isotuloiset osallistuvat enemmän näihin talkoisiin, niin että pienituloiset perheet saavat palvelunsa jatkossakin.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 106/2015 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 106/2015 vp

Hallituksen esitys HE 128/2015 vp

Toimenpidealoite TPA 11/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 13/2015 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Keskustelu

23.34 **Thomas Blomqvist r:** Värderade herr talman! Regeringens planer på att skära i ersättningarna för mediciner och resor och höja vårdavgifterna är oigenomtänkta och kommer att drabba äldre och dem som har det allra svårast ekonomiskt på ett sätt som inte är acceptabelt. Därför kommer jag att föreslå att det andra lagförslaget förkastas.

Herra puhemies! Hallituksen suunnitelmat leikata lääkekorvauksia ja matkakulukorvauksia ja korottaa hoitomaksuja ovat harkitsemattomia. Kelan tutkimusten mukaan matkakulujen korvausjärjestelmää käyttävät etupäässä iäkkäät pienituloiset asiakkaat, ja suunnitellut säästöt kohdistuisivat heihin raskaasti. Minusta meidän tulisi siirtyä yhtenäiseen järjestelmään, jossa etsittäisiin vakavissaan ratkaisuja lääkkeiden, hoito- ja matkakulujen yhteisen omavastuukaton luomiseksi. Mallia voisi ottaa vaikka Ruotsista. Toivonkin, että hallitus nyt vakavissaan selvittää yhteistä kustannuskattoa lääkekorvauksille, matkakorvauksille ja terveydenhoitokustannuksille.

Herra puhemies! Näillä perusteluilla esitän, että eduskunta hylkää lakiehdotuksen 2 ja että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

23.36 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Olemme omassa vastalauseessamme vaatineet lääke- ja matkakorvausten säästön peruuttamista ja kuntoutuksen rahoituksen vahvistamista ja kokonaisuudistuksen toteuttamista. Vaikka lääkekorvaussäästöä pienennettiinkin, niin silti emme voi hyväksyä sitä, että asiakkaiden lääkekorvauksiin on tehty tällaisia leikkauksia. Alkuomavastuuta ja ylemmän erityiskorvauksen lääkekohtaista oma-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

vastuuta pienennettiin, mutta vuosiomavastuun ylittäneiden lääkekohtaista omavastuuta edelleen korotettiin. Valiokunnassa kuultujen asiantuntija-arvioiden mukaan lievennykset vaikuttavat suureen potilasjoukkoon mutta ne jäävät yksilötasolla melko pieniksi. Kaikkein kovimmin omavastuun nousut kohdistuvat lääkkeestään jo eniten maksaviin, ja sitä emme voi pitää hyväksyttävänä.

Sen lisäksi Aura-kuntoutuksen lakkauttaminen jättää aukon työelämässä olevien kuntoutukseen ja palvelujärjestelmän painopiste siirtyy varhaisen vaiheen kuntoutuksesta kalliimpaan, jo olemassa olevien vikojen, vammojen ja sairauksien kuntouttamiseen. Tästä syystä olemme esittäneet talousarvioaloitteella ja budjetin vastalauseessakin vuoden 2016 budjettiin palautettavaksi näitä Aura-kuntoutuksesta säästettyjä rahoja, jotta työssä olevien riittävän varhainen kuntoutus on mahdollista jatkossakin.

Esitän vastalauseen 1 mukaisesti 2. lakiehdotuksen hylkäämistä, ja sen lisäksi esitän vastalauseen lausumaehdotuksia 1 ja 2, joista ensimmäinen pitää sisällään nimenomaisesti kokonaisarvioinnin sairausvakuutuksen lääke- ja matkakorvaussäästöjen kohdentumisesta ja se toinen lausumaehdotus pitää sisällään sen, että hallitus valmistelee kuntoutusjärjestelmään kokonaisuudistuksen osana sote-uudistusta.

23.38 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Salosen tekemiä hylkäys- ja muutosesityksiä.

23.38 Eva Biaudet r: Ärade talman! Också i det här förslaget ser det ut som regeringens förslag till inbesparingar riktar sig till dem som har det allra svårast och som är allra sjukast. Allra olyckligast skulle det vara om det skulle sluta så att de som är sjuka inte har råd till en tillräcklig eller rätt, adekvat vård.

Ymmärtääkseni myöskin Kansaneläkelaitos on valiokunnalle antamassaan lausunnossa todennut, että nämä säästöt olisi voinut kohdentaa toisin, jotta nämä vaikutukset eivät olisi niin radikaaleja. Kannatan siis edustaja Blomqvistin tekemää hylkäysehdotusta 2, joka sisältää myös sen, että eduskunta hyväksyisi vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

23.39 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Aluksi muutama sana matkakorvauksista: Hallituksen esittämä omavastuu nostettaisiin 16 eurosta 25 euroon. Paitsi että omavastuuta nostettaisiin, myös maksukattoa korotettaisiin. Tämä lisää etenkin sairauden vuoksi paljon matkoja tekevien kustannuksia, etenkin harvaan asutuilla alueilla, ja iskee erityisesti pienituloisiin ja iäkkäisiin henkilöihin. On totta, että matkakustannukset ovat viime vuosina nousseet aika reippaasti, mutta siihen vaikuttavat paitsi väestön ikääntyminen ja laitoshoidon väheneminen myös palveluiden keskittyminen ja ostopalvelutoiminnan lisääntyminen ja myös joukkoliikenteen väheneminen. Näin ajatellen moneltakin näkökannalta katsottuna matkakorvausten leikkauksia ei voi mitenkään hyväksyä.

Sitten lääkärin ja hammaslääkärin palkkioiden korvauksista tai niiden leikkaamisista pikimmiten:

Mietinnössä ehdotetaan talousarvioesityksen mukaisesti lääkäripalkkioista ja hammaslääkäripalkkioista sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia alennettavaksi hallitusohjelman mukaisesti 35 miljoonalla eurolla. Pohjalla ovat jo kehyksiin tehdyt aiemmat vähenykset, eli yhteensä korvaustaksoja alennetaan 78 miljoonalla eurolla vuonna 2016. Lääkäripalkkioiden korvaustaso laskisi nykyisestä 21 prosentista reiluun 14 prosenttiin, ham-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

mashoidon korvaustaso 25 prosentista keskimäärin 15 prosenttiin ja tutkimuksen ja hoidon korvaustaso 21 prosentista 16 prosenttiin. Näin suuri leikkaus yksityisistä lääkäripalveluista maksettaviin korvauksiin voi aiheuttaa kansalaisten hakeutumista entistä suuremmassa määrin julkisen terveydenhuollon piiriin ja siten ruuhkauttaa perusterveydenhuollon palveluja erityisesti hammaslääkäripalvelujen osalta. Lopulta kustannus voi olla saatua säästöä suurempi.

Noin puolet lääkäripalkkioista korvausta saaneista on saanut korvauksia silmätautien tai gynekologin lääkärikäyntien perusteella. Näitä palveluja on vain hyvin rajoitetusti saatavissa julkisella puolella. Kuitenkin tyttöjen ja naisten terveys, sairauksien ennaltaehkäisy, varhainen toteaminen ja hyvä hoitaminen, samoin kuin raskauden tehokas ehkäisy ovat erittäin tärkeitä terveydenhuollon ja sairaanhoidon osa-alueita. Pidämme tärkeänä, että myös pienituloisten mahdollisuudet käyttää näiden erityisalojen terveystalvveluja säilyvät. Esitämme talousarvioesitykseen sisältyvän lisäleikkauksen perumista, ja tämä esitys sisältyy myös kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin.

Lääkekorvauksista: Lääkekorvausmenoja esitetään vähennettäväksi 26 miljoonalla eurolla. Säästö muodostuu lääkekorvausjärjestelmän rakenteellisesta uudistamisesta: sairausvakuutuslain ja lääkelain 57 §:n muuttamisesta siten, että lääkekustannusten osalta otettaisiin käyttöön 50 euron alkuomavastuu. Esitämme, että alkuomavastuun kautta vapautuvat määrärahat kohdennettaisiin lääkekorvausten vuosittaisen maksukaton alentamiseen. Näin yhteiskunnan tuki kohdentuisi nykyistä enemmän niille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat, eli säännöllistä pitkäaikaista lääkehoitoa tarvitseville. Tämä ikäryhmä joutuu kantamaan näissä taloustalkoissa muutenkin kohtuuttoman suuren taakan. Lääkekorvausten leikkaukset on kohdennettava niin, että leikkaukset eivät kohdistu heihin. Parhaiten tämä toteutuu kompensoimalla alkuomavastuuta vuosittaista maksukattoa alentamalla, mikä helpottaisi muun muassa monien ikääntyneiden ihmisten tilannetta. Tämä esitys sisältyy myös kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjettiin. Maksukaton alentamisesta huolimatta monelle pienituloiselle alkuvuosi on taloudellisesti erittäin raskas. Jatkossa pienituloisten osalta olisikin hyvä pyrkiä alkuomavastuun jakamiseen useamman kuukauden jaksolle. Myös toimenpiteet lääkekorvausten, matkakustannusten ja terveydenhuoltopalvelujen yhtenäisen kustannuskaton käyttöönottamiseksi on syytä aloittaa pikimmiten.

Esitän lakiehdotuksen numero 2 hylkäämistä vastalauseeni mukaisesti ja lisäksi yhdyin vastalauseissa 1 ja 2 tehtyihin lausumaehdotuksiin.

23.44 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Tanuksen tekemiä hylkäys- ja lakimuutosesityksiä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää tässä esityksessä nyt huomiota siihen, että täällä on varsin erikoinen, oikeastaan uusi menettelytapa, jossa velvoitetaan yrityselaäma osallistumaan näihin talkoisiin, nimittäin lääkealan toimijat. Olen saanut tästä huolestuttavia yhteydenottoja. Täällä velvoitetaan lääkealan toimijoille säästöistä kohdennettavaksi 12,5 miljoonaa euroa. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi ottamalla vuonna 2016 määräaikaaisesti käyttöön lääketieteellisuutta ja lääketukkukauppaa koskeva uusi lääkekustannusten palautusmaksu. Tämä on merkillinen erikoisuus. En ymmärrä, miten hallitus on ajatellut, että tämä lisää suomalaista kilpailukykyä ja edistää meidän yrityskulttuuriämme, jossa yritys itse vastaa omista voitoistaan ja tappioistaan. Nyt tässä laitetaan yksi toimiala maksamaan jonkun toisen tai ikään kuin sosiaalisektorin kuluja Suomessa.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Arvoisa puheenjohtaja! Olen saanut tällaisen viestin, että jos tämä laki ajetaan läpi, niin se johtaa monessa lääkealan yrityksessä pohdintaan, minkälainen toimintaympäristö Suomessa tulevaisuudessa heidän yhtiöillään on. Moni pohtii, että he siirtävät omat toimintansa ulkomaille ja jättävät koko Suomen markkinat rauhaan. Tämä on huolestuttava kehitys.

23.46 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Salosen hylkäys- ja muutosesityksiä.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan käsittelyssä tosiaan kuulimme, kuinka eri asiantuntijat kertoivat, että nämäkin lääke- ja matkakorvausten heikennykset kohdistuvat kaikkein voimakkaimmin kaikkein alimpaan tulokymmenykseen ja kaikkein vähiten kaikkein suurimpaan tulokymmenykseen. Jos hallitus meillä täällä väittää, että säästöjä on pakko tehdä, niin vastaan, että tekisitte sitten edes oikeudenmukaisesti ja veisitte niiltä, joilla on enemmän, ettekä aina niiltä, joilla on kaikkein vähiten.

Myös me vihreät, vihreä eduskuntaryhmä, omassa vaihtoehtobudjetissamme olemme esittäneet sitä, että lääke- ja matkakorvauksille ja erilaisille sosiaali- ja terveyspalveluiden maksuille säädettäisiin yhteinen maksukatto, joka olisi oikeudenmukaisempi pienituloisten ja paljon sairastavien, paljon lääkkeitä tarvitsevien kannalta.

Toinen käsittely

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain 16 ja 51 §:n muuttamisesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.47 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkaukset jälleen kohdistuvat aivan väärin. Hallituksen leikkaukset yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta ovat kohtuuttomia. Me olemme tietysti tänä vuonna saaneet todistaa hallituksen poukkoilevaa päätöksentekoa niin suhteessa tähän eläkkeensaajan asumistukeen kuin moniin muihinkin asioihin, ja tämä poukkoilu on johtanut siihen, että asioita on valmisteltu hyvin nopealla aikataululla ja vaikutustenarvioinnit ovat jääneet tekemättä. Hallitus on tekemässä samanaikaisesti useita leikkauksia, jotka kohdistuvat nimenomaan pienitulo-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

siin eläkkeensaajiin, ikääntyneisiin ihmisiin ja myös sellaisiin henkilöihin, jotka ovat ikänsä olleet eläkkeellä, johtuen esimerkiksi synnynnäisestä sairaudesta, varhain puhjenneesta mielenterveysongelmasta tai muusta vastaavasta, ja he ovat monella tavalla niin heikossa asemassa, että näitä leikkauksia, joita hallitus nyt toteuttaa näiden henkilöiden asumistukeen, ei voi mitenkään pitää perusteltuna.

Tästä syystä esitän, että lakiehdotukset 1 ja 2 hylätään.

23.49 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Yleisen asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen toimeentulotukeen. Eläkkeensaajan asumistuen enimmäismenojen jäädyttäminen tarkoittaa, että arviolta 10 000 tuensaajaa nykyisten lisäksi ylittää myöskin nämä enimmäisasumismenot. Tällä hetkellä enimmäisasumismenot ylittyvät 20 prosentilla eli 45 000 eläkkeensaajalla asumistuen saajista. On kohtuutonta, että hallitus leikkaa pienituloisimpien eläkeläisten toimeentuloa. Kun toimeentulo on tiukka ja asumiskustannukset korkeat, niin pienetkin säästöt vaikeuttavat arkista toimeentuloa ja saattavat johtaa esimerkiksi ruoasta tai terveydenhuollosta tinkimiseen. Enimmäisasumismenojen jäädyttäminen koskee asumistuen saajia, joiden vuokra on jo korkea. Hallitus laskee sen varaan, että vuokrat eivät nousisi tuen jäädytyksen takia. Tosiasiassa vuokrat ovat kuitenkin kasvaneet 3 prosentin vuositasolla ja niiden ennakoidaan nousevan edelleen.

Emme vastalauseessa pidä uskottavana emmekä hyväksyttävänä keinona korkean vuokratason laskemiseen sitä, että pienituloisimpien asumistukea saavien ihmisten asumistukea leikataan. Vain järkevällä asuntopolitiikalla voidaan saada aikaan ratkaisuja, jotka kes-tävästi hillitsevät asumiskustannusten nousua.

Arvoisa puhemies! Vastalauseen 1 mukaisesti esitän, että lakiehdotukset 1 ja 2 hylätään.

23.51 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus kohdistaa useita eri toimenpiteitä ja leikkauksia pienituloisiin ihmisiin ja perheisiin. Näin tapahtuu nyt jälleen asumistuen osalta, minkä takia kannatan edustaja Salosen tekemiä muutosesityksiä.

23.51 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon hylkäysesityksiä.

23.51 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Oli erittäin ilahduttavaa, että eläkeläisten asumistuen leikkaus peruttiin — se oli meidän kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetin ensimmäisenä kohtana. Mutta niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, edelleenkin korjattavaa on, ja myös minä kannatan edustaja Salosen esittämää lakiehdotuksen hylkäämistä. Siinä vastalauseessa olemme olleet mukana.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.52 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys 94/2015 vp koskee sellaista asiaa, että ne henkilöt, jotka työskentelevät ei-työsuhteisessa työssä, tullaan jatkossa määrittelemään lainsäädännöllä yrittäjiksi. Kansankielellä puhutaan niin sanotuista itsensätyöllistäjistä, jotka työllistyvät toimeksiantotyössä usein freelancereina ja niin edelleen. Tämän lain valmistelusta vastannut sosiaali- ja terveysministeriö on rauhoitellut erilaisia järjestöjä ja niiden esittämää kritiikkiä toteamalla, että tämän lain myötä mikään ei itse asiassa muutu ja että freelancereiden ei ole tarpeen olla huolissaan työttömyysturvastaan. Kuitenkin taide- ja kulttuurijärjestöt, samoin kuin eräät työttömyyskassat ja myös Taiteen edistämiskeskus ja eräät muut tahot ovat olleet erittäin huolestuneita tämän lain vaikutuksista freelancereiden työttömyysturvaan, ja myös esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön sosiaaliturvaosasto esitti tähän lakiesitykseen erittäin, erittäin voimakasta kritiikkiä ja toivoi, että tämä lakiesitys olisi palautettu uudelleenvalmisteltavaksi. Tästä laista on julkisuudessa keskustelu viime päivinä runsaasti, ja muun muassa tänään tuohon Kansalaistorille oli kokoontunut satoja ihmisiä osoittamaan mieltä tämän lain säätämistä vastaan. Itse pidän näiden mielenosoittajien esiin tuomaa huolta erittäin perusteltuna, ja siitä syystä olen valiokunnassa valmistellut vastalauseen ja hylkäsesityksen, jonka tulen tässä toistamaan.

Tämän lain valmisteluvaiheessa ei ole kuultu lainkaan niitä tahoja, joita tämä lakiesitys koskee, nimittäin itsensätyöllistäjiä edustavia järjestöjä ja ammattiliittoja, ja myös valtakunnassa vallitsee suuri epäselvyys siitä, mitä tällä lailla itse asiassa säädetään, mitkä kaikki asiat muuttuvat ja mitkä eivät. Kuitenkin tämän lain olisi tarkoitus tulla voimaan jo parin viikon kuluttua. Valiokunnan enemmistö, joka hyväksyi tämän lain, oli myös sitä mieltä, että laki on huonosti valmisteltu. Valiokunta nimittäin esitti, että jotta tätä lakia osattaisiin te-hallinnossa oikein tulkita, niin täytyy tehdä ohjeistus te-hallinnon virkamiesten tueksi ja sitten lisäksi vielä seurata, minkälaisia kirjavia päätöksiä siellä te-hallinnossa tehdään, ja sitten kun on seurattu, korjattaisiin lakia. Itse olen sitä mieltä, että valitettavasti ohjeistuksella tästä laista ei saada niin hyvää, että se johtaisi yhdenvertaisiin, tasavertaisiin, selkeisiin päätöksiin te-hallinnossa. Niin ei ole nytkään, ja koska tämä lakiesitys ei korjaa nykyisiä ongelmia, niin siitä seuraa se, että nykyiset olemassa olevat ongelmat tulevat koskemaan entistä useampia itsensätyöllistäjiä.

Tässä laissa on puutteellista muun muassa se, että se ei millään tavalla määrittele sivutoimisen ja päätoimisen yrittäjyyden rajaa, ja tämä on ongelma sen vuoksi, että nyt kun yrittäjyys laajennetaan koskemaan kaikkia itsensätyöllistäjiä, niin entistä useampi henkilö

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

joutuu siihen tilanteeseen, että on riskinä joutua kokonaan vaille työttömyysturvaa. Nimitäin työttömyysturvaa ei myönnetä niille, jotka tulkitaan päätoimiseksi yrittäjiksi, ja jo tällä hetkellä on nähtävissä, että usein itsensäyöllistäjät joutuvat siihen tilanteeseen, että heille ei myönnetä työttömyysturvaa esimerkiksi sillä perusteella, että he ovat kirjoittaneet vaikapa kolumnia 3 tunnin ajan kuukaudessa, minkä perusteella te-hallinnossa on päätelty, että he työllistävät itsensä yrittäjinä päätoimisesti, ja työttömyysturva on evätty.

Tällä tavalla ei kannusteta luovan työn tekijöitä eikä itsensäyöllistäjiä tarttumaan työtöminä työtilaisuuksiin, toimeksiantotilaisuuksiin, mistä seuraa se, että tämä lakiesitys tulee pahentamaan työttömyyttä, pahentamaan köyhyyttä ja vähentämään yhteiskunnan tuloja, minkä vuoksi esitämme, että tämä lakiesitys hylätään ja että eduskunta hyväksyy tähän hylkäysesitykseen sisällytetyt neljä lausumaa. — Kiitos.

23.58 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon hylkäysesitystä, ja siltä varalta, arvoisa puhemies, että lakia ei hylättäisi, esitän lausumaa, joka on nimelläni jaettu sinne kaikille edustajille. Lausuma kuuluu näin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi uuden lain vaikutuksia taiteilijoiden ja tieteentekijöiden osalta välittömästi lain tultua voimaan, ja toteaa, että lain tarkoituksena ei ole vaarantaa luovilla aloilla työskentelevien, omassa työssään työllistyvien taiteilijoiden ja tieteentekijöiden työskentelymahdollisuuksia tai oikeutta sosiaaliturvaan ja että tämän mukaisesti viranomaiset antavat lain soveltamisohjeet."

Tämän lausuman tarkoituksena on antaa eduskunnan selitys siitä, että lain tarkoituksena ei todellakaan ole vaarantaa omassa työssään työllistyvien taiteilijoiden ja tieteentekijöiden tai muiden itsensäyöllistäjien työskentelymahdollisuuksia tai oikeutta sosiaaliturvaan. Valiokuntakäsittelyssä tämä asia on jäänyt hieman epäselväksi.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tästä lakiesityksestä itsestään. Tämä lakiesitys on kirjoittanut valtavan palautemäärän ja keskustelua sosiaalisessa mediassa, ja se kiteytyy mielestäni kahteen asiaan:

Ensimmäinen on se, että eri aloilla toimivilla itsensäyöllistäjillä ja ihan erityisesti luovan alan toimijoilla on jo nyt huoli toimeentulostaan ja oikeudestaan työttömyysturvaan. Jo nyt pää- ja sivutoimisuuden tulkintakäytännöt ovat sattumanvaraisia ja vaihtelevat te-toimistosta ja kaupungista toiseen. Nyt kun lakiesityksessä yrittäjän määritelmää ollaan laajentamassa, niin ei ole mikään ihme, että ihmiset ovat huolissaan.

Toinen asia on se, että kun työelämä muuttuu koko ajan, niin on hieman syytä ihmetellä, miksei tähän lakiesitykseen jo ihan alun perinkin täsmennetty tätä päätoimisten ja sivutoimisten yrittäjien välistä rajanvetoa. Esityksen suurin ongelma on se, että se ei poista aiempaa epäselvyyttä ja tulkinnanvaraisuutta vaan jopa lisää niitä. Kuten ministeri Mäntyläkin täällä kyselytunnilla hyvin totesi, sosiaaliturvajärjestelmäämme on kehitettävä muuttuvan työelämän suuntaan. Itsensäyöllistäjillä tulee jatkossakin olla oikeus sosiaaliturvaan.

0.01 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Pekosen tekemää lausumaehdotusta.

0.01 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On ollut todella harmillista, että kansalaisilla on ollut suuri epävarmuus ja siis myös virheellistä tietoa tämän asian käsittelystä. Olemme tästä syystä saaneet sekä valiokunnassa että myös valiokunnan jälkeen ja tämän käsittelyn yhteydessä paljon erilaista tietoa ja huolta asiasta. Hallitus ei ole kuitenkaan pyr-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

kinyt ratkaisemaan esimerkiksi ammatinharjoittajien tai freelancereiden työtehtäviin tai heidän työttömyysturvaansa liittyviä asioita, ja siksi onkin ollut erittäin hyvä, että hallitus ja valiokunta saivat rakennettua tästä kaksi hyvää lausumaa, joiden pohjalta on tavoitteena puuttua niihin epäkohtiin ja niihin kysymyksiin, jotka ovat tulleet tämän asian käsittelyn yhteydessä. Sitä kautta päästään oikeastaan ei varsinaisesti tähän lain sisältöön liittyviin kysymyksiin, vaan tämän lain yhteydessä tullessiin vaikeisiin, kipeisiin kysymyksiin, jotka koskevat osa-aikaisuutta, kokoaikaisuutta ja freelancereitten työtehtäviä ja heidän ongelmiaan ja heidän työtehtäviinsä liittyviä sisältöjä.

Edustaja Pekonen teki myös oman lausumaehdotuksen, jota on myös hyvä tukea, koska se täydentää oikeastaan näitä kahta edellä mainittua lausumaa, minkä takia tuen myös tätä esitystä.

0.02 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä aihe on todella kirvoittanut monia kirjoittamaan, kyselemään ja myös siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa aiheutti paljon keskustelua ja monia kysymyksiä kuultavina oleville.

Osoittautui tietyllä tavalla käytännön kannalta totuudeksi se, että te-toimistoissa on ollut hyvin erilaisia ratkaisumalleja. Sillä tavalla on erittäin tärkeää jatkossa, että te-toimistojen osaamista, ohjeistusta ja niitä toimintakäytäntöjä pikaisesti tarkennetaan nimenomaan näiden omassa työssä työllistyvien ja yrittäjien työttömyysturvan osalta, eikä vain niin, että pikaisesti tarkennettaisiin, vaan että työvoimahallinnon ratkaisukäytäntöjä myös seurataan sen vuoksi, että ratkaisukäytännöt olisivat yhdenmukaisia eri puolilla maata ja myös työttömyysturvaa hakevien oikeusturva tulisi varmistettua — tämä erityisesti, kun on kyse toiminnan sivu- ja päätoimisuuden sekä toiminnan lopettamisen määrittämisestä.

Minä myös kannatan näitä tehtyjä lausumaehdotuksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 105/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.04 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosialidemokraatit, vasemmistoliitto ja vihreät ovat tehneet tähän vastalauseen 1 mukaisesti yhteisen lausumaesityksen, jossa sisällönä on kaksi asiaa:

Toinen on se, että kun tässä hallituksen esityksessä esitetään indeksijäädytyksiä valtionosuuksiin, niin haluaisimme, että niitä korvattaisiin yhteisöveron korotuksen jatkolla myöskin tulevalle vuodelle, jolloinka saataisiin vähän takaisinpäin näitä indeksijäädytyksistä tulevia leikkauksia.

Toisena on se, että näihin perusteisiin on laskettu nämä varhaiskasvatuksen muutokset, ja me emme halua, että niitä toteutettaisiin. Toinen syy on se, että jos niitä toteutettaisiin, niin se tarkoittaisi sitä kautta, että noin 4 000 päivähoidossa työskentelevää ihmistä irtisannottaisiin. Kolmas syy on se, että nämä eivät meidän uskoaksemme toteudu missään tapauksessa, sillä byrokratia kunnissa joka tapauksessa lisääntyy, vaikka näitä tehtäisiin. Ja neljäntenä on se, että kun on todettu, että nämä ovat käytössä jo 1.1.2016, vaikka lakiakaan ei vielä ole olemassa, niin miten ne säästöt voidaan ottaa etupainotteisesti.

Näillä perusteilla esitämme vastalauseen 1 mukaisen lausuman.

0.06 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Paateron esittämiä molempia lausumavastalauseita.

0.06 Thomas Blomqvist r: Värderade fru talman! Vi förde en bra diskussion om betydelsen av småbarnspedagogiken och den subjektiva rätten till dagvård här i ärende 4 tidigare i dag, så jag ska inte upprepa den. Men jag kommer att föreslå att riksdagen godkänner ett uttalande som tar sikte på att regeringen borde vidta åtgärder för att säkra finansieringen, statsandelarna till kommunerna, så att man kan upprätthålla nuvarande standard både när det gäller småbarnspedagogik och rätten till subjektiv dagvård.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä käytiin aikaisemmin illalla hyvä keskustelu varhaiskasvatuksen merkityksestä ja siellä nostettiin monta hyvää asiaa esille. En lähde niitä toistamaan, totean vain, että tämä varhaiskasvatus on erittäin tärkeää lapsille sosiaalisten taitojen ja kognitiivisen kehittymisen kannalta, ja tämä on myös ison luokan tasa-arvokysymys, kuten edustaja Biaudet aikaisemmin tänä iltana totesi.

Sen takia ehdotankin, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu näin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

varhaiskasvatuslain uudistuksen arvioituja vaikutuksia ei huomioida valtionosuuksien perusteissa ja jotta subjektiivinen oikeus päivähoitoon säilyisi."

0.08 **Eva Biaudet r:** Ärade talman! Kannatan edustaja Blomqvistin tekemää ehdotusta vastalauseen 2 mukaisesta lausumaehdotuksesta.

0.08 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Paateron hyvin perusteltuja ja hänen tekemiään vastalauseessa olevia lausumaesityksiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain kumoamisesta ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2015 vp

Lakialoite LA 3/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.08 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Kuten olen jo lain aiemmassa käsittelyvaiheessa tuonut esille, lakia vähittäiskaupan ja kampaamoliikkeiden aukioloajoista pitää muuttaa, mutta sitä ei pidä kumota. Parturi-kampaajat on vapautettava aukiolosääntelyn piiristä. Aukioloaikasäännöksiä on vähittäiskaupan osalta selkeytettävä ja poikkeuslupa-sääntelyä on selkeytettävä ja kevennettävä. Vasemmistoliitto ei kuitenkaan näe, että vähittäiskaupan aukiolot täytyisi kokonaan vapauttaa.

Lisäksi täytyy kritisoida valmistelua, jossa ei ole otettu riittävästi huomioon työntekijöiden asemaa eikä tehty vaikutusarviointeja. Esitetyllä lainmuutoksella on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja vaikutuksia erityisesti palvelualan henkilöstön elämään, kun yö- ja pyhätyö mahdollisesti lisääntyy. Lisäksi päivittäistavara-kaupan pienten yksiköiden kilpailuetu poistuu, minkä todennäköisenä seurauksena on kaupan keskittyminen. Kuluttajat ovat pääosin tyytyväisiä nykyaukioloaikoihin, eikä esitetyllä lainmuutoksella arvioida olevan positiivisia työpaikkavaikutuksia. Kielteisiä vaikutuksia on kuitenkin kaupan työntekijöille.

Vasemmistoliiton näkemyksen mukaan lakia pitää korjata, mutta sitä ei pidä kokonaan kumota. Siksi esitämmekin, että esitetyt lakiesitykset hylätään.

0.10 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Kauppojen aukioloja koskevia ratkaisuja tulee tarkastella niin, että kuluttajien, alan henkilöstön ja yrittäjien tarpeet otetaan tasapai-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

noisesti huomioon. Aukioloaikojen laajentaminen edelleen herättää huolta ennen kaikkea kaupan alan henkilöstön asemassa. Hallitus ei ole toiminut aloitteellisesti siinä, että rinnan lainmuutoksen valmistelun kanssa olisi käyty alan työmarkkinaosapuolten kesken tarpeellisia neuvotteluja lakimuutoksen vaikutuksista henkilöstön asemaan esimerkiksi palkkaukseen, työaikoihin sekä työturvallisuuteen ja työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa. Näin meneteltiin edellisen aukioloaikoja koskevan uudistuksen yhteydessä.

Kaupan ala on toimiala, jolla on jo nykyisellään korkeampi väkivallan uhan riski. Varkauksia, väkivaltaa ja uhkailua sekä toimipaikkaan tehtäviä vahinkoja esiintyy jo nyt. Alan asiantuntijoiden osalta on arvioitu, että kauppojen aukioloaikojen laajentuminen tulee lisäämään yö- ja yksintyöskentelyä, mikä puolestaan lisää työntekijän riskiä kokea väkivallan uhkaa. Vapaaehtoisuuteen pohjautuvat toimipaikkakohtaiset turvallisuussuunnitelmat eivät ole riittäviä takaamaan henkilökunnan työturvallisuutta. Yö- ja yksintyöskentelyn aiheuttamia riskejä on minimoitava työturvallisuuslakia kehittämällä tai edistämällä sitovien käytäntöjen sopimista alan työmarkkinajärjestöjen kesken.

Hallituksen esitys parturi- ja kampaamoliikkeiden aukioloaikojen vapauttamisesta on perusteltu. Niin ikään on tehtävä toimia poikkeuslupakäytäntöjen selkeyttämiseksi ja yksinkertaistamiseksi. On hyvä, että säännös kauppakeskuksissa työskentelevien pienyritysten oikeudesta yhteen vapaapäivään viikossa esitetään siirrettäväksi sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut lausunnon ja tuonut siinä esiin kauppojen aukioloaikojen vapauttamiseen sisältyviä huolenaiheita, joista muun muassa päivähoitopalvelujen järjestämiset, julkinen liikenne, henkilöstön työturvallisuus ja myöskin esityksen sukupuolivaikutusten arvioinnin puute ovat sellaisia asioita, joita valiokunta on omassa lausunnossaan esiin tuonut. Näihin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuman näkemyksiin voi hyvin yhtyä.

Näistä seikoista johtuen talousvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet ovat päätyneet tekemään lausumaehdotuksen, jonka sisältö on sellainen, että vaaditaan, että hallitus ryhtyy aktiivisiin toimiin, jotta lakimuutoksen vaikutukset henkilöstön asemaan ja työntekijöiden työehtoihin saadaan sovituksi alan työmarkkinaosapuolten kesken.

Näin ollen, arvoisa puhemies, esitän vastalauseen 2 mukaisen lausumaesityksen.

0.13 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Sarkkisen tekemää hylkäysehdotusta. Tästä laista, jonka piti olla luonteeltaan kauppvoja vapauttava, tulikin erään ryhmän kohdalta pakkoaukiololaki. Tässä esityksessä ei nimittäin säädetä isojen liikkeiden oikeudesta olla kiinni kauppakeskuksissa. Esimerkiksi pukinetalo Halonen on ilmoittanut jo hyvissä ajoin, että he eivät tule pitämään liikkeitään kaikkina sunnuntaina auki. Nyt heidän oikeutensa pitää liike kiinni kumotaan tällä pakkoaukiololailla. Tämä on jälleen yksi erittäin huonosti valmisteltu esitys.

0.14 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kaupan ala on Suomessa poikkeuksellisen keskittynyt, ja kuten äsken kuulin, valmistelussa on ollut haasteita ja esityksessä on edellä kuvattuja ongelmia myös isojen toimijoiden osalta. Mutta kuten edustaja Salonen totesi, huolestumme koskee etenkin pienyritysten selviytymistä isojen toimijoiden paineessa: miten selviytyä kauppakeskuksessa yksinyrittäjänä. Pienet ovat kovilla, kun pyhätkin pitää tehdä työtä, usein yksin, muita vaihtoehtoja ei ole. Toinen huolestumme koskee kioskitoi-

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

mintaa: miten pitää valtakunnallisesti valtakunnan kattava kioskitoiminta esillä. Näillä perusteilla kannatan edustaja Salosen tekemää esitystä.

0.15 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Nimenomaisesti tämä laki helpottaa pienen yksityis- ja yksinyrittäjän elämää sen kautta, että kun aiemmat moninaiset poikkeuslupamenettelyt ovat johtaneet siihen, että yrittäjän aikaa kuluu pikemminkin byrokraatiaan ja poikkeuslupien hakemiseen erinäköisten poikkeuksellisten aukioloaikojen suhteen, niin sen sijaan yrittäjä pääseeikin tekemää itse työtään sen mukaan, miten katsoo siten olevan sopivaa. Minä pidän tätä eräänä hallituksen tärkeimmistä elinkeinopoliittisista uudistuksista. Tämä yhdessä paikallisen sopimisen lisäämisen kanssa nimenomaisesti ohjaa siihen suuntaan, että yritykset pystyvät sopimaan tilanteestaan ja mitoittamaan tilanteensa kulloisenkin tilanteen mukaan sen mukaan kuin perustelluksi katsovat.

Meillä on tietysti tässä salissa paljon kaikenlaista viisautta, mutta minä uskon, että vielä enemmän viisautta on ihan siellä kentällä, ja tämän vuoksi näen hyväksi sen, että emme enää ihan niin pakottavalla otteella täältä käsin määrää sitä, milloin yrittäjän tulee tai ei tule pitää liikettään avoinna tai kiinni.

0.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä halusin tässä sanoa sen, että on nähtävä, mihin tämä laki on lopulta johtamassa. Se tulee pitkällä juoksulla johtamaan siihen, että meillä on valtavasti pienpalkkaisia ihmisiä, joiden työehtoja aletaan muuttamaan tämän lain mukaan sellaisiksi, että nämä lauantai-, sunnuntaikorvaukset tulevat muuttumaan ja meille syntyy jälleen yksi erittäin pienituloinen ammattiryhmä. Se on se, mihin tämä tulee pitkän päälle johtamaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.17 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä asian käsittelyn vaiheessa esittelin laajemmin ajatuksiani vuorotteluvapaan rajaukseen liittyen. Tämä hallitusohjelmaan perustuva 50 miljoonan euron säästölaki vuorotteluvapaan rajaamiseksi on kiireellisesti valmisteltu, ja siitä puuttuvat kattavat vaikuttavuusarviot, sekä sen arvioitu säästön määrä on kyseenalainen. Lisäksi tässä vaiheessa ei ole perusteltua tehdä uusia näin merkittäviä muutoksia vuorotteluvapaaseen, koska tällä hetkellä edellisenkään muutoksen vaikutuksia ei ole pystytty vielä arvioimaan.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Muistuttaisin, että vuorotteluvapaan alkuperäinen tarkoitus on ollut sijaisten työllistymisen ja työhyvinvoinnin parantaminen. Vuorotteluvapaajärjestelmällä on tutkitusti ollut pysyviä ja positiivisia vaikutuksia nimenomaan sijaisten parempaan työllistymiseen. Esimerkiksi työllistyneiden sijaisten työllisyys on ollut vielä kahdeksankin vuoden jälkeen 10 prosenttia korkeampi kuin vertailuryhmässä. Lisäksi vuorotteluvapaan käyttäjät kokevat vahvasti vuorotteluvapaan parantavan työssäjaksamistaan. Järjestelmän voidaan siis sanoa olevan toimiva.

Näin ollen esitän lain hylkäämistä vastalauseen 1 mukaisilla perusteluilla.

0.19 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Nurmisen tekemää hylkäysesitystä.

0.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaalain mukaan vuorotteluvapaan tavoitteena on yhtäältä edistää työntekijöiden työssäjaksamista ja toisaalta parantaa työttömien työllistymisedellytyksiä. Vuorotteluvapaalle jääneet ovat muun muassa Jyväskylän yliopistossa vuorotteluvapaan vaikutuksista tehdyn tutkimuksen mukaan kokeneet itse henkisen ja fyysisen hyvinvointinsa ja motivaationsa parantuneen vapaan ansiosta. He ovat myös yleensä palanneet siihen työhön, josta ovat jääneet vapaalle. Vapaalle jäämisen motiiveja ovat olleet muun muassa työpaineet, stressi tai levon tarve. Jo pelkkä vuorotteluvapaan mahdollisuus on lisännyt ihmisten jaksamista työelämässä. Mahdollisuus vuorotteluvapaaseen toimii siten perälautana, johon työntekijä tietää voivansa yrittää turvautua, jos tilanne alkaa tuntua mahdottomalta. Perälauta itsessään vähentää voimattomuuden ja vaihtoehdottomuuden tunnetta ja helpottaa stressiä sekä kykyä löytää ongelmiin ratkaisuja. Erityisen selviä ovat hyödyt, joita sijaiset järjestelmässä saavat. Vuorotteluvapaasijaisuus on työvoimapolitiikan palveluista se, jossa työllistytään kaikkein parhaiten.

Vuorotteluvapaa on järjestelmänä onnistunut ja antanut monelle mahdollisuuden kerätä voimia ja jaksaa työssä pidempään. Erityisesti vuorotteluvapaasta ovat hyötynneet ja sitä ovat hyödyntäneet naiset, eli 70 prosenttia kaikista vuorotteluvapaan käyttäjistä on ollut naisia, ja siksi myös nämä leikkaussuunnitelmat kohdistuvat erityisesti heihin. Yleisimmin vuorotteluvapaata hyödyntäneet ovat ammatiltaan olleet viime vuonna hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöitä, opettajia ja muita opetusalan erityisasiantuntijoita, terveydenhuollon asiantuntijoita ja niin poispäin.

Pidän hyvin valitettavana sitä, että hallitus juuri tähän työssäjaksamista parantavaan järjestelmään nyt iskee kyntensä. Tämän ehdotuksen todelliset säästövaikutukset ovat todennäköisesti pienet. Työelämässä olevien työssäjaksaminen saattaa heikentyä, ja samalla monen työttömän, joka pystyisi nykyisessä työssään ylläpitämään työelämävalmiuksiaan, asema heikkenee tämän esityksen vuoksi, työttömyys pitkittyy ja työllistyminen vaikeutuu. Nämä molemmat vaikutukset voivat paitsi olla inhimillisesti raskaita myös samalla heikentää julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusperustaa.

Tällä perusteella esitän, että lakiesitys hylätään.

0.23 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sekä edustaja Nurminen että edustaja Alanko-Kahiluoto, molemmat, perustelivat hyvin ja ansiokkaasti vuorotteluvapaan merkitystä niin työelämässä kuin ihmisten hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta. Tästä syystä kannatan Ilmari Nurmisen hylkäysesitystä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

0.23 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon tekemää hylkäysesitystä.

Tässä hallituksen esityksessä käytännössä tuhotaan yksi merkittävistä työuran jatkamisen mahdollistajista. Jatkossa tulemme näkemään sen, että vain hyvätuloiset voivat hakea ja hakeutua tämän järjestelmän piiriin, koska muilla ei siihen enää taloudellisista syistä ole mahdollisuutta. Tämä on erittäin surullista. Tällainen järjestelmä, josta on kiistatta ollut hyötyä, on tuottanut monelle mahdollisuuden hengähtää ja antanut voimia jatkaa työuraa pidemmän aikaa. Moni on kokenut sen ja kertonut, että sillä on ollut uudistava vaikutus. Palattuaan takaisin työelämään he ovat muuttaneet muita työtehtäväjärjestelyjään ja pystyneet jatkamaan sitten reilusti eläkeikään ja siitä ylöspäinkin. Olemme pahoillamme tästä muutoksesta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 99/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.24 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tästä asiasta käytiin jo viime viikolla ensimmäisessä käsittelyssä keskustelua, mutta otan pari asiaa omien lausumaehdotustemme tueksi tässä esille.

Tässä on ihan kannatettava periaate. Kysymys on omakustannusperiaatteen tehostamisesta vuokran määräyksessä, ja näiltä osin, mitkä liittyvät suoraan lakiehdotukseen, ne ovat aivan hyväksyttäviä. Mutta se osa, joka tässä tullaan hallituksen asetusesityksellä myöhemmin antamaan, on se ongelmakohta, ja se liittyy siihen, että kun meillä kaikkien tietämän mukaan on erittäin vaikea kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa, niin hyvin suurena pelkona on — minkä myöskin valiokunta omassa mietinnössään on tuonut esille — että jos tällainen asetusehdotus annetaan, niin se tulee tyrehdyttämään nykyisenkin vuokra-asuntotuotannon muiden kuin kuntien vuokrataloyhtiöitten osalta. Eli tämä on hyvin riskaabelia tältä osin. Sen vuoksi sitten tämä ensimmäinen vastalauseen lausumaehdotus kuuluukin niin, että "eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen muuttamiseksi siltä osin kuin siihen sisältyy omien varojen koron puolittamista koskeva ehdotus, niin että kohtuuhintaisten asuntotuotannon edellytyksiä edistetään eikä heikennetä".

Toinen lausumaehdotus liittyy siihen, että vuokralaisella on entistä paremmat mahdollisuudet saada tietoa niistä seikoista, jotka määrittelevät tuon vuokran.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Eli esitän tässä yhteydessä vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset 1 ja 2.

0.26 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan näitä edustaja Myllerin tekemiä vastalause-esityksiä.

0.27 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan myös näitä Myllerin esittämiä vastalauseita ja totean tässä vain, että hallitus on erityisesti edellyttänyt, varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla, että kaupungit lisäävät asuntotuotantoa, ja nyt tätä yhteistyötä murennetaan tällä muutoksella. Tätä on vähän vaikea taas ymmärtää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mongolian välillä tehdyn puitesopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2015 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2015 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 4/2015 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä puitesopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 61/2015 vp tarkoitetun puitesopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn hallituksen esitykseen HE 61/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön vuonna 2010 Kampalan tarkistuskonferenssissa tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä laiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä rikoslain ja pakkokeinolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 289/2014 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2015 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 5/2015 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä perussääntöön tehdyistä muutoksista ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 289/2014 vp tarkoitettuun perussääntöön tehdyt muutokset. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 289/2014 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 59/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 130/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

annetun lain 3 ja 13 §:n sekä ulkomaisten väliyhteisöjen osakkeiden verotuksesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 129/2015 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain muuttamisesta, evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta sekä evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 75/2015 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 66/2015 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 66/2015 vp sisältyvät 1.—10. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle perinnönjaon oikaisua ja omaisuuden palautusvelvollisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 72/2015 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 5/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.30 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun lakivaliokunta käsitteli tätä asiaa, niin yksi asia siinä jäi hieman huonolle hapelle niin sanotusti: tämä ei ottanut huomioon sitä, että jos tässä tapahtuu sellainen tilanne, että syntyy ikään kuin jälkikäteen perinnönjaon oikaisun kautta velvollisuus maksaa perintöä myöhemmin ilmaantuneelle sukulaiselle, perillisille, niin tästä saattaa aiheutua tälle, johon se kohdistuu, hyvin merkittävä rasite, joka saattaa johtaa siihen, että tämä henkilö joutuu jopa velkajärjestelyyn.

Tästä pyydettiin lausuntoa ministeriöltä. He eivät nähneet sitä hyvin suurena uhkana mutta myönsivät kuitenkin, että tällainen mahdollisuus on. Olisi ollut hienoa, että tähän olisi kirjattu sellainen pykälä, että tämä ei saa aiheuttaa jälkikäteen kohtuutonta velkataakkaa kenellekään.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 72/2015 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 48 luvun muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 55/2015 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Keskustelu

0.32 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä asia oli lakivaliokunnassa, ja pidettiin hyvänä sitä, että luonnonsuojelurikoksesta annettua lakia tarkennetaan ja siihen syntyy nyt selkeät pykälät ja ikään kuin porrastukset, miten voidaan luonnonsuojelurikoksia käsitellä. Tämä oli erittäin hyvä muutos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 55/2015 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 69/2015 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista

Hallituksen esitys HE 109/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 109/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylikuormamaksusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2015 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 13/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 117/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, tieliikennelain ja rikoslain 23 luvun 9 ja 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2015 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 29. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 24/2015 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajokorttilain, kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 2 ja 4 §:n sekä alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2015 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 30. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 84/2015 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta sekä luonnonsuojelulain ja metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 8/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 31. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 82/2015 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain ja Euroopan unionin suosta tuista maataloudelle annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 41/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 9/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 32. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 41/2015 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 33. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 27/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 11/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 34. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 108/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 81/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 35. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 81/2015 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 112/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 36. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 112/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kolme lausumaehdotusta. Asian käsittely päättyi.

37. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi mielenterveyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 17/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 37. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 92/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

38. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perhehoitolain 20 §:n, omaishoidon tuesta annetun lain 10 §:n, kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 23 §:n, sosiaalihuoltolain 27 e §:n, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 19/2015 vp

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 38. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 93/2015 vp sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

39. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 39. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 107/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

40. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä puunkorjuuta aarniometsissä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamista koskevaksi laiksi

Hallituksen esitys HE 89/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 40. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 89/2015 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely

Pöytäkirja PTK 81/2015 vp

päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

41. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2015 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 41. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 98/2015 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

42. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 15.12.2015 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.39.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen